VANDAAG

* Bewoners nog steeds bezorgd p.2
* Krasloten: vijfmaal zoveel p.3
* Lustrum De Palm Tours p.5
* Heineken sponsort tennis p.7
* Dow Jones door 3900 heen p.13

IVAN KUSTER
...winstmaximalisatie...

111E JAARGANG — NO.: 12 ZATERDAG 14 JANUARI 1995

AMIGOE

Prekè

Barbara Ball

FIS: Tegen terrorisme, indien nodig, wel gewapende strijd

Algiers afwijzend op vredesplan oppositie

ROME/TUNIS - Een vredesplan van de Algerijnse oppositie is van semi-officiële zijde in Algiers meteen al van de hand gewezen. Dit gebeurde in een commentaar van de Algerijnse staatsradio op de verklaring welke vertegenwoordigers van Algerijnse oppositiegroepen vrijdag uitgaven. Een van de ondertekenaars is het door moslim-fundamentalisten gevormde Islamitisch Reddingsfront (FIS). De Algerijnse oppositie doet in de verklaring voorstellen voor het beëindigen van het geweld in Algerije. In een toelichting op dit voorstel had men van FIS-zijde verklaard dat men altijd tegen elke vorm van terrorisme is geweest en dat men daar nog steeds tegenstander van is.

Het vier pagina's tellende document van de oppositie stelt dat onderhandelingen met de regering moeten leiden tot de vorming van een overgangsbestuur en democratische verkiezingen. Ook moeten de FIS-leiders en alle andere politieke gevangenen worden vrijgelaten en moet het leger zich niet langer bemoeien met de politiek in Algerije. Er mag niet meer worden gemarteld, er moet een einde komen aan standrechtelijke executies en de onderdrukking van de burgers. Daarnaast eist de oppositie de sluiting van de kampen waar vermeende sympathisanten van de fundamentalisten worden vastgehouden, en de opheffing van de staat van beleg die inmiddels drie jaar van kracht is.

DRIEKWART

Eerder waren de acht oppositiepartijen in Rome al overeengekomen een gemeenschappelijk platform te vormen dat in dialoog zal treden met de Algerijnse machthebbers, die worden gesteund door het leger. De onderhandelaars in Rome vertegenwoordigen groeperingen die bij de verkiezingen in Algerije meer dan driekwart van de stemmen vergaarden. De uitslag ervan is in januari 1992 ongeldig verklaard.

In de verklaring wordt gewaarschuwd voor "het grote risico van een burgeroorlog" en betreurd dat de Algerijnen in een klimaat van terreur leven. "Een globale, politieke en rechtvaardige oplossing is dringend vereist om de bevolking een nieuw perspectief te bieden op vrede, stabiliteit en recht."

De vertegenwoordiger van het verboden FIS, Anouar Haddam, had eerder in Rome gezegd hoop te putten uit een politieke oplossing voor de crisis. "Het FIS steunt met overtuiging de gewapende strijd voor een rechtvaardige zaak. Maar gewapende strijd is geen doel op zich. Het is voor ons een middel om een democratisch stelsel te herstellen." Haddam zei ook dat het FIS terrorisme altijd heeft verworpen. Toch mislukte vorig jaar een poging van president Liamine Zeroual om in gesprek te raken met de leiders van het FIS, Abassi Madani en Ali Belhadj.

SLACHTING STOPPEN

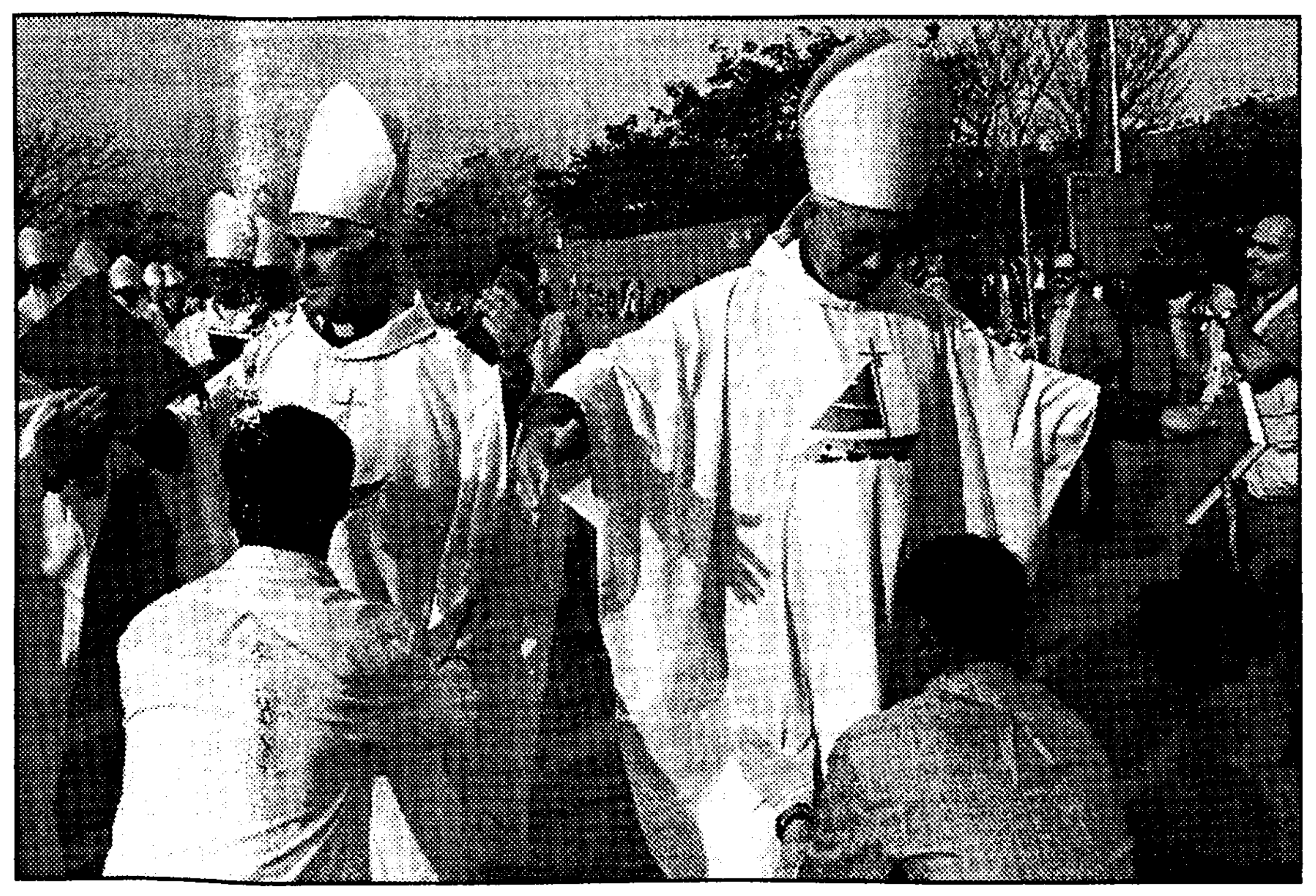
In het commentaar van de Algerijnse staatsradio wordt de verzamelde oppositie ervan beschuldigd zich in Rome achter de standpunten van het verboden FIS te hebben geschaard. Uit dit commentaar mag men opmaken dat Algiers niet op dit aanbod tot vrede en dialoog wil ingaan.

De leider van het Front van Socialistische krachten (FFS), Hocine Ait Ahmed, verklaarde in Rome aan het adres van de regering in Algiers: "Laat ons eerst de slachting stoppen. Daarna kan over alles gepraat worden."

De oppositievertegenwoordigers hebben een week onderhandeld op initiatief van de basisgemeente Sant'Egidio. In 1992 slaagde deze Rooms-katholieke vredesgroep erin een bestand te bereiken tussen de Mozambikaanse regering en de opstandelingen in het Afrikaanse land. De regering in Algiers heeft het initiatief als inmenging in haar binnenlandse aangelegenheden afgewezen. De bijeenkomst in Rome - de tweede binnen twee maanden - werd bijgewoond door Franse, Italiaanse en Amerikaanse diplomatieke waarnemers.

Door het geweld in Algerije sinds de afgelasting van de tweede ronde van de verkiezingen in januari 1992 zijn twintig- a dertigduizend mensen om het leven gekomen. Mr. Abdennour Ali Yahi, de voorzitter van de Algerijnse liga voor de mensenrechten (LADDH) zei in Rome tijdens de besprekingen dat het aantal veertigduizend is overschreden.

Bisschoppen op wapens gecontroleerd

■ *MANILLA - De bisschoppen die samen met paus Johannes Paulus II op het terrein bij het Filipines International convention centre wilden concelebreren - samen voorgaan in de misviering -werden bij het betreden van het altaar aan een wapencontroie onderworpen. Bij deze plechtigheid waren een half miljoen mensen aanwezig.* *(AFP-satellietfoto)*

Voor beslissende slag:

Meer Russische elite-eenheden naar Grozny

MOSKOU - Het Russische opperbevel begint het beslissende offensief tegen de Tsjetsjeense hoofdstad Grozny pas als voldoende elitetroepen in stelling zijn gebracht. Met deze aanval is niet voor zondag of maandag te rekenen, zo heeft de BBC vrijdag gemeld onder aanhaling van westerse geheime diensten.

Op vliegvelden in de noordelijke Kaukasus landen dagelijks dertig tot veertig militaire transportvliegtuigen met versterkingen. De Russische troepen stonden vrijdag op het punt het presidentiele paleis in Grozny in te nemen, zo meldden de Russische persbureaus Interfax en Itar-Tass uit de Tsjetsjeense hoofdstad. Volgens de correspondent van Itar-Tass had de binnenstad van Grozny vrijdag de zwaarste artilleriebeschieting te verduren.

Volgens de BBC wordt Grozny net zo lang met artillerie bestookt tot er voldoende beroepssoldaten ter plaatse zijn. Dezen zijn speciaal geoefend in straatgevechten en in gevechten van huis tot huis. Naar Interfax meldde zijn vrijdag verse elite-eenheden, 25 nieuwe tanks en een groot aantal pantservoertuigen aangekomen.

Het busstation, een warenhuis en een flatgebouw van dertien verdiepingen niet ver van het presidentiele paleis in Grozny zijn vrijdag volledig verwoest. Volgens de BBC-correspondent hebben zeker twee Russische gevechtsvliegtuigen de binnenstad bestookt met raketten.

ministerraad. Dit pand naast het paleis van president Doedajev was een van de belangrijkste bolwerken van de Tsjetsjeense strijders. De Russische troepen hebben nu het belangrijkste plein in Grozny nagenoeg volledig in handen, aldus het ministerie. Verder hebben zij in de binnenstad de ministeries van Binnenlandse zaken en van Nationale veiligheid van de buitenwereld afgesloten. Die gebouwen staan op tweehonderd meter van het presidentiele paleis.

Groots toernooi bij heropening beach

Wereldtop beachvolley naar Barbara Beach

WILLEMSTAD — De Santa Barbara Beach zal begin maart (10-12) heropend worden met een beachvolleyball-toernooi op topniveau. In het O'Neill Beach Volleyball Invitational staat 'America versus Europe' centraal. Amerikaanse landen, al jaren aan de top, staan tegenover Europa waar de sport inmiddels is overgewaaid en dat ook de top heeft bereikt. De twaalf beste teams van de wereld zullen aanwezig zijn, waaronder de Noorse wereldkampioenen Kvaljeim/Maaseide en vicekampioenen Briceno/Williams uit de Verenigde Staten.

Behalve als heropening van Santa Barbara Beach, waar de infrastructuur is opgeknapt en de service sterk is verbeterd, is een dergelijk sportevenement een uitstekende toeristische promotie voor Curaçao. Organisator United Sports Projects heeft gezorgd voor internationale mediabelangstelling. Onder andere ESPN en Eurosport zullen evenals een aantal nationale zenders in Europa het toernooi in beeld brengen.

Het evenement heeft tevens de steun van de Curaçaose volleybalbond (FeVoKo). De bond poogt samen met toernooidirecteur en volleyballer Herwin Brillemans het beachvolleyball op lokaal niveaa leven in te blazen.

Het weekend voor de Invitational zullen, als generale, de Curaçaose kampioenschappen op Santa Barbara Beach worden gehouden. De finale daarvan staat gepland op zaterdag 11 maart tijdens de Invitational. De Curaçaose kampioen zal uitgedaagd worden door één van de topteams.

De O'Neill Beach Volleyball Invitational zal drie dagen in beslag nemen, van 10-12 maart. Op vrijdag en zaterdag zijn de poulewedstrijden en op zondag worden de finales afgewerkt. De bedoeling van organisatoren, sponsors en volleyballbond is dat de Invitational een jaarlijks terugkerend topevenement op het eiland wordt. De aangelegde velden blijven het hele jaar liggen zodat er door lokale spelers op getraind kan worden. Topvolleyballers zijn gevraagd om clinics te komen geven op Curaçao en er staat een scheidrechterscursus gepland. Het antwoord is wat dat betreft aan de sporter. Herwin Brillemans: "Er is potentieel genoeg op het eiland, met goede training kun je binnen een paar jaar mogelijk meekomen met de wereldtop."

Deelnemende landen aan het toernooi zijn de Verenigde Staten, Canada, Brazilië, Cuba, Noorwegen, Nederland, Duitsland, Italië en Frankrijk. Er is een competitie voor 8 heren- en 4 damesteams. Wedstrijden worden gespeeld om 2 gewonnen sets van 12 punten.

Het hele evenement kost ongeveer 300.000 dollar, inclusief het prijzengeld. De winnaar van het toernooi zal 7000 dollar mee naar huis mogen nemen. De kosten worden opgebracht door Citco. Ook O'Neill Europe, de CTDB en het Lions Dive Hotel ondersteunen het evenement.

De organisatie heeft de entree voor het publiek laag kunnen houden. Op de vrijdag en zaterdag is de toegangsprijs gesteld op vijf gulden. Voor de finales op zondag moet een tientje worden betaald. Na de finale is er een feestelijke afsluiting met onder andere de band Doble R.

Als bijdrage voor overleg over vrede:

Zapatisten verlengen bestand met zes dagen

MEXICO-STAD - Indiaanse guerrillastrijders in het zuiden van Mexico hebben een bestand dat sinds Nieuwjaar van kracht was, met zes dagen verlengd tot 18 januari.

Het staakt-het-vuren moet de weg vrijmaken voor nieuwe vredesbesprekingen met de regering. Een eerste ronde besprekingen resulteerde vorig jaar maart in een voorlopig akkoord, dat voorzag in juridische hervormingen en sociale investeringen in het zuiden van Mexico. Maar de achterban van de verzetsbeweging, vooral indiaanse dorpelingen, wezen het akkoord later af.

Leiders van het Zapatisten Nationaal bevrijdingsleger (EZLN) eisen nu het vertrek van Eduardo Robledo, gouverneur van de provincie Chiapas. Zijn vertrek is een voorwaarde voor de start van nieuwe formele onderhandelingen.

Illegale uranium stort in Engeland bij boerderij

LONDEN - Op een Britse boerderij zijn vaten gevonden die in totaal vijftig kilo uranium-238 bevatten. Dat heeft de politie vrijdag meegedeeld.

De agenten hebben de boerderij in het Middenengelse graafschap Northamptonshire afgegrendeld. Het publiek is gewaarschuwd dat bij betreden van het gebied radioactieve besmetting dreigt. Volgens een eerste onderzoek is de boerderij als illegale stortplaats voor industrie-afval gebruikt. De boer had geen idee dat de inhoud van de vaten radio-actief is.

Peres ontvangen door Menem

■ *BUENOS AIRES - De Israëlische minister van Buitenlandse zaken Shimon Peres bracht een bliksembezoek aan Argentinië. Eerder was hij twee dagen in Venezuela waar hij het eredoctoraat kreeg van de Simon Bolivar-universiteit voor zijn inzet voor de vrede. In Argentinië werd Peres (rechts) ontvangen door president Carlos Menem (links). Het bezoek toont aan dat de banden tussen beide landen hartelijk zijn, ondanks de bloedige aanslag van enige tijd geleden op een joods centrum waarbij talrijke doden vielen in Buenos Aires. Nog onlangs verrichte de Argentijnse politie een arrestatie in verband met deze aanslag.* *(AFP-satellietfoto)*

NAPA

DEZE WEEK in Ñapa:

* DE CONTROVERSE tussen de minister van Onderwijs en de gedeputeerde van Onderwijs van Curaçao over de OKSNA was voor Nel Casimiri aanleiding om een gesprek te voeren met Angel Salsbach. Salsbach is vanaf de oprichting van de OKSNA tot zijn pensionering in 1992 directeur van de OKSNA geweest. pag.1

* ZOWEL IN de VS als op Curaçao is Peter Stuyvesant een bekende figuur. De grootste middelbare school van het eiland is naar deze 17de-eeuwse Nederlander genoemd. Johan Hartog schreef een aantal artikelen over Stuyvesant en New York en de banden tussen de joodse gemeenten daar en hier. Het eerste verschijnt vandaag in Ñapa op pag. 3

* SURINAME mag dan financieel en economisch in de problemen zitten, voor de natuurliefhebber valt er volop te genieten. Bart de Boer maakte een tocht door de binnenlanden en ontdekte er de schoonheid van de bossen, rivieren, watervallen en uitgebreide fauna. Een reportage op de pagina's 4 en 5.

* ZICHTBAAR met elkaar confereren op grote afstand. Dat kan met *videoconferencing*. Hoe dat werkt en welke mogelijkheden er allemaal zijn beschrijft Arnold Jessurun op pag. 7

Verder in Ñapa deze week: de rubrieken Buitenland, Kerk en Wereld, Zaken en Smaken, Ziek en Gezond, Schaken en de wekelijkse kruiswoordpuzzel.

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van 1.25 gulden.

Zjirinovski bij rel betrokken in Russisch parlement

MOSKOU - In het Russische parlement, Doema, deed zich vrijdag een rel voor rond de Russische extreme nationalist Vladimir Zjirinovski.

Het kwam er tot een duw- en trekpartij toen hij weigerde een aanklacht in ontvangst te nemen om voor de rechter te verschijnen op beschuldiging van smaad. Toen het hoofd van de contraspionagedienst FSK, Sergej Stepasjin, hem de dagvaarding wilde overhandigen om later deze maand voor de rechtbank te verschijnen, schreeuwde Zjirinovski hem toe: "Wie ben jij dan, wie liet jou binnen? Je bent een CIA-agent en je hebt de pers meegenomen. Dat zijn ook CIA-agenten". Stepasjin begon een gerechtelijke procedure nadat Zjirinovski hem vorig jaar had beschuldigd te werken voor de Amerikaanse inlichtingendienst en de Israëlische Mossad.

Poulo steunt Sint Vincentius Harmonie

WILLEMSTAD — PAR-statenlid Winnie Poulo is in de bres gesprongen voor de Sint Vincentius Harmonie, die onlangs haar laatste overheidssubsidie kwijt raakte na al een paar maal fors te zijn gekort op overheidsbijdragen. De doodsklap voor de 53 jaar oude harmonie, zo merkt Poulo op in navolging van het harmoniebestuur.

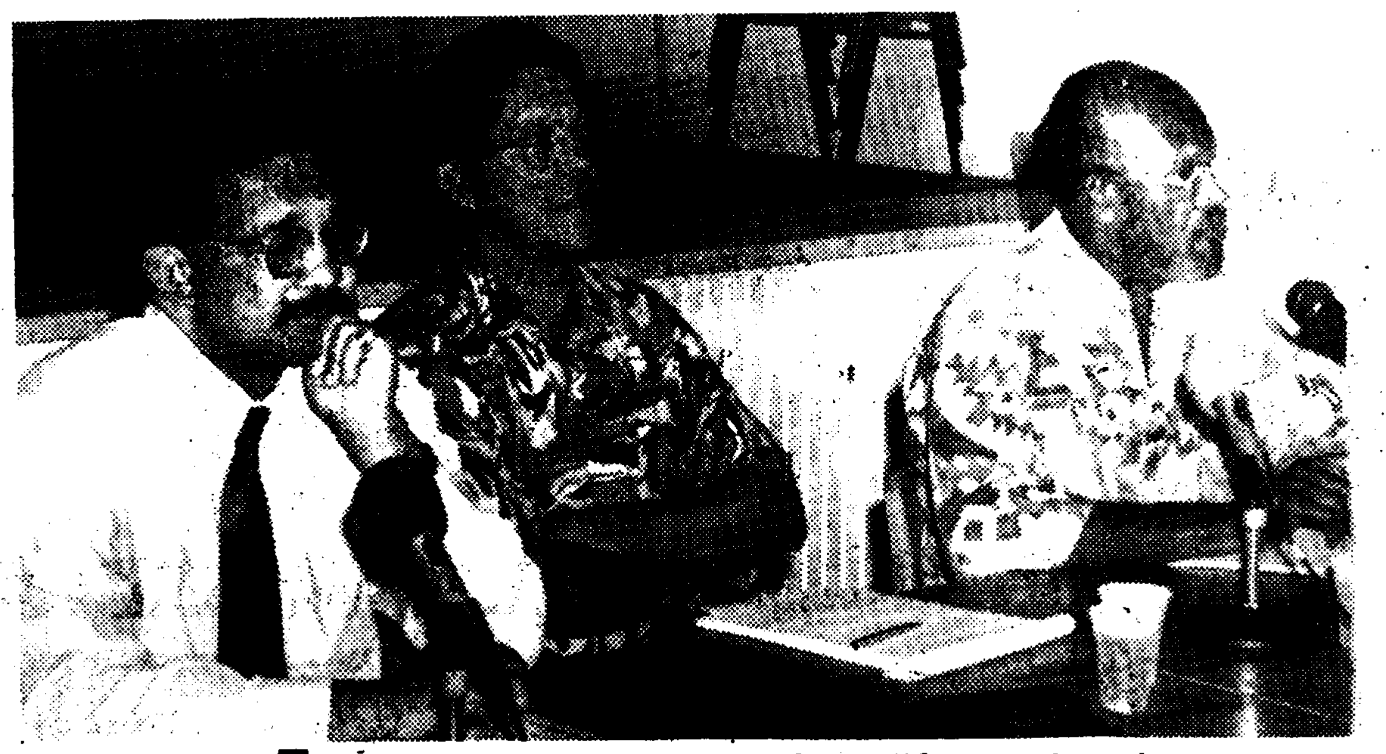
De harmoniebestuur heeft onlangs een verzoek bij de Landsloterij ingediend om voor een hogere bijdrage in aanmerking te komen. En verzoek waar Poulo helemaal achter staat, zo blijkt uit zijn schrijven aan de Raad van Toezicht en Advies van de Landsloterij. Hij verzoekt de raad zijn ondersteuningsbrief door te leiden naar minister Ys.

Sneek bezoekt eilanden over samenwerking

WILLEMSTAD — Staatssecretaris Nora Sneek (Constitutionele Zaken) zal vanaf maandag alle eilanden bezoeken. Op de agenda staan de beleidsplannen ter verhoging van de kwaliteit van het bestuur.

De staatssecretaris is belast met de verbetering van de deugdelijkheid van bestuur. Sneek zal vergezeld gaan van de heren R. Begina en S. Genoveva van het Bureau Constitutionele Zaken.

Doel van de werkbezoeken is tevens te komen tot afspraken over de samenwerking met het Land in het kader van een optimale bestuurskwaliteit.

■ Gedeputeerde Bentoera, Jopi Hart en minister Inderson tijdens de informatie-avond over het Sanatorium.

Bij coalitiebesturen staan verkiezingen altijd voor de deur

WILLEMSTAD — De korte regeerperioden wegens coalitievorming hebben nare consequenties voor het bestuur van een land. Niets nieuws. Eigenlijk een herhaling van een veel gehoorde stelling van Oscar Castillo. Dit keer echter in voor iedereen verstaanbare taal uitgewerkt in zijn boek: Op zoek naar een alternatief kiesstelsel voor Curaçao.

door Sonia Tjin-Kon-Fat

Er is geen diepgaande analyse voor nodig om de rode draad - althans dat geldt voor enkele hoofdstukken - te zien.

De geschetste negatieve gevolgen van het coalitiesysteem, als
1. problematische kabinetsformatie na de verkiezingen,
2. irrealistische verkiezingsprogramma,
3. ineffectief bestuur en
4. onduidelijkheid op politiek gebied
vormen slechts kleine weerspiegelingen van het grote aanbod aan nadelen dat Castillo voorschotelt. Bij dit kiesstelsel krijgt geen enkele politieke partij de kans om haar partijprogramma integraal uit te voeren omdat er rekening met de coalitiepartner gehouden moet worden.

Daarom zal het regeerprogramma altijd een compromis zijn van de diverse partijprogramma's van de aan de coalitie deelnemende politieke partijen. En dit kan inbreuk doen aan de functie van het democratisch proces, constateert Castillo.

Het voordeel, dat bij coalitievorming de politieke macht in een land niet gemonopoliseerd wordt maar dat ook andere partijen de macht kunnen delen, zal best wel zwaar wegen. Zij vormt echter door de slechte praktijkvoorbeelden geen overwicht op de nadelen. Bovendien kan dit voordeel wellicht ondervangen worden door het alternatief van Castillo; tenminste als men de twee voorgestelde verkiezingsronden in acht neemt. Als zeer relevant, maar niet verrassend komt de vermelding van Castillo over de resultaten van een recent onderzoek, waaruit blijkt dat landen met instabiele coalitieregeringen zich kenmerken door snel stijgende staatsschulden. Deze regeringen hebben in het algemeen de grootste moeite om een bezuinigingspolitiek uit te voeren.

In landen die zich kenmerken door deze kortdurende regeringsvorm bestaat er bij de politici een enorme drang om, in verband met de verkiezingen die altijd voor de deur staan, het electoraat gunstig te stemmen. Dit willen ze doen door het nemen van allerlei kostbare en populaire maatregelen. Ook de partijdiscipline functioneert gebrekkig. De politieke geschiedenis van Curaçao vertoont een scala aan partij... zich aan de partijlijn te houden en hun eigen weg insloegen. Dit heeft zowel in 1982 (DP) en in 1984 (MAN) geleid tot het ontstaan van een kabinetscrisis op de Nederlandse Antillen.

Glashelder is Castillo waar hij stelt dat de kleinschaligheid de politieke realiteit op het eiland beïnvloedt. Persoonlijke relaties spelen een zwaarwegende rol bij de besluitvorming. Anonimiteit van beslissingen in dit soort samenlevingen is dan ook haastwel onmogelijk. Bestuurders komen herhaaldelijk de mensen tegen op wie hun beslissingen betrekking hebben. Dit vormt een enorme pressie op het bestuurlijke handelen. Het hanteren van zakelijke criteria bij het nemen van besluiten wordt hierdoor moeilijker.

De politiek van Curaçao kent mensen die slachtoffer zijn geworden van politieke represaille. Castillo noemt de namen van twee bekende ambtenaren die benadeeld werden toen ze in opdracht van de regering, zitting namen in de onderzoekscommissie over het corruptieschandaal 'De Tankigate'. Wat de schijver opmerkt over politieke represailles kan niet makkelijk s gelogenstraft worden. Het is een realiteit waarmee men terdege rekening moet houden. Een cultuur van angst is het gevolg hiervan, men gaat plegen zelfcensuur uit angst voor politieke represaille. In verband hiermee haalt Castillo uitspraken aan van een bekende PNP-politicus die eens stelde dat wie zich met politiek bemoeit, er rekening mee moet houden dat de politiek zich met hem zal bemoeien. Nauw verweven met politieke represaille is het overbekende patronage systeem dat als een soort ruilhandel in de gemeenschap werkt. Politici bieden kiezers allerlei gunsten aan met als inzet op hen te stemmen. Peter Verton, een van de meest geciteerde ... van de laatste jaren, ontkomt ook dit keer niet aan deze eer in Castillo's boek: "Politieke patronage maakte het kiesrecht tot een loterij waarin kiezers en gekozenen eens in de twee jaar kansen op de sociale stijging konden trekken".

Tien kersverse agenten

■ WILLEMSTAD — Het politiekorps is tien politieagenten rijker. Gezaghebber Betrian nam gistermiddag de eed af. Dat gebeurde voor de kerk van Montaña waar de best geslaagde politie-agente woont: Mariela Concepcion. Op de foto: de tien nieuwe agenten komen aangemarcheerd.

Sulvaran ziet veel tegenstrijdigheden

WILLEMSTAD — De ene tegenstrijdigheid na de andere is te constateren inzake de vergunning krasloten/lotto, zo merkt PAR-statenlid Glenn Sulvaran op. Het verdeelt zelfs politieke partijen: terwijl Faroe Metry rechtsaf slaat, slaan Maria Liberia en Suzy Römer linksaf. Waar Don Martina en Cedric Eisden naar Westpunt gaan, holt Bennie Demei naar Oostpunt. In het BC zelf zijn er twee leden tegen, de rest voor.

"Ik heb dan ook de sterke indruk dat het BC nog niet doorheeft wat ze heeft gedaan met het koste-wat-het-kost verdedigen van de lotto-introductie", zegt Sulvaran in een schrijven naar de media.

Een andere inconsequentie is de hele discussie rond het verslavingsonderzoek dat eerst wel en nu weer niet voorafgaand aan de legalisering zal plaatsvinden. Hoe kan trouwens Lotto Scratch al in maart '94 een verzoek tot een vergunning hebben ingediend, terwijl de overheid helemaal niet officieel de mogelijkheid heeft geschapen voor anderen om in te schrijven, vraagt Sulvaran zich af.

Andere vragen die bij hem opkomen: wat zal het effect van de introductie op de maatschappij zijn en hoeveel inkomsten zullen Landsloterij en Wega di Number gaan derven? De introductie moet stopgezet worden, totdat op alle vragen duidelijke antwoorden zijn gekomen, vindt Sulvaran. "En dat kan prima, want de vergunning is nog niet afgegeven."

Personeel ATM vraagt gesprek met ministers

WILLEMSTAD — De werknemers van de Antilliaanse Televisie Maatschappij zijn ernstig verontrust over de aankondiging van minister Leo Chance dat ATM met ingang van 3 februari haar uitzendmonopolie zal verliezen.

Een personeelscommissie heeft haar verontrusting geuit in brieven aan minister Etienne Ys, premier Pourier en minister Chance waarin zij vragen om een gesprek over de concrete plannen en de toekomst van TeleCuraçao.

De commissie 'monopolie' bestaat uit de heren Hubert van der Biest, Rubert Celestijn en Hubert Hoogvliets.

In een persocommuniqué zegt Van der Biest dat het personeel met name vreest voor banenverlies als gevolg van toekomstige concurrentie.

In een televisie-interview verklaarde minister Ys deze week dat hij het voortbestaan van ATM en haar werknemers garandeert.

MAN wil openbare raadvergadering

WILLEMSTAD — De fractie van de MAN in de eilandsraad verzoekt gezaghebber Betrian een openbare vergadering bijeen te roepen. De punten die de MAN daarin aan de orde wil stellen betreffen het beleid van het BC inzake preventie en bestrijding van de criminaliteit en het druggebruik en de samenwerking tussen het BC en de centrale regering op dit terrein.

Schrijfavond van Amnesty

WILLEMSTAD — Amnesty International heeft volgende week dinsdag in het kantoor aan de Kaya Senior 8 een schrijfavond georganiseerd over de dodenlijsten in Brazilië.

Op de dodenlijsten die circuleren in de staat Para staan priesters en vakbondsleiders die de kleine boeren steunen in hun strijd tegen de grote landeigenaren. Een van de veertig namen is die van pater Ricardo Rezende. In de brieven van Amnesty wordt aangedrongen op een onderzoek naar de huurmoorden en de eventuele betrokkenheid van de politie.

Jopie Hart van Plataforma:

"Bezorgdheid bewoners over Sanatorium nog niet weg"

WILLEMSTAD —"Ook voor ons van Plataforma Otrobanda kwam het hard aan, dat besluit van de overheid om het voormalige Sanatorium-gebouw als gedwongen opvangcentrum voor drugsverslaafden te gebruiken. De informatie-avond van afgelopen woensdag was echt nodig. De minister is oprecht in zijn bedoelingen".

Jopie Hart: "Daar twijfel ik niet aan en ik heb ook respect voor de manier waarop hij voor deze plannen heeft gepleit; hij bleef dicht bij de mensen".

Maar hoe groot ook de inspanningen van de minister in het Kranshi-gebouw te Ser'i Otrobanda, het is niet helemaal gelukt de ongerustheid bij de bewoners van Otrobanda weg te nemen.

=door Sonia Tjin-Kon-Fat=

Jopie Hart is bereid zijn persoonlijke mening over de reacties van de Otrabandisten met betrekking tot het sanatorium aan de Amigoe te verwoorden. Hij kan op dit moment evenwel niet namens Plataforma Otrobanda praten omdat deze wijkorganisatie bezig is een standpunt te formuleren.

Hart zegt dat naast de overigens terechte emotionele uitspraken over wel of geen centrum, een paar concrete vragen van zowel Plataforma als van de bewoners recht overeind blijven staan. Behalve de uitgave van vier miljoen van de Landsregering voor de aankoop van het gebouw, moet er nog minimaal een kleine miljoen in de infrastructuur van het gebouw gestopt worden. Daarbij komt nog dat deze vorm van zorg aan ongeveer 50 zwaar verslaafden gekwalificeerd personeel vereist. Is daar geld voor?

Men mag de angst van omwonenden voor een concentratie van chollers in hun buurt niet onderschatten. Het geven van garantie aan de bezorgde bewoners over beveiliging rond het sanatorium bleef woensdag-avond uit. Begrijpelijk, aldus Hart omdat die garantie niet gegeven kán worden. En dan hoeft men geen visioenen van het doorbreken van dranghekken voor zich te zien. Waar drugsverslaafden zijn opgesloten of niet, speelt de drugscène zich af. "What about de controle tijdens bezoekuren, afgaande op het gegeven dat het centrum de infrastructuur van een gevangenis zal hebben".

Samen met sommige wijkbewoners is Hart het mee eens dat deze problematische drugsverslaafden die overlast bezorgen in een natuurgebied beter zouden gedijen dan in de bebouwde kom.

GEVOELIG

Bijkomende factoren zijn tevens het belang voor het behouden van het redelijk gezonde investeringsklimaat in Otrobanda. Deze dingen liggen heel gevoelig. De Hoogstraat heeft al geruime tijd de aandacht van ondernemers op zich gevestigd, terwijl aan de Witteweg een renovatieproject werd gestart.

"Kijk, ik ontken niet dat er sprake is van een noodsituatie en dat de verslaafden van het straatbeeld moeten verdwijnen. Inderson heeft een zeer indringend beroep op de bewoners gedaan om hun medewerking te vragen voor dit probleem dat van ons allemaal is".

Hart vindt het daarom jammer dat Plataforma Otrobanda, dat al jaren als een ... de overheid wordt erkend, niet op de hoogte werd gesteld van het feit dat de plannen met het sanatorium in de eindfase verkeerden.

Tussen het overkoepele... orgaan en de minister w... op 30 november vorig ja... weliswaar contact over ... koop van het sanatoriu... maar daarna werd aan Pl... taforma geen informat... meer verstrekt. "We blijv... het jammer vinden dat ... niet aan de besluitvormi... hebben mogen deelneme... Dat heeft het platform o... aan de minister kenba... gemaakt.

VERDEELD

Hart voelt er in in dit st... dium niet veel voor om zic... uit te spreken over een mog... lijk terugdraaien van de besli... sing. "Dat zou ook niet ve... standig zijn". Maar een di... is duidelijk: de meningen zi... verdeeld, van welwillendhei... twijfels, tot totale afwijzi... toe. Om hoeveel tegensta... ders het gaat, is zo dire... niet te schatten. Maar reke... maar dat het er velen zij... aldus Hart.

Plataforma Otrobanda z... de komende tijd met d... minister om tafel gaa... Inderson denkt ook dat rege... matig praten bij zal drage... tot het wegnemen van d... bezorgdheid. Hij zal zijn be... doen en bewijsen aandrage... van wijken waarin dit soor... klinieken geen overlast vo... de bewoners hebben veroor... zaakt. De wijken Groot Kwa... tier met de huisvesting vo... geestelijk gestoorden (Capri... leskliniek), de G.O.G vo... jongeren met ernstige gedrag... problemen of met crimine... gedrag en de Strafgevangeni... te Koraal Specht me... opname van degenen di... tegen het strafrecht hebbe... gezondigd.

Inderson hoopt dat de bewo... ners die nou nog felle tege... standers zijn van de... opvang hun onsolidaire hou... ding spoedig laten varen e... meewerken aan de oplossi... van het drugsprobleem da... in alle hevigheid is toege... ... geworden en heeft kwalijk... vormen aangenomen. Oo... andere drugsoorten hebbe... inmiddels hun intrede op d... Curaçaose markt gedaan.

zie pagina 9

Eerste verkeersdode in 1995

WILLEMSTAD — Op de Schottegatweg Oost vond vrijdag rond het middaguur een aanrijding plaats met dodelijke afloop. De 38-jarige vrouw M.S.H.B. reed richting Biesheuvel waar zij werd verrast door een overstekende man.

De 60-jarige voetganger Benito Ustasia stond op de middenberm en stak de rijbaan over waarbij hij het verkeer hinderde. De man werd aangereden en met een schedelbasis- en nekfractuur naar het ziekenhuis vervoerd. Daar werd bij aankomst de dood geconstateerd.

Vrijdagmiddag deed zich een tweede aanrijding voor met twee lichtgewonden tot gevolg. Het ongeval deed zich voor nabij landhuis Hel. De [illegible]-jarige bestuurder C.C.M. reed over de Saliñaweg richting Geraldina Gutierez en reed op een voorligger in. Dat voertuig werd bestuurd door de 63-jarige E.B.H. De [illegible]-jarige inzittende J.E.M. klaagde over rug- en nekpijn. De 17-jarige passagier eveneens. Beiden zijn naar het hospitaal vervoerd voor medische behandeling.

Per hoofd van de bevolking

Aantal kraslolen zal vijfmaal zoveel zijn als in Nederland

WILLEMSTAD — Het aantal krasloten dat door Lotto Scratch nv op de markt gebracht zal worden is (omgerekend naar bevolkingsaantallen) vijfmaal zoveel als de Nederlandse overheid voor haar burgers verantwoord vindt. Desondanks hoopt het BC, dat nog meer dan de minimaal in omloop te brengen 4 miljoen loten wordt verkocht; dat brengt geld op.

=door Marjo Nederlof=

In de voorwaarden voor de lotto en kraslotenvergunning voor Lotto Scratch nv, wordt geen rem gezet op het aantal krasloten dat jaarlijks verkocht mag worden. Zo blijkt uit opmerkingen van gedeputeerde Arendell, gedaan tijdens de persconferentie afgelopen donderdag. Gisteren werd bekend dat het Nederlandse ministerie van Justitie ook voor dit jaar het maximaal aantal uit te geven krasloten aldaar heeft bepaald op 84 miljoen stuks. Dit komt neer op nog geen 6 loten per jaar per inwoner (84 miljoen : 15 miljoen). Die rem vindt de organiserende Stichting Nationale Sporttotalisator (SNS) overigens maar zo-zo, want zij denken met gemak 200 miljoen loten te kunnen verkopen.

Wanneer de Nederlandse maatstaaf zou worden aangehouden, zou het maximum aantal krasloten van Lotto Scratch niet boven de 420 duizend per jaar mogen komen. Een rekensom leert, dat dat echter minstens 4 miljoen krasloten zullen zijn.

In het advies van Arrendell aan het BC, van 19 december 1994, gaat Arrendell uit van een omzet van Lotto Scratch nv van 20 miljoen gulden per jaar. Dit is voor de lotto en de krasloten samen; een specificatie hoeveel omzet er met de lotto en hoeveel met de krasloten verwacht wordt, staat niet aangegeven. Dat kan Arrendell waarschijnlijk [illegible]. In het advies van Financiën, van 24 november '94, constateerde diensthoofd Kusters al "dat de financiële onderbouwing van het geheel net zo zwak is -overigens zonder bronvermelding- als het onderzoek dat de Fundashon Wega di Number enkele jaren geleden heeft laten verrichten".

Het diensthoofd meldt verder dat 'de bijgeleverde ruwe schatting' over de omzet spreekt over bedragen tussen de 9 en 21 miljoen gulden. Arrendell is dus bij zijn berekening over de geschatte opbrengst niet uitgegaan van het laagste van 9 of het gemiddeld haalbare van rond de 16 miljoen, maar van het maximum. Waarom is niet duidelijk.

Wanneer de omzet van de krasloten ongeveer de helft van het totaal bedraagt, gaat het om zo'n 10 miljoen gulden. Als ieder kraslot 2,50 gulden kost (hetgeen volgens *insiders* de prijs moet zijn om de duurdere illegale loten uit de markt te werken), komt dat neer op 4 miljoen krasloten per jaar. Ofwel 27,5 loten per inwoner van Curaçao per jaar, baby's en bejaarden inbegrepen (4 miljoen : 145 duizend inwoners). Afgezet tegen de 5,3 loten per jaar van de Nederlander is dat op Curaçao vijfmaal zoveel.

Arrendell beklaagde zich er deze week tijdens een persconferentie over, dat iedereen het steeds over 2 miljoen gulden aan inkomsten voor de overheid heeft, maar (citaat) "dat is natuurlijk veel meer. Nog even afgezien van de winst- en inkomstenbelasting, zal het vergunningsrecht (10 procent van de omzet) meer opleveren naarmate er meer loten worden verkocht."

Dat wil zeggen: meer loten dan de al benodigde 4 miljoen. Arrendell lijkt dus niet van plan te zijn een maximum aantal loten in de vergunningsvoorwaarden op te nemen, zo valt uit zijn woorden te concluderen. In het advies van de gedeputeerde aan het BC, wordt wel gezegd dat er een concept van de vergunningsvoorwaarden door AJZ moet worden opgesteld, maar niet welke beperkingen in die voorwaarden opgenomen moeten worden.

Ook andere voorwaarden, die in Nederland gehanteerd worden, worden door Arrendell niet genoemd. Zo mogen in Nederland jongeren onder de 18 jaar geen krasloten kopen op straffe van het intrekken van de verkoopvergunning. Dit jaar zal daarop strengere controle worden uitgeoefend door de Stichting Nationale Sporttotalisator (SNS), want desondanks zijn er ongeveer 40 duizend loten aan minderjarigen gekocht. De afdeling Financiën waarschuwt in haar advies ook, dat krasloten behoren tot de zogeheten *short odds lotery*, "welke een zeer verslavende aantrekkingskracht op de vooral jeugdige spelers uitoefent."

In totaal zijn er in Nederland 2000 verkooppunten [illegible]. Een aantal verkooppunten dat het komende jaar overigens verder wordt teruggedrongen. Hoeveel verkooppunten Lotto Scratch mag hanteren, wordt niet duidelijk. Als de Nederlandse norm wordt aangehouden zou dat niet meer dan 25 kantoren mogen zijn (vergelijk Wega di Number: 350 kantoren).

Ook de hoogte van de bijdrage in het sociaal-ecudatieve fonds, is nog niet bekend. In Nederland is dit 65 procent van het inleggeld. Op Curaçao wordt gesproken over kleine percentages van de nettowinst na belastingen. Het verschil in opbrengsten voor de overheid bedraagt ongeveer een factor 10.

Opmerkelijk is ook, dat er nergens is gesproken over de maximale prijs van een kraslot. Toen de illegale loten op de markt kwamen, kostten deze 2,50 gulden. Nadat het produkt zijn weg naar de consument had gevonden (lees: toen er een zekere 'gewoontekoop' was ontstaan) werden de loten opgetrokken naar 5 gulden. De hogere prijs blijkt niet bezwaarlijk te zijn voor wie eenmaal verslaafd is.

Lotto Scratch krijgt de vergunning voor de duur van vijf jaar, met een optie op nog eens vijf jaar. Of de prijs van een lot eenmalig wordt vastgesteld (met een verbod op verhoging), is echter nog maar de vraag. Het wezen van een particuliere organisatie is immers winstmaximalisatie. Financiën merkt in haar advies dan ook op: "De voorkeur voor een nv, in vergelijking tot een stichting uit controle c.q. bestrijding illegaliteitsoogpunt, dient geplaatst te worden tegenover de wens van de overheid om de winst van een dergelijke nv niet ongebreideld te laten zijn. Dit zal namelijk ten koste gaan van meer kansspelverslaving binnen de gemeenschap."

NABLP en directie verwerpen aanbevelingen

ALM-directie polst bonden over Perspectievennota

WILLEMSTAD — De directie van de ALM heeft gisteren in het International Trade Center de [illegible] luchtvaartbonden gepolst over de Perspectievennota. De vakbonden BCP, VVNA en VASF hebben laten weten nog geen mening te hebben geformuleerd. De NABLP stelt zich volledig achter de stellingname van de directie, die zich niet kan vinden in de aanbevelingen van het rapport.

[illegible] bekend geworden in [illegible] maart. Zegslieden melden tevens dat de ALM-directie de hoofden van dienst heeft gepolst. Naar verluidt zouden tenminste twee van [illegible] zich wel kunnen vinden [illegible] de bevindingen en aanbevelingen van de commissie Perspectievenonderzoek.

De Bond van Cabine Personeel, de Vereniging Nederlandse Verkeersvliegers Nederlandse Antillen en de Vereniging Staffunctionarissen van de ALM vinden het nog te kort dag om al te kunnen oordelen over de nota.

Insiders weten te melden dat de directie probeert het personeel op haar hand te krijgen in de afwijzing van de Perspectievennota. Het management zou de stelling verkondigen dat het kiezen [illegible] is: of de huidige directie blijft aan en er [illegible] geen ontslagen [illegible], of KLM'ers zullen de bedrijfsvoering overnemen [illegible] alle gevolgen van dien [illegible] het personeel.

Van de vakbond van luchtvaartpersoneel NABLP is bekend dat zij zich solidair stelt achter de directie. De bond vertegenwoordigt het grootst aantal leden binnen de ALM, die ruim [illegible] man personeel in dienst heeft. De NABLP deed [illegible] tijd voordat de Perspectievennota verscheen een bericht uitgaan waarin [illegible] wist te melden dat [illegible] de aanbeveling zou [illegible] dat er 300 banen [illegible] zouden worden. De [illegible] bleek die aanbeveling [illegible] bevatten.

[illegible] bestaande uit de [illegible] George, Cathalina, Cova, De Boer en Lopez-Ramirez was, naar bleek, de bevindingen over het functioneren van de directie. Er kwam een verdeeld standpunt uit de bus, dat varieert van de opties handhaving van het huidig management tot een stuurgroepmodel waarbij twee van de huidige directieleden worden versterkt door een drietal (internationale) experts.

Deze week hebben de verkeersvliegers laten weten weinig vertrouwen te hebben in de huidige [illegible] een [illegible] dat door de directie terzijde werd gelegd. Ook maken zij melding van een intern onderzoek van de KLM in samenwerking met Deloitte & Touche. Daarin worden grote tekortkomingen geconstateerd bij de beleidsbepaling, waar niets mee wordt gedaan, zo melden de piloten.

Zegslieden melden verder dat er onder het marketing- en verkooppersoneel onrust is ontstaan naar aanleiding van de benoeming van Ritsel Godfried tot verkoopadviseur. Daar was, zo wordt gezegd, niemand van op de hoogte gebracht. Het personeel is voornamelijk verontrust omdat Godfried onder [illegible] wegging bij Top Tours. De nieuwe verkoopadviseur zou daarenboven nauwelijks vertrouwen genieten binnen de agentengemeenschap.

Waarschuwing AJZ:

Na Lotto Scratch vergunning voor anderen niet tegen te houden

WILLEMSTAD — In het advies van 29 november '94 van de Afdeling Juridische Zaken (AJZ) aan het BC, inzake het geven van een vergunning aan Lotto Scratch nv, wordt ervoor gewaarschuwd, dat als één particulier een dergelijke vergunning krijgt, toekenning aan anderen niet kan worden tegengehouden. Volgens AJZ was het in de Loterijverordening van 1992 bovendien juist de bedoeling dat de Lotto in handen van de overheid zou blijven.

=door Marjo Nederlof=

"Het BC zal zwaarwegende argumenten moeten aanvoeren om geen vergunning meer af te geven aan welk ander bedrijf dan ook, dat [illegible] een lotto of kraslotèrijvergunning verzoekt. Rechtszaken [illegible] zijn niet [illegible]" waarschuwt AJZ. [illegible] na de Lotto Scratch zijn alle andere [illegible] niet meer tegen te houden.

AJZ haalt ook de toelichting [illegible] (gewijzigde) Loterijverordening aan [illegible] dat de overheid de lotto zelf in handen [illegible] niet aan een particulier zou geven: "Het is de bedoeling van de zijde van de overheid, dat een instantie wordt ingeschakeld die een vergunning krijgt en die met het organiseren van de lotto wordt belast. (artikel 1, sub VI)"

Volgens gedeputeerde Arrendell, in zijn advies aan het bestuurscollege van 19 december '94, is het echter altijd de bedoeling geweest dat een naamloze vennootschap ("als bijvoorbeeld Lotto Scratch nv") de vergunning zou krijgen. Arrendell leidt dit ondermeer af uit het feit dat er in diezelfde verordening wordt gesproken over 10 procent vergunningsrecht, invordering door de eilandsontvanger en artikel 5 lid 5, waarin wordt gesproken over een geldelijke zekerheid door de exploitanten van een lotto en kraslotèrij.

Dat in artikel 12 wordt bepaald dat de gewijzigde loterijverordening niet van toepassing is op de Landsloterij, ziet Arrendell tevens als een reden "dat lotto en kraslotèrij kennelijk niet door de overheid maar door particulieren [illegible] georganiseerd [illegible]" [illegible] het enige dat hierin wordt vastgelegd is, dat de gewijzigde loterijverordening niet van toepassing is op de Landsloterij.

GEEN BASIS

In het advies van AJZ wordt erop gewezen, dat het BC er op 1 februari '94 mee akkoord ging dat er een projectstructuur voor een overkoepelende stichting zou worden opgericht. Die overkoepelende stichting, de Curaçao Lottery Foundation krijgt ook ook de werkzaamheden ter bestrijding van de gokverslaving onder zich. In dat kader wordt ook het onderzoek door de Jellinekkliniek georganiseerd. AJZ adviseert op 29 november de lotto niet alleen in overheidshanden te laten, maar ook bij de Curaçao Lottery Foundation onder te brengen, zoals AJZ ook bij twee eerdere gelegenheden al had geadviseerd.

Tenslotte veegt AJZ de vloer aan met het argument van Lotto Scratch nv, dat wijlen gezaghebber Casseres indertijd al toezeggingen aan [illegible] AJZ: "Uit niets blijkt dat deze stelling enige basis heeft."

WILLEMSTAD — De Curaçaose tuinbouwers zien zich geconfronteerd met een plaag van het insekt Thrips Palmi Karny, in de volksmond genaamd Treps. De plaag is vergelijkbaar met die van de Whitefly. Beide tasten in hevige mate groentes en tevens sommige sierplanten aan.

Dat meldt de dienst Landbouw Veeteelt Visserij in een persbericht. De plaag wordt door de dienst als ernstig gekarakteriseerd. Het insekt wordt reeds een paar jaar in het Caribisch gebied gesignaleerd en is sinds kort op Curaçao vastgesteld.

In 1985 verwoestte het beestje op Martinique de gehele oogst aubergines. De Thrips of treps meet 3 millimeter en heeft een donkerbruine kleur. De larven van het insekt zijn geel met bruinrode ogen.

Op Curaçao is weinig ervaring opgedaan met de Treps. Uit de literatuur kan worden begrepen dat het insekt al langer aanwezig kan zijn geweest maar pas bij meer warmte haar verwoestende werking [illegible].

De Treps zit verborgen onder de bloemkelk. Zijn strooftocht begint aan de buitenzijde van de plant. Waar de treps is geweest wordt de vrucht klein en lelijk en groenbruinig van kleur.

Het is het beste de plaag te bestrijden door een gemengde therapie. Spuiten met insekticide alleen is niet zaligmakend omdat het beestje op den duur resistent wordt, aldus LVV. De dienst zegt diverse bestrijdingsmiddelen te bestellen waarmee testen zullen worden uitgevoerd. Een gemengde bestrijding bestaat tevens uit biologische controle, waarbij insekten worden gebruikt die de Treps verorberen.

De LVV vermeldt niet hoeveel schade de Treps inmiddels heeft aangericht.

MET VEEL animo werd gisteravond op Plaza Betico Croes met vier brassbands het 41e Arubaanse carnaval ingeluid. Er heerste een uitstekende stemming. Aan verschillende kraampjes werd eten en drinken verkocht, waarvan de opbrengst ten goede komt aan de carnavalsgroepen, die de kraampjes ook verzorgden. In het naast het Plaza gelegen Cultureel Centrum ging de eerste avond van het 'International Carnaval Costume Festival' van start.

*****

TIJDENS DE eerste avond van het kostuumfestival werd Yelsomine Quilotte eerste met de creatie van *Spiritual Sky of Thailand*. Twee jaar geleden eindigde ze ook op de eerste plaats. Tweede werd Beatriz Nuñez Perez uit Tenerife met *Divinidad de Una Diosa* en op de derde plaats eindigde Jose Azzi uit Brazilië met *Pavo Blanco de Alah*. Het overvolle Cultureel Centrum begroette de beslissing van de jury onder voorzitterschap van Emile de Cuba met een daverend applaus. Vanavond wordt in het CCA de tweede avond van dit kleurrijke festival gehouden.

*****

QUOTA CLUB Aruba treft al de nodige voorbereidingen om ook dit jaar weer haar anti-geluidsoverlast-campagne te voeren met de nodige leuzen en oordoppen. Vooral in de kinderparades van Noord, Oranjestad en San Nicolas is de Quota Club present. Eén van de leuzes: 'Lawaai kent geen genade, gebruik daarom oordoppen in de parade'.

*****

AAN DE vooravond van het eerste actieve carnavalsweekeinde gaf de politie de nodige adviezen voornamelijk aan personen, die hun huis verlaten om naar het carnavalsgebeuren te gaan kijken. Alles moet goed afgesloten worden, want ook de dieven op Aruba vieren carnaval, bij voorkeur in de huizen van anderen. Het verzoek wordt gedaan om bij inbraak of poging daartoe direct de recherche op de hoogte te stellen. Laat geen geld of sierraden thuis. Overleg met de buren om elkaars huis in de gaten te houden. Ziet men iets vreemds: bel de politie 11100 en 24000 (beneden de brug) of 45000 (boven de brug). Sluit uw auto goed af en laat de honden los lopen.

*****

VOLGENDE WEEK zaterdag viert de Savaneta-groep carnaval onder leiding van Martica Arends. Het feest wordt gevierd op het voetbalveld van Undesa nabij de marinierskazerne. Voorts vindt de kroning plaats van jeugdkoningin Rubiela van der Linden en carnavalskoningin Alicia Croes. De muzikale omlijsting is in handen van Oreo met zijn *boem boem*, de Original Band en een brassband. De groep neemt aan carnaval deel met het thema *Sky Unlimited*' naar ontwerp van Arthur Oduber. Er kan nog worden ingeschreven bij Martica Arends (tel. 47032).

*****

Actie Filipijnen bij Litwin duurt voort

ORANJESTAD — De acties van de 236 Filipijnen gaan onverminderd door. Donderdagochtend legden de op het Coastal-terrein voor de Amerikaanse onderaannemer Litwin nv werkende Filipijnen het werk neer uit ongenoegen met de bestaande arbeidsvoorwaarden. Vakbondsleider Anselmo Pontilius van de FTA is intussen een rechtszaak tegen de directie van Litwin begonnen.

De Filipijnse werknemers hebben besloten om hun staking voort te zetten, omdat hun werkgever te kennen gaf niets te voelen voor de gestelde eisen, namelijk een loonsverhoging en betere arbeidsvoorwaarden. Ook de landsbemiddelaar, die een gesprek had met de Litwin-directie, heeft weinig goeds voor de 236 Filipijnen kunnen doen. Beide partijen houden hun poot stijf.

Deze Litwin-medewerkers zouden minder dan het wettelijk minimumloon (sinds 1 januari jongstleden is dat verhoogd tot 994,50 florin per maand) verdienen. Bovendien zouden de Filipijnen een groot deel van hun inkomen moeten 'terugbetalen' in ruil voor inwoning en voeding. "Onaanvaardbaar", zo verklaart FTA-voorman Pontilius.

De Federacion di Trahadornan di Aruba is intussen een rechtszaak gestart omdat Litwin weigert een collectieve arbeidsovereenkomst (cao) af te sluiten; alle werknemers hebben momenteel een individueel contract.

Volgens Pontilius zullen de acties voortduren totdat er klaarheid komt. De staking kan dus zelfs duren tot het moment dat de rechter een uitspraak doet. Het is echter nog niet duidelijk wanneer de zaak voorkomt. "Wij hebben geduld", zegt de vakbondsman. "De Litwin-directie moet nu over de brug komen."

Oduber bezorgd over ontwikkeling Aruba

ORANJESTAD — Nelson Oduber schrijft in een verklaring namens de MEP-fractie, dat hoe sneller een land ontwikkeld wordt, hoe sneller het in elkaar stort als de ontwikkeling niet van goede kwaliteit en duurzaam is. "Wij hebben een ontwikkeling nodig die niet afhankelijk is van de economische snelheid", zo waarschuwt Oduber de regering.

Volgens hem is de regering de *trendsetter* van de economie van een land. Is er vertrouwen in de investeringen door de regering, dan geeft de particuliere sector automatisch ook haar bijdrage.

"De minister van Economische Zaken verklaarde onlangs dat hij de economie wil laten groeien met een jaarlijkse 11 procent gedurende de komende vier jaar. Dit is een groei van 44 procent en een toename van het Bruto Nationaal Produkt tot drie miljard florin. Alle inspanningen om de economie te laten groeien zijn welkom, maar alles moet wel realistisch en verantwoord blijven", zo schrijft Oduber.

Volgens de oppositieleider moet altijd rekening worden gehouden met de financiële capaciteit van het land. Hoe meer ontwikkeling het land kan dragen, des te meer [illegible] kan de economie [illegible]. Niet vergeten moeten worden de infrastructuur, [illegible], water, huisvesting, [illegible], volksgezondheid, sociale lasten, sport en cultuur.

Belangrijk is de vraag hoeveel meer inwoners Aruba kan opvangen. Wetenschappelijke studies stellen, dat als er [illegible] bijkomen, de sociale problemen, criminaliteit, irritatie en onlusten ontstaan. Aldus de verklaring van de MEP-fractie.

ARUBA AGENDA

KANTOORUREN AMIGOE:
open van 08.30-12.00/14 30-17.30 uur; za. gesloten.

TELEFOONS:
24333. Voor **spoedgevallen** na kantoortijd: **21639, 22316** en **24508. Pageboy 127-0379.**

FAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE
11100 (centrale) en **11141** (informatie).

ALARMCENTRALE
115.

****

■ **ZOEKERTJES** verschijnen op di. en vr. en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op za. Alleen zoekertjes, die op ma. en do. vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus di. en vr.) verschijnen.

****

WACHTREGELING DOKTOREN
Oranjestad: dokter E. de Cuba via Dr. Horacio Oduber Hospitaal (tel.: 74300) of via Alarmcentrale (115).
San Nicolas: dokter E. Weststrate via Centro Medico Dr. Rudi Engelbrecht (San Nicolas; tel.: 48833) of via Alarmcentrale (115).

****

BOTICA
(nachtdienst)
Santa Maria, Santa Cruz 52-D. Tel.: 55585.

****

STICHTING WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
Voor informatie in alle districten kan men van ma. t/m vr. tussen 11.00-12.00/15.30-16.30 uur bellen. Openingstijdenzuigelingenbureaus (volgens afspraak): Oranjestad (tel.: 23168): do. van 08.00-12.00 uur; Savaneta (tel.: 47020): do. van 08.00-12.00 uur; Noord (tel.: 73425): di. van 08.00-12.00 uur; San Nicolas (tel.: 45906): di. van 08.00-12.00 uur; Santa Cruz (tel.: 58288): di. van 08.00-11.00 uur en wo. van 08.0-12.00 uur; Dakota (tel.: 29008): wo. van 08.00-12.00 uur; Braziel (tel.: 48301): di. van 08.00-12.00 uur; Paradera (tel.: 25543): ma. van 08.00-12.00 uur.

****

ZWANGER? STICHTING CIZKA geeft informatie en brengt u in contact met leden die zwangerschapsbegeleiding, verloskundige hulp en kraamzorg bieden. **Bel 37687.**

****

HOME NURSING BUREAU ARUBA
Tel.: 34321.

****

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van ma. t/m vr. van 08.30-11.30 uur - Spinozastraat 9.

****

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel. 38989 (24 uur per dag).

****

AIDS-HOTLINE
Tel. 23040/27352 (tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur).

****

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Open van ma. tot en met vr. van 08.00-16.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

****

FUNDACION RESPETA MI
(stichting tegen seksueel misbruik van minderjarigen)
Spinozastraat 9 (Oranjestad). Tel.: 24433.

****

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
Tel. 22318.

****

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, **tel.: 21720.** Voor **spoedgevallen** buiten kantooruren **tel.: 115.**

****

BRIDGECLUB ARUBA ARIBA
(Tivoliclub, Wilhelminastraat 16)
di.avond om 19.30 uur speelavond. Voor opgave/informatie **tel.: 24953.**

****

PARKE TIRAKOCHI
(Kinderpark te Savaneta, achter kleuterschool Promé Paso)
geopend van ma. t/m zo. van 16.00-18.30 uur voor kinderen van 1-13 jaar.

****

NIEUW-APOSTOLISCHE KERK
(Goletstraat 5-A, Oranjestad)
Aanvangstijden van de diensten: **wo. en za.** om 19.00 uur.

****

FUNDACION DIABETICO ARUBANO
(J. Irausquinplein z/n, Oranjestad)
Voor informatie: **tel. 21215.**

****

ZATERDAG
DIVERSEN
SPORT
BOWLEN: 20.30 uur *Lower Score Bowling Tournament - Eagle Bowling Palace.*

STRANDVOLLEYBALL: 13.00-18.00 uur bij La Cabana.

****

ZONDAG
DIVERSEN
SPORT
STRANDVOLLEYBALL: 11.00-18.00 uur bij La Cabana.

****

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zo. van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden ma. t/m vr. van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; za. van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 Of 25111).

'De Palm Tours' viert morgen zevende lustrum

ORANJESTAD — De Palm Tours, die uitgroeide tot leider in *Destination Management Services*, viert morgen zijn 35-jarig bestaan in de Arubaanse toeristensector. Opgericht in 1960 begon De Palm Tours met een gering aantal voertuigen en groeide uit tot een bedrijf met meer dan 160 deskundigen in dienst.

De Palm Tours haalde 35 jaar geleden de voorpagina van de *Amigoe* toen oprichter Wichi de Palm bij Piedra Plat in een verkeersongeval terecht kwam. Zijn enige bus bleef op zijn neus staan, hetgeen een dankbaar project voor de fotografen was.

De Palm Tours biedt een verscheidenheid van diensten aan om zich te vergewissen van een goed afgerond en dynamisch produkt in de toeristenindustrie. Met activiteitencentra in de meeste hotels en meer dan 28 ontspannings- en recreatieve activiteiten staat De Palm Tours nu bekend als een *one stop vacation center*, waar men kan reserveren voor de meest uiteenlopende trips zoals snorkelen, zeilen, windsurfen, duiken, vaartochten, paardrijden, parachute zeilen, jeep safaries, evenementen in groepsverband en glasbottomboottochten.

Ook geheel verzorgde reizen naar het buitenland, zoals een trip naar Caracas en Curaçao, kunnen geboekt worden.

In gesprek met de *Amigoe* vertelt directeur Harold Malmberg dat De Palm Island in 1988 van de grond af aan werd ontworpen en gebouwd. Hier zijn de meest spectaculaire snorkelplekjes van Aruba te vinden. De Palm Island is een paradijs voor rust en ontspanning met iedere dag een fascinerende zonsondergang.

In oktober 1993 werd de Palm Tours agent van Western Union Money Transfer Service, die gelegenheid biedt om binnen vijf minuten geld over te maken naar het buitenland en vice versa. Vorig jaar november schafte het bedrijf vijf nieuwe Volvobussen aan en beschikt nu over een capaciteit van meer dan 1000 stoelen.

De nieuwe bussen zijn uitgerust met ingebouwde videomonitoren met geluidsinstallaties die de passagiers in de gelegenheid stellen een prachtige presentatie te zien van wat Aruba te bieden heeft. De Palm Carrental (Herz) kocht vijftig nieuwe voertuigen, waarbij ook limousineservice mogelijk is.

Malmberg is dankbaar voor de inzet van zijn werknemers en het vertrouwen van de gemeenschap. "We gaan door", zo luidde zijn slotcommentaar.

Uitspraak over 2 weken

Diploma-vervalsingen bij FCCA voor rechter

ORANJESTAD — Voor het gerecht vond behandeling plaats tegen E.A. en I.C., werknemers van de FCCA, in verband met het vervalsen van typediploma's. A. werd ook ten laste gelegd de verduistering van FCCA computergegevens subsidair diefstal hiervan.

Tegen E.A. eiste officier Lugo 150 dagen gevangenisstraf waarvan 137 dagen voorwaardelijk met aftrek van voorarrest en een proeftijd van twee jaar, alsmede een boete van duizend florin. Tegen administratie medewerkster I.C., die geholpen had bij het vervalsen van een typediploma, luidde de eis drie maanden voorwaardelijke gevangenisstraf met een proeftijd van twee jaar en een geldboete van 500 florin.

Deze kwestie kwam in maart 1994 aan het rollen toen FCCA-directeur Hoevertsz werd ontslagen. Van het een kwam het ander. Zo werden bij de aanhouding van E.A. in diens woning FCCA-computerstukken aangetroffen. Hij gaf toe dat het diploma vervalst was. Hij ontkende echter informatie uit de computer van directeur Hoevertsz te hebben gestolen. Hij nam wel eens werk mee naar huis. Op verzoek van minister Charro Kelly zou hij brieven gekopieerd hebben.

E.A. werd in zijn verdediging bijgestaan door Hendrik Croes die het betreurde dat bij het onderzoek in deze zaak zoveel vragen onbeantwoord bleven. Hij vond het vreemd dat het gerechtelijk laboratorium in Nederland niet verzocht was een onderzoek naar het gebruikte papier in te stellen, ondermeer hoe oud het papier was en wat voor inkt werd gebruikt. Indien dit in 1982 was gebeurd, dan zou sprake zijn van verjaring.

Uitvoerig stond de raadsman stil bij de politieke kant van deze zaak doordat zijn cliënt verwant was met minister Kelly. Hij vond het niet vreemd dat een minister om kopiën vraagt. Croes kwam tot de conclusie dat het onderzoek 'slordig en oppervlakkig' was uitgevoerd.

Advocaat Van der Kuyp was van mening dat vervalsing van het diploma niet bewezen werd. Wel had C. een kopie van het diploma aan verdachte A. gegeven omdat hij 'een diploma voor zichzelf wilde maken'. Zij had ook geen toegang tot de personeels-file, zoals A. wel had. Van der Kuyp betreurde het dat zijn cliënt in een 'complot' werd betrokken en pleitte voor C.'s vrijspraak.

Over twee weken doet rechter Giltay uitspraak.

1 Miljoen zoek bij Lotto pa Deporte

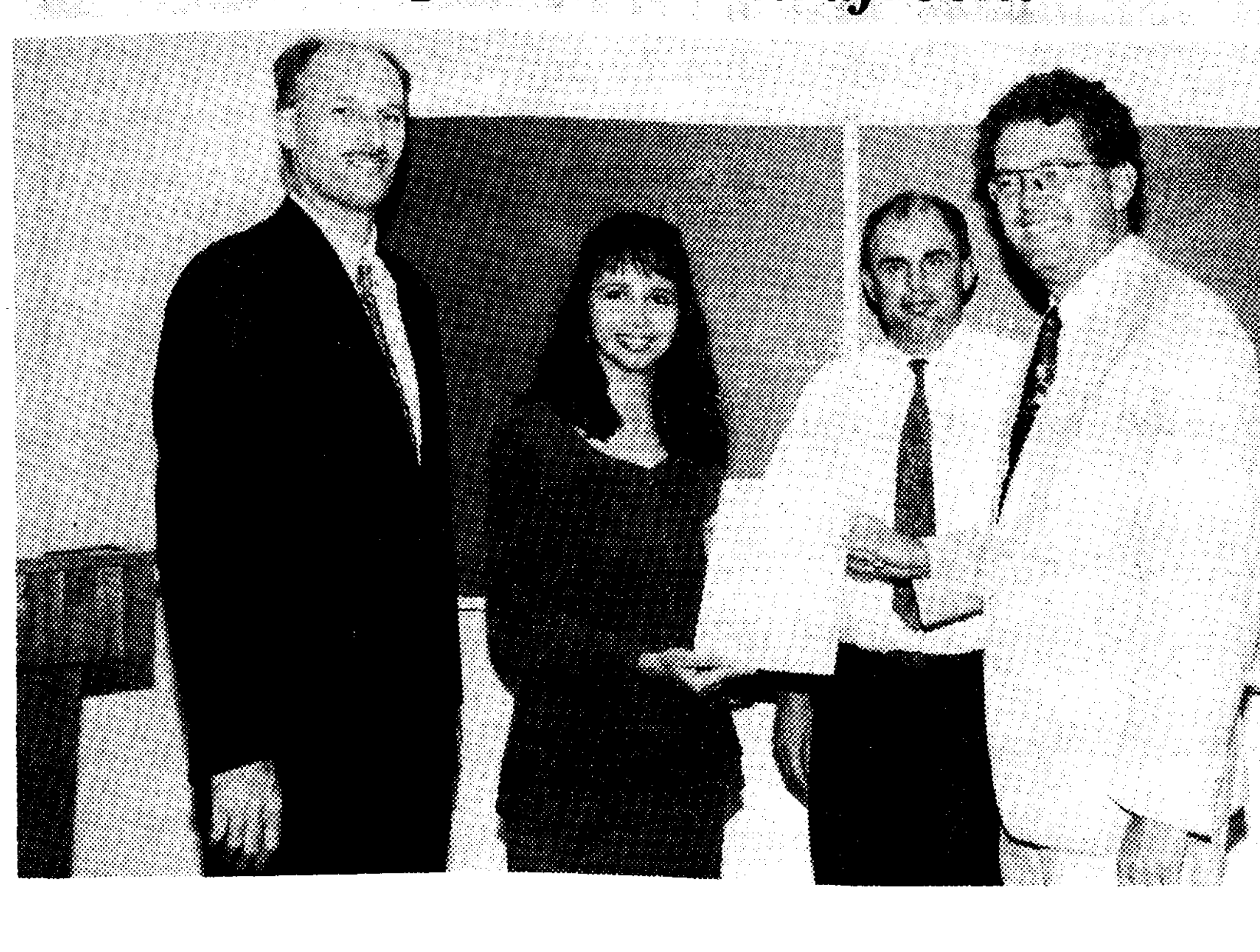
ORANJESTAD — Volgens een nog vertrouwelijk accountantsrapport zou er bij de Fundacion Lotto pa Deporte bijna één miljoen florin 'zoek' zijn.

Het accountantantskantoor zou onregelmatigheden en financiële ondeugdelijkheid hebben geconstateerd bij de stichting. Het gaat om precies 959 duizend florin, waarover de administratieve leiding geen verantwoording kan afleggen.

Een deel van het geld van Lotto pa Deporte zou in de loop van de tijd zijn 'geleend'. Maar deze geleende florins zijn nooit meer terugbetaald. De landsrecherche is nog niet ingeschakeld en er worden momenteel nog geen personen vervolgd.

■ *ORANJESTAD — Kathy Paskel heeft deze week haar rechtenstudie bij de Universiteit van Aruba (UA) afgerond. Haar scriptie ging over kinderstrafrecht. Op de foto Kathy Paskel en de leden van de afstudeercommissie: J. van der Neut, M. Tratnik, van de UA, en officier van Justitie E. Hartjes.*

Scriptie kinderstrafrecht

Voor betere service

FCCA geeft opdracht voor vijfjarenplan

ORANJESTAD — Stichting Volkshuisvesting Aruba, FCCA, heeft ODRP/KPMG Croes & Croes verzocht een *businessplan* te maken voor de komende vijf jaar. Dit is in het kader van het totale plan van de FCCA haar positie op de markt te bepalen.

De FCCA wil dit jaar dynamischer en concurrerender te werk gaan en wil betere service gaan verlenen. De stichting wil haar voornaamste produkt — het verlenen van hypotheken voor de woningbouw — beter en effectiever maken. Meer en meer huisvestingsstichtingen gaan over tot privatisering of worden onafhankelijk met de bedoeling hun positie te versterken.

Omscholing en verbetering van het menselijk produkt, de zogenaamde *human resources*, is een zeer belangrijk deel van het businessplan. In dit verband vertrekt volgende week een vrij grote FCCA-groep, bestaande uit bestuursleden, directieleden en werknemers, naar een seminar op Curaçao.

Deze cursus wordt van 16 tot 19 januari georganiseerd door de Fundashon Kas Popular (FKP) en geleid door de Nationale Woningraad (NWR). Naast FKP en FCCA wonen ook Fundashon Cas Boneiriano, Statia Housing Foundation en Own Your Home Foundation van Saba, de seminar bij.

Gedurende de seminar, die geleid wordt door de heren K. Parie en G. Erents van de Nationale Woningraad, komen drie onderwerpen aan bod: financieel-administratieve zaken, technische zaken en zaken over huren en huurders van woningen.

Verkeer eist tweede dode

ORANJESTAD — Het onveilige verkeer op Aruba heeft gisteravond de tweede verkeersdode van 1995 geëist.

De 59-jarige Thomas Aquilo Wester, wonende te Sabana Grandi, stak gisteravond om 23.55 uur op de hoofdverkeersweg Oranjestad-San Nicolas ter hoogte van de Drive Inn te Savaneta onoplettend de weg over. Autobestuurder W.A.H. (32) kon Wester niet meer ontwijken.

Tien minuten na het ongeluk overleed Wester ter plaatse aan de zware verwondingen. Dokter E. de Cuba constateerde om 00.05 uur de dood. Het stoffelijk overschot werd vervolgens overgebracht naar het mortuarium, waar officier van justitie mr. Angela het lijk in beslag nam in verband met het onderzoek.

Politievoorlichter Shon Pé Krozendijk noemde de tweede verkeersdode in de eerste twee weken van het nieuwe jaar 'een slecht begin van 1995'.

IPA gaat takenpakket uitbreiden

ORANJESTAD — Het Instituto Pedagogico Arubano (IPA) gaat haar takenpakket uitbreiden op het gebied van de maatschappelijke dienstverlening en het onderwijs.

In dit verband gaat IPA dit jaar activiteiten en projecten opzetten met als uitgangspunt de relatie tussen maatschappij en onderwijs. Hierbij wordt één van de belangrijkste opvoedingsmiddelen van het instituut nagestreefd: de aanstaande leerkracht mede te vormen tot *social agent*.

Deze projecten en activiteiten worden in samenwerking met instanties en instituten in de Arubaanse maatschappij ontplooid. In verband hiermee is Martha van Bergen, sociaal pedagoge, per 1 januari in dienst van het IPA getreden.

Zij zal de coördinatie op zich nemen van het interne bureau: maatschappelijke dienstverlening en voorlichting. Als zodanig is zij ook de voorlichtings-functionaris van het IPA, belast met de interne en externe voorlichting.

'Dag van de Bibliotheek'

■ *ORANJESTAD — De bibliotheken van de Antillen en Aruba vieren dit jaar gelijktijdig Dag van de Bibliotheek op vrijdag 20 januari. Het onderwerp is **Biblioteca, centro di nos comunidad.** Het doel van deze dag is om de nadruk te leggen op bibliotheken, de werkzaamheden en organisatie. Om meer bekendheid te geven aan deze dag, zullen de bibliobussen de volgende week informatiebrochures ronddelen. De bezoekers aan de bibliotheken in Oranjestad en San Nicolas krijgen op 20 januari een T-shirt als geschenk.*

Hinky Pinky Speelschool

Geslaagd project over kinderopvang

ORANJESTAD — Op initiatief van Hinky Pinky Speelschool werd afgelopen week een bijeenkomst gehouden om de gedachten te bepalen over kinderopvang. Er waren veertien instellingen aanwezig.

Gesproken werd over: wettelijke regeling kinderopvang, kwaliteitsnormen opvang kinderen en kwaliteit (gediplomeerd) personeel, salarissen personeel, betaling SVB en loonbelasting, Kamer van Koophandel, ouderbijdrage en subsidies en de 'conceptregeling' over kinderdagverblijven op Aruba gesteld door de regering.

Besloten werd dat iedere instelling zijn eigen ideeën en werkwijze beschrijft en dit voor 24 januari inlevert bij een werkgroep. Na inventarisatie en rapportage is er op 7 maart om 20.00 uur weer een bijeenkomst.

Volgens Lilia Croes van Hinky Pinky Speelschool is de positieve instelling van de aanwezigen tijdens deze eerste vergadering een basis voor de toekomst. "Het geeft hoop voor een goed conceptplan, dat nog dit jaar zal worden aangeboden aan de regering. Dit ook om kinderopvangverblijven en instellingen inspraak te geven in toekomstige regelingen, die naar verwachting door de Arubaanse regering in een wet zullen worden vastgelegd".

Uitslaande brand in woning te Tanki Leendert

ORANJESTAD — Een uitslaande brand heeft de woning met inboedel van de familie Tromp te Tanki Leendert praktisch geheel verwoest. Slechts één kamer bleef voor de vlammen gespaard.

Het vermoeden bestaat dat de brand door kortsluiting werd veroorzaakt en in de zitkamer begon. Er wordt een onderzoek ingesteld.

Toen de brandweer ter plaatse verscheen, woedde de brand in alle hevigheid en kon niet veel meer gedaan worden. De brand zou reeds zijn ontstaan, voordat de brandweer kort na half elf werd gewaarschuwd. Het echtpaar Tromp was aan het werk en de twee kinderen waren op school.

Ongerust over natuur

Handtekeningenaktie Stimaruba succesvol

ORANJESTAD — De actie van Stimaruba voor bescherming aan de natuur heeft 1200 handtekeningen opgeleverd. Ze worden aanstaande maandag overhandigd aan minister Glenbert Croes door de Stimarubabestuursleden Olinda van der Linden, Dirk Jan Boerwinkel, Rouel Meelis en Julio Maduro.

Uit ongerustheid over de vele gevaren die de natuur op Aruba bedreigen, startte Stimaruba in maart 1994 met een handtekeningenactie. Deze was bedoeld om de overheid te stimuleren en haast te maken met beschermingsmaatregelen.

Doordat Aruba steeds voller en drukker wordt, komt het steeds vaker voor dat een natuurgebied bedreigd wordt door ontwikkelingen in de buurt. Voorbeelden zijn: het pretpark naast de Bubaliplas en jetski's bij de sternkolonie in San Nicolas.

De handtekeningenactie ging om de volgende zaken: het tegenhouden van de schadelijke ontwikkelingen, het aanwijzen van de Bubaliplas als officieel beschermd natuurterrein en het voorkomen van schade in de toekomst door een Ruimtelijke Ordeningsplan. Hierin staat aangewezen welke aktiviteiten toegestaan zijn in welke gebieden.

Directie VROM zou deze taak moeten krijgen, maar tot op heden is hier nog niets aan gebeurd. Ook het natuurbeheer, waarmee het onderhoud en de verbetering van natuurgebieden (zoals de Bubaliplas) mee wordt bedoeld, is een taak van VROM die niet goed uit de verf komt. Om die reden verzoekt Stimaruba deze taak bij een andere dienst onder te brengen.

Nieuwe leden Rekenkamer

ORANJESTAD — Deze week legden vier personen in handen van gouverneur Olindo Koolman de eed af als lid van de Algemene Rekenkamer Aruba (ARA). Dit zijn: H. Toppenberg als lid en voorzitter, C. Boekhoudt en R. Harms als lid en J. Thijzen als plaatsvervangend lid.

Secretaresse vereniging houdt lezing

ORANJESTAD — De Aruba Secretaries Association (ASA) houdt een algemene ledenvergadering op zondag 15 januari om 10.00 uur in het ATIA-gebouw.

Tijdens de vergadering houdt Marlene Elizabeth, vice-voorzitter van de Federación Interamericana de Secretarias (FIAS), een lezing over het lidmaatschap van de ASA bij de FIAS en de voordelen hiervan.

ASA ontving het bericht dat twee leden, Karine Kock (Aruba Hotel School) en Aura Laclé (SETAR), geslaagd zijn voor het examen Certified Professional Secretary (CPS). In totaal zijn er nu negen Arubaanse secretaressen in het bezit van het CPS-diploma.

Paul Haarhuis op weg naar finale

Miriam Oremans niet opgewassen tegen Date

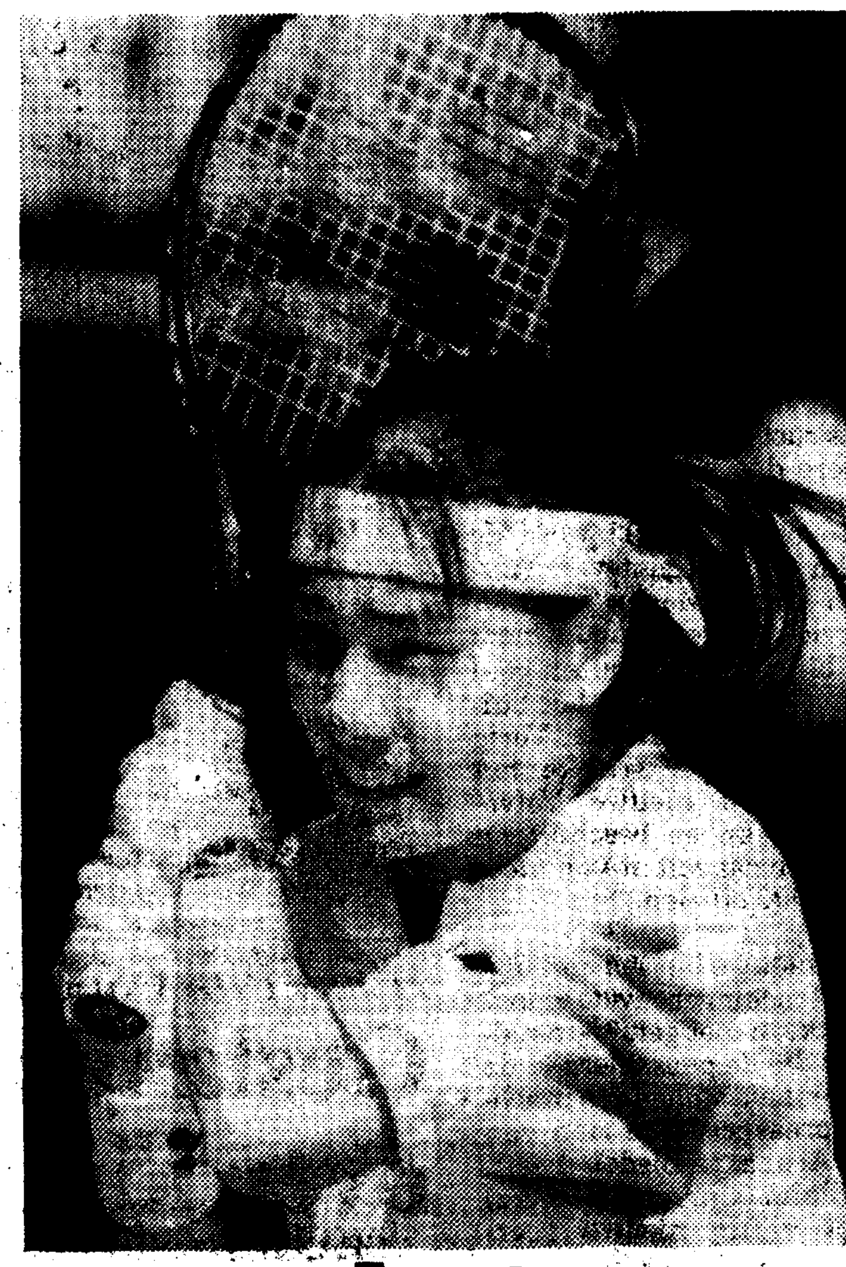
SYDNEY — Zelfs een geblesseerde Kimiko Date is te sterk voor Miriam Oremans. De Nederlandse slaagde er gisteren niet in de halve eindstrijd van het open kampioenschap in New South Wales te bereiken. Oremans verloor in drie sets van de titelverdedigster, die in Sydney als derde is geplaatst. De setstanden waren 6-4,2-6,3-6.

Oremans startte goed tegen Date. De Japanse speelt in Australië met een spierblessure in de onderbuik. Zij kwam in de eerste set nauwelijks in haar ritme, verloor met 4-6 maar kreeg daarna veel meer vat op haar Nederlandse opponente.

Met Date schaarde zich ook de rest van de top-vier van de plaatsingslijst in Sydney bij de laatste vier. Sabatini startte dramatisch tegen Patty Fendick (1-6), maar won vervolgens met 6-3 en 6-1. Mary Joe Fernandez en de nummer één van de rangschikking Lindsay Davenport wonnen respectievelijk van de Australische Nicole Bradtke en de Tsjechische Ludmilla Richterova. Davenport komt in de halve finale uit tegen Date.

Paul Haarhuis is in Jakarta op weg naar de eindstrijd. De nummer twee van de favorietenlijst baande zich vrijdag moeizaam een weg naar de laatste vier. De Canadees Rusedski veroverde de eerste set met 7-5. De Nederlander, die de Duitser Karbacher als hooggeplaatste speler al zag vertrekken, trok vervolgens de partij alsnog naar zich toe met 6-3,6-1. In de halve eindstrijd ontmoet Haarhuis, als enige van de geplaatste spelers overgebleven, de Deen Kenneth Carlsen. Die versloeg de als derde ingeschatte Gilbert Schaller in twee sets met 6-4,7-4. In de andere halve finale staan de Tsjech Radomir Vacek en de Haïtiaan Ronald Agenor tegenover elkaar.

Kimiko Date

Merson binnenkort terug naar Arsenal

LONDEN — Voetballer Paul Merson barstte gisteren in tranen uit, toen hij van de Engelse bond de toezegging kreeg dat hij binnenkort weer bij Arsenal de training kan hervatten. Merson verbleef de afgelopen weken in een afkickcentrum om van zijn cocaïneverslaving af te komen. De aanvaller gaf eerder ook toe gokschulden te hebben en alcoholist te zijn.

In een verklaring liet de bond weten, dat het cocaïnegebruik in het trieste geval van Merson tot de minste problemen behoorde. Hij zou binnen drie weken weer kunnen spelen. Dan moet hij wel vooruitgang bij de behandelingen blijven maken. Merson staat onder voortdurende controle van medici en moet zich blijven melden bij de begeleidingscentra van anonieme alcoholisten en gokkers. Merson [illegible] arste uit zijn leven. "Ik ben alcoholist en een gokker, maar ik begin eindelijk volwassen te worden."

Manager George Graham van Arsenal, die gisteren de jonge John Hartson (Luton) en Chris Kiwomya (Ipswich) contracteerde, reageerde verheugd op het nieuws dat zijn vedette mogelijk snel weer terugkeert. "Ik ben blij te horen, dat de adviezen van de experts aangeven hoe positief en sterk Merson is. Het belangrijkste is echter dat zijn leven weer een normaal karakter krijgt. Voetbal komt pas op de tweede plaats."

Ajax verliest punt en Davids in woelig Waalwijk

WAALWIJK - De eerste competitiewedstrijd van het nieuwe jaar is in grote chaos geëindigd. Grensrechter Hoppe werd in de turbulente slotfase van RKC - Ajax (1-1) aan zijn hoofd getroffen door een voorwerp, afkomstig uit het vak met Amsterdamse fans. Arbiter Van Vliet twijfelde geen moment en laste een afkoelingsperiode van ruim een kwartier in. Na de verplichte rustpauze was de lol er bij iedereen af. In de stand kwam tijdens de toegift, met voor de zekerheid gedraaide grensrechters, geen verandering meer.

Vijf minuten voor het einde van het harde duel sloegen de stoppen door bij Edgar Davids. De Amsterdamse middenvelder reageerde zijn frustratie over het dreigende puntverlies af op tegenstander Hutten, die na de elleboogstoot van Davids met veel misbaar naar de grond ging. Arbiter Van Vliet had niets gezien, maar grensrechter Hoppe had het incident wel geconstateerd. Op zijn advies trok de fluitist [...] rode kaart voor Davids, [...] ontgoocheld de kleedka[...] opzocht. Luttele second[...] later gingen ook de and[...] spelers van het veld, na[...] Van Vliet de wedstrijd [...] verband met de hoofdwo[...] bij Hoppe tijdelijk h[...] gestaakt.

Trainer Louis van Ga[...] had zelf het vergrijp v[...] Davids, die wegens een sch[...] sing waarschijnlijk [...] kraker tegen PSV mist, n[...] gezien. Maar hij had er (uit[...] aard) wel een mening o[...] "Als Davids inderdaad i[...] heeft uitgehaald, vind ik [...] heel erg. Dat hoort niet [...] Ajax. Hij benadeelt de c[...] en de ploeg. Dat hij zichz[...] in het nauw heeft gebrac[...] vind ik niet zo belangri[...] Dat heeft hij over zichz[...] afgeroepen. Of ik hem e[...] boete geef? Ik wacht ee[...] maar de uitspraak van [...] tuchtcommissie af."

De hoofdwond bij gre[...] rechter Hoppe noemde V[...] Gaal afschuwelijk. "Dit soo[...] acties zijn schandalig. Ik h[...] er geen woorden voor. D[...] grensrechter heeft geda[...] wat hij moest doen, namel[...] de arbiter vertellen w[...] Davids achter zijn rug h[...] uitgespookt."

Collega Bert Jacobs na[...] het tragische voorval i[...] luchtiger op. "Hoppe ko[...] net als ik uit Zandvoo[...] mompelde hij. "Ik vind h[...] heel triest dat zo'n prachti[...] toeristenplaats op de[...] manier wordt beschadi[...] Toen ik zijn hoofdwond z[...] kreeg ik zelf pijn in mijn k[...] Dergelijke dingen horen ni[...] op een voetbalveld thuis."

Ajax, dat het vijfde v[...] liespunt van het seizoen inc[...] seerde, kwam tegen h[...] bescheiden RKC nauweli[...] in het spel. Toch was V[...] Gaal niet ontevreden. "[...] hebben door domme pech e[...] punt verloren, en niet d[...] de scheidsrechter. Op [...] [illegible] we v[...] zes goede kansen af[...] dwongen. Helaas was voo[...] Litmanen niet sterk in [...] afwerking."

Ajax begon allesbehal[...] uitgeslapen aan de eer[...] wedstrijd na de korte w[...] terslaap. De organisatie [...] de concentratie deugden nie[...] Vooral bij Frank de Bo[...] Seedorf en Davids ontbr[...] aanvankelijk de juiste inste[...] ling. RKC maakte in de op[...] ningsfase verrassend [...] dienst uit en kwam zowa[...] in de zesde minuut op vo[...] sprong. De langharige V[...] Rijswijk mocht na balverli[...] van Seedorf ongehinderd do[...] lopen en vrij uithalen, 1-[...] Een achterstand voor het [...] trotse Ajax, dat was [...] Amsterdamse topploeg dit s[...] zoen slechts in de wedstrijd[...] tegen Roda JC (1-1) en [...] Groningen (3-1) eerder ov[...] komen.

Binnen anderhal[...] minuut gaf RKC de kostba[...] en zeldzame voorspr[...] alweer weg. Een indraaien[...] hoekschop van Overma[...] werd door iedereen gemi[...] behalve door Kluivert, 1-[...] Het was de elfde competiti[...] treffer van de talentvo[...] tiener, die daarmee [...] gelijke hoogte kwam met t[...] schutter Ronaldo. Ajax n[...] na de snelle gelijkmaker [...] regie van de wedstrijd [...] handen, maar verzuimde h[...] terugvallende RKC nog vo[...] de rust uit te schakel[...] Litmanen, die in de 25[...] minuut een enkelbless[...] opliep, kwam een paar k[...] in riante positie. De v[...] gende Fin wilde het a[...] maal echter veel te m[...] doen en miste daardoor ja[...] merlijk.

Na de rust hield de aan[...] slagen Litmanen het [...] voor gezien. Met invaller V[...] den Brom als schaduwsp[...] een rol waarin hij de vo[...] laatste wedstrijd bij N[...] twee keer scoorde (0-2), tr[...] hte trainer Van Gaal h[...] rommelige duel naar zich [...] te trekken. RKC wankel[...] maar doelman Verk h[...] zijn ploeg op de been. [...] kaard, Van den Brom [...] Kluivert lieten in het w[...] hoopsoffensief de mooi[...] kansen liggen. Invaller V[...] Vossen knalde met links [...] keihard op de paal. Het bl[...] het startsein voor een tum[...] tueuze eindfase, die m[...] name voor internatio[...] Davids waarschijnlijk nog e[...] stige gevolgen zal hebben.

Geschorste sprinters in duel tegen elkaar

LONDEN — Ben Johnson en Andreas Berger, beiden geschorst wegens het gebruik van verboden spierversterkende middelen, zijn van plan in Oostenrijk tegen elkaar te gaan lopen. Sprinten is bedrog zou het motto kunnen zijn. Berger, voor vier jaar uitgesloten door de IAAF, lanceerde het idee. De voor het leven geschorste Canadees Johnson, die stanozolol beroemd maakte en door dat middel te slikken zijn Olympische titel van 1988 kwijtraakte en in 1993 andermaal werd betrapt, beloofde te komen.

"Ik wil deze race houden om de boodschap de wereld in te sturen dat atletiek een leugen is", lichtte Berger toe vanuit zijn woonplaats Vocklabrück bij Linz waar het evenement zal plaatshebben. "Ik heb dertien jaar meegelopen in de atletiek en het van zeer nabij meegemaakt. Het is bijna niet mogelijk dat een wereldatleet in een tak van sport waar het op kracht aankomt, een rol van betekenis speelt zonder iets te gebruiken."

"En het probleem is niet voorbehouden aan de top", vervolgde de 34-jarige Oostenrijker. "Iedereen, wedstrijdorganisatoren en bondsofficials inclusis, wil dat we [illegible] nu van mij aan, dat het onmogelijk is de 100 meter binnen de 10 seconden te lopen zonder hulp van het één of ander."

De Oostenrijkse atletiekbond is een fel tegenstander van het aangekondigde anabolicaduel, maar Berger heeft verklaard dat zijn initiatief plaatselijk, onder anderen door burgemeester Brunsteiner, wordt toegejuicht. "Ik wil lopen en Johnson, met wie ik op 26 december contact heb gehad, ook. Het stadion is van de gemeente en van de burgemeester mag ik er gebruik van maken."

Een datum voor de confrontatie is nog niet vastgesteld, maar de voorbereiding is al een eind op weg, inclusief de onderhandelingen met een geïnteresseerde sponsor. Bergers persoonlijk record is 10,15 en stamt uit 1988. Hij evenaarde die tijd in de zomer van 1993, drie weken voordat hij bij een dopingcontrole werd betrapt. Johnson liep in de Olympische finale in Seoul 9,79, met hulp, maar dat is volgens Berger niets bijzonders.

Cafú naar Zaragoza

MADRID - Op het moment dat Romario Spanje de rug toekeerde, landde zijn landgenoot Cafú, vrijdagavond laat, in Zaragoza. De verdediger is op huurbasis tot het einde van het seizoen gecontracteerd door Real Zaragoza, nummer twee in de Spaanse competitie achter Real Madrid.

Twee jaar geleden stond Cafú op het verlanglijstje van Real Madrid. Zijn club Sao Paulo verhinderde echter de transfer. Zaragoza betaalde een half miljoen gulden voor Café. Er is geen optie tot koop.

Breukink met Jonker naar Giro d'Italia

EL BOSQUE — Erik Breukink krijgt dit seizoen in de ronde van Italië landgenoot Patrick Jonker aan zijn zijde. De geroutineerde Nederlander, die dit seizoen tegen een aangepast contract voor Once uitkomt, fungeert in de Giro als kopman. Breukink staat bij de Spaanse formatie ook op de nominatie voor de ronde van Frankrijk. Jonker voorlopig niet.

Jonker debuteerde afgelopen seizoen als prof voor de wielerploeg van Peter Post. Na de zomer maakte hij kenbaar te willen vertrekken. Hij kreeg zowel een aanbieding van Motorola als Once. De Giro is zeer waarschijnlijk zijn enige grote ronde in 1995.

Ploegleider Manolo Saiz heeft zijn formaties voor de drie grote ronden (Italië, Frankrijk en Spanje) al in grote lijnen rond. Zonder tegenslagen start Breukink in de Giro als kopman. In het voorseizoen rijdt de Nederlander opnieuw de Tirreno Adriatico, terwijl Jonker in Parijs - Nice start.

In de *Tour* legt Once de nadruk op de Belg Johan Bruyneel en de Zwitser Alex Zülle. Breukink en de Colombiaan Rincon hebben een soort vrije rol. Bruyneel en Zülle treden in het naseizoen ook in de Vuelta aan.

■ WILLEMSTAD — Op een persconferentie maakte Dick de Rooy, voorzitter van de Raad van Bestuur van hoofdsponsor Citco (midden op de foto), gistermiddag de komst van een top-beachvolleybaltoernooi op de nieuwe Santa Barbara Beach bekend. Links op de foto toernooidirekteur Herwin Brillemans van United Sports Projects. Rechts op foto Citco direkteur Robert Voges.

Kritiek Italiaanse media op Bergkamp

MILAAN — De Italiaanse media hebben forse beschuldigingen geuit tegen Dennis Bergkamp. "Smerig spel van Bergkamp en Cruijff tegen Inter", kopte de sportkrant Gazetta Dello Sport gisteren.

Volgens het blad heeft de spits van Inter al lange tijd contact met Barcelona. Er zou zelfs sprake zijn van een akkoord. "Bergkamp en Cruijff: De slag is geslagen", zo noteerde de Gazetta op de voorpagina. Tegenover Italiaanse verslaggevers blijft Bergkamp echter volhouden dat hij niet op korte termijn overstapt naar de Spaanse competitie. Volgens *Corriere Dello Sport* gedraagt de Nederlander zich als 'koning konijn'.

Gazetta meent dat Bergkamp zijn liesblessure gebruikt om zijn transfersom te drukken. Barcelona zou de gevraagde 19 miljoen gulden (nog) niet kunnen ophoesten. Hoe langer Bergkamp geblesseerd is, des te sneller kan hij Inter verlaten, aldus de sportkrant.

De aanvaller speelt, ondanks eerdere berichten, zondag waarschijnlijk wel mee in de wedstrijd tegen Sampdoria.

Regatta's Sint Maarten en Aruba niet in geding

Heineken gaat over op sponsoring tennis

AMSTERDAM — Heineken stopt na dit jaar met de sponsoring van de sporten golf en zeilen. De bierbrouwer stak jaarlijks vele miljoenen gulden in de ondersteuning van toernooien en regatta's om wereldwijd naamsbekendheid te verkrijgen. De geldstroom wordt verlegd naar tennis.

Het besluit van de hoofddirectie betekent het einde van de verbintenissen met de landenwedstrijd om de Wereldbeker golf, het Open Australisch, het Open Catalaans en het Open Nederlands Golfkampioenschap. Heineken zal ook niet meer participeren in de driejaarlijkse zeilrace om de wereld. De zeilregatta's rond **Sint Maarten en Aruba** zijn overigens niet in geding bij de besluiten van Heineken Corperate. Het bedrijf richt zich in de toekomst op tennis en heeft intussen contracten met het US Open en de Davis Cup.

Wegens de toenemende belangstelling voor golf in Australië en Azië gaat de sponsoring van één internationaal golftoernooi nog wel door: De Heineken Classic in Perth (Australië). De contracten voor dit jaar met de Wereldbeker en de Opens van Australië, Catalonië en Nederland (Hilversum) worden normaal uitgediend. "Wij komen zo vroeg met de mededelingen om iedereen de kans te geven een andere hoofdsponsor te vinden", vertelde sponsorship-manager Chris Woerts gisteren desgevraagd. "De contracten lopen dit jaar ten einde, dus heeft er een evaluatie plaatsgehad. We gaan nu verder in tennis."

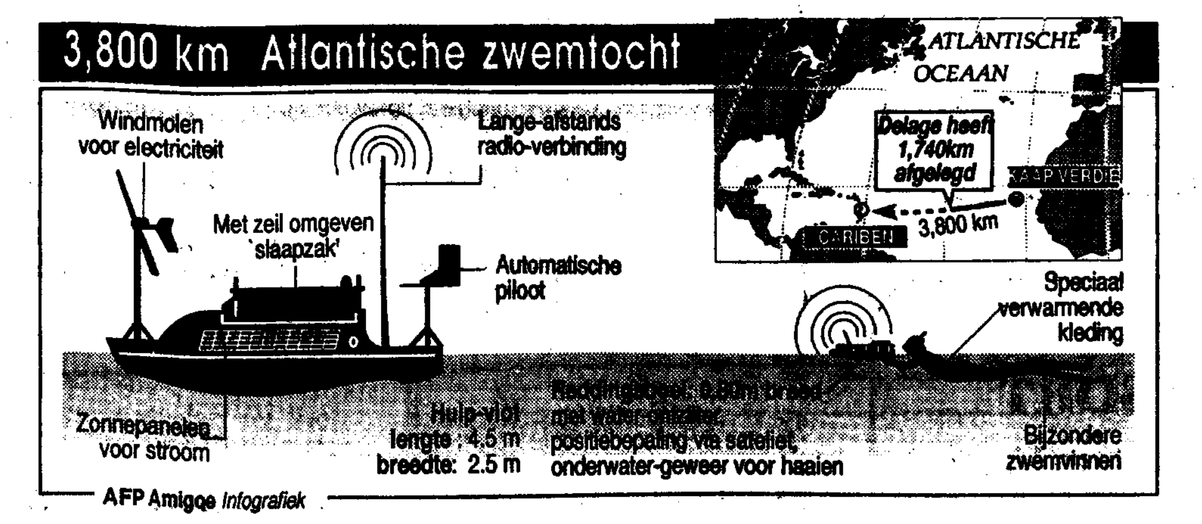
AMSTEL

Heineken stapte vorig jaar met het dochtermerk Amstel uitbundig in het internationale voetbal, onder meer als sponsor van de Champions League. De enige Nederlandse wielerklassieker staat bijna 30 jaar op de sponsorlijst van Amstel.

Woerts sloot niet uit dat Heineken op landelijk niveau nog wel bij golf en zeilen betrokken blijft. "Dat is dan een zaak van de directies in de verschillende landen, zoals bij voorbeeld de Nederlandse Antillen."

Robbie van Erven Dorens, organisator van het Open Nederlands golfkampioenschap, toonde zich gisteren bedroefd met de scheiding na vijf jaar van de bierbrouwer. "Ik hoopte dat dit huwelijk een jaar of tien zou duren. Dankzij Heineken kon ons Open tot het hoogste niveau in de wereld opklimmen. Het toernooi moest nu voor andere bedrijven hoogstijk interessant zijn als communicatiemiddel."

De betrokkenheid van de sponsor bij de activiteiten van het Nederlands Olympisch Comité (NOC/NSF) ligt bij Heineken Nederland. Woerts: "We hebben in Barcelona meegewerkt aan een *Holland House*. In Lillehammer deden we niets. Mogelijk gebeurt er wel iets in de sfeer bij de Olympische Spelen in Atlanta '96."

De trans-Atlantische zwemtocht van de Fransman Guy Delage heeft een nog spannender verloop gekregen dan hij zich had voorgesteld. Op een gegeven ogenblik verspeelde hij zijn vlot en werd hij nog meer een prooi van de oceaan. Een haai zag toen wel iets in Delage die echter ook deze hindernis overwon.

Peterhansel neemt kopposititie over bij motoren

Privérijder Gerard Jimmink in top-tien Granada-Dakar

LABE — Gerard Jimmink valt in de slotfase van de woestijnrally Granada - Dakar vrijwel dagelijks op. Na zijn ritoverwinning en tweede plaats volgde vrijdag in de twaalfde etappe een klassering als vijfde. De Nederlander, die met een Cagiva de rally aflegt, moest ruim vijftig minuten toegeven op dagwinnaar Peterhansel. De Fransman nam tevens de leiding over van de Spanjaard Arcarons die bijna twintig minuten verloor. In het algemeen klassement verdedigt Peterhansel in het slotweekeinde een voorsprong van zes minuten en 53 seconden. Jimmink schoof naar de tiende plaats op, ruim dertien uur van de leider.

Privérijder Jimmink reageerde gisteren goed op de zware tocht van een dag eerder. Toen bereikte hij nagenoeg uitgedroogd als tweede de finishplaats Bakel in Senegal. Door zijn begeleider Gerrit Wolsink werd de coureur uit Kolhorn naar de medische dienst gebracht. Hitte en uitdroging wordt door veel rijders onderschat. "Je kunt er ernstige lichaamsschade oplopen", aldus Wolsink.

's Avonds bleek dat de Nederlandse crossverrassing slechts een lichte koorts aan de barre tocht zonder water had overgehouden. "Ze hebben me vol water gegooid. Ik heb goed geslapen, maar vreselijk veel gezweet. In mijn slaapzak stond 's ochtends twee centimeter water", keek de coureur terug op de nacht. "Bij de start voelde ik me nog [illegible]lijk. Op de motor ging [illegible] lekker."

[illegible] de helft van de 632 kilometer aan klassementsproef bedroeg de achterstand van Jimmink zeven minuten op leider Peterhansel. "De [illegible] helft van de etappe [illegible] door de bergen, [illegible] lagen rotsen en [illegible]. Het was moeilijk om [illegible] kilo zware Cagiva [illegible] te houden."

ENDURO

[illegible] jaar ervaring als [illegible] aan het WK-[illegible] kwam de Nederlander uitstekend van pas. "[illegible] kom je identieke [illegible]digheden tegen", verklaarde Jimmink, die ruim [illegible] moederziel alleen door de woestijn ploegde. "[illegible] schamelijk en geestelijk vermoeiend."

[illegible] één keer reed hij [illegible], had dat snel door [illegible]de om. Bij het [illegible] kneusde Jimmink [illegible]voet. "Tijdens het rijden voelde ik er niets van. De [illegible] loopt als een [illegible] de sfeer is perfect", [illegible] hij na zijn vijfde plaats.

[illegible] om de dagoverwinning lukte niet. De Fransman Stephane Peterhansel, die een dag eerder een tijdstraf van tien minuten had gekregen, was onaantastbaar. De Yamaha-rijder, viervoudig Wereldkampioen enduro, stootte dondi Arcarons van de eerste plaats. De marge is met nog twee dagen uiterst klein: Nog geen zeven minuten.

Bij de auto's is Pierre Lartigue op weg naar zijn tweede triomf. De Fransman staat in het algemeen klassement onaantastbaar op de eerste plaats. Zijn landgenoot Saby, tweede in de rangschikking, verloor ruim dertien minuten en staat voor de onmogelijke opdracht bijna vier uur goed te maken.

Uitslagen twaalfde étappe, 632 km. klassementsproef:

Motoren: 1. Peterhansel (Fra) Yamaha 7.46.20; 2. Arcarons (Spa) Cagiva 19.17; 3. Magnaldi (Fra) Yamaha 20.39; 4. Orioli (Ita) Cagiva 29.02; 5. Jimmink (Ned) Cagiva 52.04.

Algemeen klassement

1. Peterhansel 67.07.53; 2. Arcarons 6.53; 3. Magnaldi 19.[illegible] 4. Orioli 44.52; 5. Gallardo (Spa) 2.16.19; 10. Jimmink 13.09.21. **Auto's:** 1. Lartigue/Perin (Fra) Citroën 7.40.34; 2. Vatanen/Picard (Fin/Fra) Citroën 2.20; 3. Salonen/Gallagher (Fin/Gbr) Citroën 8.52; 4. Saby/Serieys (Fra) Mitsubishi 13.34; 5. Shinozuka/Magne (Jap/Fra) Mitsubishi 15.11.

Algemeen klassement: 1. Lartige 58.56.08; 2. Saby 3.54.17; 3. Shinozuka 4.20.57; 4. Salonen 7.48.42; 5. Vatanen 17.03.47.

Miljoenen tekort voor herstel Heizelstadion

BRUSSEL — Voor de renovatie van het Heizelstadion in Brussel is 200 miljoen Belgische frank (circa 11 miljoen gulden) extra noodzakelijk. Dit is bijna eenderde van de som die oorspronkelijk was begroot voor de enorme opknapbeurt van het verouderde stadion.

Dit meldt de Belgische krant Het Nieuwsblad. Volgens het blad blijkt het tekort uit een vertrouwelijke nota die oud-burgemeester Thielemans aan de toenmalige gemeenteraad heeft gestuurd.

Volgens een woordvoerder van het ministerie van Infrastruktuur zal het Heizelstadion voor de jaarlijkse *Ivo van Damme Memorial* gereed zijn maar 'het comfort minimaal'. Voor de organisatie van de jaarlijkse atletiekwedstrijd die behoort tot de 'golden four' van het Grand Prix circuit, dient 95 miljoen frank extra te worden geïnvesteerd.

De renovatie kost 625 miljoen frank. Dit is echter niet voldoende om van de Heizel een functioneel stadion te maken. In de oorspronkelijke begroting is een aantal zaken vergeten. Het gaat om onderkomens voor onderhoudspersoneel, werkplaatsen, garages en de opslagplaatsen voor het atletiekmateriaal. Daarvoor is 40 miljoen frank nodig. De kosten voor alle benodigdheden voor een grote internationale atletiekwedstrijd worden geschat op 95 miljoen frank. De overkapping van de tweede tribune, waartoe nog niet besloten is, komt op 120 dan wel 48 miljoen frank, afhankelijk van het model dat men kiest. De kosten van het opknappen van de karakteristieke voorgevel van het stadion, die ook nog niet in de renovatieplannen waren opgenomen, bedragen vijftien miljoen frank.

Alphard wint in Kitzbuhel

KITZBUHEL - De Fransman Luc Alphand heeft vandaag de afdaling om de Wereldbeker in Kitzbuhel gewonnen. Alphand liet 1.40,79 registreren. Tweede was de Oostenrijker Patrick Ortlieb in 1.41,28 voor de Italiaan Kristian Ghedina in 1.41,29.

Bokser Janssen verder in Open Zweedse

SUNDSVALL - Van de drie Nederlandse boksers die vrijdag tijdens de open Zweedse titelstrijd in actie kwamen, heeft alleen weltergewicht Hans Janssen de kwartfinales bereikt. Janssen versloeg de Japanner Hikaru Ibi. De Eindhovenaar bezorgde zijn tegenstander twee keer acht tellen rust, waarna de arbiter in de tweede ronde het ongelijke duel staakte. In de kwartfinales komt Janssen uit tegen de Deense kampioen Hassan Al.

In het lichtgewicht werd Arthur Santana op punten (6-11) door de Georgiër Gotsja Rou uitgeschakeld. In het halfzwaargewicht moest Willem Sterkenburg zijn meerdere erkennen in de Rus Sergei Makarenko. De Hilversummer kreeg in de eerste ronde al acht tellen rust. Bondscoach Zwezerijnen nam daarna geen risico en gooide de handdoek in de ring. Orhan Delibas komt vandaag pas in actie tegen de Deen Paul Andersen

Heerenveen in Intertoto

HEERENVEEN - Eredivisieclub Heerenveen heeft zich bij de KNVB gemeld voor een plaats in de Intertoto-competitie die komende zomer wordt afgewerkt. Die competitie is interessant geworden door het kwalificatiesysteem voor de voorronde van de strijd om de UEFA-Cup.

Vier clubs uit de Intertoto krijgen de mogelijkheid Europees voetbal te spelen. Nederland mag komend seizoen wegens de matige internationale clubresultaten slechts twee clubs inschrijven voor de reguliere competitie van de UEFA-Cup.

WILLEMSTAD — Het was gezellig druk op Scherpenheuvel afgelopen woensdagavond, 20 paren en de spellen waren grillig, gezien de uitslag. Slechts 8 paren scoorden boven het gemiddelde, 5 paren in de 49% en de laagste score was relatief hoog. De heren Blufpand Brown en Koper Kroeger vormden een klasse apart.

1. heren Brown - Blufpand	63.43%
2. heren Koper - Kroeger	61.81%
3. dames Van Beek - Blankevoort	56.71%
4. dames De Paula - V.d. Brink	52.55%
5. dames Nijdam - Staal;	
6. heren Groot - Cloose	51.62%
7. echtpaar Maas	50.69%
8. dames Greijmans - Bongers	50.46%

De overige 12 paren scoorden beneden het gemiddelde.

SPORT AGENDA

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(Bonamweg 49, Brievengat)
(Tel. 378620/378626)
zwembad:
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; di.- en do.-morgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
open voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar één gulden en volwassenen twee gulden): vri. van 20.00-22.30 uur; za. van 14.00-17.00 uur en zo. van 12.00-17.00 uur.

SENTRO DI BARIO JANWÉ
dammen:
do. van 15.00-18.00 uur **les en training** voor de jeugd vanaf 8-18 jaar.
Schaakvereniging Janwé:
za. van 09.00-12.00 uur **les en training** voor de jeugd vanaf 7-23 jaar.

SKOL DI DAM STRATEGÍA
(Tel. 612573)
lessen:
do. van 19.30-23.00 uur - **Sentro di Bario Janwé.**
zaterdag van 09.00-12.00 uur - **IPK-**gebouw (naast Martinus mavo, Plasa Brion);

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
ma. om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

CURAÇAO BULLETS SKATERS
(Schaatsclub Curaçao).
elke do. van 17.00-20.00 uur training *in line skates* en *skeelers op de Koredor* (beginnende aan de kant van ITC). Voor meer informatie tel.: 377289 (vragen naar Kees).

* * * * * * * * * * * * * * * *

Masnada wint in Garmisch

GARMISCH PARTENKIRCHEN - De Française Florence Masnada heeft vandaag in Garmisch Partenkirchen de afdaling voor vrouwen gewonnen. In de wedstrijd om de Wereldbeker was zij met 1.25,92 iets sneller dan de Amerikaanse vrouwen Picabo Street (1.25,96) en Shannon Nobis (1.25,99).

NHL-competitie toch van start

NEW YORK - Na een staking van 103 dagen gaat de Amerikaanse profijshockeycompetitie (NHL) op 20 januari definitief weer van start. Een meerderheid van de 700 profs ging vrijdag akkoord met de overeenkomst die de spelersvakbond en de clubeigenaren woensdag bereikten. Dat was voldoende om de staking op te heffen.

Door de overeenstemming komt er een verkorte competitie met 48 in plaats van de reguliere 82 wedstrijden en daarop aansluitend de playoffs. De competitie had eigenlijk op 1 oktober moeten beginnen. Dat lukte niet omdat de eigenaren eerst een nieuwe cao met de spelers wensten af te sluiten.

Denemarken wint Continental Cup

RYAD — Denemarken heeft in Ryad de Continental Cup veroverd. De Europees kampioen versloeg in de finale titelverdediger Argentinië met 2-0. De Denen incasseerden een winstpremie van 2,6 miljoen gulden.

De Scandinaviërs dankten hun overwinning vooral aan de gebroeders Brian en Michael Laudrup. Michael, die na een half uur spelen geblesseerd uitviel, opende in de achtste minuut van elf meter de score. De tweede treffer kwam een kwartier voor tijd na goed voorbereidend werk van de andere Laudrup op naam van Peter Rasmussen.

Daniel Pasarella leed daarmee met Argentinië zijn eerste nederlaag sinds hij na het WK in de Verenigde Staten als coach in dienst kwam. De tweevoudige wereldkampioen speelde in de slotfase met tien man. De scheidsrechter stuurde José Chamot met een tweede gele kaart van het veld.

Mexico eindigde als derde. Het Zuidamerikaanse land was in de strafschoppenserie met vijf tegen vier te sterk voor Nigeria. De Mexicaanse doelman Jorge Campos stopte de penalty van Emmanuel Amunike. In de reguliere speeltijd kwamen de twee teams niet verder dan 1-1. Ramon Ramirez bracht Mexico in de twintigste minuut op voorsprong, elf minuten later trok Daniel Amokachi de stand gelijk.

Romario is nog niet weg

BARCELONA — Romario de Souza Faria heeft gisteravond, nadat hij zijn laatste training meende te hebben afgewerkt bij FC Barcelona, afscheid genomen van de spelersgroep en de technische staf onder leiding van Johan Cruijff. Maar weg is hij nog steeds niet.

De Braziliaanse aanvaller verkeerde in de veronderstelling dat hij om ongeveer 16.30 uur zijn handtekening zou zetten ter bevestiging van de contractverbreking met de Catalaanse topclub. Romario zou daarna om 18.00 uur nog een persconferentie geven, die werd afgelast, en zich met Flamengo-voorzitter Kleber Leite naar Madrid spoeden om het vliegtuig naar Rio de Janeiro te nemen. Dat vertrekt om 00.35 uur.

Maar voorlopig is het nog steeds niet zover, omdat de financiële deskundigen van Barcelona kennelijk de bankgarantie van Flamengo ter waarde van zeven miljoen gulden toch niet helemaal vertrouwen. Op verzoek van de Spaanse kampioen werd de waarborg niet via de Banca Catalana afgegeven maar via de Algemene Bank Nederland, die vestigingen heeft in zowel Rio als Barcelona.

VS, Engeland tegen:

V-raad verzacht sancties tegen Bagdad niet

NEW YORK - De Veiligheidsraad (V-raad) van de Verenigde Naties (VN) heeft donderdag besloten de sinds 1990 geldende economische sancties tegen Irak te handhaven. Tijdens het beraad achter gesloten deuren zijn geen wijzigingen doorgevoerd, verklaarde de Russische VN-ambassadeur Lavrov. Hij sprak hierover zijn teleurstelling uit. Moskou had de strafmaatregelen willen verlichten, met het argument dat Irak daarmee zou worden aangemoedigd om de VN-resoluties van na de Golfoorlog volledig uit te voeren. De sancties verbieden Irak onder meer olie te exporteren. Verzachting van de maatregelen is gekoppeld aan het opdoeken door Bagdad van zijn massavernietigingswapens en het toestaan van langdurig toezicht op zijn wapenarsenaal. De Verenigde Staten en Groot-Brittannie zijn tegen enige verzachting van de sancties tenzij Irak toont alle VN-resoluties na te leven. De Veiligheidsraad (V-raad) evalueert de sanctiemaatregelen elke 60 dagen.

Algerijnse oppositie:

Pas staakt vuren na vrijlaten van FIS-gevangenen

ROME - Drie Algerijnse oppositiepartijen ... onder het Islamitische ... dingsfront (FIS) ... donderdag ... Rome ... De partijen veroordelen "terrorisme", maar ... De voorzitter van het FIS ... Het dokument wordt vrijdag gepresenteerd. Het moet ... met het FIS, het Front ... Socialistische Krachten (FFS) en het Nationale Bevrijdingsfront (FLN).

Voges man van businessjaar

WILLEMSTAD — Ernest (Jacky) Voges, algemeen direkteur Curaçao Ports Authority (CPA), voorzitter van Curaçao Inc. en Monumentenzorg is door het blad Curaçao Business Journal uitgeroepen tot man van het jaar.

Het bestuur van CPA onder voorzitterschap van gedeputeerde Mendes de Gouveia bood gistermiddag op het Porto Fino Terrace van het Sonesta Beach Hotel collega's, medewerkers en naaste zakenrelaties de gelegenheid om Jacky te feliciteren.

Mendes de Gouveia voerde het woord als vertegenwoordiger van het eilandgebied, Cerilio 'Nick' Nicastia (adjunct-directeur CPA) bood de moeder en vrouw van Jacky een boeket bloemen aan. De directeur van Kompania Tou Korsou maakte gebruik van de gelegenheid om een cadeau aan te bieden. De directeur/eigenaar van Business Journal Norwin Nivillac weidde uit over de redenen waarom het blad Voges tot Man van het Jaar heeft uitgeroepen.

■ *V.l.n.r. Norwin Nivillac, het echtpaar May en Jacky Voges, zoon Robert en echtgenote Sandra Voges-Römer. Zittend de moeder van de 'Man van het Jaar' van het Business Journal.*

Gijsbertha: hergroepering vakbonden zou zinvol zijn

■ *PWFC-voorzitter Doy Gijsbertha (links) in gezelschap van Isla-topman Humberto Vidal.*

WILLEMSTAD — Doy Gijsbertha vindt dat de 25 Curaçaose vakbonden zich moeten gaan hergroeperen en afspraken maken over welke sectoren zij gaan bedienen. "Het is te gek dat er bonden zijn met niet meer dan 12 leden."

Ook meent hij dat er nog veel braak terrein ligt voor de vakbonden. "Laten we gaan letten op zij die nog niet aangesloten zijn", zei de voorzitter van de PWFC.

Ook de tweede man van de Isla-raffinaderij Humberto Vidal sprak donderdagavond tijdens een fundraising diner. Hij adviseert nieuwe vormen van samenwerking met de vakbonden. Vidal was te gast bij de vakbond PWFC die ook zondag nog haar veertigjarige bestaan viert.

Vakbondsleider Doy Gijsbertha en Isla-topman Humberto Vidal zijn het met elkaar eens dat de samenwerking tussen vakbond en directie in het teken dient te staan van verdere groei van het bedrijf. Geen onnodige conflicten, maar de dialoog is wat het bedrijf ten goede komt, aldus Vidal.

De Isla-directeur zei dat de ervaring leert dat wensen van bonden noch directies totaal vervuld kunnen worden. "Alleen uit zijn op meer geld is niet zaligmakend als je of je bedrijf of je baan verliest." Streven naar meer inkomen moet dan gebaseerd zijn op reële kansen, evenals streven naar meer bedrijfswinst. "Uiteindelijk gaat het erom dat we gezamenlijk werken aan een gezond bedrijf en het creëren van meer werkgelegenheid. Het overleven van het bedrijf is de eerste prioriteit, want zonder bedrijf geen banen."

Thomas zet vraagtekens bij legalisering Lotto

WILLEMSTAD — Na de PAR en Kousa Komun stelt nu ook oud-parlementariër Betto Thomas vraagtekens bij de legalisering van de lotto en krasloten. "Precies in de periode dat de subsidie van 420 gulden per maand aan de Sint Vincentius Harmonie wordt stopgezet, besluit hetzelfde BC aan een very good friend een vergunning te geven die voor vijf jaar 20 miljoen aan inkomsten garandeert."

En dan uitgerekend een monopolievergunning aan een nv die in het verleden heeft bewezen de loterijverordening te overtreden en die voor zijn *Beautiful Homes* geen vergunningen had, hekelt Thomas. Een nv die bovendien niet wachtte op een vergunning, maar die nu illegaal al krasloten verkoopt. Die nv zou geen vergunning moeten krijgen, maar er zou beslag moeten worden gelegd op alle huizen en waardepapieren van de nv, vindt hij. Als er al een vergunning wordt uitgegeven, zal dat moeten zijn aan iemand die zich tot nu altijd wel aan de wet heeft gehouden.

Thomas vindt het ook niet geloofwaardig dat -zoals een eilandsraadslid beweerde- de inkomsten voor de nv maar zeer marginaal zouden zijn. Met zoiets laat die nv zich toch niet door het BC afschepen, veronderstelt Thomas. Hij is er van overtuigd dat een particulier er een agressieve verkooptechniek op na zal houden om maar zoveel mogelijk te verdienen. Dat is ook precies de reden dat in de hele wereld -met uitzondering van Curaçao, Haïti en Sint Maarten- dergelijke spelen in handen van de overheid zijn.

PNP wil praten over studiefinanciering

WILLEMSTAD — Drie leden van de PNP-fractie in de eilandsraad, Maria Liberia-Peters, Lelia Peternella-Pieters Kwiers en Rignals Yankee, willen een openbare vergadering over het beleid van het Bestuurscollege inzake de studiefinanciering.

Aanmelding 2e forum misdaadpreventie

WILLEMSTAD — Tijdens het tweede nationaal forum voor misdaadpreventie, op 9 en 10 februari, zullen per eiland de leden voor een Eilandelijke Raad voor Misdaadpreventie worden gekozen. Zo maakt het Archeologisch-Antropologisch Instituut N.A. (AAINA) bekend.

Ook wordt dan een voorstel gedaan voor een coördinatie- en een beheersstructuur, wordt een stappenplan gepresenteerd en de procedure voor aanvraag van financiering van projecten besproken.

Non-gouvernementele organisaties worden dringend verzocht tijdig door te geven of zij aan het forum zullen deelnemen. Aanmelding bij N. Simmons-Britto van het AAINA. Het forum wordt georganiseerd door het departement van Justitie in samenwerking met het AAINA.

Radulphus: drugsinfo in UNA

WILLEMSTAD — De oudercommissie van het Radulphus College organiseert maandag 23 januari een informatieavond over drugs in de aula van de UNA. Aanvang van de bijeenkomst is 20.00 uur.

De avond is bestemd voor ouders en leerlingen van de school. De voertaal is Papiaments. Vragen kunnen ook in het Nederlands gesteld worden.

Aan de orde komen onder meer de gevolgen van drugsgebruik, hoe het gebruik bij kinderen ontdekt kan worden en wat er aan gedaan kan worden om gebruik van verdovende middelen te voorkomen. Ook zullen hulpverlenende instanties aan bod komen.

Deskundigen van het Bureau Narcotica Operatie en het Landslaboratorium zullen eveneens vragen beantwoorden.

WILLEMSTAD —De parlementariër Wini Poulo (PAR) heeft minister Dijkhoff gevraagd om de Curaçaose St. Vincentius Harmonie een landelijke subsidie te geven nu het Eiland zijn financiële steun heeft opgezegd.

Poulo vindt dat de Harmonie 'uniek' is op de Antillen wat zijn culturele stijl betreft en in aanmerking komt om een 'nationale harmonie' te worden.

In zijn brief aan de minister deelt Poulo mee dat hij gedeputeerde Behilia heeft uitgenodigd voor een televisiedebat over de subsidie aan St. Vincentius. Maar alvast rekening houdend met diens weigering lijkt het hem beter om het Land om subsidie te vragen.

Informatie-avond ontwikkeling Sint Jago

WILLEMSTAD — Het eilandsbestuur houdt op woensdag 18 januari een informatiebijeenkomst over wijkverbetering in de wijk Sint Jago. De bijeenkomst wordt gehouden in het buurthuis Pietermaai, dat zich in de tuin van de kathedraal bevindt. Aanvang is 19.30 uur.

Het Bestuurscollege heeft een terrein van 46.000 vierkante meter te Sint Jago vorig jaar november aangekocht. Een stappenplan ter ontwikkeling is goedgekeurd.

De aankoop heeft tot doel de woonfunctie van het gebied te verbeteren.

Er is inmiddels een speciaal team samengesteld dat zich zal buigen over wijkverbetering in de genoemde buurt. In het team is, naast enkele overheidsdiensten, ook de FKP vertegenwoordigd.

INGEZONDEN

Toelatingskleun

MET STIJGENDE verbazing verneem ik dat een pas afgestudeerde adspirant-inspecteur van politie uit Suriname, H., aan wie in Nederland de Nederlandse nationaliteit is geweigerd, door de Antilliaanse overheid als arbeidscontractant in dienst is genomen en werkzaam is gesteld bij de Antilliaanse politie. Het zal in de bedoeling liggen H. aan het hoofd te stellen van een op te richten arrestatieteam bij de politie op Curaçao. Ongelofelijk maar waar.

In de plaatselijke pers las ik onlangs dat de drie afgestudeerde adspirant-inspecteurs van politie uit Suriname weigeren naar Suriname terug te keren, ofschoon hun studie door het ministerie van Ontwikkelingssamenwerking werd betaald met de bedoeling dat betrokkenen naar Suriname zouden terugkeren om aldaar de gelederen te versterken.

Ontwikkelingssamenwerking heeft thans het studiefinancieringsproject gestopt toen duidelijk werd dat deze Surinaame studenten onder druk van de verslechterende omstandigheden in Suriname afzagen van hun plan om terug te keren naar hun vaderland. Een van hen wordt zelfs door de Nederlandse politie opgespoord wegens illegaal verblijf in Nederland.

Hoe is het mogelijk dat de Antilliaanse regering met een dergelijke vreemdeling een arbeidscontract sluit om notabene in het politie-apparaat te worden te werk gesteld? Wat voor gevolgen zou dit kunnen hebben in onze relatie met Nederland en Suriname?

Binnen het KPNA is hieromtrent reeds grote onvrede. Ik hoop dat de gezaghebber, plaatselijk hoofd van politie, van Curaçao als toelatingsautoriteit en als hoofd van de politie in zijn ressort zich duidelijk uitspreekt, juist in een tijd dat het bestrijden van de illegaliteit een *must* is.

Ik hoop dat de minister-president, de minister van Justitie en de leden van de justitiële commissie van de Staten zich grondig laten voorlichten teneinde de nodige maatregelen te doen treffen.

JOHAN OLDEBOOM
Curaçao

Scratch misdaad

HET GEHARREWAR rond het plan om Lotto Scratch nv op Curaçao toe te laten, doet denken aan het plan destijds om Willemstad open te leggen als renbaan voor Formule I-renauto's.

Vooraf, toen ook, veel herrie, triefel en gedoe. Tijdens de proefwedstrijd veel overlast voor iederen, behalve voor de gangmakers en een jaar later alleen maar schulden, schulden, schulden.

Ondanks alle harde lessen van het tegendeel, leeft Curaçao nog steeds in de ban van: *the fast buck!* Weten wij dan nog niet dat wij op die manier er nooit zullen komen?

En verder nog dit. Eens een kansje wagen is leuk, doet iedereen, mag best. Echter doelbewust en beroepsmatig de lagere instincten van de bevolking als de goklust aan te moedigen en vervolgens deze instincten gewetenloos, georganiseerd en systematisch uit te buiten met het oogmerk zichzelf te verrijken, is een misdaad; het verschaffen van de gelegenheid daartoe eveneens.

Het is nog maar de vraag of de ernst van deze feiten tot het Bestuurscollege doordringt.

BART BREDERO
Curaçao

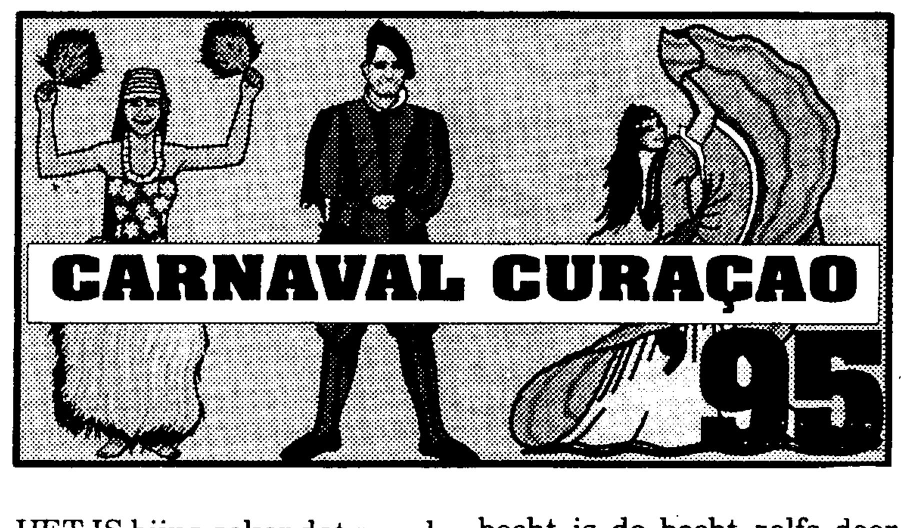
Premier Kok aan Kamer:

Door kroonprins geen relatie gelegd tussen 5 mei en Duitsland

DEN HAAG - De berichten van het persbureau DPA over de uitlatingen van kroonprins Willem-Alexander over de viering van 5 mei 'geven geen juist beeld' van wat de prins heeft gezegd.

Dat heeft minister-president Kok vrijdag aan de Tweede Kamer laten weten. **Kok heeft hiermee met grote snelheid antwoord gegeven op vragen die vrijdagochtend door fractievoorzitter Marijnissen van de SP gesteld waren. Volgens de premier was de kroonprins donderdag te gast op een receptie van de buitenlandse persvereniging, waar inderdaad gesproken is over de viering van 5 mei en de verbetering van de betrekkingen tussen Duitsland en Nederland. De premier laat echter weten, dat de kroonprins zelf geen verband tussen die twee kwesties heeft gelegd. Ook heeft Willem-Alexander er volgens hem niet voor gepleit om de viering voortaan maar achterwege te laten.**

HET IS bijna zeker dat zowel de Gran Marcha op zondag 26 februari als de afscheidsoptocht op dinsdag 28 februari in Punda gehouden worden. Enkele deskundigen, die anoniem willen blijven, verklaarden gisteren tegenover ons dat de voordelen van de Punda-route veel groter zijn dan in Otrabanda. "De eindbeslissing ligt natuurlijk bij gedeputeerde Chin Behilia en het BC, maar als het aan ons ligt wordt carnaval dit jaar in Punda gehouden", aldus de experts.

*****

BEZWAREN ALS zou de bocht bij Penha op de Handelskade te klein zijn voor de grote praalwagens werd door de technische deskundigen afgewezen. "Wij hebben het uitgerekend en met een grote bocht is de bocht zelfs door de grootste praalwagens te nemen. Wij verwachten daar geen enkel probleem", aldus de overheidsexperts.

*****

DAARNAAST IS het originele plan van de carnavalscommissie om de Gran Marcha op zondag in Otrabanda te houden en de afscheidsoptocht dinsdag te Punda niet haalbaar. Volgens de deskundigen is het onmogelijk om de dranghekken, vuilnistonnen en toiletten die langs de Otrabanda-route worden geplaatst zondagmiddag of maandag te verplaatsen. "Dat kost teveel geld. Wij praten hier over een zon- en een feestdag. Dat zou betekenen dat we overuren moeten betalen en dat kost dus veel te veel geld. Dit jaar stort de overheid reeds 400.000 gulden in de carnavalskas. Gezien de economische problemen van de overheid is het beter carnaval op één plaats te houden."

*****

INMIDDELS ZIJN de data voor de verschillende carnavalsfeesten in de hotels bekend. Het Sonesta Hotel bijt ditmaal het spits af. Op dinsdag 7 februari vieren de gasten in het hotel feest. Twee dagen later is het de beurt aan het Curaçao Caribbean Hotel. De volgorde van de overige hotels is: 14 februari Princess Beach Resort, 16 februari Trupiaal Inn, 21 februari Holiday Beach Hotel en op 23 februari sluit het Van der Valk Plaza Hotel de rij af.

*****

DE ROTARACT Club of Curaçao en Coca Cola organiseren op zaterdag 21 januari hun vierde achtereenvolgende 'Get fit jump-up'. De optocht start om acht uur 's avonds voor de Coca Cola-fabriek aan de Nieuwe Haven. De muzikale begeleiding is in handen van ERA, Doble R en tumbakoning Mr. Saab. Bij de finish in het Seaquarium kan verder gedanst worden op de tonen van Happy Peanuts en Chupa Bebe. De prijs bedraagt dertig gulden per persoon en daarvoor krijgt men een t-shirt, drank en snacks tijdens de optocht en toegang tot het feestje in het Seaquarium. Geïnteresseerden kunnen voor meer informatie terecht op de telefoonnummers 602601 of 602857.

*****

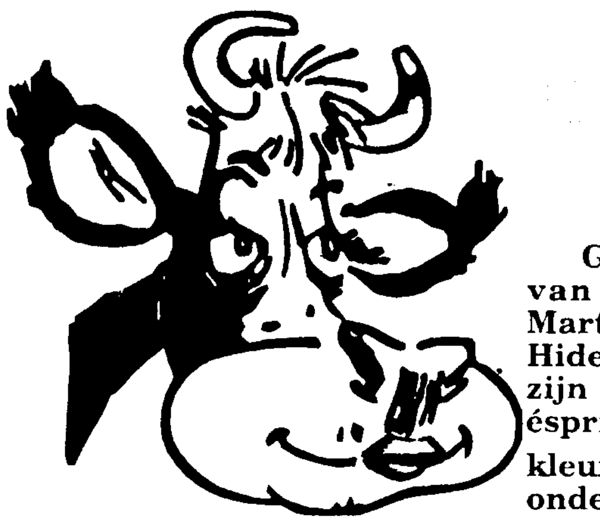
VANAVOND STAAT de verkiezing van Prins en Pancho op het programma. Vanaf 15 november is de Asosiashon Kultural Uni begonnen met een informatieprogramma voor alle deelnemers. In dit kader werden er lezingen gehouden door drs Frank Quirindongo, drs Richenel Ansano, mevrouw Diana Domacassé-Lebacs, Gibi Bacilio en Benjamin Wever, beter bekend als Shon Benchi. Daarnaast werden er nog enige workshops verzorgd door Cesario Jean Louis (dans), Roy Colastica (voordracht) en Carl van der Meulen (maken van maskers).

*****

VANDAAG IS het dan zover en zullen de vijf duo's moeten laten blijken dat ze wel degelijk goed voorbereid zijn. De verkiezing van Prins en Pancho vindt in het Isla Verde plaats. De aanvangstijd is gesteld op acht uur 's avonds en tegen half elf moeten de winnaars bekend zijn. De muzikale begeleiding is in handen van Grupo Norema.

*****

DE VIJF duo's die vanavond strijden om de titel zijn: Reginald Tiel en Rannick Sluis, Purcey Geertruida en Lucien Elisa, Hensley Rosalina en Persey Benita, Johnny Augusta en Hunphrey Juliana en Melvin Jones en Fardy Laard.

Martha Koosje: Buitengewoon Gewoon

Gibi en Maria Libier van Café Restaurant Martha Koosje 'The Best Hide-Out on the Island' zijn het nieuwe jaar vol ésprit gestart. De nieuwe kleurenfolder die door het ondernemende echtpaar werd uitgebracht getuigt hier zonder twijfel van.

Martha Koosje werd, beschrijft Gibi, genoemd naar een mevrouw Martha Cosse, die tijden geleden op ons smalste gedeelte van het eiland in de buurt van Landhuis Daniël woonde. Het restaurant is gesitueerd in een 160 jaar oud Landhuis 'Seru Chiki', waar in het verleden geiten werden gehouden.

Ook was het een pleisterplaats voor ruiters die hun paarden konden verversen of verwisselen wanneer zij zich bij voorbeeld vanuit Bandabou naar Willemstad verplaatsten.

Het rustieke établissement is tot de nok toe gevuld met antiek meubilair en bijzondere artefacten. Volgens eigenaar Gibi komen de mensen bij hem voor de rust, voor de lokale 'ambiente', waarin het uitstekend toeven is met een van de specialiteiten van het huis 'Funchi Hasá' met 'La Mujer Caliente'.

Uiteraard is er voor de verwende gourmet een rijke schakering aan soepen, hors d'oeuvres, salades, vis- en vleesgerechten. Martha Koosje staat daarnaast bij de liefhebber bekend om zijn verse kreeft, die in het woelige water van de noordkust wordt gevangen.

Het restaurant is iedere dag geopend vanaf 17.00 uur en zondag vanaf 12.00 uur. Op de maandag wordt vrijaf genomen.

Kooyman kiest Verkopers van het Jaar

■ *Bij Kooyman nv werd kortgeleden in elk der vier filialen de meest succesvolle verkoper/verkoopster van het jaar 1994 gekozen door de chefs, de afdeling Personeelszaken en uiteraard de klanten van het bekende bedrijf. De foto toont de uitverkorenen Nelma Felipa (Kooyman Sta. Maria), Waldo Sendar (Kooyman Dominguito), Marjorie Reina (Kooyman Latra) en Sherisa Alexander (Kooyman Sta. Rosa).*

■ *Het interieur van '100 Dessous' in het Promenade Shopping Center*

Meyers Werkneemster van het Jaar

Onlangs werd in het Holiday Inn Aruba Beach Resort & Casino zoals te doen gebruikelijk de 'Werknemer van het Jaar 1994' verkozen. De gelukkige werd Beulah Meyers, die in het prestigieuze hotel de functie van 'general cashier' bekleedt. Meyers is reeds sinds 1979 in dienst van het resort, waar zij begon als baliemedewerkster bij de front-office.

Beulah kreeg van het management onder meer twee tickets aangeboden naar Jamaica, waar gelogeerd wordt in de Holiday Inn Jamaica, inclusief maaltijden, een huurauto en een bedrag in geld.

Supervisor van het Jaar werd *Edwin Hernandez*, 'maintenance supervisor', terwijl *Aida Perez* tot Manager van het Jaar werd uitgeroepen. *Housekeeping* en *Maintenance* werden afdeling van het jaar.

Holiday Inn behoort tot de Bass PLC Groep, de grootste bierbrouwer van Groot-Brittannië. De Groep bezit 1600 hotels met zo'n 324.000 kamers in 51 landen.

■ *Eileen Pennyfeather, 'human resources director' van Holiday Inn Aruba, Werkneemster van het Jaar Beulah Meyers en general-manager Frank Rodriguez.*

Redactie Hans Vaders

100 Dessous maakt van droom realiteit

Na zeer succesvol in België een lingerie-keten opgezet te hebben is er nu ook op Curaçao een vestiging van '100 Dessous' gekomen, die kortgeleden haar deuren voor de geachte cliëntèle opende.

Of zoals Astrid Kwanten van 100 Dessous in het nieuwe gedeelte van Promenade Shopping Center benadrukt: "We hebben een sortering van modieuze lingerie, bad- en nachtkleding waar iedereen op Curaçao allang op zat te wachten. Volgens Belgisch gebruik gaan de avonden op het eiland nu nog gezelliger, nog intiemer worden."

100 Dessous is een van de belangrijkste Belgische fabrikanten van lingerie en bestaat reeds sinds 1905. De gefabriceerde waar wordt naar veel Europese landen en zelfs naar Japan uitgevoerd. Er zijn wereldwijd momenteel zo'n 1500 verkooppunten en daar is dan nu de vestiging op Curaçao bijgekomen.

Astrid Kwanten: "100 Dessous is de eerste franchiseketen in dameslingerie in de betere kwaliteitsklasse. De ervaring en de know how, die de faam van de onderneming kenmerken, worden ter beschikking gesteld aan de franchisenemer, die zich geen inspanningen spaart om de kwaliteit en de verscheidenheid van zijn gamma te verbeteren."

"Inderdaad, 100 Dessous maakt van een droom werkelijkheid en schenkt de vrouw de aandacht die zij verdient...Want wat is er nu verleidelijker dan vrouwelijk schoon? Dat is de basisgedachte van onze boetieks. Vòòr alles willen wij de klant in verleiding brengen. Door onze moderne inrichting, onze eigen sfeer en benadering, onze adviserende rol en natuurlijk door ons produkt dat én modieus én klassiek is."

"En de naam? Ik zou het eigenlijk niet weten. Is het 'Cent Dessous' dat 'honderd soorten ondergoed' betekent? Of is het 'Sans Dessous' dat staat voor 'zonder ondergoed'? Laten we dat maar in het midden laten...", besluit Astrid met een schalkse knipoog.

In 100 Dessous treft de cliënte behalve het vaste assortiment bekende merken zoals Marielle Bolier (badkleding, klassiek/modern uit Amsterdam), Stefania (grotere maten uit Parijs), Sarabeth (lingerie uit Spanje), Blue Tattoo (badkleding met tattoo-stickers) en Achile Boxershorts (voor heren met bijpassende sokken).

AGENDA

Politie: 110
Brandweer: 110
Taxicentrale: 8845
Hospitaal: 114
Bejaardentehuis: 8350
WEB nv: 115
Telbo/Landsradio: 7880
Informatie: 119
Storing: 120
Gemeente telegram: 121
Hulplijn
(ma.-di. 19.00-20.00 uur): 7655
****

OPENBARE BIBLIOTHEEK
Openingstijden voor het publiek:
Kralendijk:
ma. van 14.00-18.00 uur; di. t/m do. van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; vri. van 08.00-12.00/14.00-17.30 uur.
Rincon:
wo. van 14.00-18.00 uur en vri. van 14.00-17.00 uur.
****

POSTKANTOOR
(openingstijden)
Zegelverkoop:
Kralendijk (tel.: 8508): ma. t/m do. van 07.30-12.00.13.30-17.00 uur; vri. van 07.30-12.00/13.30-16.00.
Rincon (tel.: 6214): ma. t/m vri. van 07.30-12.00/13.00-16.00 uur.
Postloket:
Postwissels, Postspaarbank, Sigu-cheque en Giro Betaalkaart)
Kralendijk en Rincon: ma. t/m vri. van 07.30-12.00/13.00-16.00 uur.
****

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel (tel. [illegible]).
Rotary: wo. 12.30 uur - Restaurant Jardín [illegible] (Shopping Center La Terraza).
****

BRIDGECLUB UPS & DOWNS
Voor inlichtingen kan men terecht bij wedstrijdleider F. de Wit (tel. 5388).
****

SLACHTHUIS LVV
(tel. 4393)
Open van ma. t/m vri. van 06.00-14.30 uur. In verband met planning van te voren aantal slachtdieren bij beheerder melden.
****

DIERENARTS
Kaya Lagoen 24-A, Antriol)
Spreekuren ma., wo. en vri. van 13.30-15.30 uur; spreekuur te Rincon elke do. van 17.00-17.30 uur bij Hulpbestuurskantoor.
Voor spoedgevallen gelieve tel. 4255 te bellen.

STICHTING DIERENASIEL BONAIRE
Bonaire Animal Shelter Foundation
Kaminda 26. Tel. 4989)
Openingstijden ma. t/m za. van 08.00-12.00/15.00-17.00 uur.
****

NIEUW-APOSTOLISCHE KERK
Samenkomsten zo. om 10.00 uur
Kaya Melmel 38.
****

KLACHTEN/BEZORGING:
Shon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, tel 8204; na 18.00 uur: 8342).
****

■ KRALENDIJK — Het Bestuurscollege heeft een commissie benoemd die voor 1 januari 1996 de overdracht van Telbo nv van de Landsradiodienst naar het eilandgebied zal voorbereiden. Op de foto v.l.n.r gezaghebber mr. Frits Goedgedrag, mevrouw Sandries (JZ), gedeputeerde Beukenboom onder wie Telbo valt, mevrouw Suisse (POI), L. Gomez (Telbo) en A. Rissen (Financiën).

Met ingang van 1 januari 1996

Commissie Telecommunicatie werkt aan overdracht Telbo N.V.

=door Hubert Linkels=

KRALENDIJK — Afgelopen dinsdag heeft het Bestuurscollege een adviescommissie geïnstalleerd die belast zal worden met de overdracht van de Telbo nv naar de eilandelijke overheid. De commissie bestaat uit C. Sandries van de afdeling Juridische Zaken en L. Gomez van Telbo nv en A. Rossen van de afdeling Financiën. De bedoeling is dat per 1 januari 1996 zowel het telecommunicatie als het commerciële beleid een eilandszaak is geworden.

In het verleden lag — voornamelijk uit historische motieven — het beleid van de Bonaireaanse telefoondienst altijd in handen van de Landsradiodienst (LRD) van de Nederlandse Antillen. Dat was ook nog het geval, toen de Telefonía Boneriano al een naamloze vennootschap was geworden onder de naam Telbo nv.

Overigens niets vreemd, want zowel de telefoondienst Bonaire als de Telbo beschikte zelf niet over voldoende middelen, expertise en personeel om het bedrijf zelfstandig te exploiteren. De laatste jaren heeft het bedrijf zich echter zodanig ontwikkeld, dat veel van de taken zelfstandig uitgevoerd kunnen worden, waarbij weinig hulp van buitenaf nodig is.

In het beleid dat het bedrijf nu voert, zijn echter wel enkele problemen die nog om een oplossing vragen. Op de eerste plaats is dat het personeelsbestand, dat uit drie verschillende soorten werknemers bestaat: employées in dienst van Telbo nv, employées in dienst van het eilandgebied en employées in dienst van het land. Het behoeft geen betoog dat dit [illegible]

Een kenmerkend voorbeeld was op het moment dat Telbo een nv werd. De status van ambtenaar moest toen ingeleverd worden en voor de 'nieuwe' employées werd een zeer lucratieve cao in het vooruitzicht gesteld. Er was bij voorbeeld ook geen sprake meer van het opschorten van de indexering van de ambtenaren. Toen ten slotte bleek dat de Staten de overdracht niet goedkeurden, leken de ambtenaren/employées tussen wal en schip te raken.

Zij trachtten dit op te vangen door enerzijds wel de voordelen van indexering te eisen, maar tevens in aanmerking te komen voor de bonus die ambtenaren met Kerstmis ontvangen. Een tweede frictie was het beleid, dat geheel op Curaçao werd uitgestippeld, hetgeen voor bepaalde uitvoeringen op Bonaire een aanzienlijke vertraging met zich meebracht. Daarvan was bij voorbeeld de uitbreiding van de nieuwe centrale een goed voorbeeld van. Telbo nv echter heeft [illegible] een tamelijk hoge lopende rekening bij de LRD.

Het grootste probleem is evenwel, dat de verantwoordelijkheid voor het gevoerde beleid in handen ligt van de LRD. Dat betekent dat het uitgestippelde beleid voor de toekomst van het bedrijf niet in handen ligt van de aandeelhouder, want de LRD is geen aandeelhouder in de Telbo nv. Het betekende ook, dat het lokale bedrijf zelf geen financiering kon verkrijgen voor het uitvoeren van projecten.

Begrijpelijk is dat dit niet in het voordeel werkte van een goed beleid. De oplossing lijkt, nu dat bij het beleid van Telbo nv alles in één hand is. Bij het aantreden van de PAR bleek al gauw, dat de regering weinig bezwaren had tegen een eigen eilandelijke telecommunicatiebeleid. Het Bestuurscollege van Bonaire greep die mogelijkheid met beide handen aan om de Telbo dus over te nemen en het bedrijf onder een eigen Raad van Commissarissen te stellen.

Om die overdracht goed voor te bereiden, besloot het Bestuurscollege een commissie Telecommunicatie te benoemen die daarover adviezen zal uitbrengen en de overdracht ook zal voorbereiden. Onder hun werkzaamheden valt onder andere een inventarisatie van de huidige situatie bij Telbo nv. Vervolgens zal bepaald moeten worden welke de financiële consequenties zijn voor deze overdracht en wat de consequenties zijn voor de ambtenaren die nu nog in dienst zijn van de LRD.

Ook de nieuwe tarieven zullen onder de loupe genomen moeten worden. Eén van de belangrijkste taken is ook de nieuwe overeenkomst die gesloten moet worden tussen de LRD en Telbo nv, omdat de huidige management-overeenkomst immers verbroken zal worden. Het is te begrijpen dat de Telbo niet kan werken zonder de LRD. Een hechte samenwerking zal dan in de toekomst ook noodzakelijk blijven, aangezien de nationale en internationale telefoonverbindingen een zaak blijven van de Landsradiodienst.

Telbo N.V. naar Eilandgebied

Werknemers krijgen lege dop na belofte gouden eieren

=door Hubert Linkels=

KRALENDIJK — Minister van Vervoer en Communicatie Leo Chance van de St. Maarten Patriotic Alliance (SPA) en gedeputeerde Robbie Beukenboom van de Partido Democratico Boneriano (PDB) en qualitate qua president-commissaris van de Telbo nv, komen de eer toe het hete hangijzer van een politieke miskleun van de UPB te hebben aangepakt en zelfs op een aanvaardbare wijze op te lossen. Het had maar weinig gescheeld of de werknemers van de Bonaireaanse telefoondienst hadden het gelag mogen betalen van het opportunisme van een politieke partij en het misplaatste vertrouwen van een vakbond.

Het leek een gouden kans voor Bonaire toen de PTT-Telecom zowel op Sint Maarten als op Curaçao bot ving om te participeren in de lokale telecommunicatiebedrijven. Voor Bonaire was in eerste instantie geen belangstelling. Toen die er later wel bleek te zijn, was dat uitsluitend om de Bonaireaanse telefoondienst te gebruiken als trampoline om de Antillen en vervolgens Curaçao binnen te komen.

In april 1990 werd in Nederland het pad geëffend door LRD-adviseur Efraim Cijntje en het toenmalige hoofd van de BVO, Raymundo Saleh. Dat had inderdaad vruchten afgeworpen, want op 9 augustus 1990 werd in het Harbour Village Resort (toen nog Sonesta Hotel) het principe-akkoord getekend tussen de PTT-Telecom en het UPB-Bestuurscollege.

Algemeen directeur Ben Verwaayen van PTT-Telecom dacht dat Bonaire [illegible] bedrijf wel wat waard was. Onder andere een paar miljoen voor de aanleg van een voetbalveld en vijf miljoen voor de eilandskas van Bonaire. Er was wel een vreemde voorwaarde: het geld zou pas op tafel komen als de participatie van de PTT-Telecom in de Setel op Curaçao zou doorgaan.

PRINCIPE-AKKOORD

Volgens het principe-akkoord zou het Nederlands bedrijf met 49 procent deelnemen, terwijl Bonaire 51 procent van de aandelen 'stevig' in handen zou houden. Het managementscontract dat Telbo had met de Landsradiodienst was op dezelfde datum vervallen (in werkelijkheid zal dat door de bemoeiingen van Chance en Beukenboom dus per 1 januari 1996 zijn; HL).

Iedereen was gelukkig met het akkoord. Verwaayen omdat twee van de drie directieleden Europese Nederlanders zouden zijn, gedeputeerde Booi met zijn voetbalveld en UPB-leider Rudi Ellis omdat hij grote broer Curaçao de loef had afgestoken.

Hoewel er slechts sprake was van een principeakkoord, aangezien de decentralisatie van de Landsradiodienst nog lang geen akkoord had van de Staten, werd door de vakbond ABVO onder voorzitterschap van Hubert Royer in Nederland van 10 tot 17 oktober 1990 cao-onderhandelingen gevoerd voor het personeel van Telbo. De onderhandelingen waren geheim.

Het is nog steeds niet duidelijk, wat de ABVO van 10 tot 17 oktober — betaald door de PTT-Telecom — in Nederland te zoeken had. "Een cao afsluiten in Nederland maakt het tot een unicum", zei de woordvoerder van de onderhandelingsdelegatie van de ABVO. Een nog groter unicum was evenwel, dat de ABVO over een cao onderhandelde met een aandeelhouder die met 49 procent over een minderheidspakket in Telbo beschikte.

Het kostte de ABVO noch de PTT-Telecom erg veel moeite om de meest gunstige cao af te sluiten die ooit in de vakbondsgeschiedenis van de Antillen was afgesloten. PTT-Telecom speelde Sinterklaas over de ruggen van de andere vakbonden, want voor het Nederlandse bedrijf stonden er grote (financiële) belangen op het spel. Alle werknemers van Telbo kregen een 'binnenkomertje' van 1500 gulden, de vakbond kreeg een kasdonatie van 5000 gulden. De periodiekstop voor ambtenaren werd opgeheven en de vakantie-uitkering hersteld.

De PTT-Telecom maakte begrijpelijkerwijze niet al te veel bezwaar tegen de eisen van Royer. Wat evenwel geheel over het hoofd was gezien, waren de 'kleine lettertjes' in het principe-akkoord: de cao zou pas geldig zijn na de decentralisatie van de Landsradiodienst.

Die decentralisatie kwam echter nooit. Want ondanks de 'goede' wil van de toenmalige minister van Verkeer en Vervoer Gumbs en Giskus van Ontwikkelingssamenwerking en de deelname van de UPB in de regering, moesten wel de Staten de decentralisatie goed keuren. Kwalijk was, dat de verantwoordelijke politici van de UPB nooit de werknemers met zoveel woorden hadden gezegd, dat niet de UPB, maar de Staten gerechtigd waren tot het nemen van een beslissing.

In feite gold dat ook voor het ABVO-bestuur, dat later iedereen — behalve zichzelf — verweet, dat de cao niet gehonoreerd werd. Er werd een stevig beroep gedaan op de sentimenten van de werknemers van Telbo aan wie een rooskleurige toekomst werd voorgeschilderd. Terwijl zowel de heren Ellis, Booi en Royer heel goed wisten dat de beslissing over de cao niet in het Bonaireaanse bestuurskantoor, niet bij de Nederlandse Telecom en nog veel minder bij de ABVO lag.

Dankzij verantwoordelijke politici in de landsregering en het Bestuurscollege van Bonaire lijkt een onverkwikkelijke zaak toch nog op zijn pootjes terecht te komen.

Vragen statenlid Silberie omtrent Atlanta vlucht

KRALENDIJK — In een brief aan de minister van Algemene Zaken Miguel Pourier zegt PDB-statenlid Peter Silberie uit de media vernomen te hebben dat van de zijde van het Bestuurscollege, de eilandsraad, Bonaire Trading, Bonhata en Tourism Corporation Bonaire (TCB) is gereageerd op de vlucht Atlanta/Bonaire.

Daardoor zijn er bij Silberie diverse vragen gerezen, waarover hij van Pourier graag antwoord wil hebben. Silberie vraagt hoe het mogelijk is dat de Bonaire/ [illegible] van 74 passagiers wordt gecancelled.

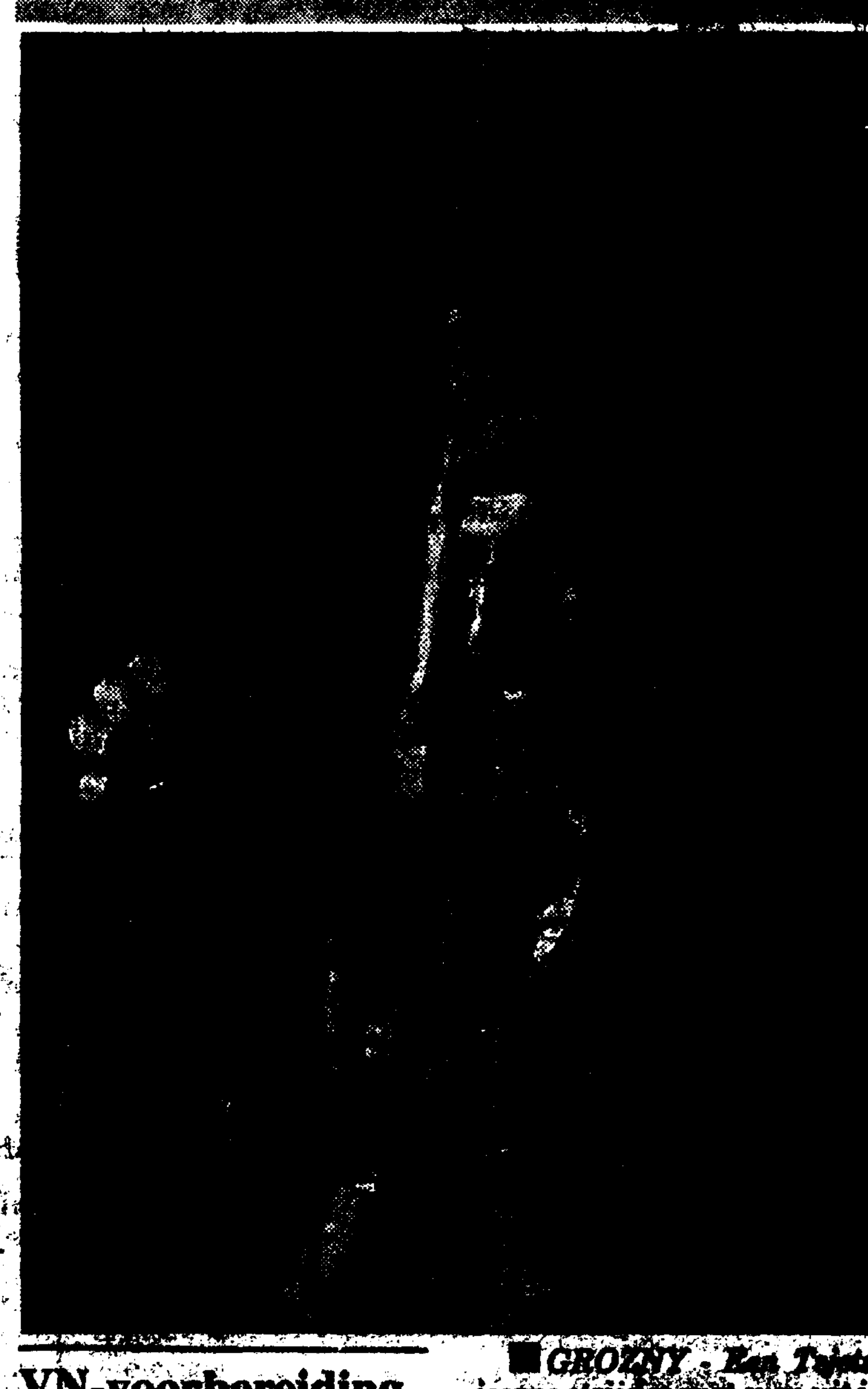
Silberie wil van minister Pourier graag met cijfers zien, waarom de ALM tot de conclusie is gekomen dat de vlucht gestaakt moet worden. Ook wil Silberie weten wat het gemiddeld aantal passagiers is (over een jaar gerekend) op de vlucht Curaçao/Miami.

Vervolgens vraagt Silberie hoe voorkomen kan worden dat op de Atlanta-vlucht, maar dan het traject Bonaire naar Curaçao, zo laag bezet is.

Ten slotte vraagt Silberie [illegible] noch het Bestuurscollege van te voren op de hoogte zijn gebracht [illegible] Bonaire-vlucht [illegible].

Uitgaande [illegible] de vluchten van de ALM tussen Atlanta en Bonaire gehandhaafd moeten blijven, aangezien de maatschappij het belang van alle eilanden van de Antillen moet dienen.

Van zijn brief aan minister Miguel Pourier heeft Silberie een afschrift gestuurd aan de media.

■ GROZNY - Een Tsjetsjeense strijder rust even uit in een woning in het oude deel van Grozny. Sinds donderdagmorgen is de slag om Grozny weer in volle hevigheid ontbrand. De strijd concentreerde zich op het presidentiële paleis in Grozny.

VN-voorbereiding

ZAGREB - Troepen en functionarissen van de Verenigde Naties zijn begonnen met de voorbereidingen voor hun vertrek uit Kroatië.

Ze zijn hiertoe overgegaan na het onverwachte besluit van de regering in Zagreb hun opdracht te geven het land te verlaten. "Wij gaan ervan uit dat de beslissing definitief is", verklaarde VN-woordvoerder Michael Williams in Zagreb.

ZAGREB - Troepen en functionarissen van de Verenigde Naties zijn begonnen met de voorbereidingen voor hun vertrek uit Kroatië.
Ze zijn hiertoe overgegaan na het onverwachte besluit van de regering in Zagreb hun opdracht te geven het land te verlaten.

Klachten/bezorging: Shon Ma Carolina, Blvd. J.Abraham 15, tel 8204; na 18.00 uur: 8342.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:

Licht tot half bewolkt en vandaag vrijwel droog, tijdens de vroege ochtenduren bestaat er kleine kans op een plaatselijke bui.

Matige, af en toe vrij krachtige tot krachtige oostelijke wind (tussen tien en 25 knopen).

WEEROVERZICHT:

De uitloper van een hoge-druk gebied met centrum boven de Atlantische Oceaan zal het weerbeeld op de Benedenwindse eilanden blijven beïnvloeden. Met uitzondering van een plaatselijke bui in de vroege ochtenduren zal het weer vrijwel winderig en droog blijven.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	Weer	Max	Min	Neerslag Mm
Aruba	licht bewolkt	30	25	0.0
Curaçao	licht bewolkt	32	26	-.-
Sint Eustatius	licht bewolkt	31	22	0.0
Sint Maarten	bwlkt na rgnbui	28	24	0.4
Amsterdam	geheel bewolkt	+6	+2	-.-
Atlanta	regen	22	17	6.6
Bogotá	--	18	--	-.-
Caracas	licht bewolkt	26	17	0.0
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
New York	geheel bewolkt	17	+7	0.5
Paramaribo	licht bewolkt	30	--	-.-
Port-of-Spain	half bewolkt	29	22	-.-
Santo Domingo	licht bewolkt	30	18	0.0

Worldwatch: Vernietiging van waterleven alarmerend:

Onevenwichtigheid in het milieu treft met name werkgelegenheid

WASHINGTON - De natuurlijke hulpbronnen op aarde worden in rap tempo schaarser. Deze ontwikkeling begint nu ook negatieve gevolgen te krijgen voor de wereldeconomie. Dit heeft Worldwatch, een Amerikaans instituut voor bestudering van het Milieu, vastgesteld.

"Niets ontziende visvangst, het zonder onderscheid kappen van bomen en het mateloos droogleggen van watervlakten hebben de natuurlijke hulpbronnen vernietigd en het aantal werklozen doen stijgen", zo onderstreepte directeur Lester Brown van Worldwatch bij de presentatie van het jaarrapport.

De vernietiging van het waterleven heeft een alarmerend niveau bereikt. De vangst van steur (die kaviaar levert) in de Kaspische Zee is gedaald van zevenhonderdduizend ton tien jaar geleden naar niet meer dan honderdduizend ton in 1994.

Hetzelfde verschijnsel ziet men in de Zwarte Zee, in de [illegible] in de Baai van [illegible], en in de monding van de [illegible] (in de Amerikaanse staat Maryland). Op alle van deze plaatsen bij elkaar was de vangst van weekdieren in 1994 niet groter dan duizend ton. In het begin van de eeuw was dat nog honderdduizend ton, zo staat in het rapport van 250 bladzijden dat in 27 talen is uitgebracht.

ONTBOSSING

Als [illegible] van de [illegible] heeft Worldwatch het voorbeeld aan van Ivoorkust. Dit Afrikaanse land voert voor maar dertig miljoen dollar aan bosbouwprodukten uit. In de jaren '70 was het tropische bos in Ivoorkust nog driehonderd miljoen dollar waard. Deze daling in de ontvangsten in een van de sleutelindustrieën van het land heeft bijgedragen aan een halvering van het gezinsinkomen tussen 1980 en 1994.

De vernietiging van hectaren bos heeft ertoe geleid dat de Filipijnen geen hout meer uitvoeren. In het begin van de jaren '70 verdiende het land op dit terrein nog 217 miljoen dollar per jaar. De toestand is nog rampzaliger in Nigeria dat in 1988 voor honderd miljoen dollar aan houtprodukten moest invoeren. Nog niet zo lang geleden was het een van de belangrijkste houtexporteurs in Afrika.

GRONDWATERPEIL

Het peil van het grondwater is in een fors aantal landen duidelijk gedaald, met name in China waar ongeveer driehonderd steden al te kampen hebben met een schaarste aan water. In India daalt het niveau van de rivieren in het [illegible] van het land een meter per jaar, omdat er [illegible] wordt verbouwd om een bevolking van meer dan negenhonderd miljoen mensen te voeden. Voor het jaar 2000 heeft India één miljard inwoners, zo staat in het rapport.

"De onevenwichtigheid in het milieu" leidt tot economische en politieke problemen, en "het dilemma is niet langer milieu of werkgelegenheid, maar milieu en werkgelegenheid", zo onderstreept Brown. Hij roept de internationale gemeenschap ertoe op deze uitdaging van de 21e eeuw onder ogen te zien.

DESINTEGRATIE

Aan de achteruitgang van de natuurlijke hulpbronnen, het economisch verval en de voortschrijdende sociale desintegratie kan volgens het Worldwatch-instituut alleen een halt worden toegeroepen door middel van een "snelle afremming van de bevolkingsgroei". De doelstelling de wereldbevolking te laten stilstaan bij 9,8 miljard in het jaar 2050, zoals vorig najaar besloten is op de conferentie van Cairo, vormt een positief element, zo vindt Hilary French, die het rapport mede heeft opgesteld.

Maar in haar ogen dienen alle regeringen duidelijk blijk te geven van hun wil door fondsen beschikbaar te stellen die noodzakelijk zijn om deze doelstelling te bereiken. Zij ruimt in dit gewicht een grotere rol dan tot nu in voor de Verenigde Naties. Hiermee kan de VN verhinderen dat "de militaire dreiging" op enig moment omslaat in "een voedseldreiging". Het handvest van de Verenigde Naties, dat een halve eeuw geleden is opgesteld, bevat het woord "milieu" noch het woord "bevolking". French vindt het een goed idee als deze twee begrippen erin worden opgenomen op de vijftigste verjaardag van de organisatie.

Niet toegelaten tot de moskee voor vrijdaggebed

HEBRON - *Voor het vrijdaggebed in de historische moskee Graf van de aartsvaders in Hebron worden slechts een beperkt aantal Palestijnen toegelaten. De Israëlische Grenspolitie is daarbij onverbiddelijk, zelfs voor jeugdige bidders. Die kunnen dan wel terecht op het terrein buiten het complex om er hun gebeden te doen. Deze veiligheidsmaatregel is getroffen na de bloedige aanslag van een jaar geleden op biddende Palestijnen door een dolle Israëlische kolonist.*

(AFP-satellietfoto)

Dodelijke aanslagen ultra-links [illegible]

ANKARA - [illegible] sche Koerden hebben vrijdag acht mensen gedood in het dorp [illegible] in het zuidoosten van Turkije. Er vielen ook doden bij een aanslag door de ultra-linkse guerrilla.

Functionarissen [illegible] aanslag [illegible] doodgeschoten. Het zou gaan om strijders van de verboden PKK, de Koerdische Arbeiderspartij. Onder de zes slachtoffers van de raketaanval [illegible] waren drie kinderen. [illegible] mensen raakten gewond, zo deelden de autoriteiten mee.

Veiligheidsfunctionarissen zeiden dat in de oostelijke provincie Diyarbakir [illegible] zijn omgekomen. Donderdag doodde het leger bij gevechten in de provincies Sirnak en Bingol twintig PKK-leden.

Vrees voor inflatie verdwenen:

Dow Jones door 3900 -grens heen

NEW YORK - De lagere omzetten van de Amerikaanse detailhandel hebben vrijdag de angst voor inflatie drastisch verminderd. Dat resulteerde op de effectenbeurs van New York in flinke koersstijgingen van de meeste aandelen. De Dow Jones-index voor dertig toonaangevende fondsen doorbrak met een winst van 49,46 punten de 3900-grens. De slotstand bedroeg 3908,46.

De detailhandelsomzetten in december bleken met 0,1 procent achteruit te zijn gegaan terwijl verwacht was dat ze met 0,8 procent zouden stijgen. Dat leidde op de obligatiemarkten tot een euforische stemming. De dertigjarige staatsobligatie steeg met meer dan een vol punt. De aandelenkoersen werden meteen meegezogen.

Onderwerp van gesprek op Wall Street was de komende bijeenkomst van het beleidsbepalende orgaan van de Amerikaanse Centrale Banken. Die staat voor de laatste dag van deze maand in de agenda. Lagere detailhandelsomzetten zouden duiden op een minder robuuste groei van de Amerikaanse economie dan tot nu toe was aangenomen, waardoor het gevaar van een aanwakkerende inflatie afneemt. Daardoor zouden ook de Amerikaanse Centrale Banken weinig aanleiding hebben om de rentetarieven op te trekken. Een hogere rente heeft doorgaans een negatieve invloed op de aandelenkoersen.

Een handelaar merkte evenwel op dat detailhandelsomzetten bepaald niet de beste graadmeter voor economische groei vormen. Hij wees nogmaals op de vorige bekend gemaakte cijfers over de flink toegenomen werkgelegenheid in de Verenigde Staten, die veel zwaarder wegen. Ook noemde hij de duidelijk hogere inkomens van de Amerikanen.

DOLLAR HOGER

Op de wisselmarkt van New York noteerde de dollar tegen het einde van de handel Nf 1,7190. Donderdag was dat nog Nf 1,7130. Valutahandelaren verklaarden de stijging met de verkopen van vooral Duitse marken die beleggers eerder deze week massaal aankochten toen bleek dat de Spaanse peseta voor enige onrust in het Europees Monetair Stelsel zorgde. Op de wisselmarkt in Amsterdam stond het groene biljet aan het eind van de middag op Nf 1,7215.

FINANCIEEL NIEUWS

Philips erg in trek

AMSTERDAM — Philips deed gisteren goede zaken op de Amsterdamse effectenbeurs. Beleggers handelden driftig in het aandeel. De koers ging bovendien onder invloed van koopinteresse uit de Verenigde Staten met Nf 1,30 gulden omhoog tot Nf 54,60. De handel was toch al levendig op een gunstig gestemde beurs. De Amsterdamse beursthermometer, de AEX, eindigde uiteindelijk op 412,61 punt, 2,19 punt hoger dan bij het slot op donderdag.

Handelaren meenden dat de interesse voor Philips te maken had met verhalen over de almaar groeiende produktie van halfgeleiders. Het elektronicaconcern profiteert sterk van deze uitermate lucratieve activiteit. Hoewel het aandeel zeker nog niet op spectaculaire hoogte staat, komt het de laatste dagen weer aardig opzetten.

Toch klinken op de beursvloer ook sombere geluiden over de koers van Philips. Handelaren vrezen dat het elektronicaconcern zal lijden onder de problematische valutakoersen van snel opkomende economieën. "Fondsen als Unilever en Philips kunnen hierdoor een draai om de oren krijgen", voorzag een handelaar.

Hoeveel waarheid in die voorspelling ligt, moet evenwel worden afgewacht. ING, dat donderdag nog een flinke afstraffing kreeg wegens deze valutaproblemen, herstelde zich in ieder geval al weer opmerkelijk snel. Het aandeel kwam uit op Nf 80,80, een winst van een gulden.

Verder speelde Oce-van der Grinten zich in de kijker. Het concern bleek een week na de presentatie van gunstige jaarcijfers plotseling in trek bij beleggers. Een handelaar sprak in dit verband van een na-ijleffect. De koers van het kopieerconcern steeg met Nf 1,70 tot Nf 81.

Opvallende verliezer was Akzo dat Nf 1,30 verloor op Nf 197,20. Het chemieconcern stond volgens een handelaar onder druk wegens de opkomst van Frima, een nieuwe zoutproducent uit Friesland.

De uitgeverijen gedragen zich de laatste tijd als jojo's. VNU ging ditmaal weer eens omhoog met Nf 1,70 tot Nf 176,10, Wolters Kluwer kreeg er 3 dubbeltjes bij op Nf 122,60, maar Elsevier dook een dubbeltje omlaag op Nf 16,90. De Telegraaf verloor zelfs drie gulden op Nf 190. Handelaren weten dit verlies aan de stijgende papierprijzen.

De obligaties maken goede tijden door. Onder invloed van gunstige ontwikkelingen in Duitsland stegen de koersen opnieuw, ditmaal met gemiddeld een kwartje. De tienjarige staatslening (7,25 procent) kroop 3 dubbeltjes omhoog tot 97,25 punt, terwijl de 30-jarige staatsobligatie 2 dubbeltjes erbij kreeg op 94,55 punt.

Capa City gaat voor miljoenen aan kantoren kopen

AMSTERDAM — Het op de beurs genoteerde vastgoedfonds Capa City Realty, voorheen Ravast, heeft plannen om Nf 140 miljoen te investeren in kantoren door geheel Nederland. De onderneming is in verband daarmee een voorbereidend onderzoek gestart. De kantoren worden gekocht van diverse partijen. De betaling zal gebeuren in contanten, leningen en aandelen.

Capa City investeerde november vorig jaar ook al Nf 100 miljoen in twee grote kantoorprojecten in Utrecht en diverse andere kleine kantoren, winkels en bedrijfshallen in dezelfde stad. Het fonds is sinds 4 november officieel genoteerd aan de Amsterdamse beurs.

Capa City is feitelijk de opvolger van het bijna failliete Ravast uit Arnhem, dat de Zweedse meubelgigant Ikea redde met een kapitaalsinjectie. De Zweden beschikken via hun investeringsmaatschappij Catella thans over 45 procent van de aandelen. De rest van de stukken wordt op de beurs verhandeld.

STOCKMARKET NEWS

NEW YORK	PREV	13 JAN	FRANKFURT	PREV	13 JAN	AMSTERDAM	PREV	13 JAN
DOW JONES	3859	3888	DAX INDEX	2071	2056	EOE	[illegible]	412 60
AM.EXP	29 75	29 75	BASF	311 80	311 00	ABN-AMRO	[illegible]	60 30
ATT	47 75	48 88	COMMERZBK	320.20	318 80	AEGON	112 80	112 50
ALZA CORP	19 75	19 88	DAIMLER B	758.50	749 00	AHOLD	52 20	52 60
ARCHER	20 00	20 50	DEUTS.BK	708.00	702.50	AKZO	198 50	197 20
BORDEN	12 88	12 88	MAN	413 00	409 00	AMEV	[illegible]	72 50
CITICORP	39.00	40 13	PREUSSAG	442 00	443.10	DSM	134 00	135 50
COASTAL CO	26 00	26 38	SIEMENS	652 00	648 00	ELSEVIER	17 10	16 90
COCA COLA	49 75	49 75	VW	421.50	418 50	FOKKER	11 70	11 50
CORNING IN	30 25	30 38				GIST BROC	45 70	45 80
DISNEY	46 38	46 50				HAGEMEYER	143 00	143 90
DUPONT	55.13	55.88				HEINEKEN	254 30	256 00
EAST.KODAK	47 88	47 75				HOOGOVENS	76 20	76 60
EXXON	60 38	60 75	LONDON			ING	79 70	80 80
FORD	28 13	28 50				KLM	46 50	47 10
GEN ELECT	51 38	51.63	FT-100 IND	3038	3048	KNP-BT	49 70	50 40
GEN MOTORS	42 00	42 25				KON PTT NED	57 40	57 10
HEINZ	41 00	39.88	ARGYLL	2.60	2 65	NEDLLOYD	57 50	56 80
HOMESTAKE	17 13	16.75	BARCLAYS B	5 76	5 83	NUTRICIA	89 20	89 50
IBM	76 00	76 00	BASS	5 20	5.14	PHILIPS	52 90	54 60
KELLOGG	57 88	58 13	BRITISH ST	4 07	4 01	POLYGRAM	81 50	82 80
MC DONALDS	28 88	29 00	BRITISH TEL	3 09	3 03	ROBECO	108 50	108 60
MEAD	53 00	53.75	CADBURY	4 23	4 13	ROLINCO	110 70	110 30
MERCK	36.88	37 63	CABLE & W	3 65	3 59	RORENTO	82 20	82 40
MINNES.MNG	52.00	51 88	GRAND MET	3 86	3 81	RODAMCO	47 90	48 30
MOBIL CORP	84.00	83 75	MARKS & SP	3.91	3.85	ROYAL DUTCH	185 60	185 40
PFIZER	74 75	75 75	REDLAND	4 58	4 54	UNILEVER	202 20	202 80
P MORRIS	56.38	56 75	TATE & LYL	4 22	4 25	VMF STORK	45 00	44 90
QUAKER	31.63	35 00				VNU	174 20	176 10
SEARS	48 00	47 50						
UP JOHN	30 63	30 38	TOKYO			TORONTO		
US SURGIC	20.13	20 75	NIKKEI DOW	19410	19331	TSE 300	4152	[illegible]
VALERO	16 50	16 38						
			BRIDGESTON	1580	1550	ALCAN	37 25	37 63
			CANON	1680	1650	BELL	42 75	42 50
GOLD	381.40	379 30	DAI ICHI K	1890	1880	BANK OF NS	24 63	24 88
SILVER	4 86	4 82	DAIWA SEC	1300	1270	CAN PAC	19 88	19 38
CRUDE OIL	17 58	17 52	HITACHI	983	975	IMASCO	39 88	39 88
US$/YEN	98 39	98 45	HONDA MOT	1800	1780	LAIDLAW	[illegible]	[illegible]
US$/DMARK	1 53	1 53	JAPAN AIRL	691	680	MOORE	26 50	26 25
GBP/US$	1 57	1 56	NOMURA SEC	1980	1960	NORANDA	25 63	25 38
US$/NLG	1 71	1 71	NIPPON STE	368	368	PLACER DOME	29 75	29 00
ECU/US$	123.70	123 60	MAZDA	559	561	POWER CORP	18 75	18 63
CAN US$	1 42	1 40	SONY	5550	5480	ROYAL BANK	26 25	26.50

Wolven op transport gesteld in de VS

■*YELLOW STONE - Met een door muilezels getrokken wagen en onder begeleiding van parkwachters van het Nationale park Yellow Stone in de Verenigde Staten worden acht grijze wolven naar een plaats in het park gebracht waar zij weer in vrijheid gesteld kunnen worden. Deze soort wolf is in de voorbije zestig jaar nagenoeg uitgestorven als gevolg van het feit dat zij voor de veestapel van boeren werden gevangen.*

(AFP-satellietfoto)

Mexicaanse peso zal nog tien procent dalen

ABN/AMRO verwacht dat Spaanse peseta uit het EMS verdwijnt

AMSTERDAM — De gevolgen van de recente spanningen op de valutamarkten zullen binnen de perken blijven. Een nieuwe crisis in het Europees Monetair Stelsel (EMS) valt niet te verwachten, al bestaat wel de kans dat Spanje de peseta uit het stelsel zal halen. De Mexicaanse peso, waarvan de koers de afgelopen weken met zo'n 40 procent is gekelderd, zal zich stabiliseren. De waardedaling zal op langere termijn meer evenwicht brengen in de economie van Mexico.

Deze geruststellende prognoses doet het onderzoeksbureau van ABN AMRO Bank in een gisteren gepubliceerd rapport over de valutaperikelen. De bank stelt vast dat de beroering in het EMS het gevolg is van de politieke onrust in Spanje. Die zal volgens de bank ten minste aanhouden tot de lokale verkiezingen van mei. "Als de peseta onder druk blijft staan, is het onwaarschijnlijk dat de Spaanse autoriteiten alles op alles zetten om de munteenheid in het EMS te houden." Het besef daarvan zal er wel toe leiden dat speculatie tegen de peseta minder zinvol wordt, omdat er geen Centrale Bank zal zijn die op grote schaal steunaankopen verricht.

Volgens ABN AMRO is er geen enkele economische grond voor de huidige zwakte van de peseta, afgezien misschien van het inflatiepeil in Spanje. Als de munteenheid het EMS toch verlaat, zullen andere valuta's niet worden meegesleept. Er zijn anders dan bij de EMS-crises van 1992 en 1993 geen munteenheden die fundamentaal duidelijk zijn overgewaardeerd. "Blijvende en aanzienlijke wisselkoersdalingen zijn dan ook niet waarschijnlijk."

MEXICO

De achterliggende oorzaak van de crisis rond de Mexicaanse peso is het enorme tekort op de lopende rekening van de betalingsbalans van Mexico. Volgens het rapport zal de koers nog verder dalen met zo'n 10 procent tot zes peso per Amerikaanse dollar en zich dan stabiliseren. De regering zal de crisis niet te lijf gaan met protectionisme en deviezen- en kapitaalrestricties. Bovendien is de Verenigde Staten veel gelegen aan herstel van de rust in het buurland.

De waardevermindering van de peso zal op langere termijn de export stimuleren en zo het tekort op de lopende rekening verminderen. Daardoor kan de grote schade die de Mexicaanse economie nu ondervindt, herstellen. ABN AMRO stelt bovendien vast dat de economische basis van Mexico door de hervormingen van de afgelopen zes jaar sterk is verbeterd. "Dat is door de devaluatie niet ongedaan gemaakt."

DOLLAR

De bank ziet in de crisis rond de peso geen aanleiding om haar prognose voor de dollarkoers te wijzigen, ook al staat de Amerikaanse munteenheid de laatste tijd onder druk wegens steunaankopen van pesos met dollars. Ook voorziet de bank weinig invloed op het rentebeleid van het bestuur van de Amerikaanse Centrale Banken, al versterkt een hogere rente in de VS in principe de druk op de peso. "Binnenlandse factoren in de VS rechtvaardigen een renteverhoging van 0,5 à 0,75 procentpunt aan het eind van deze maand. De peso-crisis is hooguit een reden om aan de onderkant daarvan te gaan zitten."

Het risico dat de valutacrisis overslaat naar andere landen in Latijns-Amerika acht de bank gering. Argentinië lijkt het grootste gevaar te lopen voor een waardevermindering van zijn munteenheid, omdat dat land evenals Mexico een fors tekort op de lopende rekening heeft.

Begrotingstekort Duitsland iets kleiner dan voorzien

BONN — Het huishoudboekje van de Duitse overheid laat over vorig jaar een kleiner tekort zien dan was geraamd. Over 1994 is Duitsland 50 miljard mark tekort gekomen, 19,1 miljard mark minder dan oorspronkelijk was begroot. Toen in de loop van vorig jaar bleek dat de economie sneller zou groeien, werd de raming van het jaartekort bijgesteld tot 58,6 miljard mark. In december werd een bedrag genoemd van 56 miljard mark.

De vermindering van het begrotingstekort van vorig jaar is volgens minister van Financiën Theo Waigel te danken aan bezuinigingen bij de overheid en aan het herstel van de economie. Door dit laatste kwam er meer belastinggeld binnen en was de regering minder kwijt aan werkloosheidsuitkeringen.

De overheidsuitgaven daalden vorig jaar met 9 miljard tot 471,2 miljard mark. De inkomsten stegen met 3,8 miljard tot 379 miljard mark. De bijdrage aan de Europese Unie verminderde met ongeveer 2 miljard mark. De begroting voor dit jaar is nog niet aangenomen.

Vrijdag verscheen in Duitsland de uitslag van een onderzoek onder Duitse belastingbetalers. Daaruit blijkt dat een meerderheid de belastingdruk te zwaar vindt en meent dat belastingontduiking meer dan ooit is gerechtvaardigd. De Duitsers lijken hun eretitel van 's werelds eerlijkste belastingbetaler te verliezen.

Van de ondervraagden vindt 92 procent dat het belastingstelsel moet worden vereenvoudigd. Ongeveer 77 procent neemt zelfs genoegen met wat kleine onrechtvaardigheden in het systeem, als het maar eenvoudiger wordt. Bij 43 procent bestaat er begrip voor dat de belastingen worden ontdoken. "Wie niet sjoemelt met de belastingen, verdient medelijden", zo heet het. Tien jaar geleden dacht 26 procent er zo over.

De Duitsers hebben sinds begin dit jaar te maken met enkele forse belastingverhogingen. Zo werd de solidariteitsheffing van kracht, een extra belasting van 7,5 procent om de kosten van de vereniging van de twee Duitslanden op te vangen. Verder ging de assurantiebelasting omhoog en verdubbelde de vermogensbelasting.

BRUSSEL — Behalve ING, Royale Belge en Ippa Belge (een dochter van Royale Belge) zijn ook Credit Lyonnais Bank België en de Generale Bank geïnteresseerd in samenwerking met de Postcheque. De vijf financiële instanties staan op de *short list* van de Belgische PTT om een alliantie met de Postcheque af te sluiten. Dat is vernomen uit goed ingelichte bankkringen.

De lijst met samenwerkingskandidaten wordt officieel volgende week gepubliceerd. Pas begin februari maakt de Belgische PTT bekend op wie de keuze is gevallen.

Effectenbeurs Parijs voor kleine bedrijven

PARIJS — De effectenbeurs in Parijs wil een eigen beurs oprichten voor kleine, jonge bedrijven met goede groeimogelijkheden. Het initiatief kan de plannen doorkruisen om op dit terrein op Europese schaal samen te werken. De Fransen waren daar tot nu toe pleitbezorgers van. Hun bereidheid tot samenwerking is overigens niet geheel verdwenen, zo liet het beursbestuur in Parijs weten.

Bijzonderheden over de nieuwe markt, met de voorlopige codenaam Marche des Valeurs Nouvelles (MVN), zijn eind februari of begin maart te verwachten. Dan komen er definitieve aanbevelingen van een commissie van deskundigen. De beurs zou begin volgend jaar moeten gaan draaien.

De MVN moet zich richten op bedrijven in Frankrijk en andere Europese landen, die te klein of te jong zijn om in aanmerking te komen voor een notering aan de 'grote' beurs. Het beursbestuur in Parijs beklemtoonde nog steeds bereid te zijn tot samenwerking met anderen die plannen hebben voor nieuwe beurzen, en niet uit te zijn op concurrentie met de partners. "We streven niet naar een hegemonie", aldus voorzitter Jean-Francois Theodore.

De in de *European Venture Capital Association* (EVCA) verenigde participatiemaatschappijen zijn van plan begin volgend jaar een soortgelijke Europese beurs op te zetten in samenwerking met de Amerikaanse elektronische beurs Nasdaq. Deze zogenoemde Easdaq moet het overigens in elk geval doen zonder de medewerking van de Londense effectenbeurs. Die zag geen heil in het plan, volgens voorstanders van de Easdaq uit vrees voor concurrentie. De Britten overwegen voor kleine bedrijven een *alternative investment market* in het leven te roepen.

Winstverwachtingen IHC Caland klein

SCHIEDAM — IHC Caland, gespecialiseerd in materieel voor de offshore- en de baggerindustrie, beleeft goede tijden. De orderportefeuille bedroeg per eind december Nf 2,034 miljard, dat is ruim Nf 800 miljoen meer dan een jaar ervoor. De nettowinst over 1994 steeg tot Nf 64 miljoen, 19,7 procent meer dan in 1993.

IHC Caland maakte dat donderdag bekend. Het betreft voorlopige jaarcijfers. De definitieve volgen in het voorjaar.

Hoewel het orderboek dus propvol zit, zijn de verwachtingen voor dit jaar iets minder hoog gespannen dan in 1994. De directie voorziet een stijging van de winst uit de gewone bedrijfsvoering met 'slechts' 10 procent. Het bedrijf levert veel van de orders namelijk pas in 1996 af, zodat die pas in dat jaar in de boeken worden verwerkt. Bovendien neemt de belastingdruk dit jaar flink toe en heeft IHC Caland zijn twijfels over de toekomst van het drijvende produktie- en opslagsysteem FPSO 2, dat is verhuurd aan een Filipijns bedrijf. IHC Caland vreest dat de huurprijs omlaag moet wegens gebrek aan commercieel succes bij het aanboren van olie door deze maatschappij.

IHC Caland ziet bij het verwerven van al die nieuwe opdrachten een duidelijke link met de hoogstaande technologische kennis van het bedrijf. Het is daardoor in staat het grootste drijvende olie- en opslagsysteem voor de Noordzee te bouwen en de grootste sleephopper- en snijkopzuiger ter wereld.

De directie verwacht dat de markten waarop het bedrijf zich begeeft zich positief blijven ontwikkelen. Zo neemt de vraag naar ruwe olie toe, waardoor er meer velden moeten worden aangeboord.

Voor topfunctie Wereldhandelsorganisatie

Mexicaanse ex-president gooit handdoek in de ring

MEXICO-STAD - De Mexicaanse oud-president Carlos Salinas de Gortari, die dingt naar de topfunctie bij de Wereldhandels-organisatie (WTO), lijkt de handdoek in de ring te gooien. Volgens de Mexicaanse krant La Jornada heeft Salinas zijn campagnetocrnee door Azië afgebroken en is hij naar huis teruggekeerd.

De krant, die zich beroept op diplomatieke bronnen, schrijft vrijdag dat Salinas wil wachten met de bekendmaking dat hij zich terugtrekt totdat zijn concurrenten, de Italiaanse exminister Renato Ruggiero en de Zuidkoreaan Kim Chul-Su, dat hebben gedaan teneinde de weg vrij te maken voor een consensuskandidaat.

In feite zoekt Salinas een 'eervolle aftocht' omdat zijn kansen sterk zijn gedaald nu hij steeds meer verantwoordelijk wordt gesteld voor de financiële crisis in zijn land. Hij zou de problemen rond de peso hebben verhuld om zijn kansen op de WTO-post niet te vergooien. Salinas trad op 30 november vorig jaar af. De peso-crisis ontbrandde in de week voor Kerstmis.

Volgens de krant gooien waarnemend WTO-topman Peter Sutherland uit Ierland en de Nieuwzeelandse minister van Handel Philip Burdon hoge ogen als compromiskandidaat.

MENSEN

■ *Onlangs vierden Carlos Hanley en Wilbert Sirvania hun 25-jarig jubileum bij de overheid. Zij werden in dit verband toegesproken door Selikor-directeur Jean Francisca, die hen tevens de gebruikelijke enveloppe met inhoud overhandigde. Dit gebeurde in aanwezigheid van Ronald Peternella, de directe chef van Hanley en Sirvania, personeelschef José Zimmerman en naaste familieleden.*

■ *Rosetta J. de Pascale heeft op 22 december 1994 haar degree behaald als master of occupational therapy (ergotherapeute) aan de Duquesne University in Pittsburgh. Rosetta is de dochter van mevr. de Wed. Lucille de Pascale-Rog en wijlen de heer Tonino de Pascale.*

Camilla is 'rotweiler'

De **biograaf van prins Charles**, Anthony Holden meent dat "als hij aanstuurt op een huwelijk met mevrouw Camilla Parker Bowles als mogelijke toekomstige koningin, hij een groot vraagteken zet achter de toekomst van de monarchie."

"Naar mijn smaak is er een kans van 50 procent dat we in de nabije toekomst naar een *republiek* toegaan," zegt Harold Brooks-Baker, de auteur van *Burke's Peerage* die de stambomen van de hogere klassen in Groot-Brittannië systematisch bijhoudt.

Een woordvoerder van de kroonprins gaf echter te kennen dat Charles en Diana nog geen plannen hebben voor een definitieve breuk: "Er is tussen de twee partijen niet gepraat over een scheiding."

Diana, die ervan overtuigd is dat Camilla Parker Bowles haar huwelijk heeft *geruïneerd*, noemt haar boos 'de rotweiler'. Charles zei Gladys tegen de 'liefde van zijn leven'. Het paar, dat de liefde voor de vossenjacht, het polospel en het leven op het land met elkaar deelt, heeft in de afgelopen 25 jaar zeker drie keer iets met elkaar gehad.

De tegenstelling kan nauwelijks scherper zijn. De adembenemend mooie Diana, die zich vaak kleedt in elegante japonnen, is een van de meest gefotografeerde vrouwen ter wereld. De materialistische Camilla, die vaak gesignaleerd wordt met een hoofddoek om en gekleed in een jas die men draagt als men paard rijdt, werd deze week door een modedeskundige gekozen tot *slechtst geklede vrouw* in de Verenigde Staten en Groot-Brittannië.

Andrew Parker Bowles (55) besloot na 21 jaar een streep te zetten door zijn huwelijk met zijn 47-jarige blonde vrouw nadat hij militair in ruste was geworden. Parker Bowles, over wie gegrapt is dat *'hij zijn vrouw opofferde aan zijn land'*, had een waardig stilzwijgen gehandhaafd. Maar zijn loyaliteit en geduld waren niet langer nodig toen Charles eenmaal in het openbaar had gezegd dat hij overspel heeft gepleegd.

Parker Bowles, die het voortdurende doelwit was van grappen en geruchten, hielp journalisten op zijn afscheidsfeest van het leger uiteindelijk aan een *grafschift* voor zijn ongelukkige huwelijk: "Het kan niet erger worden."

Delon geëerd

De Franse acteur, producent en regisseur **Alain Delon** is eregast op het komende Internationale Filmfestival van Berlijn, van 9 tot 20 februari. Hij zal daar ook een *Gouden Beer* krijgen voor zijn volledige filmcarrière.

Op het festival zijn een aantal films te zien, die als mijlpalen in Delons carrière worden beschouwd. De man die begonnen is als de *'jeune premier'* van de Franse cinema, heeft meegewerkt aan ongeveer tachtig films. Hij heeft gewerkt met een keur van beroemde Franse en buitenlandse regisseurs onder wie Michelangelo Antonioni, Luchino Visconti en Joseph Losey.

Oprah gebruikte coke

Oprah Winfrey, de populaire presentatrice van Amerika's meest bekeken praatprogramma, heeft tijdens een tv-uitzending, die gisteren in de VS werd uitgezonden, toegegeven *cocaïne* te hebben gebruikt.

Volgens de Washington Post brak zij woensdag in tranen uit tijdens de opname van een programma over vrouwen met drugsproblemen, waarbij zij toegaf zelf cocaïne te hebben gebruikt. Oprah zei dit te hebben gedaan toen zij begin twintig was en zij een verhouding had.

In het programma waren vier moeders te gast, onder wie een verslaggeefster van de Washington Post, die een boek heeft geschreven over haar persoonlijke moeilijkheden op dit gebied.

Winfreys proogramma, sinds 1986 op de tv te zien kent wel vaker een zeer persoonlijke toon. Zo onthulde zij dat een neef haar op 9-jarige leeftijd had *verkracht* en dat andere, dicht bij haar familie staande personen haar tot haar 14de geregeld hadden *mishandeld*.

Volgens het blad Forbes is Winfrey de best betaalde amusementsster van Amerika. Zij bezit haar eigen produktiemaatschappij en studio en de vertoningsrechten van haar show.

■ *Deze week werd de Suzuki Swift personenwagen door E Moreno Brandao & Sons afgeleverd aan winnares Mercedes Rigaud. De auto was de hoofdprijs van de 1994 Suzuki Campagne van Moreno. Op de foto van links naar rechts Willem van Heulen, Mercedes Rigaud, Rafi Moreno en Michael Penso.*

Ongeluksmetro

In de Chinese hoofdstad Peking is een stormloop ontstaan op een speciale **ongevallenverzekering** voor de overvolle ondergrondse. Bij acht recente ongelukken in de metro kwamen vier personen om het leven en raakten diverse reizigers gewond, meldt een officiële Chinese krant.

Dagelijks reizen gemiddeld 1.46 miljoen pendelaars met de metro, *vijftig procent* meer dan de capaciteit. De massa's zorgen voor uiterst gevaarlijke situaties.

Alleen houders van een maandabonnement kunnen zich verzekeren. Voor één yuan (twintig cent) extra kunnen zij een maandkaart plus verzekering kopen. In geval van overlijden keert de verzekering dertigduizend yuan uit.

Kouwelijke hobby

Een grote groep Russische **vissers** heeft urenlang op een afgebroken *ijsschots* rondgedobberd, voordat reddingswerkers de totaal verkleumde mannen redden.

Op het gedeeltelijk dichtgevroren Pejpus-meer, vijfhonderd kilometer ten noordwesten van Moskou, waren 78 vissers hun hobby aan het uitoefenen. Plotseling brak het stuk ijs waarop zij stonden af van de oever. Hulpverleners konden in de nacht van donderdag op vrijdag de ongelukkigen na drie uur redden.

Jackson weer in opspraak

De Amerikaanse popzanger **Michael Jackson** eist honderd miljoen dollar van een televisieketen die melding maakte van een videoband met daarop *seksuele handelingen* van de ster met een jongen.

De zanger verklaarde woensdag al dat hij alle persorganen zou laten vervolgen die berichten over de videocassette verspreiden. Volgens Jackson gaat het om een foutieve melding.

Begin deze week pikten de Amerikaanse media berichten op uit Groot-Brittannië, waar de kranten zondag melding maakten over de pikante videoband. De beelden tonen de 36-jarige Jackson met een niet nader genoemde jongen tijdens een wel heel uitbundige *Kerstviering*, aldus de Britse kranten. De video van 27 minuten was opgenomen door een camera van het veiligheidssysteem in de kapitale woning van de zanger.

De gevierde popster raakte in 1993 in opspraak, nadat een 14-jarige jongen hem had beschuldigd van seksuele mishandeling. Jackson kon een proces voorkomen door een financiële regeling te treffen. Volgens sommige kranten betaalde hij de jongen *vijftien* miljoen dollar.

Allochtonen willen integreren

Allochtonen willen zich graag aanpassen aan de Nederlandse samenleving, maar tot nu toe lukt dat matig. Dat blijkt uit een enquête die Intomart onder 300 allochtonen heeft gehouden in opdracht van de IKON en het Nederlands Centrum Buitenlanders. Intomart interviewde de grootste groepen allochtonen in Nederland: *Turken*, *Marokkanen* en *Surinamers*.

De wens tot integratie blijkt uit het feit dat maar liefst 81 procent vindt dat nieuwkomers verplicht *Nederlands* moeten leren. Dat komt mogelijk omdat zeker 26 procent aangeeft zelf veel moeite te hebben met de Nederlandse taal. Verder wil 64 procent zich in een buurt vestigen waar zowel autochtonen als allochtonen wonen. Ook willen ze graag dat hun kinderen een 'gemengde' school bezoeken.

Dat integratie echter slechts ten dele lukt, leiden de onderzoekers af uit het feit dat bijna de helft van de ondervraagden zich slechts *'enigszins'* thuis voelt in Nederland en 14 procent zelfs helemaal niet. Bijna 32 procent voelt zich in Nederland wel volkomen op zijn gemak.

Bijna eenzelfde percentage (31) zegt veel sociale contacten te onderhouden met Nederlanders, terwijl 37 procent slechts enkele Nederlanders tot hun vrienden- en kennissenkring rekenen. De rest kent nauwelijks of geen Nederlanders.

De grootste maatschappelijke problemen in Nederland zijn in de ogen van de ondervraagde allochtonen *discriminatie* (32 procent) en *werkloosheid* (31 procent). Ruim de helft (54 procent) voelt zich vanwege zijn niet-Nederlandse herkomst regelmatig slechter behandeld dan autochtonen. Zij ervaren dat vooral bij de politie, het toewijzen van woningen, op straat en op het werk.

Een op de vijf ondervraagden zegt daadwerkelijk geconfronteerd te zijn met beledigingen, bedreigingen en geweld met een racistische inslag. Daartegenover staat dat een zeer ruime meerderheid (79 procent) nooit last heeft gehad van racistische uitingen.

Opvallend is verder dat een meerderheid van 59 procent van de allochtonen zegt het liefst terug te willen naar eigen land.

Popprijs voor 2 Unlimited

De groep 2 Unlimited heeft de **Nederlandse Popprijs 1994** gewonnen. Dat is afgelopen weekeinde bekend gemaakt tijdens Noorderslag, het Festival van Nederlandse Popmuziek in de Oosterpoort in Groningen.

De Popprijs, een bedrag van 10.000 gulden, is een onderscheiding voor de band of artiest die in een jaar de belangrijkste bijdrage heeft geleverd aan de Nederlandse popmuziek. 2 Unlimited, gevormd door de Amsterdammers *Anita Doth* en *Ray Slijngaard*, heeft de afgelopen drie jaar ongeveer tien miljoen platen verkocht.

Volgens de jury is 2 Unlimited. in een genre waarin de anonimiteit van de artiesten groot is, in staat gebleken een eigen gezicht te laten zien. "Deze artiesten spreken mede daardoor een zeer brede groep muziekliefhebbers aan. Ook live heeft 2 Unlimited zich bewezen. Op grote festivals weet zij een groot enthousiasme bij het aanwezige publiek op te wekken. Over de hele wereld heeft de groep zich als voorloper in het genre laten gelden en laten zien dat in deze overbevolkte muziekstijl Nederland een niet te missen factor is", aldus het juryrapport.

Eerdere winnaars waren onder anderen *Herman Brood*, *The Nits* en *Urban Dance Squad*.

Tom Poes en de Tijwisselaar

4696 — Kapitein Wal Rus stapte dreunend de herberg uit en betrad het strand. Hier hield hij plotseling de pas in, zijn gelaat rimpelde zich en hij keek snuffelend rond alsof hij iets onaangenaams rook.

"Zoekt u iets?", vroeg Tom Poes, die op de achtergrond doende was met het afkloppen van heer Bommels jas.

"Zoeken?", gromde de gezagvoerder. "Nee, ik voel iets. De wind loopt om!"

"Ik voel ook iets", prevelde heer Ollie klagend. "Ik zit vol blauwe plekken en mijn hoofd loopt om. Maar er is niemand die zich daar iets van aantrekt."

"Daar is Hobbels ook!", riep de zeerob honend uit. "Wil je een zeer lapje hebben? Hou op, meneer, er is iets ergers aan de hand; er kon wel eens boos weer komen! Ik ruik storm!"

Heer Bommel verbleekte na deze woorden - en in de herberg hief Oene Horletoet luisterend het hoofd op.

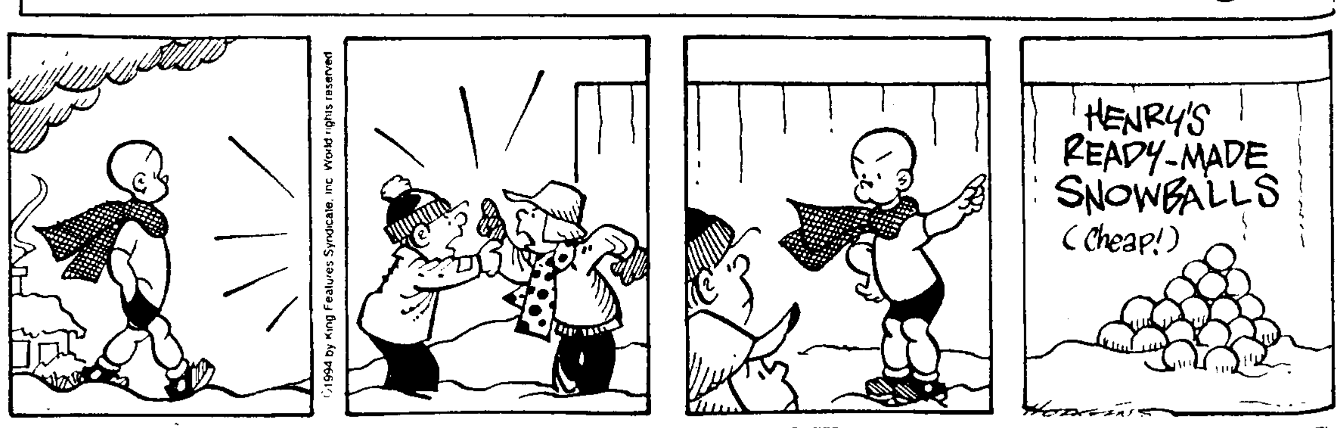
"Boos weer?", herhaalde deze onthutst, "Hoe kan die vreemde storm ruiken wanneer ik er geen maak? Wat weet die varensgezel van het wisselen der elementen?"

Hij liet de krachteloze gestalte van Horrel Hork op de grond vallen en spoedde zich naar de uitgang van de tapperij.

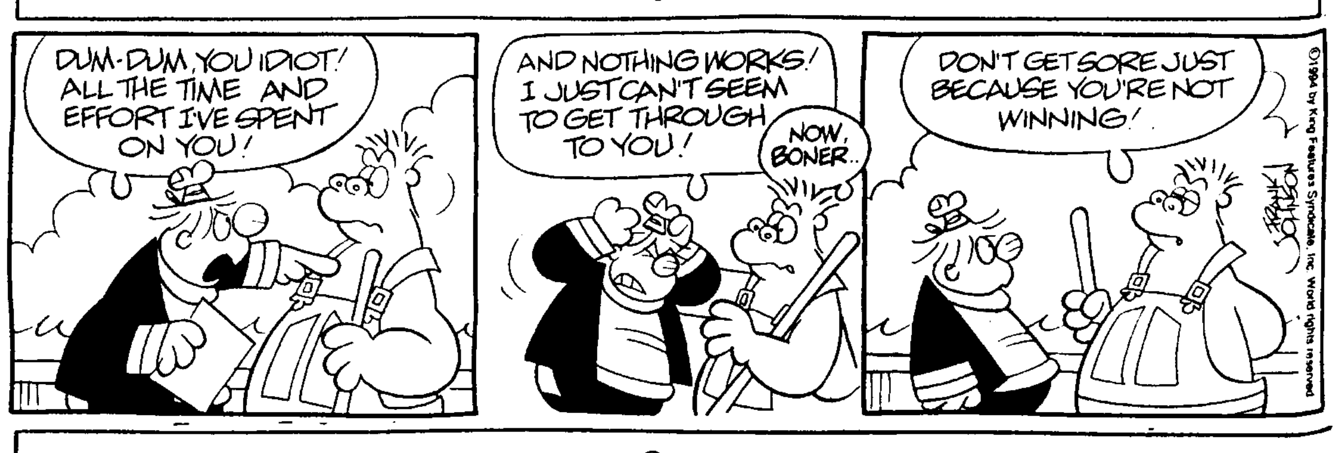
Daar stond Wal Rus nog steeds zorgelijk naar de lucht te staren.

"De wind krimpt naar het zuidwesten", hoorde hij hem mompelen. "En er zit regen in. Niet zo best, wanneer je met je schuit op een bank zit. Dat wordt een lelijk nachtje, jongens!"

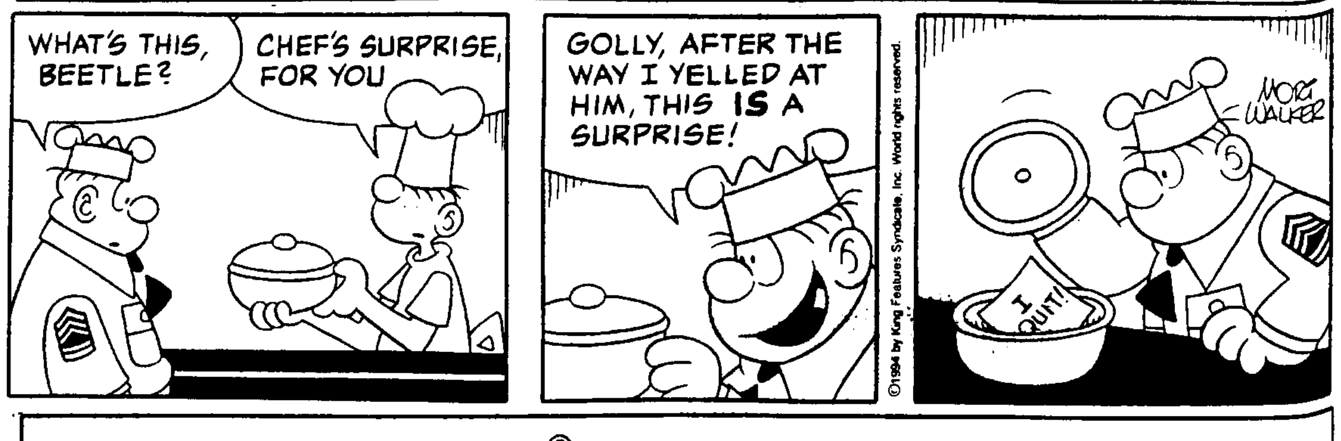
HENRY ® By Dick Hodgins

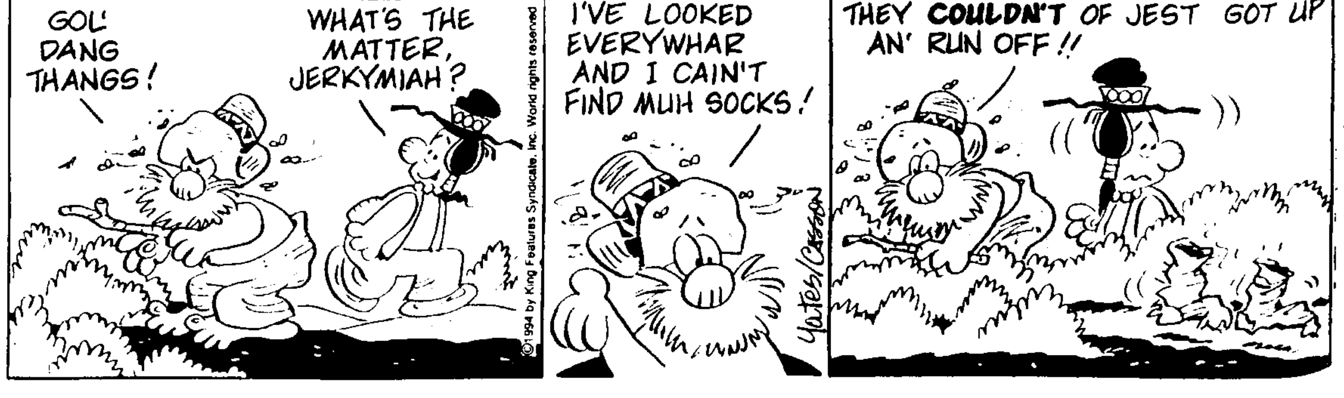

BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

CURAÇAO

AGENDA

ARTSEN

VERENIGING VAN TANDARTSEN

Dienstdoende arts van 12.00-13.00 uur: M. van Stien, Tandheelkundige Kliniek Rio Canario. Tel.: 691435. Voor spoedgevallen 368579.

GENEESKUNDIGE DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST

13 januari 1995 vanaf 07.00 uur tot 16 januari 1995 om 07.00 uur:
Dokter Guerrero, Spreekkamer: Sta. Rosaweg 34-B. Tel.: 675951 of 673820; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 679187 b.g.g. 689266 of 689337.
(Dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Ten Holt-Suiters, Braakman, Doran, Guerrero-Bakmeyer, Ayubi en Braam)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST

13 januari 1995 vanaf 17.00 uur tot 16 januari 1995 om 07.00 uur:
Dokter Dunker, Spreekkamer Muizenberg. Tel.: 692349; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: ...021 b.g.g. 689266 of 689337.
(Dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo, Roose, Braakman-Zeeder, De Rouw-Picus, Davelaar, ...ge, Pablo, Nivillac, Rosales-Concession en De Vos)

3DE DISTRICT BANDABAO

13 januari 1995 vanaf 17.00 uur tot 16 januari 1995 om 07.00 uur:
Dokter Schellens, Gezondheidscentrum ...er. Tel.: 641668 of 641605; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 641784 b.g.g. 689266 of 689337.
(Dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius en ...ed).

Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in *spoedgevallen* de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die 's avonds en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw volgend bezoek!

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS WIJKVERPLEGING "PRINSES MARGRIET"

Sta Maria 17. tel. 682344/682947, ...12/682574. Kantooruren: 07.00-... uur.
Wachtzuster na 17.00 uur tel. ...61.
Telefonisch spreekuur in ieder wijkgebouw dagelijks van 08.00-08.30/...-... uur
Huize Halmad Otrobanda: tel. [illegible] uur.
Sta. Maria 17: tel. 682344; spreekuur: do. van 09.00-11.00 uur.
Wijkgebouw Bonam: tel. 371865; spreekuur: di. van 09.00-11.00 uur. Sokudi: tel. 367824.
Centro Mediko Montagne Abao: tel. 673711; spreekuur: wo. van 09.00-11.00 uur.
Kaya Fensu 9 (Koraal Specht): tel. ...8577; spreekuur: do. van 09.00-11.00 uur.
Wijkgebouw Suffisant: tel. 687707; spreekuur: do. van 09.00-11.00
Wijkgebouw Sta. Rosa: tel. 671628; spreekuur: di. van 09.00-11.00 uur.

- Inloopspreekuur voor zuigelingen en kleuterzorg: vr. van 08.00-10.00 uur. Hoek Vondel-/Nilda Pintostraat; tel. 373582.

STICHTING NEUTRALE WIJKVERPLEGING

Kantoor Gosieweg 15. Tel. 692231/692232. open van 07.00-17.00 uur.
Kantoor Bandabou: Silberie Kavel 16; open van 08.00-16.00 uur. Tel. 649422.
Wachtzuster vanaf 13 januari 1995 17.00 uur t/m 20 januari 1995 07.00 uur tel. 692510/691838 of page 310-1179.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABOU

Fontein 35, tel. 648077/648387; open van ma. t/m vr. van 07.00-17.00 uur. **Wachtzuster** tel. 642798 of 601760.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO

Schottegatweg Noord 43. Tel. 691838/ 692510. Fax: 691683; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: elke do. van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: elke di. van 12.30-14.45 uur.

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST

ZATERDAG 14

Otrobanda: Goede Hoop, Jan Noorduynweg 15. Tel.: 682857.
Punda: Banda Ariba, Herst 31. Tel.: 676822/676828.

ZONDAG 15

Otrobanda: Groot Piscadera, Jan Noorduynweg z/n (naast Thorax Centrum). Tel.: 685022/685023.
Punda: Dominguito, Caracasbaai 127. Tel.: 617988.

DIVERSEN

BELANGRIJKE NUMMERS (voor noodgevallen)

Ambulance:	112
Politie:	114
Brandweer:	114
Hospitaal:	624900
Aidslijn:	128
Kodela:	135
Artsendienst Bandabou:	641658
SOS-lijn (psych. hulp):	127
RCC (nood op zee):	637911
Dierenasiel:	654300
Dierenartsdienst:	614000
Thorax Centrum:	685917
Med. Centrum Blaauw: (24 uur bereikbaar)	695505/ 695547

VERLOF BEGRAFENIS

(afgifte van 10.00-14.00 uur)
za. 14 januari:
S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.
zo. 15 januari:
[illegible] Kaya [illegible]

STICHTING VERANTWOORD OUDERSCHAP

(Fundashon Famia Planea)
Assistentie geboorteregeling:
Kliniek Bitterstraat 1-A (tel. 611323): dagelijks open van 08.00-12.00/14.00-17.00 uur; dokter aanwezig op ma. en vr. van 14.00-16.00; di. t/m do. van 08.00-11.00 uur.
Kliniek Kas Chikitu (zuigelingenconsultatiebureau): open op wo. van 13.00-15.00 uur.

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA: zo.: 10.00 uur hoogmis (Ned).
BOCA SAMI (San Michiel): za.: 18.00 uur; zo.: 08.00 uur.
BARBER (H. Joseph): za.: 19.00 uur; zo.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT (O.L. Vrouw van Lourdes): za.: 18.30 uur; zo.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): za.: 18.30 uur; zo.: 09.00 en 11.30 uur.
COROMOTO (O.L. Vrouw van Coromoto): za.: 19.00 uur; zo.: 08.00, 11.00 (Spaans), 17.00 en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): za.: 19.30 uur; zo.: 09.00 en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zo.: 10.00 en 19.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): za.: 19.00 uur; zo.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): za.: 19.00 uur; zo.: 11.00 en 18.00 uur.
LAGOEN (H. Johannes): zo.: 10.00 uur.
MONASTERIO 'MAMA DI DIOS' (Scherpenheuvel 3): ma. t/m za.: 08.00 uur; zo.: 10.30 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zo.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
St. Ana (St. Anna, basiliek): zo.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia (H. Familie): zo.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (O.L. Vrouw van de Rozenkrans, kathedraal): za.: 19.00 uur; zo.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
STA. MARIA (Maria van altijd durende bijstand): za.: 18.30 uur; zo.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
STA. ROSA (Santa Rosa de Lima): za.: 18.30 uur; zo.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SERU FORTUNA (San Martines de Porres): za.: 18.30 uur; zo.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (St. Franciscus): zo.: 17.00 uur.
SOTO (St. Antonius): za.: 19.00 uur; zo.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): za.: 07.00 en 19.00 uur; zo.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 19.00 uur (Ned).
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): za.: 18.00 uur; zo.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA (H. Geest): zo.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): za.: 19.00 uur; zo.: 08.30 uur.
WILLIBRORDUS (St. Willibrordus): za.: 19.00 uur; zo.: 10.00 uur.
WISHI (H. Teresita): za.: 18.30 uur; zo.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): za.: 18.30 uur; zo.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
Goeroeboeroeweg (Mundo Nobo): za. 19.00 uur zangdienst; zo. 08.30 uur preekdienst.
Emmy Berthold kleuterschool (Suffisant): zo. 18.00 uur dienst (Pap).

GEREFORMEERDE KERK

Groot Kwartier (Arowakenweg 28): 09.30 uur kerkdienst (Ned.); 10.15 uur kerkdienst (Pap.); 16.30 uur kerkdienst (Ned.).
Muizenberg)Skol basiko Muizenberg/ St. Jacob): 10.00 uur kerkdienst (Pap).
Santa Rosa (Marakaweg 1): 10.00 uur kerkdienst (Pap.); 19.00 uur samenkomst (zang, gebed, bijbelstudie, Pap.).

VERENIGDE PROTESTANTSE GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church (Oranjestraat 111): 09.30 uur Rev. O.G. Haasnoot.
Fortkerk (Fort Amsterdam): 09.30 uur ds. D. Huurman.
Emmakerk (Barentslaan 11): 09.30 uur ds. P. v/d Waal (gezinsdienst).

VOLLE EVANGELIE GEMEENTE YUBIA BENDITA

zo. 10.00 uur dienst (tevens crèche en zondagsschool) - Weg naar Bullenbaai z/n (tel.: 681922).

NIEUW-APOSTOLISCHE KERK

zo. 10.30 uur kerkdienst - Kaya G Mahuma 439.

BAKHUIS MINISTRIES

zo. 10.00 uur dienst - Landhuis Mount Pleasant.

****

TELECURAÇAO (kanaal 8/6)

ZATERDAG: 17.00 Telefiesta met tante Irma; 18.15 Tempu pa Dios: protestantse gemeente; 18.16 Our Environment; 18.25 Danger Bay; 19.00 Rescue 911; 20.00 Telenotisia; 20.30 Harold Lloyd's; 21.00 Wega di Number Kòrsou; 21.10 Cocktail Turístiko (presentator Captain Sterling); 22.00 Estreno: Thicker than Blood; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 09.00 Sala di Konsierto; 10.00 Sena di Señor; 10.45 48 Hours; 11.15 Zorro; 12.00 Guia di Deporte (presentator Rein Persaud); 12.30 Djadumingu Deportivo; 13.15 Around the World in 80 Days; 16.45 Man drechi di Dios; 17.00 TeleCuraçao Special; 17.55 Wega di Number Kòrsou; 18.00 Di Bishita Ku.....; 18.30 Musical Special; 19.00 Tele-Suerte; 20.00 Telenotisia; 20.30 Shete Dia; 21.00 25 Aña Tumba di Karnaval; 21.30 Touched by An Angel; 22.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)

TV-11 (kanaal 11)

ZATERDAG: 16.00 Cartoons; [illegible] week; 19.00 Europa Semanal; 19.30 Racho Chitick den Farandula; 20.00 Lo Mejor de Lo Mejor; 21.00 The Extraordinary; 22.00 Sine den bo Kas; 23.30 Prime News.

ZONDAG: 16.00 Cartoons; 18.00 Wrestling; 19.30 Revista di Djadumingu; 21.30 Ku Bista Riba (presentator Reyna Joe); 22.00 Caché (presentator Minerva Hieroms); 22.30 Super Sport Follies; 22.00 Sine den bo Kas; 23.30 Prime News.

TELEARUBA (kanaal 13)

ZATERDAG: 16.00 Cartoons; 17.00 Ghostbusters; 17.23 Scooby Doo; 17.46 Heatcliff & Marmaduke; 18.09 Beauty and the Beast; 18.57 Three's Company; 19.21 Style With Elsa Klensch; 20.0 Nos cu Nos; 21.00 CNN News; 21.20 Man Alive; 21.47 Movie: Secret Weappon; 23.30 Sports tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.30 Ripiti y Gana; 18.00 Religious Program: Sacraments for Children; 18.55 Sunday Movie: The Earthling; 20.31 CNN News; 20.51 Health Week; 21.06 Special: Promised Land; 22.00 Show-Time; 23.00 Festival of the World: Carnival in Rio; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

CINE (kanaal 83)

ZATERDAG: 19.00 Rapid Fire; 21.00 Movie; 23.00 Johnny Ryan.

ZONDAG: 19.00 Movie; 21.00 Backtrack; 22.45 A Kiss Before Dying.

TBS (kanaal 89)

ZATERDAG: 19.05 WCW Saturday Night; 20.30 PGA Golf; 23.00 Movie: Return of Ironside.

ZONDAG: 19.05 WCW Main Event Wrestling; 20.30 PGA Golf; 20.00 22.00 National Geographic Explorer.

ABC (kanaal 77)

ZATERDAG: 19.00 ABC News; 19.30 To Be Announced; 20.00 News; 20.30 NY Views; 21.00 Movie; 23.00 Commish.

ZONDAG: 19.00 News; 19.30 ABC News; 20.00 Home Videos; 20.30 On Our Own; 21.00 Lois & Clark; 22.00 Movie.

CBS (kanaal 75)

ZATERDAG: 19.00 News; 19.30 CBS News; 20.00 Extra; 21.00 Dr. Quinn, Medicine Woman; 22.00 5 Buchanas; 22.30 Hearts Afire; 23.00 Walker, Texas Ranger.

ZONDAG: 19.00 News; 19.30 CBS News; 20.00 60 Minutes; 21.00 Murder, She Wrote; 22.00 Movie: Hoboken.

AE (kanaal 73)

ZATERDAG: 16.00 Movie: Lindberg Kidnapping Case; 20.00 Home Again; 20.30 Home Again; 21.00 To Be announced; 23.00 Best Comic Relief.

ZONDAG: 19.00 In Search Off; 19.30 In Search Off; 20.00 Ancient Mysteries; 21.00 Houston Symphony Concert on Ice; 22.00 Biography; 23.00 Civil War Journal.

NBC (kanaal 85)

ZATERDAG: 19.00 News; 19.30 NBC News; 20.00 Crusaders; 21.00 Empty Nest; 21.30 Mommies; 22.00 Sweet Justice; 23.00 Sisters.

ZONDAG: 19.00 News; 19.30 NBC News; 20.00 Earth 2; 21.00 Seaquest DSV; 22.00 Movie.

LIFE (kanaal 91)

ZATERDAG: 19.00 Movie: Compromising Positions; 21.00 Movie: Victims for Victims: The Theresa Saldana Story; 23.00 Designing Women; 23.30 Name of Love.

ZONDAG: 18.30 Movie: Hot Spot; 21.00 Movie: Cry in the Wild: The Taking of Peggy Ann; 23.00 Commish.

WEGA DI NUMBER

9 2 6 3 9 1 7 4 5

3456
8048
2917

Hoofd en personeel Papa Cornesschool
maken het overlijden bekend van hun leerling

LISETH MARTIS

Alle leerlingen van de Papa Cornesschool worden uitgenodigd voor de teraardebestelling die plaatsvindt op zondagochtend om 10.00 uur vertrekkende vanuit de Coromoto-kerk te Antriol.
De leerlingen worden verzocht in hun schooluniform van de Papa Cornesschool te komen.

NOTITIES UIT PARAMARIBO

door Max Ooft

Onder druk van de verslechterende economische omstandigheden en de halsstarrige weigering van Nederland om betalingsbalanssteun aan Suriname te geven, heeft de Surinaamse regering de **anti-IMF-houding** grotendeels laten varen. Nederland heeft vorig jaar de voorwaarde gesteld pas de toegezegde steun te zullen geven, als kwartaalrapporten van het Internationale Monetaire Fonds over de voortgang van het Structureel Aanpassingsprogramma (SAP) gunstig uitvallen.

Suriname had hiermee onwillig ingestemd, maar was het pertinent oneens met minister Jan Pronk van Ontwikkelingssamenwerking dat dit zou betekenen dat Suriname het IMF als monitor van het SAP accepteert of zich zou verbinden tot het inderdaad uitvoeren van gegeven adviezen. "Wij gaan niet naar het IMF", was de slogan vorig jaar.

Gevolg was het uitblijven van internationale donorsteun; bovendien dreigt nu ook het Warwick Instituut af te haken als monitor van het aanpassingsprogramma omdat maatregelen niet worden doorgevoerd zoals voorgesteld.

Inmiddels heeft het IMF zelf ook laten weten niet bereid te zijn kwartaalevaluaties te maken als Suriname zich niet committeert aan daadwerkelijke uitvoering van aanbevelingen. Om de impasse te doorbreken heeft de Interamerican Development Bank (IDB) bemiddeld en reisden afgelopen week de ministers van Planning, Financiën en Buitenlandse Zaken, respectievelijk Assen, Hildenberg en Mungra, naar Washington voor gesprekken met het IMF, IDB en de Wereldbank.

Er zijn afspraken gemaakt voor technische missies naar Suriname, waarin de nadruk zal liggen op de betrouwbaarheid van financiële/monetaire statistieken op grond waarvan eventueel verslagen gemaakt kunnen worden. Surinaamse functionarissen betrokken bij het SAP zullen een oriëntatie krijgen op de IDB-hoofdkwartieren, en ook de Wereldbank heeft toegezegd een onderzoek te doen naar het reële Bruto Binnenlands Produkt per capita over 1994 (dat vermoedelijk laag genoeg zal uitvallen om Suriname te mogen rekenen onder arme landen die in aanmerking komen voor schenkingen in plaats van leningen) mits Suriname een aanpassingsprogramma wil doorvoeren dat de goedkeuring heeft van het IMF.

President Venetiaan heeft in een bijeenkomst van de politieke coalitiepartij NPS, waar hij tevens voorzitter van is, verduidelijkt dat Suriname niet tegen het IMF is. Voor de partij werd zelfs een discussie-avond gehouden waarin de Nederlandse monetair-econoom Marien van Schaaijk inging op het aanpassingsprogramma volgens IMF-recept en de haalbaarheid van een programma ter stabilisering van vooral de wisselkoers in Suriname zónder buitenlandse donorsteun.

Volgens cijfers van het Algemeen Bureau voor de Statistiek heeft de **inflatie over 1994** de recordhoogte bereikt van 369 procent. Over 1993 was dat nog 143,5 procent. Het Warwick Instituut, dat vorig jaar een rapport heeft gemaakt over de monetaire situatie en het SAP, had reeds voorspeld dat bij uitblijven van structurele maatregelen Suriname getroffen zal worden door een hyperinflatie.

***

Met een persverklaring van de Surinaamse Partij van de Arbeid (SPA), waaruit minister Gilds van Defensie afkomstig is, lijkt de **spanning binnen de Nieuw Front Coalitie** voorlopig tot aanvaardbare proporties te zijn teruggebracht. Minister Gilds had gedreigd in een persconferentie in te gaan op de aantijgingen van parlementslid Kruisland (NPS) dat zijn beleid op Defensie geen resultaten oplevert. De verklaring van zijn partij zegt dat de plaats waar de minister zijn beleid moet uiteenzetten en verdedigen, het parlement is, en laat het aan het wijze oordeel van het volk over om het beleid te kunnen beoordelen. Wel vindt de SPA dat het optreden van 'sommige' assembleeleden tegen gemaakte politieke afspraken is en dat ze door hun individualistisch en populistisch optreden de rust en stabiliteit van het land in gevaar brengen. Aan de minister is gevraagd af te zien van de voorgenomen persconferentie.

***

Deze week begint in Suriname het **theaterstuk** ***Ai gaat met Au***, van de bekende schrijfster en regisseur Thea Doelwijt, en wordt opgevoerd door personen van het vroegere 'Doe'-theater. Het is een vervolg op het optreden van deze groep, twintig jaar geleden, in *Land te Koop*, waarin de massale emigratie van Surinamers naar Nederland werd uitgebeeld. Het nieuwe optreden handelt over de maatschappelijke aanpassing van de Surinamer in Nederland.

***

METS, een dochteronderneming van Surinam Airways die zich bezighoudt met ecotoerisme, zal in het westelijk district Nickerie een **viersterren hotel** bouwen, dat nog dit jaar klaar moet zijn. De METS wil hiermee decentralisatie en stimulering van het toerisme in het westen bereiken.

***

De Academie voor Hoger Kunst- en Cultuuronderwijs (AHKCO) heeft met gelden verkregen uit dienstverlening van haar onderzoeksinstituut IDOS en met veel ondersteuning vanuit de gemeenschap, in een jaar tijd een vervallen **historisch gebouw** weten te restaureren, en heeft er haar intrek genomen. In eerste instantie had de opleiding het gebouw aan de Waterkant 14, dat slechts diende als onderdak voor zwervers, gekraakt en een sympathieactie op touw gezet, met succes. Bij de officiële intrek in het gebouw wees directeur John Krisnadath op het geloof in eigen kunnen.

***

De tarieven voor internationaal verkeer van het Telecommunicatiebedrijf Suriname, Telesur, worden drastisch verhoogd, tot wel zeshonderd procent voor bepaalde diensten. Per minuut internationaal bellen kost per 15 januari Sf.1.060,- (voor landen buiten de Amerika's en Europa zelfs Sf.1.680,-). Vooral bedrijven en personen met internationale contacten zullen hierdoor ernstig in de kosten gejaagd worden. Ook de kosten voor bellen met cellulairs, mobilofoons, telegrammen en telex zijn fors aangepast.

***

Een op wacht staande militair bij het kabinet van de president heeft in de vroege zondagochtend jongstleden in een vreemde gemoedstoestand, **29 keer geschoten** met zijn semi-automatisch geweer. Een kogel ketste tegen een muur en raakte hem in zijn been. Vermoed wordt dat de militair psychisch trauma heeft overgehouden aan de tijd waarin hij deelnam aan de gewapende strijd in het Surinaamse binnenland in de najaren tachtig. Voorbijgangers raakten niet gewond; het gebouw liep wel schietschade op.

***

De Nederlandse ambassadeur in Suriname, Baron Schelte van Heemstra, wil nationaal en internationaal een fundraisingcampagne opzetten om de **torenklok** van het ministerie van Financiën te laten restaureren. De klok, die bij wet de officiële Surinaamse tijd zou moeten aangeven, staat al vele jaren stil maar is volgens een rapport van een Nederlandse klokkenexpert van uitstekende makelij en heel goed geconserveerd. Het is de ambassadeur een doorn in het oog de tijd in Suriname, officieel te zien stilstaan. Hij zegt na een bezoek aan het ministerie te weten waar de klepel hangt, en alles in het werk te stellen de klok te laten repareren. In zijn enthousiasme luidde hij de klok, tot grote verbazing van velen in de omgeving.

***

Na een drie weken durende, bijna vreemde, afwezigheid van stakingen en acties, is het de dienst Sluizen en Gemalen van het ministerie van Openbare Werken geweest, die de eerste **staking voor 1995** in Suriname heeft gevoerd. De arbeiders gingen in **stiptheidsactie** ter nakoming van gemaakte werkafspraken, en zullen slechts volgens boekje werken, hetgeen inhoudt dat de gebruikelijke extra inspanningen om de sluizen en gemalen functionerend te houden, niet gemaakt zullen worden. Dit kan betekenen dat boten niet langs zullen kunnen op de verschillende rivieren en binnendoorkanalen. Minister Randjietsing van Openbare Werken heeft de acties afgekeurd en gedreigd met het *no work, no pay*-principe. Onafhankelijk van deze actie was minister Randjietsing eerder deze week telefonisch met de dood bedreigd wegens 'gesjoemel met een aannemer in het district Nickerie'.

***

De Surinaamse **infrastructuur**, ressorterend onder het ministerie van Openbare Werken, blijft te wensen overlaten. Ondanks vulwerk blijven geasfalteerde wegen veelal vol gaten of hobbels. Nu is de veerverbinding nabij het district Coronie voor verkeer afgesloten, wegens rotting en overbelasting van de balken van de oprijbrug. Hiermee is de vitale Oostwestverbinding komen uit te vallen. Ook de zeedijk te Nickerie wordt bedreigd, en daarmee de weg erlangs plus vele landbouwgebieden. De regering zal binnenkort weliswaar geld vrijmaken voor de aanvoer van zand en klei, maar middelen voor een structurele verbetering zijn er vooralsnog niet.

***

De vakcentrale C-47 vierde deze week haar 25-jarig bestaan. Tot voorzitter werd voor de zesde opeenvolgende keer Fred Derby gekozen. De vakcentrale heeft als politieke arm de coalitiepartij Surinaamse Partij van de Arbeid.

***

Het Academisch Ziekenhuis (AZ) heeft een schenking van 136.500 Amerikaanse dollars ontvangen van de Alcoa Foundation Suriname. Met de schenking zullen een beademingsapparaat, een mobiel röntgenapparaat en een kopieermachine worden gekocht. Het AZ draait al enkele jaren op verlies, maar is sinds enkele maanden druk bezig met de verzelfstandiging van achterstallige betalingen en aanpassen van de tarieven.

***

Amekeina Asribi is vermoedelijk Suriname's oudste bewoonster. Ze werd afgelopen week in de bloemetjes gezet op haar jaardag, waarop ze naar alle waarschijnlijkheid 115 jaar oud is geworden. Haar precieze geboortedatum is moeilijk te achterhalen, aangezien ze in de vorige eeuw in het binnenland geboren werd. Ze kan echter nog gebeurtenissen vertellen over de tijd waarin ze ongeveer acht jaar oud was en die in 1888 gebeurd zijn.

***

Marijke Djwalapersad van de VHP (Nieuw Front Coalitie) zal de plaats innemen van de uitgetreden Alwin Mungra, tweede vervanger van de voorzitter in het parlement. Eerste vervanger is eveneens een vrouw, namelijk Ruth Wijdenbosch (NPS/NF). Hoewel andere, mannelijke leden van de VHP in aanmerking kwamen voor de functie is zij naar voren geschoven om de positie van de vrouw in het politieke gebeuren te onderstrepen.

***

Aanvoerroutes naar Sarajevo opengesteld

SARAJEVO - Aanvoerroutes naar Sarajevo die de bestandslinies ten westen van de stad passeren, zijn zaterdagochtend opengesteld zonder dat zich incidenten voordeden. Dit hebben VN-functionarissen meegedeeld. De routes tussen de door Serviërs beheerste buitenwijken Ilidza en Lukavica werden om acht uur geopend, verklaarde VN-hulpwoordvoerder Kris Janovski. De heropening van de cruciale bevoorradingswegen volgt na twee weken van intensieve VN-diplomatie. De VN legden vrijdag tijdens besprekingen letterlijk een akkoord op aan de partijen, dat voorziet in openstelling van de routes voor twee uur in de ochtend en twee uur in de middag. VN-woordvoerder majoor Herve Gourmelon zei dat de corridors worden gebruikt voor civiel verkeer en humanitaire hulpkonvooien, zodat de broodnodige leveranties de Bosnische hoofdstad kunnen bereiken.

AMIGOE
Colofon

SURINAAMS ETEN

Zaterdags en zondags vrij voor moeder in de keuken

Haal uw lekker Surinaams eten elke zaterdag en zondag van 12 tot 4 uur maandag t/m vrijdag van 11.30 - 14.30 aan de Rooseveltweg 133. t/o de Antillen

Bel voor uw bestelling 685679

TE HUUR KANTOOR en/of BEDRIJFSRUIMTE 100 m²

Inspraak bij inrichting nog mogelijk. Informaties:

Tel.: 374840

Gezocht: OPPASSNDIS

voor lange periode

Tel.: 691122 overdag; 658265

SUMMER FASHION

Breedestraat 8 - tel./fax. 652161

50% korting

op de gehele kollektie

Cursus Motoriek & Kinderen

Data: 4 t/m 17 mei 1995

Cursusleiding: Mignon Blesta Klinisch pedagoog Oefentherapeut Cesar

Kosten: f 750,= p.p.

Doelgroep: Oefentherapeuten Fysiotherapeuten Ergotherapeuten

Verdere informatie: Praktijk Oefentherapie Cesar/Mensendieck

Idaweg 10 Tel: (599-9) 628504 Curaçao, Nederlandse Antillen

LEER NU ZEILEN !

Bij ons leert U op een leuke manier in korte tijd goed zeilen.

Lestijden in overleg, 7 d.p.w.

Nog nooit gezeild??

Neem dan eerst een kennismakingsles.

SAIL CURAÇAO Spaanse Water Bel nu 676003

De lekkerste ROTIE'S

pom, pastei, bami, nassie, chin. kip, ger. kip, ger. garken, moksie moksie, br. bonen, bloedworst

kunt u elke zondag tussen 12 en 4 uur ons krijgen.

Vraag naar het gerecht van de week.

Koraal Partir hav. 87

Tel. 674103

Beide auto's in goede staat

Tel. 628422

Te koop AMERICAN PITT BULL PUPPIES met stamboom (ABDA Registration)

Tel. 377836

T.P.R. INTERNATIONAL (T.P.R. Papiamentu)

Wilt U binnen 12 weken (1x per week) een basis luister- en spreekvaardigheid van Papiamentu aanleren, dan kan dat met de T.P.R.-methode.(Total Physical Response)

T.P.R. is DE erkende en aanbevolen methode door het Ministerie van Onderwijs in Nederland om een vreemde taal snel en goed te leren.

Begin data: 28 januari (zaterdag) en 1 februari (woensdag).

Voor informatie/aanmelding, Tel.: 658878. Indien het antwoord-apparaat aanstaat wordt U ze spoedig mogelijk teruggebeld.

Op aanvraag zijn er ook privé-lessen mogelijk. T.P.R. International maakt hierbij bekend dat alleen mevrouw A.R. Maldonado bevoegd is om deze methode te geven onder T.P.R. International.

LANGUAGE TEACHERS

specialist in taaltrainingen

WENST U EEN GEZOND EN SUCCESVOL 1995

Ook in het nieuwe jaar staan wij weer garant voor kwaliteit en service.

Wij zijn het jaar begonnen op een nieuw adres: Totolicaweg 6, P.O. Box 4681 tel. 566606 fax 579491

Prinses Wilhelmina Fonds

Opening van Ki Tan Ki Tan 15 jan.

TE HUUR 2 SLAAPKAMER APPARTEMENT

- gemeubileerd
- centraal gelegen
- eigen tuin
- eigen ingang
- airco's
- eigen washok

Inlichtingen: 678244/373633 kant.

Landhuis Brievengat

Elke zondag geopend vanaf 5.00 uur om het Landhuis te bezichtigen.

Elke laatste zondag van de maand Folkloristische danseshow van 5.00 - 6.00 uur n.m.

Live muziek van "Chips" vanaf 19.30 uur.

a.s. Zondag 15 januari en woensdag 18 januari van 20.00 n.m. - 7.00 v.m.

"Pisang Ambon Night"

met optreden van de band "Chips"

Pisang f. 3.00 Entree: gratis.

U kunt ook rijsttafelen. Iedereen is welkom.

TE KOOP AANGEBODEN

Gezellig, onder architectuur gebouwd

WOONHUIS

gelegen op 1025 m2 eigendomsgrond in Rooi Catootje.

Indeling: riante woonkamer, eetkamer, keuken, bijkeuken, 4 slaapkamers, 2 badkamers, meidenkamer/douche/wc, washok, vóór- en achterporch, waarvan één overdekt, en deepwell.

Het huis is eveneens voorzien van alarminstallatie.

Oplevering in overleg.

Inlichtingen:

Tel.nr. 379382 - Fax.nr. 371981

IMMEDIATELY AVAILABLE

UNIT # 28

WINKELCENTRUM 77 JAN NOORDUYNWEG

FOR FURTHER INFO CALL:

375996/

AFSLANKEN?

Doe het dan onder professionele begeleiding

exclusieve workshops en de begeleiding daarna, waarbij u wordt geleerd hoe u zonder zware oefeningen, zonder dieet en zonder honger te lijden **6 tot 8 kg in een maand kunt afvallen** en hoe u uw gewicht stabiel kunt houden.

Bel voor meer informatie vóór 2 februari a.s. naar het secretariaat van Revital N.V.

Tel: 367725/367850

Standplaats Curaçao. Gelieve reacties te verzenden aan br.o.nr. 4 bureau van dit blad Curaçao.

Zelfstandige (37) zoekt ... Br.o.nr. 5 Bureau van dit blad, Curaçao.

Op donderdag 9 februari 1995, des morgens om 10.00 uur, zal ten overstaan van een van de notarissen van het kantoor SMEETS THESSELING & van BOKHORST, of diens waarnemer, te hunnen kantore aan het Julianaplein 5, ... in het openbaar worden verkocht krachtens artikel 1223 van het Burgerlijk Wetboek van de Nederlandse Antillen:

een perceel grond, groot ... gelegen in het Tweede District van Curaçao, ...

De veilingvoorwaarden liggen vanaf 8 dagen vóór de veiling ter inzage ten kantore van Smeets Thesseling & van Bokhorst. ...

SMEETS THESSELING & van BOKHORST

Julianaplein 5, Tel.: ... Fax.: ...

EILAND CURAÇAO

No. 24/1994

De Gezaghebber van het Eilandgebied Curaçao;

OVERWEGENDE:

GELET OP:

BESLUIT:

De Gezaghebber, Mr. S.J. BEITRAN.

7 7/8

Bent U ook geïnteresseerd in een interest-percentage van 7 7/8 % op uw spaargeld?

Schrijf dan in op de obligatie-lening van het Eilandgebied Curaçao.

Vraag uw lokale bank voor meer informatie.

Everything You Need To Set Up Your Own Showroor

Display Unlimited, Inc.

7450 N.W. 8th Avenue, Miami, Florida

Tel.: (305) 691-1114 Fax (305) 693-3511

If you like to make and appointment please contact Maria E. Ballester

OKI

Fl 1245,-

Schottegatweg Oost 14 - Tel. ... 29

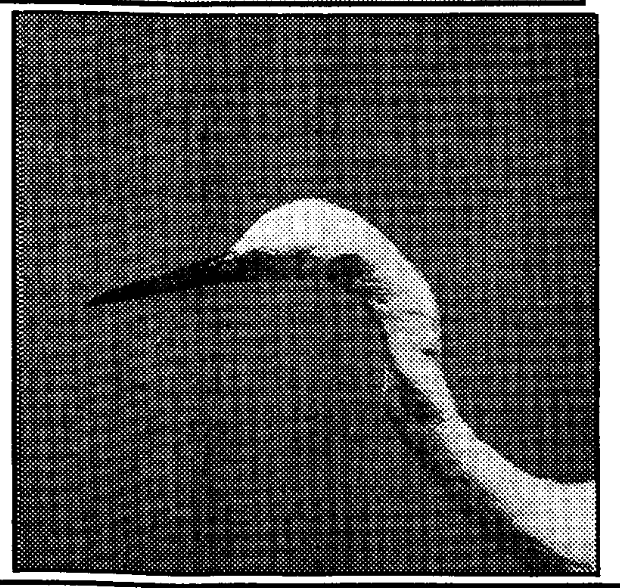
ÑAPA

Weekend Bijlage Amigoe

14 JANUARI 1995 AMIGOE

TOERISME

Suriname: ongerepte natuur

REPORTAGES

Ontmoetingen met Stuyvesant in New York

r is een controverse ontstaan tussen de minister van Onderwijs en Cultuur en de gedeputeerde van Onderwijs en Cultuur, tussen Land en eilandgebied Curaçao, over de OKSNA. Toen na herhaald aandringen de OKSNA-gelden niet verantwoord werden, heeft Nederland de geldstroom stopgezet. De kraan zou pas weer opengaan als de financiële afrekening rond was. Door het stopzetten van de OKSNA-subsidies zijn veel culturele instellingen in problemen geraakt, geplande activiteiten konden geen doorgang vinden en over nieuwe subsidies voor culturele activiteiten kon voorlopig niet meer gepraat worden. Het CCC had alle moeite het hoofd boven water te houden, maar andere instellingen, zoals bij voorbeeld de dienst Cultuur van het Eilandgebied functioneerde wel. Van welk geld? Toen bleek dat de financiële afrekening voorlopig nog op zich zou laten wachten, wilde minister Dijkhoff een oplossing zoeken en zij nam contact op met Nederland. Nederland bleek bereid de OKSNA gelden weer te genereren als het land zou zorgen voor de financiële administratie. Alle eilanden accepteerden dat behalve Curaçao. Gedeputeerde Oswin Behilia voelde het aan als een onder curatele stellen en beriep zich op artikel 5 van het reglement van orde, wat hem inderdaad het recht verleende geen medewerking te verlenen aan dit nieuwe plan. Maar wat nu. Wat zijn hiervan de consequenties voor Curaçao? Angel Salsbach is vanaf de oprichting tot aan zijn pensionering in 1992 directeur van de OKSNA geweest. Dat de OKSNA in het leven is geroepen en de Sticusa is opgevolgd, is onder andere te danken aan een Nota die hij heeft geschreven. Daarom hebben we hem gevraagd naar de achtergronden van dit conflict. Hoe zit de OKSNA in elkaar en hoe kan één van de eilandgebieden eruit stappen.

Angel Salsbach:

"Met eigen geest in eigen lichaam naar onafhankelijkheid"

= door Nel Casimiri =

SINDS 1980

Is zo'n probleem tussen eiland en Land op te lossen?

"Het vormen van de ideeën is in 1980 begonnen. Ik had al bemoeienis met cultuur onder minister Rogers. In 1978 sloten we een Cultureel Akkoord over 'Creatieve en Expressieve Vorming' met België in het kader van de culturele samenwerking met België. Ik was coördinator en ben er zo ingerold. In 1981 kwam mijn nota 'Met eigen geest in eigen lichaam naar de onafhankelijkheid' uit onder minister Veeris, waarin ik het idee van de oprichting van de OKSNA naar voren bracht. Minister Veeris heeft het idee eerst getoetst bij diverse andere mensen en besloot dat, omdat ik de nota geschreven had, ik het ook maar zelf uit moest voeren. Zo werd ik hoofd Afdeling Cultuur en directeur van de OKSNA. De nota is geschreven onder minister Veeris, minister Rozendal heeft hem een goede push gegeven, het is geaccepteerd onder minister Navarro en ondertekend door minister Werleman. De OKSNA is pas echt gaan draaien onder minister Marco Croes en ook minister Woodley heeft eraan meegewerkt. Tenslotte wilde minister Chucho Smits een eind maken aan de hele zaak, maar dat is gelukkig niet doorgegaan."

"OKSNA, Overleg Orgaan Kulturele Samenwerking Nederlandse Antillen, is iets van de Nederlandse Antillen. Daarin hebben zitting de Centrale Overheid, en de Eilandelijke Overheden, vertegenwoordigd door de minister van Onderwijs en Cultuur en de gedeputeerden belast met Culturele Zaken. En uit de aard van de relatie Centrale Overheid -Eilanden was de OKSNA eilandelijk gericht. Het ging om een op de eilandelijke eigenheid gericht cultuurbeleid. Het protocol is in 1983 getekend en op 9 mei 1984 is de Samenwerkingsovereenkomst getekend."

Voordat de OKSNA werd opgericht werden de subsidies voor het cultuurbeleid verstrekt door de Sticusa, de Stichting Culturele Samenwerking. Bij de overwegingen de OKSNA op te richten staat na het door Salsbach genoemde op de eilandelijke eigenheid gerichte cultuurbeleid ook nog een tweede en derde overweging, namelijk ... dat hierbij beïnvloeding van de kulturele ontwikkeling en het kultuurbeleid in welke vorm dan ook door een andere Overheid dan de Antilliaanse overheden niet wenselijk is; en ... dat derhalve de verantwoordelijkheid voor de kulturele ontwikkeling en het kultureelbeleid uitsluitend een aangelegenheid is van de Antilliaanse overheden.

PROBLEEM

Wat is nu het probleem?

"Nederland heeft de Culturele Ontwikkelingshulp stop gezet, omdat de Nederlandse Antillen en de eilanden niet afgerekend hebben zoals het hoort. Minister Martha Dijkhoff heeft met Nederland gesproken over een oplossing voor dit probleem, waarop Nederland stelde: 'Als het geld bij de Centrale Overheid gestationeerd wordt en die Centrale Overheid verantwoordelijk is, dan komt het geld weer los'. Het eilandgebied Curaçao heeft toen aanspraak gemaakt op artikel 5 van het reglement van orde, dus op het recht van voorbehoud. Dat recht heeft elk eiland, ieder lid van de OKSNA. De bedoeling is om besluiten in de OKSNA te nemen op basis van consensus. Soms moet er echter gestemd worden en in dat geval houdt elk lid het recht van voorbehoud. In dit geval gaat Curaçao niet akkoord. Curaçao zegt: Doe maar, maar ik participeer niet! Met dit bericht ging de minister terug naar Nederland. Nederland bleef op het standpunt staan dat zij alleen akkoord gaat als het geld gestationeerd wordt bij de Centrale Overheid."

Dat betekent dus dat er geen geld komt voor Curaçao?

"We hebben met Nederland een heel speciale band op cultureel gebied. Internationaal hebben we verschillende culturele samenwerkingsverbanden, net als met Nederland, maar van Nederland krijgen we ook culturele ontwikkelingshulp. Nederland helpt de eilanden bij het opbouwen van een infrastructuur en om een eigen plaats te vinden in de cultuur van de regio, waar we deel van uitmaken."

PROJECTEN

Wat voor projecten werden zoal gefinancierd als culturele ontwikkelingshulp?

"Projecten ter bevordering van culturele uitingen, folklore, creatieve vorming, ontwikkeling van de schrijf- en leescultuur, de ontwikkeling van de bibliotheek (aanschaf boeken), projecten tot het behoud van het cultureel patrimonium, de ontwikkeling van communicatie-media ten behoeve van culturele ontwikkeling, dat zijn allemaal voorbeelden van projecten waarvoor we financiering uit Nederland kregen. De OKSNA gaf ook culturele beurzen, financierde de uitgaven van boeken, van films of samen met Unesco het Carib Art-project. Dat stamt af van de Sticusagelden. De Sticusa had het karakter van Culturele Ontwikkelingshulp en ook van Culturele Samenwerking. De Sticusa heeft bij voorbeeld op alle eilanden culturele centra gesticht. Die culturele centra waren een soort verlengstuk van de Sticusa. Bij het tot stand komen van de OKSNA is vast komen te staan bij het Rapport Hoetink dat er geen kapitaalsvernietiging mag plaatsvinden. Om dat te voorkomen werden de gelden voor de culturele centra geoormerkt. Eerst moest dat geld afgetrokken worden en daarna pas kon de rest verdeeld worden."

Er wordt duidelijk verschil gemaakt tussen Culturele Ontwikkelingshulp en Culturele Samenwerking. Op de Nederlandse begroting staat sinds 1989 een bedrag van 5,5 miljoen voor de Ontwikkelingshulp dat in een verhouding van 3:1 verdeeld wordt tussen OKSNA en UNOCA. Voor de samenwerking staat 1,68 miljoen op de Nederlandse begroting. Voor die samenwerking hebben de eilanden en het Land Nederlandse Antillen ook eigen bedragen begroot.

"De essentie van Culturele Ontwikkelingshulp is dat het afbouwend van aard is. De bedoeling is dat de eilanden zo snel mogelijk alles zelf moeten kunnen financieren. Culturele Samenwerking is wat anders. Dat moet juist groeien. Dat moet steeds doorgaan. Door Culturele Samenwerking leer je elkaar beter kennen. Die Culturele Samenwerking nu wordt gefinancierd door Nederland en de Nederlandse Antillen. Bij beide staat een deel op de begroting. Culturele Ontwikkelingshulp wordt alleen door Nederland gefinancierd."

Angel Salsbach overhandigt ter illustratie van het bovenstaande een rapport van de 23ste zitting van de Adviesraad (12 oktober 1984) over de oprichting van de OKSNA, waarin minister Rozendal onder andere schrijft: 'De Antilliaanse overheden hebben thans de organisatorische basis gelegd die hen in staat zullen stellen naar eigen inzichten en op gestructureerde wijze de Nederlandse hulpfondsen aan te wenden om bestaande kulturele voorzieningen waar nodig uit te bouwen en in de nog aanwezige leemten in de infrastructuur te voorzien'.

ANGEL SALSBACH

INFRASTRUCTUUR

Zijn die goede infrastructuren op alle eilanden ook tot stand gekomen?

"Curaçao is het enige eiland dat een goede eigen infrastructuur heeft. Het SEAK (Servisio di Asuntunan Kultural) heeft een behoorlijk aantal mensen met Pacheco Domacasse aan het hoofd. Ze zijn nu met de clustering bezig, het KEZ. Het eilandelijk Accountantsbureau moet de financiële zaak bekijken. De andere eilanden hebben niet zo'n goede infrastructuur. Op ieder eiland dat een dienst Cultuur heeft, zal dat diensthoofd tevens OKSNA-functionaris zijn. Maar omdat niet elk eiland een dienst Cultuur heeft, heeft de OKSNA op elk eiland zonder zo'n dienst, een OKSNA-functionaris aangesteld. Die OKSNA-functionaris heeft een eigen ruimte gekregen om de OKSNA-zaken te verzorgen, de zaken te registreren en uit te voeren."

Hoe zit dat precies op de verschillende eilanden?

Salsbach zucht even. Die organisatie kinkt kennelijk mooier dan het is. En dat blijkt ook: "Bonaire heeft geen eigen Bureau Cultuur. Daar heeft de OKSNA een dependance van het Land. Dat is wel gedecentraliseerd, maar nooit geëffectueerd. St. Maarten had ook zo'n dependance, maar daarna heeft Sint Maarten wel een eilandelijk dienst Cultuur in het leven geroepen. Toen waren daar dus twee OKSNA-functionarissen. Althans zeker tot 1992. En geen van tweeën functioneerde zoals het behoort. Op St. Eustatius is alleen een OKSNA-functionaris en op Saba ook. Vlak voor de OKSNA in werking trad kreeg Aruba zijn Status Aparte. Aruba heeft nooit meegedaan. Aruba functioneert als apart deel van het Koninkrijk met een eigen UNOCA."

U was als directeur van de OKSNA toch ook verantwoordelijk voor de financiële afrekeningen?

"De administratie van de eilanden zat in de knoei. Het land kon ze daarbij niet helpen. Wij hadden alleen de beschikking over Leo Hoogerwerf die als gepensioneerde ons halve dagen hielp met de financiën. Dat was geen moderne administratie. Toen Hoogerwerf ook nog werd weggehaald liep het helemaal fout. We kregen een mevrouw Milton, maar die werd ook weer weggehaald. De OKSNA draaide zonder goede administratie. We moesten zelfs van de KABNA een computer krijgen omdat de Centrale Overheid ons niets ter beschikking wilde stellen. Daardoor werd er niet goed afgerekend. Nederland zegt nu: geen afrekeningen, geen geld. Als Curaçao nu alleen maar zei: 'We hebben een goede infrastructuur, we hebben alleen wat meer tijd nodig! Maar dat zeggen ze niet. Nederland geeft niet meer, en Chin zegt: Dan niet. Chin Behilia staat in zijn recht. Minister Martha Dijkhoff staat ook in haar recht. En Nederland ook."

Maar de OKSNA-gelden zijn al twee jaar geleden stopgezet. Toen beloofde het eilandgebied orde op zaken te stellen. Dat is niet gebeurd.

"Maar Curaçao was in die tijd bezig met het opzetten van het KEZ. En ook bezig met het opzetten van een eilandelijke accountantsdienst."

Toch betekent een goede infrastructuur dat Curaçao wel de mogelijkheden heeft, maar niet afrekent.

"Ja, en minister Dijkhoff wil het oplossen. Als je in gebreke wordt gesteld zoals hier het geval is, heb je twee mogelijkheden. Je moet de voorwaarden accepteren, dat wil zeggen meegaan met de minister. Of je accepteert de voorwaarden niet en dat betekent dat je verder alles zelf moet financieren en het bedrag wat niet afgerekend is, moet terugstorten. Dat kan Chin Behilia zeggen, dat kan hij besluiten."

Kan Curaçao alles zelf financieren?

"De oplossing wordt aangedragen door groepen als die rond Gibi Basilio: zoek dat geld op eigen markt. Gibi Basilio stelt voor 1 cent van elk telefoongesprek te reserveren voor Cultuur als geoormerkte gelden. Dat kan 6 miljoen per jaar opleveren. Dat is veel meer dan Nederland aan Curaçao geeft. Dan is het eilandgebied Curaçao zelfbedruipend en heeft het Nederland niet meer nodig. Voor de andere eilanden die nog steeds een goede infrastructuur moeten opbouwen is dat geld uit Nederland wel heel belangrijk."

Wat zou dat betekenen voor het CCC? In de OKSNA-bepalingen staat dat het CCC geld krijgt ongeacht de rest. Maar als de OKSNA wegvalt?

"Er is een overeenkomst gesloten waarin staat dat er geen kapitaalsvernietiging mag plaatsvinden. Als het Eilandgebied niet voor het CCC zorgt zou Nederland het recht hebben zelf in te grijpen. Of het CCC wordt opgeheven, of het eiland betaalt alle kosten. Nee, dat kan niet, dat klopt niet. Dat moet je doorstrepen. Dat zou tegen het verdrag zijn. Nederland kan heel erg gaan opspelen. Er komen dan grote juridische problemen. Indien de Culturele Ontwikkelingshulp wordt voortgezet moet een deel naar het CCC. Als die hulp niet wordt voortgezet, zal Nederland met lede ogen toezien."

VERANTWOORDELIJK

De samenwerkingsovereenkomst is getekend door de ministers Woodley, Croes en De Koning. Maakt dat niet de Centrale Overheid verantwoordelijk voor het CCC?

"Dat kan niet want het is een eilandszaak. Daarom is het ook zo beroerd dat de zaken zo gaan. Het was indertijd een voorwaarde van de Sticusa, het is een afspraak die door een brief van de minister bekrachtigd is. Het is een trieste geschiedenis. Ik vind dat Curaçao het Culturele Centrum niet zo mag laten verwateren. Het is een enorme bottleneck. Ik zou niet de juiste oplossing weten. Als ik geld had als eiland, zou ik het betalen en in stand houden. Instituten als de culturele centra worden de dupe van deze meningsverschillen, als niemand ze overneemt."

Als de gelden voor Cultuur als geoormerkte gelden geïnd worden, is er dan een garantie dat ze ook alleen daarvoor gebruikt worden. Als de eilandelijke overheid op een ander terrein met een groot tekort zit, kan ze die gelden dan toch voor wat anders gebruiken? Dat is toch

vervolg op pag. 7

Eindredactie: Norbert Hendrikse, opmaak: Solange Isselt

Taaloorlog in België nog lang niet ten einde

Beslissing premier Dehaene maakt de Vlamingen woedend

De pijnstiller van premier Dehaene tegen de eeuwige Belgische splijtzwam Voeren is de Vlaamse oppositie in het verkeerde keelgat geschoten. "Een politieke miskleun", oordeelden de groenen van Agalev over het compromis. Het Vlaams-nationalistische IJzerbedevaartcomité verklaarde 'verbijsterd' te zijn dat Vlaamse politici 'plat op hun buik gaan voor Waalse socialisten'.

Aan de politieke crisis in België kwam maandagochtend vroeg – na een nieuw nachtelijk regeringsberaad – een einde met een akkoord tussen Vlaamse en Waalse regeringspartijen over de aanpak in het Limburgse dorpje Voeren. Niet de Franstalige socialist Jose Happart, die weigert Nederlands te spreken, maar de tweetalige José Smeets werd tot burgemeester benoemd van de Vlaamse gemeente, waar de Franstaligen in de meerderheid zijn.

KRUITVAT

Voeren is een permanent lont in het kruitvat België waar Vlamingen en Walen elkaar nog al eens in de haren vliegen. Geregeld is er letterlijk gevochten tussen de twee taalgroepen over het gehucht, net over de Nederlandse grens, en eerder struikelde er al een regering over de kwestie Voeren/Fourons.

De regering-Dehaene heeft de afgelopen week op eieren moeten lopen om een oplossing te vinden voor het conflict. Dat was weer opgelaaid omdat Happart, de man met de meeste voorkeursstemmen bij de jongste verkiezingen, de burgemeesterssjerp van het dorpje opeiste.

Het nu bereikte akkoord houdt in dat het hele college van gouverneurs zich voortaan mag buigen over taalkwesties in Voeren. Voorheen was dit voorbehouden aan de (Vlaamse) gouverneur van Limburg, waardoor de Franstaligen zich gediscrimineerd voelden. Ook komt er een ombudsman die onder meer moet zorgen voor goede vertalingen van overheidsdocumenten en burgers helpt bij het verkrijgen van hun rechten.

WOEDEND

De omstreden Happart zei in een eerste reactie tevreden te zijn met het akkoord dat volgens hem Voeren bijna dezelfde status geeft als het tweetalige Brussel. Maar de Vlaamse oppositie reageerde woedend, al verzet niemand zich tegen de benoeming van Smeets, lid van de groep rond Happart maar perfect tweetalig. Voeren's Vlaamse schepen (wethouder) Huub Broers noemde de oplossing 'een stap terug'. "Het is een aanmoediging voor Happart, want in de toekomst zal men steeds opnieuw rekening houden met hem", voorspelde hij. De aanstelling van een ombudsman voor Franstaligen noemde hij de introductie van 'apartheid'.

Heel emotioneel reageerde het IJzerbedevaartcomité waarin Vlaamse nationalisten van allerlei pluimage zich hebben verzameld. Deze club met een flinke aanhang in Vlaanderen ziet het als het einde van de Belgische eenheidsstaat. "Met dit compromis is het Belgisch federalisme één van zijn laatste overlevingskansen ontnomen", aldus het comité. De Vlaamse socialisten en christendemocraten, die met hun Waalse tegenhangers de regering vormen, worden scherp aangevallen. Ze kunnen hun eergevoel alleen nog redden door onverwijld te gaan werken aan een grondwetsherziening voor een confederatie.

TROJE

Met het akkoord vol Vlaamse toegevingen is het paard van Troje binnengehaald, meent de Vlaams-nationalistische partij de Volksunie. De Groenen noemen het hele gedoe rond Voeren 'een smakeloze klucht' en de uitkomst van het nachtelijk beraad 'een modelvoorbeeld van warrigheid en ondoorzichtigheid'.

De liberalen, zowel de Nederlands- als Franstaligen, wijzen de oplossing ook af, zij het ieder met andere argumenten. De Walen verwijten de Vlaamse premier Van den Brande, die ook betrokken is geweest bij de beraadslagingen over de oplossing, uit te zijn op de verovering van Brussel en 'taalkundige zuivering' van het Vlaams grondgebied. De kanker die België bedreigt, wordt met het akkoord niet aangepakt, er is gekozen voor een pijnstiller, aldus de federatie PRL-FDF. De 'territorialiteit van Vlaanderen' is aangetast, zeggen hun Vlaamse tegenhangers van de VLD. "De communautaire strijd krijgt met de toegevingen aan de Franstaligen alleen maar nieuwe zuurstof", aldus voorzitter Verhofstadt, die een discussie in het parlement eist.

De toekomst zal leren of de 'communautaire koorts' met dit aspirientje toch zakt, zoals premier Dehaene hoopt. De nieuwe burgemeester van het dorpje heeft in ieder geval al aangekondigd dat zijn doel blijft: De terugkeer van de Voerstreek naar de Waalse provincie Luik.

Handel bij pauselijk bezoek

■ *MANILA - Overal zit handel in, ook in pauselijke bezoeken. Filipino's hebben het a.s. bezoek van paus Johannes Paulus aangegrepen om op straat papieren mijters te verkopen versierd met religieuze afbeeldingen en spreuken.*

Eerste successen op Schiphol reeds geboekt

Opsporingshonden voor drugs snuffelen tussen reizigers

Herder Tessa snuffelt aan bagage van passagiers in de lounge op Schiphol, beweegt zich tussen stoelen en afvalbakken. Ruikt eens goed aan een tas bij de voet van een vrouw, gaat dan zitten en kijkt haar douanebaas verwachtingsvol aan. Ze krijgt haar beloning en mag spelen met een bijtrol. In de tas zitten drugs. De demonstratie is geslaagd.

Eind vorig jaar slaagden twee zogenoemde passieve drugsopsporingshonden en hun douanebazen voor hun examen. Hun werkwijze is nieuw. De honden lopen, aangelijnd, tussen passagiers door op de luchthaven. Bij een vondst gaan ze netjes zitten. Geblaf of agressief gedrag is uit den boze: Dat zou teveel afschrikken.

Op de luchthaven wordt wel al veel langer gewerkt met honden die verdovende middelen opsporen, maar die zijn er voor de vracht. Die zeven viervoeters werken ook anders. Ze lopen los, blaffen bij een vondst, mogen even aan hun buit zitten. De honden zijn getraind op opsporen van heroïne, crack, cocaïne, hasj, marihuana en amfetamine.

OPLEIDING

De herders Tessa en Jane en hun bazen Cees de Wit en Erik Walgreen, hebben een opleiding van acht maanden achter de rug die op Schiphol plaatsvond. Het moeilijkste daaraan was dat de honden niet aan de buit mogen komen die ze opsporen. "Het kunstje is dat ze moeten gaan zitten en dan pas hun buit krijgen: Een bijtrol om even mee te spelen."

Walgreen en De Wit reisden af naar Amerika om daar rond te kijken op de opleidingsschool voor douanehonden. Daar, en elders in het buitenland, worden al langer viervoeters ingezet tussen de passagiers op luchthavens. De Amerikaanse opleidingsmethode is overgenomen, evenals het uitgangspunt dat er met vriendelijk ogende honden wordt gewerkt.

In Amerika worden geen herders getraind voor het werk tussen de mensen, omdat die daar als bijthond bekend staan. Omdat daar in Nederland anders over wordt gedacht, zijn ze hier wel inzetbaar. Herders zijn werklustig en hebben een goed reukvermogen. Naast Tessa en Jane, zijn er nu twee labradors in opleiding.

De douane ziet de nieuwe honden als aanvulling op de andere controles die op Schiphol plaatsvinden. Ze zijn het meest actief bij aankomende passagiers. Het infoteam van de douane selecteert vluchten uit zogenoemde bronlanden, zoals in Zuid-Amerika en Azië. De honden en hun begeleiders lopen bij aankomst het meest rond bij de slurf vanuit het vliegtuig en de bagagebanden. Als er tijd over is, worden ook andere ruimten met passagiers zoals de lounge, vertrekhal en bagagekluizen aangedaan.

SUCCESJE

Bij de begeleiders en hun honden is altijd een douanebeambte aanwezig voor aanhoudingen en inbeslagname van drugs. Het eerste succesje werd vorige week geboekt toen één van de honden een plakje marihuana opspoorde bij een man. De douane op Schiphol hanteert de nuloptie voor drugs. "Niets is toegestaan en alles wordt in beslag genomen. Ook kleine hoeveelheden voor eigen gebruik. Wij moeten een duidelijke grens stellen", stelt Walgreen. Of er in die gevallen tot vervolging wordt overgegaan, laat de douane aan Justitie over.

De eerste ervaringen met de nieuwe honden zijn positief. "Er zijn wel passagiers die bang zijn, maar als je zegt dat de hond echt niet bijt, is dat wel over", zegt hondengeleider De Wit.

De juiste opsporingshond is een viervoeter die gek is van zoeken, legt hij uit. "Eentje die het na honderd keer een stok zoeken nog steeds leuk vindt en weet dat z'n baas daar blij mee is. Dan wordt er op buisjes bij voorbeeld de lucht van hasj aangebracht, die ze moeten terugbrengen. Zo leer je een hond drugs opsporen." Bij hun training moesten de honden uiteindelijk figuranten op Schiphol opsporen, die buisjes met de geur van drugs bij zich hadden.

ENTHOUSIAST

De twee hondengeleiders zijn enthousiast over hun baan, die echter ook veel vergt. Op de luchthaven kunnen de honden en hun bazen circa een half uur achter elkaar werken, dan is er een pauze. De droge lucht, de drukte en de warmte maken de arbeidsomstandigheden zwaar.

De honden gaan na het werk mee naar huis. "Je moet ze ook verzorgen: Borstelen, wassen, eten geven, uitlaten. En je hebt er ook zorgen om. Ze zijn bij voorbeeld nu net gesteriliseerd, hebben een operatie achter de rug. Je bent er wel 24 uur per dag mee bezig", vertelt Walgreen. "Maar het is waanzinnig leuk."

"Je hebt een maat die nooit moppert", zegt zijn collega. De twee hondengeleiders waken ervoor dat hun viervoeters huisdier worden. Bij De Wit en Walgreen thuis gaan ze in een hok. Het moeten geen aaihonden worden, ook op Schiphol mogen ze niet worden aangehaald door vreemden. "De hond is er om te werken. Als ik al die stewardessen ga aaien, werken ze ook niet meer", lacht De Wit.

Beatrix naar Vermeer

Koningin Beatrix en prins Claus zijn woensdag 1 november in de National Gallery of Art te Washington aanwezig bij de opening van de eerste overzichtstentoonstelling van het werk van *Johannes Vermeer*. De tentoonstelling is in het voorjaar van 1996 tevens te zien in het Mauritshuis in Den Haag.

De tentoonstelling van de schilder Johannes Vermeer (1632-1675) is opgezet door het Mauritshuis en de National Gallery of Art. Er is meer liet een klein oeuvre van 35 schilderijen. Twintig daarvan zijn op de tentoonstelling te zien. Het Amerikaanse museum heeft vier Vermeers in zijn bezit, het Mauritshuis drie. De overige tentoongestelde werken zijn *bruiklenen* van musea onder meer Londen, Berlijn en New York.

Moskou erkent gebruik fragmentatiebommen

■ *MOSKOU - Luchtmacht-commandant Piotr Denejku toonde tijdens een persconferentie in Moskou foto's van door de Russische luchtmacht getroffen Tsjetsjeense doelen tijdens recente bombardementen op Grozny en elders in het land. De commandant van de Russische luchtmacht erkende wel dat er door zijn troepen fragmentatiebommen zijn gebruikt.*

(AFP-satellietfoto)

Geschakeerd Tsjetsjeens leger biedt het hoofd aan de Russen

Van de beroepscommandant tot de Tsjetsjeense boer die alleen bewapend is met een bijl - het is een ongelooflijk geschakeerd 'leger' dat sinds een maand het hoofd biedt aan de Russische troepen.

Aan de top staan enkele krijgsheren, van wie Chamil Bassajev zonder twijfel de belangrijkste is. Het eerbiedig zwijgen dat Bassajev's aankomst begeleidt in het presidentiële souterrain, waar normaal geroezemoes is, maakt duidelijk dat deze stevige man met baard een legendarische figuur is. Als beroepsstrijder voerde Bassajev in 1992 het commando over het Tsjetsjeense bataljon dat aan de kant van de naar onafhankelijkheid snakkende Abchaziërs streed tegen Georgië. Heden ten dage zegt Chamil - die de naam draagt van de imam (het hoofd) van het Kaukasisch verzet tegen de Russische opmars in de 19de eeuw - een regiment van 5000 man te leiden tegen de troepen van Moskou.

"Ik heb iets om de Russen mee op te wachten", zegt deze strijder wiens helm getooid is met het beroemde groene lint van de *smertniki* (vrijwilligers tot de dood toe). Hij wijst daarbij op de twee Kalasjnikovs die hij voortdurend binnen handbereik heeft. "Maar het belangrijkste zijn niet de wapens, maar de ziel en het geloof in de juistheid van je zaak."

Net als Bassajev kwamen ettelijke commandanten donderdag verslag uitbrengen aan het hoofd van de Tsjetsjeense generale staf. Aslan Mosjkadov, een man van in de vijftig met een verweerd gezicht, volgt de militaire operaties op een gedetailleerde kaart van Grozny, de hoofdstad van Tsjetsjenië.

GEEN COORDINATIE

Coördinatie lijkt overigens op voorhand een illusie gezien de werkelijkheid: Een stadsguerrilla door losstaande groepen Tsjetsjenen. Zo zijn er de eenheden van ongeveer twaalf man, van boven de dertig jaar en doorgaans veteranen uit de oorlog in Afghanistan. Zij zijn zwaar bewapend en goed georganiseerd, en vormen de elite van het Tsjetsjeense leger. Said Doebajev (32) leidt één van deze groepen. Met verscheidene granaatwerpers en machinegeweren kunnen zij de Russische tanks bestoken.

Maar Said heeft zojuist vier man verloren, en hij weet terdege waar dat aan ligt: "Wij proberen de Russen terug te drijven, maar letten niet op hun scherpschutters die ons neermaaien." De wapens die deze groepen gebruiken zijn vaak buitgemaakt op het Russische leger toen dat eind 1991 ijlings uit Tsjetsjenië vertrok. Of ze zijn gekocht op de bloeiende Tsjetsjeense wapenmarkt.

ALLAH

Maar het hart van het verzet vormen niet deze gestaalde strijders maar die eenheden zoals een groepje verslaggevers er donderdag een trof: Zeven man die zeggen en schrijven bewapend waren met een mes en een bijl. Of die twee jongelui, Moeslim van 19 en Ibrahim van 22, die zich totaal niet van enig gevaar bewust zijn als zij met elk twee granaten op zak de Russische posities te lijf gaan.

"Wapens zijn niet belangrijk op een moment dat Allah ons steunt", legt Moeslim uit. Hij is verpleegkundige maar leerde al op 17-jarige leeftijd letterlijk van zich af te bijten in het conflict in 1992 tussen de Osseten en de Ingoesjen, buurvolken van de Tsjetsjenen.

Wat hun ervaringen in het verleden ook zijn, de meeste van deze jonge strijders leveren tegen de Russen hun ware vuurproef. "Elke minuut die verstrijkt leren we een beetje beter vechten. Als dit zo doorgaat, zullen de Russen nog spijt krijgen van Afghanistan", verzekert Beslan Magoeamadov, een 25-jarige rechtenstudent.

Buiten roken strafbaar

In New York zijn dinsdag *strenge bepalingen* van kracht geworden die het roken fors moeten terugdringen. Burgemeester Rudolph Giulani zette zijn handtekening onder de wet, ondanks luide protesten van de rokers-lobby, tabaksgigant Philip Morris en de horeca.

Het rookverbod geldt op de werkvloer, in restaurants met meer dan dertig zitplaatsen en op openbare plaatsen waaronder sportstadions in de *buitenlucht*. Vooral het verbod op roken in de open lucht is nieuw in de Verenigde Staten. Deze beperking geldt vrijwel nergens elders in de VS.

Havenstad toonbeeld van onstuitbare groei

Shanghai wil koppositie in markteconomie

De Chinese havenmetropool Shanghai lijkt op het ogenblik op een reusachtige bouwplaats. Tussen kranen en bamboesteigers verrijzen overal bouwwerken. Bulldozers effenen banen voor nieuwe wegen. Oude woonblokken vallen onder de slopershamer en maken plaats voor nieuwe facades en winkels. Op straat wordt druk gehandeld, er is een overstelpend aanbod van produkten en de trotse bewoners zijn nijver in de weer voor hun negotie.

De vrijheden van de markteconomie volgens socialistisch model hebben de eerst grauwe en verwaarloosde communistische haven- en industriestad nieuw leven en energie ingeblazen. Dit heeft geleid tot een economische hausse, die het vroegere 'Parijs van het oosten' sinds zijn bloeitijd aan het begin van de eeuw niet meer heeft gekend.

En eigenlijk had de op één na grootste stad van China zich voor de start van de markteconomie in het land verslapen. Leider Deng Xiaoping gaf in 1992 ook toe de fout te hebben gemaakt Shanghai niet vanaf het begin bij de experimenten met het kapitalisme te hebben betrokken.

De voorsprong die bijvoorbeeld Shenzhen op deze wijze heeft bereikt wil Shanghai inhalen door het in 1990 ingestelde speciale economiegebied Pudong aan gene zijde van de rivier de Huangpu. Met vrijhandel, exportbevordering, speciale handelsfinanciering en een hi-techpark wil Shanghai daardoor in de economische race tegen het jaar 2.000 de rol van 'drakenkop' van China aan zich hebben getrokken.

Sinds 1992 is de stad, die direct onder de centrale regering valt, toonbeeld van een haast onstuitbare economische groei. Peking pompt sindsdien per jaar ruim 1 miljard yuan in grootse projecten voor de infrastructuur. Het buitenland zegde voor 1993 investeringen toe ter bedrage van zeven miljard dollar.

Het gevolg is dat in Shanghai op het ogenblik intussen per hoofd tweemaal zoveel wordt verdiend als het landelijk gemiddelde. Dat de in 1990 heropende beurs gaat dagelijks voor een half miljard dollar om in binnenlandse en buitenlandse aandelen. "Shanghai zal zijn vroegere koppositie heroveren", aldus een buitenlandse bankier. "Hier wordt alleen aan geld gedacht, alleen aan de opbrengst van de dag", zegt een in Shanghai wonende diplomaat.

De bevolking is tot 13 miljoen aangezwollen door een toevloed van 750.000 officiële en twee miljoen illegale trekarbeiders op zoek naar geluk en werk. De stad met 22.000 mensen per vierkante kilometer een van de dichtstbevolkte plaatsen ter wereld. De levensomstandigheden zijn voor een deel erbarmelijk. Een bewoner staat gemiddeld zes tot zeven vierkante meter ter beschikking.

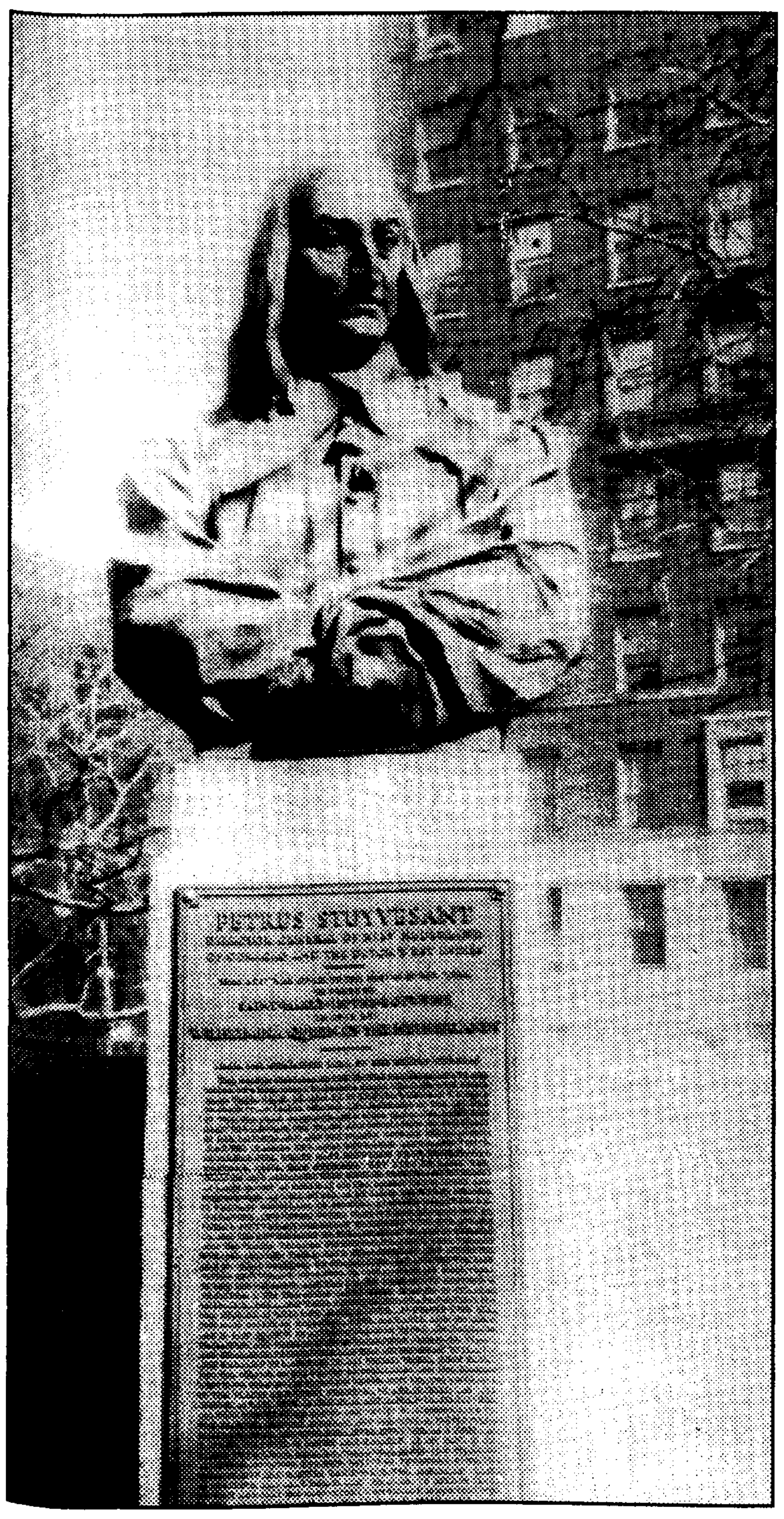
De ontwikkeling wordt voor een deel geremd door een volledig overbelaste infrastructuur. Het verkeer loopt vast in nauwe straten. Een fiets is sneller dan een auto.

Als gunstige punten staan daartegenover niet alleen de grote haven en de strategische ligging aan het bevolkingsrijke Jangste-dal, maar ook het hoge opleidingsniveau van de mensen. Er zijn meer dan 50 universiteiten en hogescholen.

Standbeelden en gedenkramen

Peter Stuyvesant komt men nog tegen in New York City

IN 1983 VERSCHEEN bij de Walburg Pers te Zutphen van de hand van dr J. Hartog het boek 'De Nederlandse Antillen en de Verenigde Staten van Amerika'. Omdat de beschikbare fondsen onvoldoende waren om het gehele manuscript uit te geven, moesten enkele stukken uit het boek worden geschrapt. In drie artikelen publiceren wij nu de toen weggelaten hoofdstukken uit Hartogs boek: herinneringen aan Stuyvesant in New York, banden tussen de Joodse gemeenten van Curaçao en in de Verenigde Staten, en tenslotte het vertrek van een pater en een dominee, die in de Verenigde Staten belangrijke functies kregen.

(1) Borstbeeld van Stuyvesant op het kerkhof van St.Mark-in-the-Bowery te New York, een werk van de Nederlander Tom Depuis. In 1915 werd het monument door de toenmalige Koningin Wilhelmina aan de stad New York geschonken.

- door Johan Hartog -

Zowel in de Verenigde Staten als op de Nederlandse Antillen is Petrus (Peter) Stuyvesant een bekende figuur. Als men het op de man af zou vragen, is hij voor velen wellicht de enige aan wie men terstond denkt, als het gaat over aanrakingspunten in de geschiedenis tussen beide landen.

In 1644 dreigde de kolonie Nieuw-Nederland door gevechten en oorlogjes met Indiaanse stammen voor Nederland verloren te gaan. Stuyvesant, toen nog alleen directeur van Curaçao, Aruba en Bonaire, heeft er toen toe bijgedragen dat de Noordamerikaanse kolonie voor Nederland behouden bleef.

Het is zijn eerste bemoeienis met de kolonie, waarvan hij in 1646 directeur-generaal zou worden. In Zuid-Amerika, in het tegenwoordige Brazilië, had Nederland in die tijd ook een kolonie, welke ter onderscheiding van Nieuw-Nederland in Noord-Amerika Nieuw-Holland werd genoemd. Tussen Nieuw-Holland en Nieuw-Nederland bestond geregeld verkeer en dat liep over Curaçao of Sint Eustatius. Soldaten vluchtten uit Nieuw-Holland naar Curaçao.

Directeur van Nieuw-Holland was Johan Maurits een achterneef van Willem de Zwijger. Wegens verschil van inzicht met het bestuur van de Nederlandse West Indische Compagnie legde Johan Maurits in 1644 zijn ambt neer. Er ontstonden chaotische toestanden en 130 soldaten vluchtten naar Curaçao, waar zij moesten wachten op verder transport naar Nederland.

Toen het bericht van gevaar in Nieuw-Nederland het eiland Curaçao bereikte, stuurde Stuyvesant op eigen gezag de 130 manschappen met het schip De Blauwe Haan naar Nieuw-Nederland, waar zij, aldus de New-Yorkse historicus John Romeyn Brodhead als redders in de nood door de koloniërs met open armen werden ontvangen.

EEN BESTUUR

Zoals hiervoor gezegd werd het bestuur over Nieuw-Nederland en Curaçao met behoud van elks onafhankelijkheid van elkaar samen in 1646 onder het bestuur van Stuyvesant gesteld. In 1660 had dit een merkwaardig gevolg.

Een kleine zijrivier van de Hudson is de Esopus Creek. Omstreeks het midden van de 17de eeuw vestigden zich daar wat Nederlandse kolonisten. Op een avond in 1660 waren zij helaas zo onverstandig te schieten op een troepje feestvierende en daardoor naar hun zin te luidruchtige Indianen.

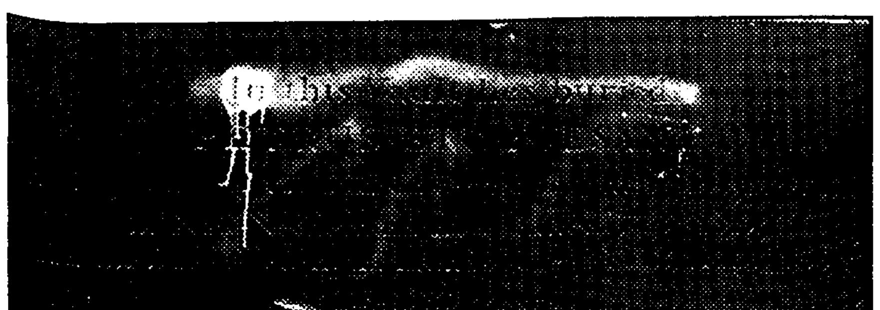
De Indianen maakten gemene zaak en vielen de kleine Nederlandse vestiging aan. Er werd brand gesticht, er vielen 21 doden bij de Nederlanders en 45 werden er door de Indianen gevangen genomen.

In mei 1660 organiseerde Stuyvesant een strafexpeditie en met de hulp van enkele Mohikanen als bemiddelaars gelukte het een wapenstilstand te sluiten. Toen de Indianen evenwel weigerden de gevangen genomen Nederlanders op staande voet uit te leveren, nam Stuyvesant bij wijze van strafmaatregel elf van hun opperhoofden gevangen en stuurde die naar Curaçao met de opdracht aan de vice-directeur hen daar of op Bonaire te werk te stellen. De elf Indianen zijn naar Bonaire gestuurd.

In de Amerikaanse geschiedenis wordt het conflict de *Esopus Creek War* genoemd, want na de strafexpeditie van mei 1660 is het onrustig gebleven. Telkens kwam het tot gewapende schermutselingen. Feitelijk is de rust pas wedergekeerd na het vertrek van de Nederlanders in 1664.

HONGERSNOOD

In 1664 is Curaçao vanuit Nieuw-Nederland geholpen. Stuyvesant resideerde in 1664 natuurlijk in Nieuw-Amsterdam en kort voordat hij in ditzelfde jaar de kolonie aan de Engelsen moest overgeven, vernam hij van zijn vice-directeur op Curaçao dat er hongersnood op het eiland heerste. Hoewel de Raad van Nieuw-Nederland zulks niet wilde omdat er volgens de leden onvoldoende levensmiddelen in de kolonie waren, heeft Stuyvesant het schip De Musch met voedsel naar Curaçao gezonden om de eilandbewoners 'van de afgrijselijke honger te redden'.

(2) Plaquette op de muur van de plaats waar Stuyvesant in 1672 begraven werd. Later is het stoffelijk overschot bijgezet in de familiegrafkelder op het kerkhof. Stuyvesant was bij zijn dood niet 80 jaar oud, maar 60 of 61.

In 1664 heeft Stuyvesant de kolonie Nieuw-Nederland verloren aan de Engelsen, die de naam Nieuw-Amsterdam veranderden in New York. Stuyvesant zelf vertrok naar Nederland, maar is betrekkelijk korte tijd daarna als privé-burger teruggekeerd. Hij ging wonen op zijn bouwerij, zoals toen een boerderij werd genoemd. Het Engelse *bowery* is hiervan afgeleid. Deze bouwerij besloeg een groot stuk land en strekte zich uit van wat nu de Broadway is tot aan de East River en van de 5th tot de 17th Street.

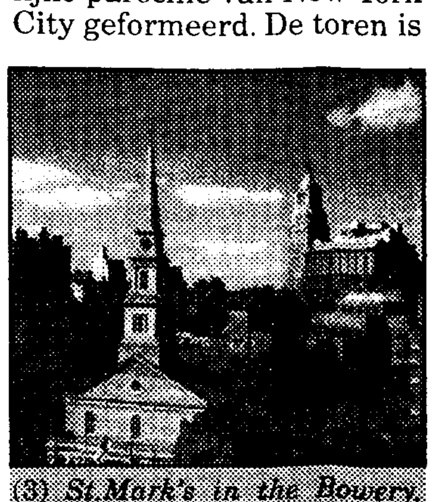
KAPEL

In 1660, dus nog in zijn directeurstijd, heeft Stuyvesant op zijn boerderij een kapel gebouwd met een ruime grafkelder. In 1672 is hij hier bijgezet en in 1687 zijn weduwe Judith eveneens. Bij testament had Judith Stuyvesant de kapel nagelaten aan de Nederlandse Hervormde Kerk in New York, de oude kerk van de Nederlandse kolonisten. Omdat mevrouw Stuyvesant evenwel niet de fondsen naliet waaruit de kapel zou kunnen worden onderhouden en de Nederlandse Hervormde Kerk nadat de kolonie Engels was geworden, langzamerhand verliep, heeft de gemeente de erfenis vermoedelijk niet aanvaard en in elk geval niet in gebruik genomen.

Er bestaan aanwijzigingen, dat op een gegeven moment de Methodisten korte tijd van de kapel gebruik hebben gemaakt. Zij werd toen de Two Mile Stone Meeting House genoemd: de afstand van de kapel naar Wall Street, toen de grens van de kolonie, is namelijk ongeveer twee mijl.

De Nederlandse kolonisten en ook de Stuyvesants, zijn de één na de ander overgegaan tot de Engelse of Anglicaanse kerk. Omdat ook de Methodisten slechts korte tijd van de kapel gebruik hebben gemaakt - zij lag te ver uit de buurt - verkeerde het gebouwtje in 1793 in verval. Juist in die jaren breidde New York zich evenwel uit en in genoemd jaar nam een achterkleinzoon van Peter Stuyvesant, ook Peter geheten, het initiatief tot de bouw van een Anglicaanse of Episcopaalse kerk op het terrein. Hij schonk de ruïne en de grond, plus 4000 dollar, aan Trinity Church.

Tussen 1793 en 1795 is de tegenwoordige kerk St. Mark's-in-the-Bowery gebouwd, na de St. Paul's Chapel aan Broadway, de oudste kerk van New York. Door toedoen van Alexander Hamilton is de St. Mark's, toen zij in 1799 gereed kwam, als eerste onafhankelijke parochie van New York City geformeerd. De toren is pas in 1836 toegevoegd.

(3) St.Mark's in the Bowery, gereed gekomen in 1799; de toren is van 1836. Op de begraafplaats bij deze kerk liggen zeven geslachten Stuyvesant begraven.

GRAF

Op het kerkhof - het oudste van New York - vindt men verschillende familiegraven, waaronder ook dat van de Stuyvesants. De steen welke er thans op ligt, is niet de oorspronkelijke. Stuyvesant is in 1611 of '12 geboren en op 60-jarige leeftijd - en niet 80, zoals op de steen staat - overleden.

De oorspronkelijke steen vindt men thans ingemetseld in het portaal van de kerk. Stuyvesants sterfjaar wordt daar aangegeven als 167 1/2: in de Engelse koloniën is pas in 1753 de Juliaanse kalender (waarbij Nieuwjaar op 25 maart viel) vervangen door de tegenwoordige, de Gregoriaanse, zodat de dagen van 1 januari tot en met 24 maart in het ene jaar vielen en 25 maart en daarna in het volgende. Stuyvesant is in februari overleden, Juliaans dus in 1671, Gregoriaans in 1672. Men gaf dat aan met 1/2.

Zeven geslachten Stuyvesants en - typerend voor hen - ook velen van hun slaven, met, door toevallige omstandigheden, de Engelse gouverneur van New York Henry Sloughter, overleden in 1691, zijn in de kelder bijgezet, alles samen een zeventig personen. De laatste mannelijke nazaat van Petrus Stuyvesant was Augustus van Horne Stuyvesant, overleden in 1953; toen deze in de kelder was bijgezet, is hij permanent dichtgemetseld.

(4) Gedenkraam, naar ontwerp van dr Cornelius Goslinga, oud-leraar van het Peter Stuyvesant College, in 1953 door de regering van de Nederlandse Antillen aangeboden aan New York, bij het 300-jaarsfeest van het stadsbestuur van Nieuw-Amsterdam/New York.

Middenstuk: Peter Stuyvesant; midden boven: gezicht op Nieuw-Amsterdam naar een oude gravure; midden onder: gezicht op Curaçao in de 17de eeuw; linkerzijde: afbeeldingen van St.Maarten, Saba en Aruba; rechts boven: het saluut van 1776 aan Fort Oranje op St. Eustatius; rechts midden: plaquette in 1939 aangeboden door president Roosevelt; rechts onder: een flamingo als symbool van Bonaire. Het raam, 4 bij 3 meter groot, bevindt zich in de Butler Library van de Columbia Universiteit. Foto Peter Adelberg, New York.

BORSTBEELD

Op het kerkhof staat een borstbeeld van Petrus Stuyvesant, met de wapens van Stuyvesant, Amsterdam en Nederland, een geschenk van Koningin Wilhelmina in 1915, *to the people of New York in trust of St. Mark's in the Bouwerie,* zoals er op de sokkel staat. Het borstbeeld is een werk van Tom Dupuis.

In een van de vensters van de oostelijke muur is een glas-in-lood raam, een geschenk van de Society of the Daughters of the Holland Dames. (Het jaartal 1592 als geboortejaar is, zoals reeds gezegd, onjuist; Stuyvesant is in 1611 of '12 geboren).

In het wapen van New York City vindt men ook het wapen van Stuyvesant.

Op de noordoostelijke hoek van wat nu de Third Avenue en de 13th Street is - dat was op het terrein van Stuyvesants 'bouwerij' - heeft Peter in zijn tijd een pereboompje gepoot. Enkele eeuwen heeft de boom er gestaan en vrucht gedragen. Er werd een twee meter hoog hek omheen gezet om hem tegen souvenirjagers te beschermen. Maar zelfs de beste zorgen konden niet voorkomen, dat de pereboom op den duur begon te kwijnen, verlepte en tenslotte verdorde. Enige jaren geleden heeft men het restant gekapt. Nazaten van Peter hebben wat brokstukken geschonken aan het museum van de New York Historical Society en tot op heden worden deze 'relieken' daar bewaard. Het museum was zo vriendelijk ze voor ons te laten fotograferen.

STUYVESANT TOWN

Bij East 14th Street ligt Stuyvesant Town, een uitgestrekt woningbouwproject, na afloop van de Tweede Wereldoorlog gesticht door de Metropolitan Life Insurance Company voor soldaten die uit de oorlog terugkeerden *(war veterans)*. Deze stenen woestijn is geleidelijk aan een woonoord voor de middenstandsgroep geworden.

In 1956 is de Peter Stuyvesant Award ingesteld door de William the Silent Foundation in de Verenigde Staten. Deze onderscheiding, een zilveren beker, wordt van tijd tot tijd toegekend aan Nederlanders en Noordamerikanen die zich op het gebied van de handel en economie verdienstelijk hebben gemaakt voor de vriendschap tussen beide volken. Ofschoon bij uitstek Antillianen zich op dit gebied verdienstelijk hebben gemaakt, is de beker nog nimmer aan een Antilliaan uitgereikt.

In 1910 was het 250 jaar geleden dat Jersey City Bergen, als eerste nederzetting in wat nu New Jersey is, werd gesticht. Er is toen een comité opgericht dat geld zou inzamelen voor een standbeeld van Peter Stuyvesant *in the act of delivering a charter to the representatives of the Burghers of Old Bergen*. Op zaterdag 8 oktober 1913 is dit standbeeld onthuld.

KOPIE

Op het Stuyvesant Square in New York, *2nd Avenue and 16th Street*, staat een standbeeld van Stuyvesant van de Amerikaanse beeldhouwster Gertrude Vanderbilt-Whitney, gemaakt in 1939 voor het Nederlandse paviljoen op de New York World Fair. Toen deze tentoonstelling was afgelopen, heeft men het standbeeld naar Stuyvesant Square overgebracht.

In 1944 is van het standbeeld van Gertrude Vanderbilt-Whitney een kopie gemaakt voor het Peter Stuyvesant College op Curaçao. Op 28 februari 1944 is dit onthuld door prinses Juliana. De jaartallen op de voetstukken van deze twee standbeelden zijn niet juist.

Toen de City of New York op 2 februari 1953 haar 300-jarig bestaan vierde, nam de directeur van het toen bestaande Netherlands West Indies Tourist Bureau, Leo F. Bouman, het initiatief bij gelegenheid hiervan een blijvend aandenken aan de banden tussen New York en de Nederlandse Antillen aan de stad te schenken. Dit resulteerde in een enorm gebrandschilderd raam (4x3 meter) aangeboden door de regering van de Nederlandse Antillen aan het gemeentebestuur van New York en op 30 december 1953 onthuld.

Vanwege de grootte kon het raam geen plaats vinden in het stadhuis. Omdat in het verleden ook nogal eens Antillianen aan de Columbia University hadden gestudeerd en men daar ruimte had, schonk de gemeente New York het raam in blijvende trust aan de Universiteit, die bovendien in 1954 haar 200-jarig bestaan zou vieren. Het raam werd geplaatst tegen een muur in de Butler Library, genoemd naar dr Nicholas Murray Butler uit New York, bekend om zijn ijveren voor vrede en onderwijs. Door het raam tegen een muur te plaatsen en daarachter een lichtbak aan te brengen, kan men het ook 's avonds zien. Het licht achter het gedenkraam wordt altijd aangedraaid, zolang de bibliotheek open is.

Het gebrandschilderde raam werd ontworpen door dr Cornelius Goslinga, eertijds leraar geschiedenis aan het Peter Stuyvesant College, later hoogleraar aan de Universiteit van Florida in Gainesville, Florida, en thans rustend (maar schrijvend nog actief) in Den Haag. Het gedenkraam werd uitgevoerd door de firma George Durhan and Son, New York.

AMIGOE

Suriname: genie
watervallen en

= door Bart de Boer=

Suriname wil in de toekomst het eco-toerisme op gang gaan brengen om op die manier te trachten het land aan de broodnodige buitenlandse deviezen te helpen. Mogelijkheden hiertoe zijn er genoeg, mits men verstandig met de enorme rijkdom aan natuurgebieden omgaat en bepaalde gedeeltes beschermt tegen een massale invasie van toeristen. Onlangs maakten wij een aantal boeiende tochten in dit onmetelijke land. 's Avonds om elf uur kwam ik aan op vliegveld Zanderij en de volgende ochtend was ik om 7 uur 's ochtends op weg naar de Raleighvallen in het binnenland. Eigenlijk is het sindsdien steeds zo gegaan; ik kwam terug van een tocht, dacht even uit te kunnen rusten in Paramaribo, maar dan was er een onverwachte mogelijkheid om nog een tocht te maken en de volgende ochtend was ik dan weer op stap. Die onverwachte aanbiedingen om mee te gaan op een tocht moet je aangrijpen want het organiseren van zoiets betekent een enorme hoeveelheid voorbereiding. Je hebt vergunningen nodig om in bepaalde gebieden te mogen komen, je moet vragen of je de kampen van L.B.B. (Lands Bos Beheer) mag gebruiken en je moet zelf voor eten zorgen alsmede de potten, pannen en primus om dat eten te kunnen koken. Dat stouw je dan allemaal in een rugzak, samen met een hangmat en een klamboe. Als je dan ook nog wat foto-apparatuur mee wilt sjouwen heb je aan twee rugzakken nauwelijks genoeg.

IN KORJAAL

Naar de Raleighvallen dus. Daarvoor rijd je in twee uur naar Bitagron om daar over te stappen in een korjaal. Dat is echt nog zo'n uitgeholde boomstam waar je over gelezen hebt in wilde jungleverhalen, maar dan wel met een 30 pk buitenboordmotor. Met een vaartocht van 3 uur letterlijk voor de boeg installeer je je zo gemakkelijk mogelijk en dan gaat het de Coppenamerivier op, dwars door de jungle. Het is altijd weer een imposant gezicht om tussen die muren van groen door te varen. Ara's vliegen luid krijsend over onze hoofden, langs de rivier stappen bedachtzame reigers en ijsvogels kondigen schetterend onze komst aan. We maken een korte stop in Kaaimanston, een bosnegerdorp. Als ik daar probeer de zwemmende jeugd te filmen wordt een vloed van verwensingen over me heen gestort door de bezorgde moeders. Ik versta er wel niets van maar de algemene strekking is meer dan duidelijk. Ook gedurende het verdere verblijf in Suriname valt het op dat de mensen niet graag gefotografeerd willen worden. Misschien wel begrijpelijk; moet je je door elke aangeklede aap met een kiekkastje voor zijn borst laten beloeren?

Kort na Kaaimanston hebben we onze eerste ontmoeting met 'wild'. Op de kant ligt een enorme anaconda in de zon. Zeker 5 meter lang en ongeveer 40 cm. dik. Hij had waarschijnlijk al gegeten en was bezig het genotene te verteren want hij verroerde zich niet, ook niet toen we dichterbij kwamen (niet te dichtbij, stel je voor dat hij trek heeft in een dessert). Dit landelijk tafereel moet natuurlijk vanuit de schommelende boot op film vastgelegd worden. Toekomstige kijkers zullen ongetwijfeld een zeer zeezieke anaconda over het scherm zien zweven. Een stuk verderop werd onze aandacht getrokken door een wild geplas in het water. Er dreef een dode capucijner-aap omringd door piranha's, de staart van het dier was al verdwenen. Dit verhinderde de bootsman niet om de aap op te vissen en mee te nemen als een welkom maal voor de volgende dag. Smakelijk eten, en iedereen houdt opeens zijn handen binnen de boot, in plaats van ze in het water te laten hangen.

Een tocht op het water in de brandende zon maakt je na een paar uren toch wel loom, ondanks alle mooie dingen die je te zien krijgt. We zijn dan ook blij als het eind van de reis in zicht komt: de Voltzberg rijst boven het oerwoud uit en een half uurtje later zetten we voet aan wal op Foengoe -eiland waar we ons installeren in het logeergebouw voor de gidsen van L.B.B., voor het merendeel middelbare scholieren die dit werk doen als vakantiejob. De hangmatten worden opgehangen en we nemen nog gauw een frisse duik in de rivier. Wel stokken mee want er kunnen stekelroggen in het zand verborgen zitten.

'S Avonds worden we vergast op het doordringend gekwaak van de grote padden die hier zitten. Het oerwoud is trouwens nooit stil. Overdag hoor je de avantgardistische muziek van de cicaden in snel wisselende ritmes en toonsoorten, soms snerpend schel (sul ponte) dan weer metaalachtig tikkend, als ze overstappen op de xylofoon. Daar bovenuit klinkt dan overal en onophoudelijk het fluitje van de 'bospolitie', de screaming piha, een wel zeer toepasselijke naam. Andere vogels leveren hun bijdrage aan het concert en het publiek, grote vluchten papegaaien, geeft door luid gekrijs van zijn goed- of afkeuring blijk. 's Ochtends is er heel kort een geweldige uitbarsting van vogelgezang met enkele ontroerend mooie solisten. Zoals die ene vogel die langzaam een halve toon omhoog glijdt en dan het geluid langzaam weg laat sterven. De melancholiek makende toon blijft nog even in de lucht natrillen alsof van ver weg een antwoord wordt verwacht. Als dit uitblijft klinkt de roep weer door het woud. *The unanswered question?* 's Avonds zetten de boomkikkers dan in. Fluitende, klokkende en tikkende geluiden moeten allemaal aan dit Orff-orkest worden toegeschreven.

RALEIGHVALLEN

De Raleighvallen zelf zijn eigenlijk meer grote stroomversnellingen. Met een boot kom je er niet doorheen, lopend ga je vaak tot je middel door het water. Helemaal ongevaarlijk bleek dit niet te zijn, getuige een van onze gidsen die op een sidderaal trapte en een flinke schok kreeg. Het gebied van de vallen is een natuurreservaat en het bestaat uit tropisch regenwoud waar de granieten koepel van de Voltzberg bovenuit steekt. Aan de voet van die berg strijken we voor een paar dagen in een kamp neer. Zo'n kamp bestaat dan uit enkele in de grond gestoken palen bedekt met een dak van palmbladeren. De palen zijn stevig genoeg om de hangmatten te dragen, klamboe erover en de nachtelijke sponde is gereed. Vanaf Foengoe-eiland is het twee uur lopen door het oerwoud om dit kamp te bereiken. Met een zware rugzak op ben je na vijf minuten al drijfnat van het zweet. Gelukkig stuit je steeds op kleine kreekjes die heerlijk koel water bieden aan de dorstige reiziger. Het gebied rond de Voltzberg is zo aantrekkelijk omdat kleine granietplateaus (uit het Cambrium, dus 400 miljoen jaren oud) het oerwoud onderbreken. Het leven dat zich in het bos onzichtbaar afspeelt bovenin de boomtoppen komt hier als het ware aan de oppervlakte. Wild zwiepende takken geven aan waar een troepje capucijner-apen zich een weg door de bomen baant. Een troepje Frans-madams (een opzichtig gekleurde papegaai) zit rustig aan wat vruchten te knabbelen. Dicht bij de grond ontdekken we het nestje van een kolibri, van buiten bekleed met teer groen mos, zo fijn dat het wel kantwerk lijkt. Van binnen is het gevoerd met spinrag en daarin twee miniatuureitjes. Het geheel is onder een blad gebouwd zodat het beschermd is tegen regen en zonneschijn.

Als om te laten zien welke contrasten er bestaan in het dierenrijk zien we even later een harpij-arend in een boomtop zitten, de grootste arend die er bestaat. Met zijn geweldige klauwen plukt hij zonder enige moeite apen, luiaards en opossums uit de bomen. Een majesteitelijke vogel die volledig thuis hoort in dit grootse landschap.

Voel je je , als je door het oerwoud loopt, erg kleintjes tussen al die boom-reuzen, vanaf de top van de Voltzberg wordt je geïmponeerd door de geweldige uitgestrektheid van het bos. Zover je kunt kijken is het een ononderbroken dek van groen in verschillende tinten. Hier en daar steekt er een bergtop bovenuit. Boven dit boerenkoolveld, want daar doet het aan denken, zweven arenden en gieren, onder andere de prachtig gekleurde koningsgier.

Tot mijn verbijstering waren bovenop de berg twee plaquettes ingemetseld met de namen van gouverneurs en freules die kennelijk hier waren geweest, ongetwijfeld gedragen in draagstoelen. Verder waren her en der namen in de rots gekrast; de beschaving slaat toe! Op de kale rotsen broeden zowaar nachtzwaluwen, door hun schutkleur versmelten ze als het ware met de omgeving en je trapt bijna op ze voordat je ze ziet. Het pad naar beneden, glibberig geworden door een regenbui wordt begrensd door heerlijk ruikende orchideeën. In het oerwoud druppelt het nog wat na en de bospolitie is alweer overal te horen.

De eerste vier dagen in Suriname vliegen op deze manier om. Het is een kennismaking met het oerwoud die niet meer dan vluchtig kan zijn, maar die zeker nog wel eens herhaald zal worden. Terug in Paramaribo krijg ik het aanbod om de volgende dag mee te gaan naar het strand, vogeltjes kijken. Nou, graag natuurlijk. Suriname bezit maar enkele kilometers strand, verder zijn het allemaal modderbanken voor de kust. Het strand van Bigisanti is bekend doordat in mei en juni daar de schildpadden hun eieren komen leggen. Vanaf juli is alles er echter rustig.

RESERVAAT

De reis gaat via een bus, dan een andere bus, dan een korjaal en tenslotte een piaka (een zeewaardige korjaal met verhoogde kanten en een diepere kiel). Het zal duidelijk zijn dat niet veel toeristen deze kant uit komen. Het gebied is bovendien een natuurreservaat en staat onder streng toezicht. Het wemelt er van de reigers die in dit krekengebied natuurlijk een uitstekend fourageergebied hebben. Nog veel talrijker dan de reigers zijn de muskieten, grote zwarte prikkers die het 's avonds onmogelijk maken om ook maar het puntje van je neus buiten de deur te steken. De hut waarin we overnachten is dan ook bijna geheel bekleed met muskietengaas om deze kwelgeesten buiten de deur te houden. Op het strand kun je overdag eindeloos wandelen met links de zee en rechts het strandbos. Opeens schiet er een felrode vlam boven de boomtoppen uit en slaat een honderd meter verder weer neer. Voorzichtig er heen geslopen: een groep rode ibissen is druk aan het fourageren. Het lijken wel bloeddruppels op een groen tapijt, zo fel steken ze af tegen de achtergrond van bomen en struiken. Ik dacht dat onze flamingo's al flink rood waren, maar naast deze ibissen verbleken ze tot zachtrose langnekken. De ibissen zijn wel veel schuwer dan de flamingo's. Na door de modder geploeterd te hebben, 'listig' gebruik makend van allerlei struikjes en volledig lek gestoken door de muskieten ben ik eindelijk dicht genoeg bij om te gaan filmen, en dat vinden de ibissen het juiste moment om op te vliegen. Leuk hoor. Nou ja, dan neem ik maar de krab-arend die rustig op zijn boomtak blijft zitten, ook al sta ik pal onder hem. Niets aan eigenlijk, denk je dan.

Na drie dagen op het strand rond gezworven te hebben, krijg ik dan toch een dag rust in Paramaribo voordat de volgende tocht begint. We gaan met een groepje van 8 man naar de Sipaliwini in het uiterste zuiden van Suriname, tegen de Braziliaanse grens aan. Om 8 uur 's ochtends vertrekken we van vliegveld Zorg en Hoop, geen naam die nou direct vertrouwen inboezemt als je in het vliegtuig(je) stapt. Via een tussenlanding op Zanderij gaat het zuidwaarts. De Zanderij-savanne maakt al gauw plaats voor oerwoud en dan vliegen we weer boven de boerenkool met hier en daar fel paarse of gele vlekken van bloeiende bomen. Rivieren slingeren zich daar doorheen en het geheel maakt een volkomen ontoegankelijke indruk. Dat is het natuurlijk ook; alleen waar de L.B.B. paden heeft gemaakt en waar oude indianenpaden lopen kun je het oerwoud binnendringen.

Onlangs stond in de krant dat Suriname overweegt concessies te geven aan een van

Rode ibissen en witte reigers in Boskamp

de grote houtkap-industrieën. Laten we hopen dat de Surinaamse regering zich hier nog op bezint, want als die bedrijven een keer beginnen is het gedaan met het oerwoud. Nu ze in Azië het grootste deel van het oerwoud al hebben vernietigd willen ze zeker in Zuid-Amerika beginnen.

Na twee uren vliegen verandert het landschap en de Sipaliwini-savanne strekt zich onder ons uit. De aankomst is een beetje ontnuchterend. We verwachtten een verlaten vliegveld te vinden met hoogstens een paar hutjes. We vinden evenwel een groep echte huizen en twee grote logeergebouwen en daar omheen tientallen mensen. Het is dus bepaald niet het eind van de wereld zoals we min of meer dachten. Het idee van lekker primitief in een hangmatje slapen en op een houtvuurtje de meegebrachte militaire rantsoenen te koken, kunnen we wel opgeven. Eerlijk gezegd is een bed ook een stuk comfortabeler dan een hangmat, dus we protesteren niet echt. Het vliegveld is omgeven door savannebos, een veel lichter bos dan het regenwoud bij de Voltzberg.

Verschillende indianenpaden lopen naar de savanne tot ver in Brazilië en de andere kant op door het bos naar Alalapadou en door tot in Guyana. Op onze vraag of er indianen in de buurt zijn krijgen we een van de trieste verhalen te horen die onvermijdelijk schijnen samen te gaan met het 'brengen van de beschaving(!)' naar de indianen. Vroeger trokken hier regelmatig familiegroepen van de Trio-indianen langs.

TRIO INDIANEN

Toen kwam in de jaren zestig de (Amerikaanse) zending en die vond dat, voor een beter overzicht, de indianen in dorpen moesten gaan wonen. De Trio's werden dus samen gebracht (gedreven zou een beter woord zijn) in het dorp Alalapadou, samen met enkele Wayana's en de resten van enkele andere stammen. Deze mensen leefden van de jacht en zolang ze rondtrokken was dit geen enkel probleem. Nu ze echter in een dorp zaten was het resultaat te voorzien: de omgeving van Alalapadou was binnen de kortste keren leeg gejaagd en dat betekende dagen lopen om met een armzalige toekan thuis te komen.

Bovendien braken er natuurlijk ziektes uit waar veel indianen aan overleden. Bij het uitbreken van een malaria-epidemie waren de heren zendelingen de eerste die op het vliegtuig naar Amerika stapten (dit alles speelde in de beginjaren '70). En zo wordt onze beschaving aan deze mensen opgedrongen. Er lopen niet veel indianen meer 'los' en ook op hen wordt ijverig jacht gemaakt.

Bij het plannen maken voor ons verblijf op de Sipaliwini valt de groep uiteen in twee delen. Vijf man besluiten om naar de Vier Gebroeders, een gebergte op de grens met Brazilië, te lopen. Dat is een mars van twee dagen heen en twee dagen terug.

Kamp aan de voet van de Voltzberg

Een biologisch groepje (drie vogelgekken waaronder ondergetekende) blijft achter omdat we de ervaring hebben dat je in grote groepen niets ziet van wilde dieren. We willen elke ochtend vroeg de savanne op en daarom besluiten we om het logeergebouw te verlaten en een kampje in het bos op te slaan. Vanuit dit kamp is het nog geen vijf minuten lopen naar de savanne. Je went op dergelijke tochten wel aan een heel ander dag-ritme. Je staat op met zonsopgang, ongeveer om 5 uur, en 's avonds ben je wel zo moe dat je om uiterlijk 9 uur in je hangmat duikt. Daartussen zwerf je de hele dag over de savanne, op zoek naar 'bijzondere' beesten.

De savanne is een wijds landschap, heuvelachtig maar zonder dat dit het blikveld beperkt zodat het toch de indruk geeft van een enorme verte. De begroeiing bestaat uit lang gras, verspreid staande, bijzonder grillig gevormde bomen en waar het iets natter is grote groepen Mauritius-palmen waarvan de trossen vruchten rondom glimmerplekjes werpen. In de natte tijd is de savanne een grote modderpoel maar nu, in de droge tijd is hij goed begaanbaar. Een rivier slingert zich door het landschap, omzoomd door een dunne strook galerijbos. Langs de rivier loopt een oud indianenpad en in de rivier vinden we op verschillende plaatsen oude slijpplaatsen van de indianen. Ondiepe komvormige uithollingen in de rotsen met een diepe geul in het midden geven aan waar vroeger bijlen werden geslepen. Deze ontdekking brengt natuurlijk prompt een bijlenkoorts teweeg bij de groep. De meest onmogelijk steenvormen worden uitgekreten voor bijlen-in-wording. Uiteindelijk worden er trouwens inderdaad twee erg mooie en gave stenen bijlen gevonden.

De savanne wemelt van de vogels, tot groot enthousiasme van mijn mede-vogelaars die besloten hebben zoveel mogelijk soorten te willen zien. Ze kunnen hun hart ophalen. Savanne arend, zwarte arend, de blauwgele en de roodgroene ara, verschillende soorten spechten, een trogon, parkieten etc.etc. Het mooiste ogenblik komt als ze denken een nieuwe soort voor Suriname ontdekt te hebben, een soort gele specht. Groot is de teleurstelling als daarna thuis blijkt dat deze al lang bekend was voor Suriname.

We vinden een nestje met jongen van de zwaluwstaart kolibri, een grote, diepblauw gekleurde soort. 's Ochtends worden de jongen gevoerd en dat betekent extra vroeg op om een foto te kunnen maken. Na een half uur wachten, komt ie wel, komt ie niet, lukt dat dan toch nog.

Toch mis ik nog steeds de 'wilde dieren' die hier zouden moeten zitten. Ik besluit dan maar om de vogelaars achter hun vogeltjes aan te laten hollen en trek er alleen op uit. Komt het nu daardoor of is het gewoon stom geluk dat ik inderdaad wilde beesten zie? Ik ben net bezig, bij gebrek aan beter, om een bloem te filmen als ik achter me een geluid hoor. Ik draai me om en daar komt vanuit nergens over de savanne doodgemoedereerd een grote miereneter aangehuppeld. Zoals dat beest daar op zijn dooie eentje over die wijde savanne aan komt hoppen, ogenschijnlijk toch met een vast doel voor ogen en volkomen onverstoorbaar. De grote pluimstaart wuift boven het gras uit. Filmtoestel gericht en filmen natuurlijk. Wel allemachtig, filmpje op. Met trillende vingers een nieuw filmpje ingezet en dan achter het dier aan dat natuurlijk niet heeft gewacht tot ik klaar ben. Miereneters zien kennelijk nogal slecht. Deze heeft wel in de gaten dat er iets hijgend achter hem aan holt maar het staat hem toch niet helder voor de geest wat dat nou wel voor een dier kan zijn. Af en toe blijft hij peinzend staan, waar ik dan weer gebruik van maak om snel te filmen, en dan zet hij het weer op een sukkeldrafje dat duidelijk zegt: kijk, hard lopen kan ik toch niet dus als je me moet hebben dan kom je me maar halen, maar ik ga er niet op staan wachten, daarvoor heb ik het veel te druk. De krachtige klauwen van dit dier schrikken trouwens de meeste roofvijanden wel af. Op het laatst verdwijnt hij dan in een palmbosje en ik kan uitblazen van de achtervolging.

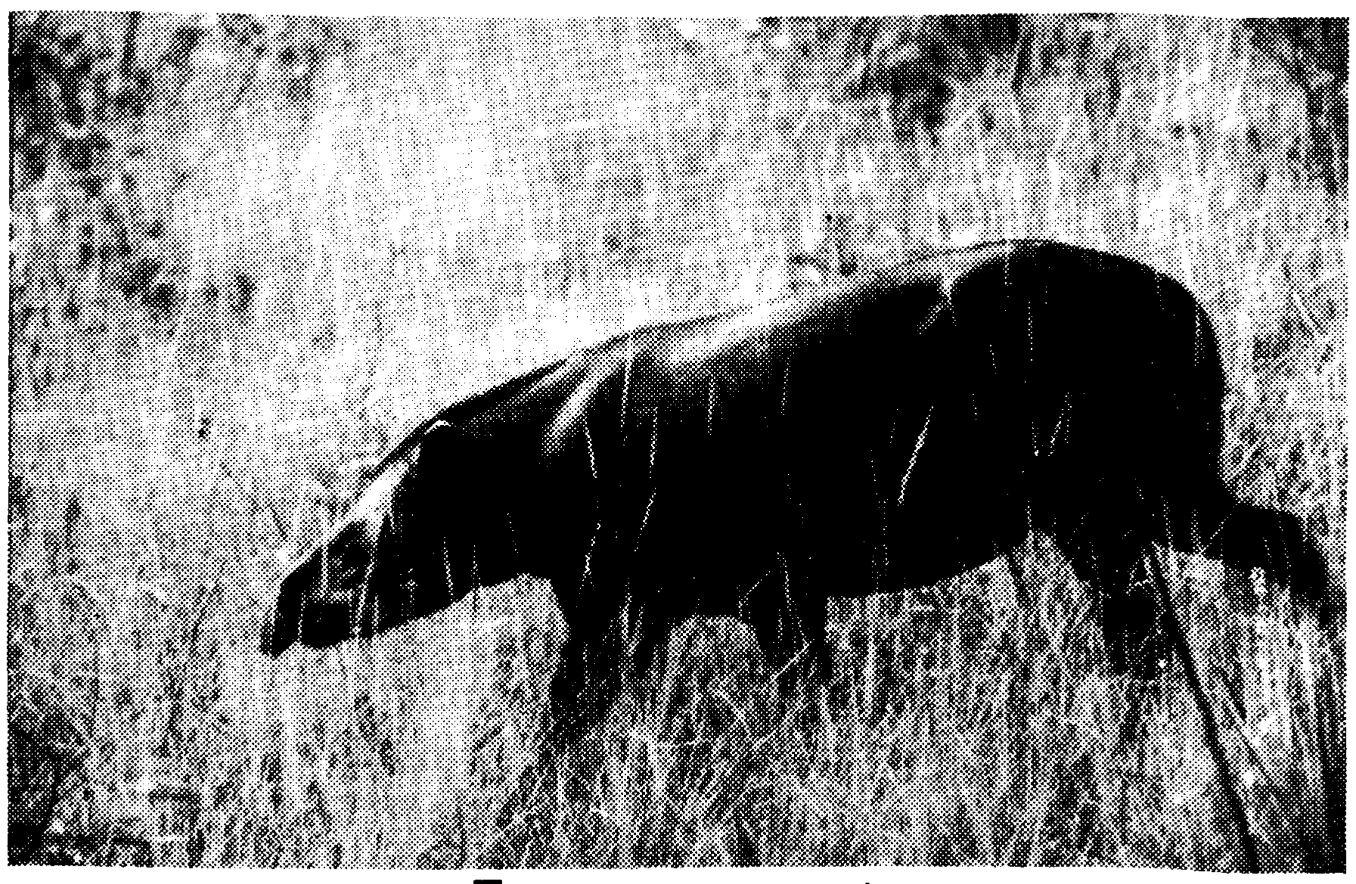
SLANG

Ik ontmoet de vogelaars weer bij een poeltje. We willen net naar elkaar toe lopen als ik een grote slang zie liggen, midden tussen ons in. Waarschijnlijk geen giftige maar we blijven toch maar op veilige afstand. Het beest is schitterend getekend: donkerrood met zwarte ruiten en dat over een lengte van anderhalve meter. Boven het poeltje vliegt een Maguari ooievaar, waarschijnlijk zit zijn of haar partner hier ergens op het nest. Langs de rand van het poeltje zitten parkieten in de palmen te genieten van de vruchten die er aan hangen. We besluiten

van bossen boeiende fauna

dat het voor vandaag genoeg geweest is en over de heuvels wandelen we terug naar ons kampje.

De volgende ochtend ga ik er weer alleen op uit. Langs de slijpplaats en over wat heuveltjes. Als ik op de top van zo'n heuveltje kom sta ik opeens bijna oog in oog met een tapir! Hij knabbelt op zijn gemak aan wat bladeren en merkt me helemaal niet op. Duidelijk is te zien hoe het dier zijn korte slurfje gebruikt om de bladeren naar binnen te werken. Weer met zenuwen-handjes (je weet maar nooit hoe lang zo'n beest blijft staan) het fototoestel opgezet en met de telelens beeldvullende plaatjes van een tapir gemaakt. Op het laatst wandelt hij om het heuveltje heen en dan krijgt hij mij in de gaten. Hij verstijft helemaal met een poot nog in de lucht, kijkt enigszins kippig in mijn richting, begint te snuiven en dan zet hij het opeens op een galop richting palmbos. Eigenlijk zijn het niet echt mooie beesten. Ze doen nog het meest denken aan zwarte varkens met een lange snuit en op hoge poten. De galop waarmee het dier verdwijnt is dan ook van alle sierlijkheid ontdaan en doet eerder komiek aan.

■Ontmoeting met een tapir

GROOT WILD

Terug bij de groep blijk ik inderdaad de enige te zijn die iets van 'groot wild' heeft gezien. Omdat de vogelaars toch ook wel eens iets anders willen zien dan vogels besluiten we om 's avonds op een heuvel de zonsondergang af te wachten. De avond op zo'n savanne is echt een unieke ervaring. De zon zakt weg achter de bosrand, de vogels vallen stil en je beseft eens te meer dat je maar een heel nietig vlekje bent op deze grote vlakte. Vanachter een heuvel komt een hert tevoorschijn en loopt rustig en zeer kieskeurig blaadjes proevend weg langs de bosrand. Gierzwaluwen voeren in de schemering nog hun luchtacrobatiek uit. Even later wordt hun plaats ingenomen door nachtzwaluwen. Een volle maan verlicht nu het landschap. Toch gaat er ook een zekere dreiging vanuit, de stilte is bijna onheilspellend. Als je bedenkt dat er nu allerlei leven begint dat de mens als dagdier helemaal niet kent, wat hem dus ook volkomen vreemd is, dan kun je dat inderdaad als een bedreiging voelen. Bovendien is het volstrekt niet irreëel om je voor te stellen dat ergens wel een jaguar rondsluipt. Op de Voltzberg was er in de week voordat ik er logeerde twee keer een jaguar gesignaleerd en op Bigisanti had ik zelf de pootafdrukken van deze grote kat gezien. Gelukkig zijn ze in Suriname nog niet zeldzaam; de kans dat je er eentje tegen het lijf loopt is niet erg groot, vooral omdat het dier zelf alle contact met mensen wel zal vermijden. En gelijk heeft hij.

De laatste (rust)dag wordt doorgebracht bij het vliegveld. Voor de laatste keer nog even de savanne bekeken, in het bos zoeken we naar orchideeën en we zwemmen in de rivier. 's Avonds krijgen we tot onze grote vreugde van de vaste bewoners van het kamp een stuk pingo (bosvarken) te eten. Een welkome afwisseling op het militaire rantsoen waarbij we mochten kiezen uit gedroogde garnalen met gedroogde doppertjes of gedroogde kabeljauw met gedroogde doppertjes. Omdat de kabeljauw absoluut ongenietbaar is blijven dus alleen de garnalen over. Als je dan na vijf dagen garnalen en doppertjes bosvarken krijgt aangeboden loopt bij de gedachte alleen al het water in je mond. Het smaakt dan ook werkelijk erg lekker. De volgende ochtend komt het vliegtuig ons ophalen en om twee uur zijn we in Paramaribo, waar ik me kan voorbereiden op devolgende trip naar Boskamp, aan de monding van de Coppenamerivier.

Boskamp is ook een natuurreservaat. Er zitten duizenden reigers en het is een slaapplaats voor evenveel rode ibissen. We slapen op een woonboot die midden in de monding ligt. Het is het vaste verblijf van de reservaat-bewaker. Overdag kan ik met hem mee in de piaka. Hij moet dan mensen op allerlei vergunningen controleren en ik kan mooi foto's maken. Je kunt nergens aan wal want het zijn allemaal slibbanken begroeid met mangroves. Met vloed staat bovendien alles onder water. Een keer zijn we het mangrovebos binnengedrongen; je gaat tot je knieën door de modder. Maar wel de moeite waard: in de takken zitten nog de nesten van de boat-billed heron, een schitterend gekleurde reiger, crêmekleurig met blauw op de kop. Verder grote zilverreigers, drie-kleur reigers, kleine zilverreigers en noem maar op. Tijdens eb moeten we op de woonboot blijven, de modderbank waar we op liggen valt dan volledig droog. Fouragerende reigers lopen vlak langs de boot en op de drooggevallen slikken wemelt het van de slijkspringers. Duidelijk zie je dat deze vis eigenlijk vier ogen heeft. Elk oog is namelijk verdeeld in een bovenhelft waarmee hij op land kan zien en een onderhelft waarmee hij onder water kan kijken. Bij eb grazen ze op het wier dat op de drooggevallen modder groeit. Als je ze zo ziet voortkruipen op hun vinnen kun je je inderdaad voorstellen dat in de evolutie poten logischerwijs uit dergelijke vinnen moesten ontstaan.

FREGATVOGELS

Hier zie je ook de fregatvogels in prachtkleed. Op Curaçao zie je ze het hele jaar door, maar nooit in broedkleed omdat ze bij ons niet broeden. Hier zie je de mannetjes rondvliegen met de opgeblazen keelzak als een vuurrode ballon onder hun snavel, een scherp contrast met het zwarte verenkleed. En elke avond komen de rode ibissen binnen. Tegen de donkere hemel en in het licht van de ondergaande zon flonkeren ze door de lucht. Waren ze op Bigisanti met enkele tientallen, hier komen ze met honderden tegelijk aanzetten. Als ze landen in de mangroves worden deze meteen omgetoverd in feestelijke Kerstbomen: bovenin de rode ibissen, een verdieping lager de witte reigers en bijna op grondniveau de donker gekleurde reigers. Deze stratificatie wordt streng volgehouden, zodat de hele mangrove-rand eruit ziet als een soort reuzenvlag in de kleuren rood, wit en donkergrijs tegen een groene achtergrond. Ook de papegaaien zoeken hun slaapplaats op, zoals gewoonlijk onder veel misbaar. De hele nacht blijf je geluiden horen uit deze reigerkolonie, tegen de ochtend zwelt dit aan tot een hels lawaai totdat dan plotseling alles op de vleugels gaat en de rust weerkeert.

De bevolking leeft hier van de garnalenvangst en de visserij. En vis zit er veel. De visser die me aan het eind van mijn verblijf hier een lift geeft naar Paramaribo vervoert ook een paar meervallen die niet in de achterbak van de auto passen, de staarten steken onder de klep van de achterbak uit. Wij zitten met zijn vieren voorin gepakt en achterin liggen verder nog wat planken en goten die ook mee moeten en daartussen nog drie kinderen. Met 80 km. per uur op een modderweg vol gaten en kuilen draait de chauffeur rustig een sigaretje waarvoor hij beide handen nodig heeft. Het stuur wordt dan min of meer vastgehouden tussen zijn knieën. Nou ja, we zijn heelhuids aangekomen en daar gaat het toch maar om.

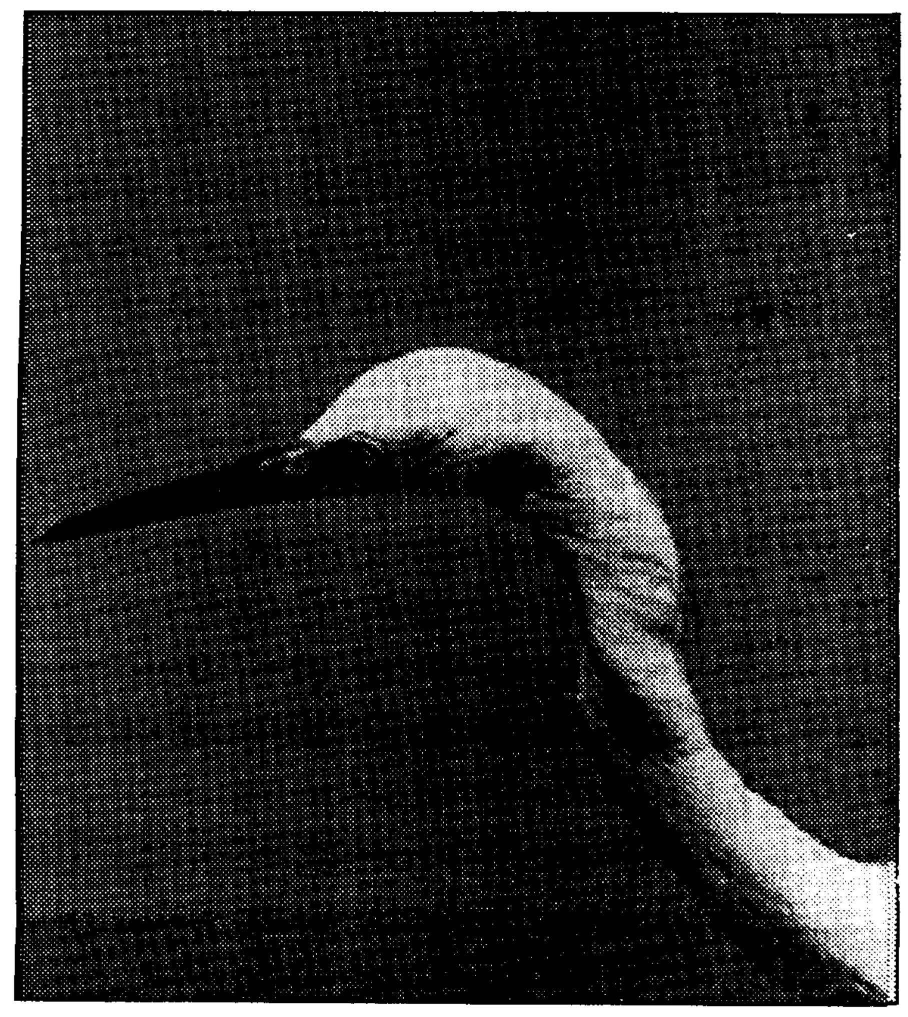

■Een bijlslijpplaats op de Sipaliwini

Het laatste weekend brengen we door in Powaka, een indianendorp ten zuiden van Zanderij. In het bos, aan een smal kreekje logeren we daar weer in een L.B.B. huisje. 's Avonds verkennen we de savanne wat. Heerlijk rustig, hoewel het feit dat de sporen van twee jaguars voor ons uit lopen toch een beetje kriebels geeft. Enig gedruis in het struikgewas draagt ook niet echt bij tot een beschouwelijke avondstemming. Gelukkig blijkt het 'slechts' een bosvarken te zijn dat zich bescheiden terugtrekt. Als deze dieren een slecht humeur hebben moet je wel zorgen zo gauw mogelijk een boom te vinden om in te klimmen, want ze vallen aan. We zorgen er in elk geval wel voor dat we voor donker van de savanne af zijn. De volgende dag krijg ik echt de schrik van mijn leven. Rustig aan de beek gezeten breekt er opeens een wild gegrom en geblaas achter me los. Ik schiet omhoog, mijn ene been verdwijnt in het water en ik zie achter me een groot, zwart dier met een rolronde staart de boom inschieten. Het lijkt nog het meest op een overmatige marter. Vanuit de boom blijft hij tegen me blazen en grommen totdat ik probeer iets dichter bij te komen. Dan schiet hij door de takken weg. Waarschijnlijk zat ik precies op zijn drinkplaats of oversteekpunt en schrok hij van mij evenveel als ik van hem, maar ik dacht werkelijk even dat er een jaguar achter me stond.

De laatste dag in Paramaribo wordt besteed aan het kopen van souvenirs. Bij een winkeltje van de medische zending hebben ze leuke schortjes en armbanden van kralen gemaakt door de Trioindianen. Vroeger gingen de blanken met spiegeltjes en kralen de binnenlanden in, nu komen de kralen terug en worden ze weer verkocht aan blanken zoals ik die er goed geld voor betalen. Toch een goede deal geweest? En zo stap ik dan na de gebruikelijke paniektoestand van het inpakken rijk beladen weer op het vliegtuig naar Curaçao.

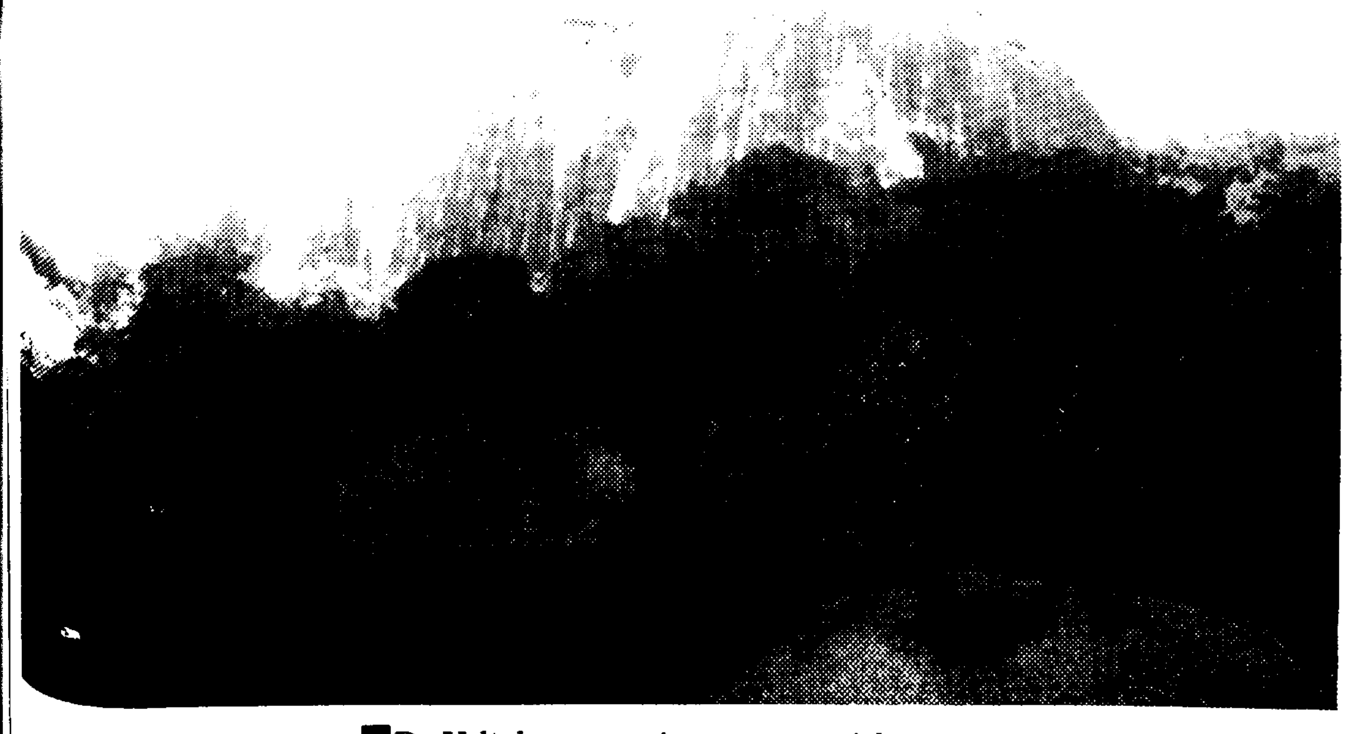
Wat neem je nou mee van zo'n vakantie? Het gevoel dat je iets volstrekt unieks hebt gezien; dat je een ervaring hebt gehad die maar voor heel weinig mensen is weggelegd en dat je heel bevoorrecht bent dat je dit mee hebt kunnen maken. Zelfs nu, jaren later, leven al deze gebeurtenissen nog voor je, alsof ze net vorige week zijn gebeurd, een rijk en onvervangbaar bezit dat meer waard is dan alle stoffelijke souvenirs samen.

■*Reiger naast de boot in Boskamp*

■Mauritiuspalmen op de Sipaliwini-savanne

■De Voltzberg: een imposant gezicht

■In een korjaal de rivier op

Tijdens pauselijk bezoek aan Filipijnen:

Chinees-katholieke delegatie naar paus

VATICAANSTAD - De Chinese regering stuurt een delegatie van 24 priesters, religieuzen en leken van de officiële katholieke kerk naar de Wereldjongerendagen in de Filipijnse hoofdstad Manilla. Daar hopen de afgevaardigden een ontmoeting te hebben met paus Johannes Paulus II, die de jongerendagen op 14 en 15 januari op zijn reis door het Verre Oosten bezoekt. Dat maakte het persbureau Asia News van het pauselijke Missieinstituut Pime in Milaan woensdag bekend. Volgens het agentschap hebben het Vaticaan en de Chinese regering het nieuws bevestigd. De Chinese delegatie wordt geleid door de abt Chu Haiyu, secretaris van de Katholieke Patriottische Associatie (KPA), en zuster Liu Guofeng, jongerenfunctionaris van de KPA.

Volgens Asia News biedt het Chinese initiatief kansen op toenadering tussen het Vaticaan en de KPA, die het gezag van Rome niet erkent. De KPA heeft naar eigen zeggen drie miljoen leden. Naar schatting drie tot vijf miljoen Chinese katholieken zijn trouw aan het Vaticaan. Zij hebben zich georganiseerd in ondergrondse kerken en staan aan vervolging bloot.

De Chinese regering richtte de KPA in de jaren vijftig op uit protest tegen de diplomatieke banden van het Vaticaan met Taiwan. De Volksrepubliek heeft steeds geëist dat de Heilige Stoel zijn banden met haar aartsrivaal verbreekt en ophoudt met het benoemen van bisschoppen in Chinese bisdommen. Nog in augustus verklaarde China zich bereid onder die voorwaarden de betrekkingen met het Vaticaan te normaliseren.

Andere geschilpunten tussen China en de Heilige Stoel zijn de vraag of de Chinese katholieken onder het gezag van Rome behoren te staan, en de liberale Chinese abortuspraktijk.

■ *Straatbeeld in Jeruzalem*

Leiders grote kerken over Jeruzalem:

Universeel belang moet in verordening vastgeleg

JERUZALEM - Een speciale verordening moet het universele belang van de stad Jeruzalem voor de verschillende godsdiensten vastleggen. De internationale gemeenschap moet de naleving hiervan garanderen. Jeruzalem is te kostbaar om beheerd te worden door één autoriteit.

Dit stellen de leiders van de grote kerken in Jeruzalem in een memorandum over 'Het belang van Jeruzalem voor christenen', dat het Latijnse patriarchaat heeft verspreid. Het document is ondertekend door onder meer de Grieks-orthodoxe, Latijnse en Armeense patriarchen en de aartsbisschoppen van de Koptische, oud-Syrische en Ethiopische kerken. Ook de Anglicaanse en Lutherse bisschoppen hebben hun handtekening gezet.

De kerken wijzen er overigens op dat Jeruzalem niet alleen voor christenen, maar ook voor joden en moslims een heilige stad is. "Jeruzalem is een symbool en een belofte van de tegenwoordigheid van God, van broederschap en van vrede voor de mensheid, in het bijzonder voor de kinderen van Abraham: Joden, christenen en moslims."

De kerkleiders vinden dat geen enkele partij 'exclusieve' aanspraken kan maken op Jeruzalem. Zij roepen de partijen op de religieuze en nationale aspiraties van de anderen in overweging te nemen 'om Jeruzalem zijn ware universele karakter terug te geven en van de stad een heilige plaats te maken van verzoening voor de mensheid'.

VIJANDELIJKHEDEN

De kerkleiders willen dat er voor Jeruzalem een speciale verordening komt, die ervoor zorgt dat de stad niet lijdt onder maatregelen als gevolg van 'vijandelijkheden of oorlogen'. "Deze verordening, die door plaatsel politieke en religieuze a riteiten gezamenlijk o steld moet worden, moet door de internationale geme schap worden gegarandee

De kerkleiders betreu het dat de lokale autorite om politieke of veiligheid denen soms de toegang de heilige plaatsen bel meren. Kennelijk is dit verwijzing naar de afsluit van Jeruzalem van de We lijke Jordaanoever, waar het Israëlische leger s overgaat na aanslagen.

De grote kerken in Je zalem hebben het afgelo jaar gezegd dat zij vin dat Oost-Jeruzalem on Palestijns bestuur m komen, maar hebben teg kertijd gevraagd om inter tionale garanties voor rechten van de christen Thomas Stransky, rector het oecumenische onderzo sinstituut Tantur in Je zalem, zei dat christenen kwestie-Jeruzalem te exp sief vinden om deze afhan lijk te laten zijn van e autoriteit, of die nu Isr lisch of Palestijns is. "D kwestie moet niet alleen a het lokale gezag overgela worden", aldus Stransky.

In het memorand leggen de kerkleiders nadruk op het belang v Jeruzalem voor christen De rechten op het gebied v bezittingen, bestuur en e eredienst die de kerken in geschiedenis hebb genoten, moeten word gehandhaafd. Ook moet christenen uit de hele were vrij zijn om bedevaarten na Jeruzalem te ondernemen voor langere tijd in Jer zalem te verblijven. In e kennelijke verwijzing na een eventueel toekomstig Pal stijns bestuur wijzen de ker leiders er op dat de Pal stijnse christenen dezelf 'sociale, culturele, politie en nationale rechten' moet hebben als de moslimbu gers.

Zalig verklaring van Papoea-Catechist:

Wereldjongerendagen zijn hoofddoel bezoek van paus

ROME/MANILLA - De paus maakt van 11 tot 21 januari zijn eerste grote buitenlandse reis na zijn heupoperatie in april 1994. De reis voert hem naar de Filipijnen, Papoea-Nieuw-Guinea, Australië en Sri Lanka. Hoogtepunt van de reis is zijn deelname aan de Wereldjongerendagen in de Filipijnse hoofdstad Manilla.

Tussen de 1,2 en twee miljoen jongeren uit de hele wereld zouden de jongerendagen bijwonen. Zeven jongeren, uit ieder bisdom een, vertegenwoordigen de Nederlandse kerkprovincie. Namens het Caribisch gebied ging onder meer een Arubaan. Ook de Nederlandse kardinaal A. Simonis was aanwezig. De wereldjongerendagen worden voor de tiende keer gehouden. De laatste keer, in het Noordamerikaanse Denver, waren een miljoen jongeren present. Centraal thema van de dagen, van 6 tot en met 15 januari, is 'Zoals de vader mij zond, zo zend ik U'. De slotviering, op 15 januari, zal door de paus worden geleid.

ZWARTE LIJST

Het Vaticaan heeft de politie op de Filipijnen een zwarte lijst verstrekt met 109 namen van mensen die het op de paus hebben gemunt, voor het merendeel afkomstig uit het Midden-Oosten. De immigratiedienst heeft de opdracht te zorgen dat geen van deze personen van 12 tot 16 januari het land binnenkomt. De grootste islamitische rebellengroep op de Filipijnen heeft laten weten het pausbezoek niet met militaire acties te zullen saboteren. Volgens het Moro Islamitische Bevrijdingsfront verbiedt de Islam aanslagen op hoge geestelijken van andere religies.

Op de Filipijnen had de paus verschillende ontmoetingen met president Fidel Ramos, het eerste protestantse staatshoofd van dit land. Wegens zijn kwetsbare gezondheid zag de paus af van een bezoek aan de slachtoffers van de uitbarsting van de Pinatubo-vulkaan in 1991. Hij heeft ook een bezoek aan de naar autonomie strevende Islamitische provincie Mindanao afgezegd.

CATECHIST

Het programma van de paus in het Verre Oosten omvat in totaal zes plechtige misvieringen, 29 toespraken, vier ontmoetingen met deelnemers aan de Wereldjongerendagen, contacten met priesters, religieuzen, bisschoppen en politici en drie zaligverklaringen. Het is de eerste keer dat de paus Sri Lanka bezoekt. In 1981 bracht hij reeds een bezoek aan de Filipijnen, in 1984 aan Papoea-Nieuw-Guinea en in 1986 aan Australië.

In Papoea-Nieuw-Guinea (negentig procent christen waarvan eenderde roomskatholiek) verklaart hij de catechist Peter To Rot zalig, in Australië (tachtig procent christen; een kwart katholiek) zuster Mary Helen McKillop en op Sri Lanka (7,5 procent christen; overwegend katholiek) de Indische pater Joseph Vaz.

GEDOOD DOOR JAPPEN

Peter To Rot (1912-1945) is de eerste Papoea die zalig wordt verklaard. Toen alle missionarissen en religieuzen in 1942 door de Japanse bezetter geïnterneerd werden, moest hij als catechist hun taak overnemen. Drie jaar lang hield hij onder zeer moeilijke omstandigheden zijn christelijke gemeenschap in stand. Begin 1945 werd ook hij door de Japanners opgepakt. Net voor de bevrijding kreeg hij van zijn bewakers een dodelijke injectie.

Zuster Mary McKillop (1842-1909) wordt Australië's eerste zalige. Als onderwijzeres was ze de oprichtster van de eerste Australische congregatie van vrouwelijke religieuzen, de zusters van Sint Jozef. Wegens haar "te onafhankelijke opstelling" werd zij in 1871 geëxcommuniceerd. Een half jaar later werd ze weer in de kerk opgenomen.

NEDERLANDSE VERVOLGING

Joseph Vaz werd in 1651 in de Indiase stad Goa geboren, in de tijd dat de evangeliserende Portugezen door de Nederlanders uit Sri Lanka werden verdreven. De Nederlanders vormden meer dan 160 katholieke kerken om tot protestantse gebedshuizen of maakten deze met de grond gelijk. Alle missionarissen moesten het land verlaten.

In die omstandigheden reisde Joseph Vaz, vermomd als bedelaar, naar Sri Lanka om de resterende katholieken moed in te spreken en er weer een clandestiene kerk te stichten. Meer dan twintig jaar doorkruiste Vaz, die zich als Indiër gemakkelijk voor de Nederlanders kon verbergen, het hele eiland. Hij zette zijn werk voort tot de Nederlanders langzaam aan verdraagzamer werden jegens de katholieken.

BOEDDHISME

De paus zal zich tijdens zijn bezoek aan Sri Lanka trachten te verzoenen met de Boeddhisten in dit land, ongeveer zeventig procent van de bevolking. Zij hebben gedreigd het bezoek van de paus te boycotten als deze zich niet verontschuldigt voor kwetsende passages over het Boeddhisme in zijn boek 'Over de drempel van de hoop'. De RK-kerk in Sri Lanka heeft de Boeddhisten reeds verontschuldigingen aangeboden voor deze opmerkingen.

In boek Over de drempel van de hoop:

Pauselijk omschrijving doet Boeddhisme tekort

COLOMBO - De Federatie van Boeddhistische Organisaties op Sri Lanka eist van de paus verontschuldigingen voor opmerkingen over het Boeddhisme in zijn boek 'Over de drempel van de hoop'. De federatie heeft Johannes Paulus II, die op 20 en 21 januari Sri Lanka bezoekt, uitgedaagd een debat over deze passages aan te gaan.

"Wat de paus over het Boeddhisme schrijft, slaat op niets", zei Nalin de Silva van de Boeddhistische Federatie op een persconferentie in Colombo. Volgens hem is de paus, die aan het hoofd van een 'imperialistische beweging' staat, bang voor de groei van het Boeddhisme en de Islam in Europa.

De paus noemt het Boeddhisme "in belangrijke mate een systeem 'zonder God'. In dat systeem bevrijdt de mens zich niet van het kwaad door het goede dat van God komt; hij bevrijdt zich alleen door de onthechting van de wereld die slecht is. (...) Zich redden wil vooral zeggen zich bevrijden van het kwaad door zich onverschillig te maken voor de wereld die de bron van het kwaad is. Dat is het hoogtepunt van het geestelijk proces."

Bisschop-heler Minlingo niet bang :

Genezing geen goedkoop wonder bij verzoening

DEN HAAG - Tegenstand lijkt de Zambiaanse bisschop Emmanuel Minlingo, bekend als gebedsgenezer en uitdrijver van boze geesten, te motiveren. Niet in het minst in zijn eigen kerk bekijken velen de gedreven exorcist nog steeds met argwaan. Maar dat deert hem niet. "Ik vervul een goddelijke opdracht. Hoe meer vijanden, hoe beter. Ze geven me kracht en maken me alleen maar bewuster van de noodzaak van wat ik doe."

Minlingo werd in 1969 aartsbisschop van de Zambiaanse hoofdstad Lusaka. Toen hij zijn gave van gebedsgen zing steeds vaker gi gebruiken, rook het Vatica onraad. Minlingo moest het begin van de jare tachtig in Rome op het mat komen en een lichamelij geestelijk en leerstellig onde zoek ondergaan. Alles ble in orde, maar hij moest w in Rome blijven.

Minlingo werkt sinds 198 bij de Pauselijke Raad vo het Migrantenpastoraat. H mag echter ook in Italië gen zingsdiensten leiden, wa nog steeds duizende mensen op afkomen. Zij faam heeft zich inmidde over de wereld verspreid. H heeft onlangs Japan, Mexic en Puerto Rico bezocht e was ook te gast bij een ch rismatische gebedsgroep i Wateringen in Nederlan Hij ging in Den Haag voor i een 'Eucharistieviering vo genezing en bevrijding'. Genezing door handoplegging en het uitdrijven van duivel is nog steeds niet populai bij sommige kerkelijke func tionarissen. Zij verwijten Mi lingo dat hij het kwaad te veel verpersoonlijkt in dui vels en boze geesten. "Toe ik in Rome kwam, wilde enkele collega's me zelfs gee hand geven", aldus Minlingo. "Ze vonden me maar primi tief en dachten dat ik de ker naar de Middeleeuwen wild terugvoeren. Ik had harder aangepakt moeten worden Ik ben blij dat ik niet in de tijd van Galilei leef." Maar paus Johannes Paulus II ver wijt hij niets: "De Heilige Vader heeft altijd gezegd: We moeten jouw gave veilig stellen."

Toch ziet Minlingo zich zelf niet in de eerste plaats als genezer en exorcist. "Ik verkondig alleen maar het woord van God. Als je dat oprecht doet, zijn genezing duiveluitbanning en bekering daar de gevolgen van. Ik doe slechts mijn plicht als priester."

Gebruikmakend van korte gevechtspauze

■ **GROZNY** - *Een vrouw passeert een Russisch orthodoxe kerk in het oude deel van Grozny, de hoofdstad van Tsjetsjenie. De inwoners die nog in de stad zijn achtergebleven gingen dinsdagmorgen de deur uit omdat door Moskou een bestand van twee dagen was afgekondigd. Het werd een gevechtspauze van amper twee uur. Daarna was men weer aan zijn woning of onderdak gekluisterd in verband met de voortdurende beschieting van de hoofdstad door de Russische artillerie.*

(AFP-satellietfoto)

NICOSIA - Het christendom is dood, terwijl de Islam een opleving doormaakt. Dit zei een vooraanstaand ayatollah in Teheran tijdens het vrijdagse gebed.

"Het christendom heeft geen spiritualiteit. Het is niet meer dan een levenloos lichaam", aldus ayatollah Amad Jannati. Het heeft alle macht in de paus gecentraliseerd, aan wie alle katholieken en priesters moeten gehoorzamen. De Islam bezit daarentegen zoveel spiritualiteit en zoveel diepgang dat dit geloof in staat is de wereld te regeren.

Aan vooravond van pausbezoek aan Filipijnen ontdekt:

Moslim fundamentalisten wilden priesters ontvoeren

ISABELA - Islamitische fundamentalisten op de Filipijnen hadden gedreigd tijdens het bezoek van de paus katholieke priesters te ontvoeren en te vermoorden. Dat heeft de politie in Isabela, op het eiland Basilan in het zuiden van de Filipijnen, bekend gemaakt. De Filipijnse geheime dienst bracht de ontvoeringsplannen aan het licht.

Het zou de rebellen erom te doen zijn meer bekendheid te geven aan de strijd van de moslims tegen de Filipijnse regering en tegen de RK-kerk in het land. Volgens de politie ligt het initiatief voor de ontvoeringen bij de fundamentalistische groep Abu Sayyaf. Deze organisatie, die sinds twee jaar actief is, telt enkele honderden leden. Abu Sayyaf wordt verantwoordelijk gehouden voor talrijke aanslagen op christenen en christelijke organisaties op de Filipijnen.

Een van de leiders van de groep, Julhani Jillang, meldde zich in augustus vorig jaar bij de politie. In juni had 'Abu Sayyaf' meer dan veertig mensen ontvoerd. Zestien gegijzelden werden doodgeschoten. De meesten van hen waren christen. Bij de politie-inval die een einde moest maken aan het gijzeldrama, werden zes soldaten en twintig ontvoerders gedood. Op het, voornamelijk door moslims bewoonde eiland, leven volgens de bisschop van Isabela, mgr Romulo de la Cruz, nog slechts vijf priesters.

Kardinaal Jaime Sin van Manilla zei zonder toelichting, dat fundamentalisten een bedreiging zijn voor de veiligheid van de paus tijdens zijn bezoek aan de Filipijnen. Eind vorig jaar verscherpte de Filipijnse regering de veiligheidsmaatregelen: Tijdens het pausbezoek moest de immigratiedienst 109 terroristen die het op Johannes Paulus II zouden hebben gemunt, uit het land weren.

Niet alle meningsverschillen overwonnen

Kerken: medeverantwoordelijk crisis in ex-Joegoslavië

GENEVE/DEN HAAG - Westeuropese kerken hebben tijdens besloten beraad met de Servisch-orthodoxe kerk gezegd dat zij en hun regeringen medeverantwoordelijk zijn voor de verscherping van de crisis in voormalig Joegoslavië. Uit de mond van de Servisch-orthodoxen, die het Servisch nationalisme door dik en dun steunen, kwam geen verontschuldiging.

Dit blijkt uit het communiqué van het beraad dat op uitnodiging van de Wereldraad van Kerken en van de Konferentie van Europese Kerken in Genève plaatshad. Behalve de secretarissen van beide instellingen, Konrad Raiser en Jean Fischer, waren er vertegenwoordigers van kerken uit Duitsland, Zwitserland, Zweden, Engeland, Amerika, Rusland en Griekenland, alsmede van het Oecumenisch Patriarchaat.

Afgelopen zomer uitgegeven verklaringen, waarin de Servisch-orthodoxe kerk de Serviërs opriep de Servische 'rechten' te verdedigen, en scherpe reacties daarop van de Evangelische kerk in Duitsland en de Zwitserse kerken, hadden geleid tot verstoorde verhoudingen. Zelfs de Wereldraad liet weten 'diep bezorgd' te zijn over de nationalistische houding van de Servisch-orthodoxe kerk, die het vredesplan voor Bosnië in navolging van de Servische leider Radovan Karadzic had afgewezen.

Tijdens het beraad in Genève zijn niet alle meningsverschillen overwonnen, aldus het communiqué. Maar de deelnemers verklaarden er alles aan te willen doen om de eenheid in de oecumenische gemeenschap te bewaren.

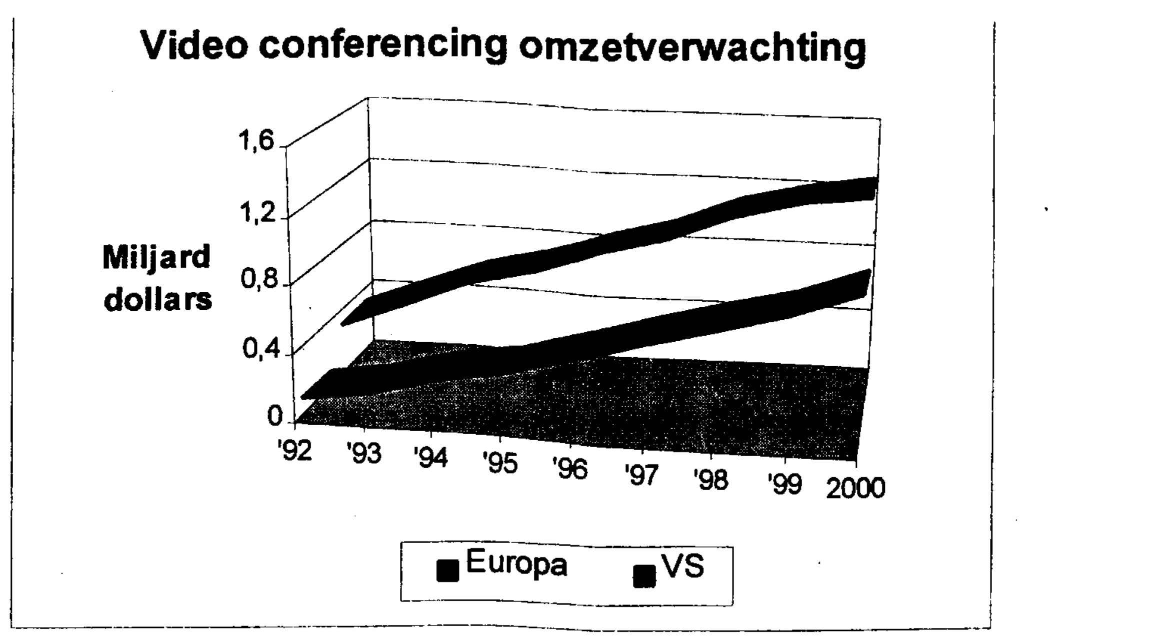
Zij erkenden dat alle partijen schuldig zijn aan het conflict, maar dat geen enkele partij alleen verantwoordelijk kan worden gehouden.

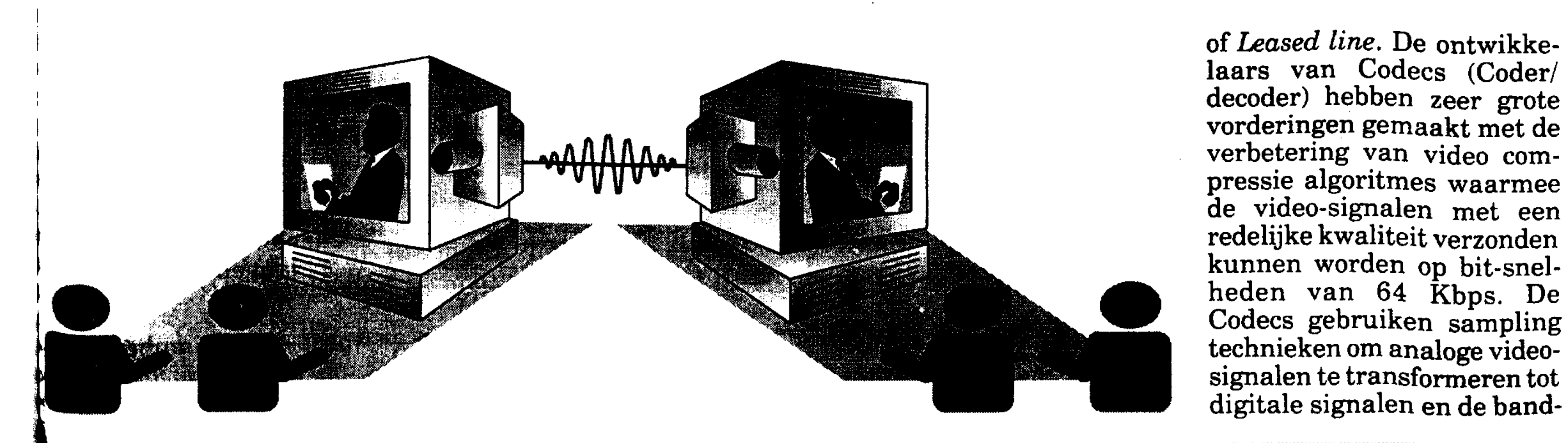
= door Arnold E. Jessurun =

Video-conferencing: Communiceren op afstand wordt stuk eenvoudiger

Video conferencing zou als volgt geformuleerd kunnen worden: Elke vorm van interactieve real-time audio-visuele communicatie tussen twee of meer mensen over een bepaalde afstand via elektronische transmissie. Het betreft een techniek die al eind jaren '70 haar intrede deed. De eerste vormen van video conferencing waren met name grote en vooral dure, publieke studios. Door de komst van modernere technieken op het gebied van video compressie en data-transmissie zijn de video conferencing systemen intussen aanzienlijk in prijs gedaald, en daarmee bereikbaar geworden voor het grote publiek. Was video conferencing een aantal jaar geleden nog een luxe status symbool, nu is het een betaalbaar en efficiënt communicatie middel geworden. Het biedt in toenemende mate concurrentie aan vliegtuigmaatschappijen, aangezien door video conferencing een groot aantal business trips niet meer noodzakelijk is. Ook vergaderingen die in het verleden uitgesteld of zelfs helemaal niet meer doorgingen vanwege de hoge (vlieg- en verblijfs)kosten, kunnen nu door middel van dit handige medium worden gevoerd. Een gebruikelijke video conferencing faciliteit biedt tegenwoordig plaats aan gemiddeld 3-6 personen per lokatie, afhankelijk van het aantal gebruikte camera's. Deze personen zitten aan een kant van een vergadertafel. Aan de andere kant van deze tafel staan 1 of 2 monitors, met daarboven 1 of 2 camera's. Deze camera's zijn gericht op de personen, en zenden de beelden over naar de andere kant.

Meestal zijn er microfoons op de tafels geplaatst voor het opnemen van het geluid. Verder kan op het systeem andere randapparatuur worden aangesloten, zoals een documenten camera, additionele camera's (bij voorbeeld gericht op een *whiteboard*), een video recorder, een fax. De meeste systemen bieden ook een bedieningspaneel voor op de tafel waarmee camera's en het geluid bediend kunnen worden. Bij sommigen kunnen ook de camera's aan de andere kant bestuurd worden. Voor de verbinding met de andere kant zijn een aantal opties mogelijk, zoals Basic rate ISDN (Integrated Services Digital Network), *primary rate* ISDN, *Bandwidth on Demand* (BoD), ATM (*Asynchronous Transfer Mode*), VSAT (*Very Small Apperature Terminal*) of *Leased line*. De ontwikkelaars van Codecs (Coder/decoder) hebben zeer grote vorderingen gemaakt met de verbetering van video compressie algoritmes waarmee de video-signalen met een redelijke kwaliteit verzonden kunnen worden op bit-snelheden van 64 Kbps. De Codecs gebruiken sampling technieken om analoge video-signalen te transformeren tot digitale signalen en de bandbreedte te beperken van ± 240 Mbps tot en met 64 Kbps (bij 64 Kbps wordt de spraak apart verzonden). Digitale compressie wordt bereikt met complexe coderings-algoritmes welke informatie van een bewegend beeld coderen, en redundante informatie verwijderen voordat het in digitale vorm verstuurd wordt. De meeste moderne Codecs gebruiken varianten van een digitale compressie techniek, beter bekend als *Discrete Cosine Transfom* (DCT). Deze techniek verdeeld een beeld in kleine blokken en gebruikt verschillende methodes om de hoeveelheid data benodigd om dit te beschrijven, te reduceren. Met intraframe codering wordt elk blok vergeleken met de voorgaande, en worden alleen de delen verstuurd die veranderd zijn ten opzichte van de vorige. De video camera's werken meestal op een snelheid van 25 tot 30 frames per seconde (fps), maar met de Codecs wordt dit gereduceerd tot 10 tot 15 fps, waarbij slechts een kleine afname in kwaliteit voor de gebruikers merkbaar wordt. De meeste Codecs werken met snelheden van 64 Kbps tot 384 Kbps, met stappen van 64 Kbps. Elke toename van snelheid, betekent ook een toename van beeldkwaliteit. Het zal duidelijk zijn dat Codecs met elkaar kunnen communiceren, anders is het niet mogelijk een video-conference te plegen met systemen van verschillende fabrikanten. Daarvoor is standaardisatie noodzakelijk. Door deze vooruitgang in deze technologie is de prijs van video conferencing drastisch gedaald van US$ 250.000,-- van een paar jaar geleden tot US$ 6.000,-- voor een desk- top video conferencing unit. Video conferencing houdt echter meer in dan alleen techniek. Het gaat ook om de ruimte waarin vergaderd wordt. Aan deze ruimtes moeten ook eisen gesteld worden, hoewel deze niet meer zo strikt zijn als een kleine twintig jaar geleden. Eisen die gesteld moeten worden, betreffen met name de lichtintensiteit en -richting, een rustige omgeving (weinig omgevingslawaai, en weinig beweging op de achtergrond). Ook aan de gebruikers kunnen eisen worden gesteld, zoals niet teveel en onnodig bewegen, geen nerveuze trekjes, zoals het tikken met een pen op de tafel. Verder moeten de gebruikers luid en duidelijk spreken zonder te schreeuwen.

Video conferencing heeft de afgelopen twee decennia een evolutie meegemaakt van grote vast opgestelde studios, welke min of meer exclusief door telefoonmaatschappijen werden beheerd, tot kleine verrijdbare systemen die binnen het bereik liggen van middelgrote en grote bedrijven. De volgende stap waar de ontwikkelingen zich op zullen toespitsen is desktop conferencing. De ontwikkelingen zijn al in volle gang, maar er zijn nog geen wijd geaccepteerde standaarden. Een andere ontwikkeling op het gebied van video conferencing, ddie omstreeks 1991 werd geïntroduceerd, vormt Multipoint conferencing. Dit houdt in dat drie of meer partijen samen deel kunnen nemen aan één en dezelfde vergadering. In de meeste gevallen worden de videobeelden van de partij aan het woord verzonden naar de andere partijen. Het is ook mogelijk dat de beelden handmatig worden geschakeld door een operator. Voor het mogelijk maken van deze vorm van vergaderen, is een *Multipoint conferencing* unit (MCU) nodig. Dit is nog tamelijk dure en nog specialistische apparatuur, en wordt daarom nog voornamelijk door PTT's geëxploiteerd.

STANDAARDEN

Zonder het gebruik van standaarden zou het alleen mogelijk zijn om video-conferences te kunnen voeren met apparatuur van de zelfde fabrikant. Aangezien er meer fabrikanten bestaan, is standaardisatie onontbeerlijk. De standaarden richten zich voornamelijk op de compressie-apparatuur die nodig is voor het omzetten van de videosignalen naar digitale (gecomprimeerde) signalen. De Joint Photographic Experts Group (JPEG) heeft een symmetrische codec ontwikkeld, welke als standaard is aangenomen door CCITT en ISO. Dit algoritme was echter van origine bedoeld voor enkelvoudige beelden, maar is aangepast voor bewegende beelden. Met deze techniek kan een compressie ratio bereikt worden van 10:1. De Motion Pictures Experts Group (MPEG) heeft een algoritme ontwikkeld voor multi-media-toepassingen, waarmee een compressie ratio van 50:1 tot 200:1 kan worden bereikt. De techniek die hiervoor gebruikt wordt is het vergelijken van opeenvolgende beelden en het filteren van redundante informatie.

NIEUWE MARKTEN

Behalve de zakelijke markt, wordt ook gedacht aan particulieren die bij voorbeeld in contact willen blijven met familie en vrienden in het buitenland. Zo kan video conferencing gebruikt worden door ouders die hun pasgeboren kind aan de grootouders willen laten zien. Op het gebied van *distance learning* zijn vele ontwikkelingen gaande waarbij video conferencing een steeds belangrijkere rol krijgt. Studenten van de Universiteit van de Nederlandse Antillen zouden op deze manier colleges kunnen volgen van andere universiteiten. Uiteraard is het omgekeerde ook mogelijk, professoren van de UNA kunnen ook colleges/seminars geven voor studenten op de andere eilanden van de Antillen, of het buitenland. Dit is uiteraard ook van toepassing op andere onderwijsinstellingen (zoals het Henley Management College, de Carribean Business School en de Zeelandia Opleidingen Groep). Uiteraard geldt hetzelfde voor seminars en conferenties. Een recent voorbeeld hiervan was een management seminar dat georganiseerd werd door het Innovatie Centrum Curaçao in samenwerking met TDS. Dit is echter geen volledige vorm van videoconferencen aangezien er geen interactie bestaat tussen de sprekers en de luisteraars. Indien de luisteraars willen reageren of een vraag willen stellen, moeten zij gebruik maken van andere media zoals telefoon of fax.

ISDN

ISDN (Integrated Services Digital Network) is een nieuwe ontwikkeling op het gebied van openbare geschakelde digitale netwerk diensten. Hiermee kunnen via standaard telefoonlijnen snelle digitale verbindingen worden aangeboden via een publiek netwerk. Deze verbindingen worden (net als gewone telefoonverbindingen) tot stand gebracht op het moment dat deze nodig zijn. De snelheid van deze verbinding is 2x64 Kbps voor de basisuitvoering (Basic rate ISDN) en 30x64 Kbps voor de uitgebreide uitvoering (Primary rate ISDN). Met ISDN kan een integratie van verschillende communicatievormen worden bewerkstelligd, dat wil zeggen integratie van spraak, tekst, data en beeld. Via dit soort verbindingen is het bij voorbeeld zeer goed mogelijk om video-signalen te versturen, en het is dus bij uitstek geschikt voor video conferencing. Maar in dit kader ook toepasbaar voor onder andere remote brug bewaking, waarbij videobeelden worden verzonden en tegelijk apparatuur wordt bediend. Dit kan uiteraard ook voor andere vormen van bewaking. Met ISDN kan met behulp van een Group 4 fax een A4 in 5 seconden worden verstuurd met een kwaliteit van 400 dpi (dots per inch) wat te vergelijken is met laserkwaliteit. Voorwaarde voor deze snelheid en kwaliteit is dat beide kanten een Group 4 fax bezitten. Een andere toepassing is het verbinden van Local Area Netwerken (LAN) op verschillende lokaties. Stel u heeft een LAN op het hoofdkantoor met uw bedrijfsapplicaties zoals uw klantenbestand, het archief en de administratie. In uw filialen zijn de computers ook aan elkaar verbonden door middel van een LAN waarop de applicaties draaien die specifiek voor de filialen zijn. Een paar keer per dag is het nodig om informatie uit te wisselen met het hoofdkantoor, om bij voorbeeld de klantenbestanden bij te werken, voorraad aan te passen en electronic mail te verzenden en ontvangen. Voor dit verkeer is ISDN bij uitstek geschikt, want de verbinding wordt opgebouwd op het moment dat deze nodig is, en verbroken als er niets meer te versturen is. U betaalt dus alleen voor het werkelijk gebruik. Digitale telefonie is ook een toepassing van ISDN. Hiermee krijgt u extra faciliteiten, simultaan telefoneren en datacommunicatie of faxen, nummer identificatie, tweede lijn en oproepaankondiging tijdens een gesprek.

Een ontwerper wil een aantal concept layouts met zijn opdrachtgever bespreken. Met ISDN kan hij één lijn gebruiken waarmee over het ene kanaal (64 Kbps) spraak wordt vervoerd en over het andere (ook 64 Kbps) kan hij zijn concept-tekeningen tonen aan zijn opdrachtgever. Hiermee bereikt hij dat er snel en efficiënt wordt gecommuniceerd, en zo kan interactief het resultaat worden bekeken en tegelijkertijd ook worden aangepast.

OP CURACAO

Setel heeft sinds begin 1994 een video conferencing zaal geïnstalleerd in het TeleMuseum aan het Wilhelminaplein in Punda. Met deze faciliteit, die via een huurlijn met een hub in Miami in verbinding staat, kan men vergaderen met praktisch de hele wereld. Velen hebben de faciliteit van Setel recent op tv gezien waarbij via Tele-Curaçao een interview met minister Pourier in Nederland werd uitgezonden. ISDN is op dit moment nog niet beschikbaar op Curaçao, maar zal zeer binnenkort een onderdeel vormen van het dienstenpakket van Setel.

Met eigen geest

vervolg van pag. 1

wel vaker gebeurd?

"Geoormerkte gelden zijn voor dat speciale doel. Maar een garantie is moeilijk te geven."

Minister Dijkhoff wil graag een oplossing via het Land bewerkstelligen. Chin Behilia maakt duidelijk dat hij Nederland niet nodig heeft. Van diverse kanten hoorde ik dat dit schermutselingen zijn als voorbereiding op de verkiezingen. Ik vroeg dus Angel Salsbach zijn mening daarover. Hij zit als campagneleider van de MAN midden in de voorbereidingen voor diezelfde verkiezingen.

Maar hij wilde daar geen antwoord op geven. Hij vond het ijs te glad en te gevaarlijk.

TERUGGEDRAAID

Als de gedeputeerde nu besluit uit het OKSNA-verband te treden. Kan dat na mei, dus na de verkiezingen, dan weer teruggedraaid worden?

"Natuurlijk, dat kan altijd. Maar het gaat om de sfeer waarin het gebeurt, die is niet correct. Als de gedeputeerde zegt: Weet je minister, ik ben zover dat ik alles zelf wel kan betalen. Ik reken zelf af met Nederland', is het wat anders. Maar als ze het na mei terugdraaien, moeten ze toch afrekenen met Nederland. Daar kom je niet onderuit, of Nederland moet het kwijtschelden. Volgens mij is Nederland bezig die kant op te gaan. Maar ze moeten een garantie hebben dat het verder goed zal gebeuren. Nu heeft de Centrale Overheid, voor zover ik weet, niet zo'n goede infrastructuur als het Eilandgebied Curaçao, dus.."

Maar met die goede infrastructuur is het niet goed gebeurd.

"Ja, daar kan Chin niet onderuit. En als de Centrale Overheid nu mensen voor de administratie installeert, dus zelf een betere infrastructuur opzet, zou het wel goed kunnen gaan. Ze kunnen het natuurlijk wel opzetten."

We hebben tot nu steeds over Culturele Ontwikkelingshulp gesproken. Hoe staat het met de Culturele Samenwerking?

"Dat zijn gescheiden begrotingen. Culturele Samenwerking staat zowel op de begrotingen van Nederland als van de Nederlandse Antillen. Dat gaat gewoon door. Daarbij betaalt bij voorbeeld de een de reis van de kunstenaar en het ontvangende land betaalt dan de verblijfskosten, o.i.d."

BELGIE

En we spraken in het begin even over de Culturele Samenwerking met België. Hoe staat het daarmee? Er was pas een Belgische illustrator op Curaçao, maar meestal hoor je weinig over die samenwerkingsovereenkomst?

"Er is ook pas geleden nog een Belgische pianist geweest. Maar er wordt tegenwoordig volgens mij niet zoveel meer gebruik van gemaakt. Vroeger ging het om grote projecten, speciaal om expressieve en creatieve vorming. Irene van Herksen is naar België geweest en Wilson Garcia ook. Er gebeurde aardig wat. Ik hoor er niet veel meer over. Als je eruit bent, begint je computer bovenin gewoon hele zaken eruit te gooien. Het is of alles eruit sluipt."

Om terug te komen op de OKSNA. Zou het niet beter zijn het cultuurbeleid onder te brengen in een stichting, zoals vroeger de Sticusa, maar dan Antilliaans, een stichting die helemaal los staat van de politiek. Dan komen zulke politieke geschillen niet meer voor en ook het komen en gaan van mensen met politieke wisselingen wordt voorkomen.

"Dat kan niet! Dat zou gaan als het alleen om kunstuitingen gaat, maar cultuur is een veel uitgebreider begrip. Cultuur bestaat uit alle uitingen van mensen. De politiek heeft als bestuurlijke taak daar richting aan te geven. Ze moet richting geven aan de gemeenschap. Als we zien dat criminaliteit door t.v.-programma's wordt gestimuleerd, als onze mensen beïnvloed worden door het zien van programma's op de televisie waarin mensen zonder gevoel worden neergemaaid, moet daar iets aan gebeuren. Als onze gemeenschap ook zo'n kant op gaat, moeten we ingrijpen."

Maar moet dat met OKSNA-gelden?

"Ik zal je één ding zeggen. Toen ik directeur van de OKSNA was, werden we geconfronteerd met een bepaalde zaak. Ze wilden ons uit Nederland een toneelstuk sturen waarin alle acteurs, allemaal mannen, de hele avond naakt op het toneel stonden. Alle eilandgebieden hebben dat afgekeurd. Dat is in strijd met onze eigen cultuur, met onze eigen opvattingen over zeden en moraal. Als het cultuurbeleid helemaal geprivatiseerd zou worden kan de overheid hier niets meer tegen doen, is het niet tegen te houden. Zo ook met dat beeld van Toos Smeulders, met die geprononceerde penis. Dat kon niet! Dit is aan een beschouwing toe. Er moet een discussie komen over kunstuitingen en over de bemoeienis van de overheid daarin. Die is nodig om al deze componenten."

"Tegenwoordig stelt Nederland, en dat vind ik een goede opstelling van Nederland, dat wat naar de Antillen komt, een brede culturele draagkracht moet hebben. Vroeger bij de Sticusa was dat niet zo. Het moet niet alleen ten goede komen aan een klein deel van de bevolking, die zoiets kan waarderen. Dat is ook niet vol te houden tegenwoordig, want ons volk is kritisch aan het worden. Daarom zal ook de politiek er anders uit gaan zien. We zullen in de toekomst geen tijd meer hebben voor kibbelarijen zoals deze. In de toekomst zal de minister in een dergelijk geval zeggen: Meneer de gedeputeerde, ik heb uw voorstel voorgelegd in Nederland. Zij willen er niet mee instemmen. Gaarne verwacht ik uw reactie en laat me weten waarmee ik u verder nog van dienst kan zijn. U heeft recht op uw eigen standpunt. Dan heeft de gedeputeerde niets meer om ruzie over te maken of om te polariseren."

Miss Marise Bos: 'Studie prevaleert, maar ook eventueel modellenwerk'

"Nee, ik heb mezelf niet opgegeven voor de Miss Curaçao-verkiezingen 1994", vertelt Marise Bos, first runner up van deze verkiezingen en deelneemster aan de Miss World-verkiezingen in het Zuidafrikaanse Sun City.

"Ik was aan het werk bij Pinnochio, zat nog op school, het Radulphus College. Toen benaderde Giana Prince mij. Die vroeg me of ik het niet leuk zou vinden om eens een keer mee te doen. Dat leek me in eerste instantie maar niets. Ik had helemaal geen ervaring, ook nooit modeshows gelopen, niets. Maar ze gaf me een telefoonnummer en zei 'denk erover na'.

Toch vond ik Miss-verkiezingen altijd wel leuk. Ik keek er vaak naar, vooral ook naar Miss Universe. Ik ben er uiteraard voor, het is beslist geen *'vee- en vleeskeuring'*. Ik heb er dus over nagedacht en toen kwam ik thuis en vertelde het aan mijn ouders en die zeiden: Ja, dat zou een leuke ervaring zijn. En mijn vrienden: Ja, dat moet je doen, zo'n kans krijg je nooit meer. Maar ik twijfelde nog steeds. Zo'n podium met al die mensen er omheen, nee.

Maar toen heeft men mij de mogelijkheid gegeven om drie maanden mee te draaien met al die voorbereidingslessen en daarna kon ik alsnog beslissen of ik het wilde of niet. Er kwam iemand uit Venezuela, Giselle Reyes, om lessen te geven, looplessen, pasarella en etiquêttelessen.

Na die drie maanden kon ik dus beslissen of ik mee wilde doen en toen vond ik het toch wel leuk. Iedere keer dat ik die lessen volgde dacht ik 'ja, daaar zit toch wel wat in'. We hadden ook public speaking-lessen, daar leer je veel van. En toen heb ik uiteindelijk de knoop doorgehakt.

En ik heb er zeker geen spijt van. Vooral niet toen ik eerste finaliste werd en ik naar de Miss World-verkiezingen kon gaan. Een geweldige ervaring die ik nooit zal vergeten.

Miss Curaçao Miruschka Jansen, gaat geloof ik naar Namibië voor de Miss Universe-verkiezingen, maar dat is pas in mei dit jaar.

Sun City, ik vond het er ronduit fantastisch. We waren daar met 87 kandidates voor de titel, allemaal uit verschillende landen, verschillende geloven, verschillende culturen, allemaal bij elkaar en allemaal in vrede. Terwijl zoveel landen oorlog met elkaar voeren. Wij waren constant allemaal samen, *peaceful* en dat was toch bijzonder geslaagd. En ook dat we president Nelson Mandela ontmoet hebben. Het is een grote eer om zo iemand de hand te mogen schudden.

Wat ik ook zo bijzonder vind van de Miss World in vergelijking met de Miss Universe-verkiezingen is, dat Miss World meer ingesteld is op liefdadigheid. De opbrengst gaat voornamelijk naar kinderen in ziekenhuizen, kinderen met aids. We liepen bij voorbeeld een modeshow en daarvan wisten we dat de opbrengst zou zijn voor kinderen met aids. Je doet zoiets natuurlijk met veel plezier.

Naar aanleiding van de verkiezingen heb ik aanbiedingen gekregen om modeshows te lopen en dat heb ik gedaan. Er waren op Curaçao een heleboel modeshows toen ik in Zuid-Afrika was.

Daar kon ik helaas niet aan mee doen, maar toen ik terug waren er toch nog een aantal. Ik hoop dat in de toekomst ook te blijven doen.

Ik werk momenteel niet samen met één bepaald modellenbureau. Maar als bij voorbeeld Annemarie Braafhart een show geeft dan vraagt ze me ook. Ik ben van plan dit jaar naar Nederland te gaan, maar tot dat ik weg ga, ben ik van plan op Curaçao modeshows te blijven lopen.

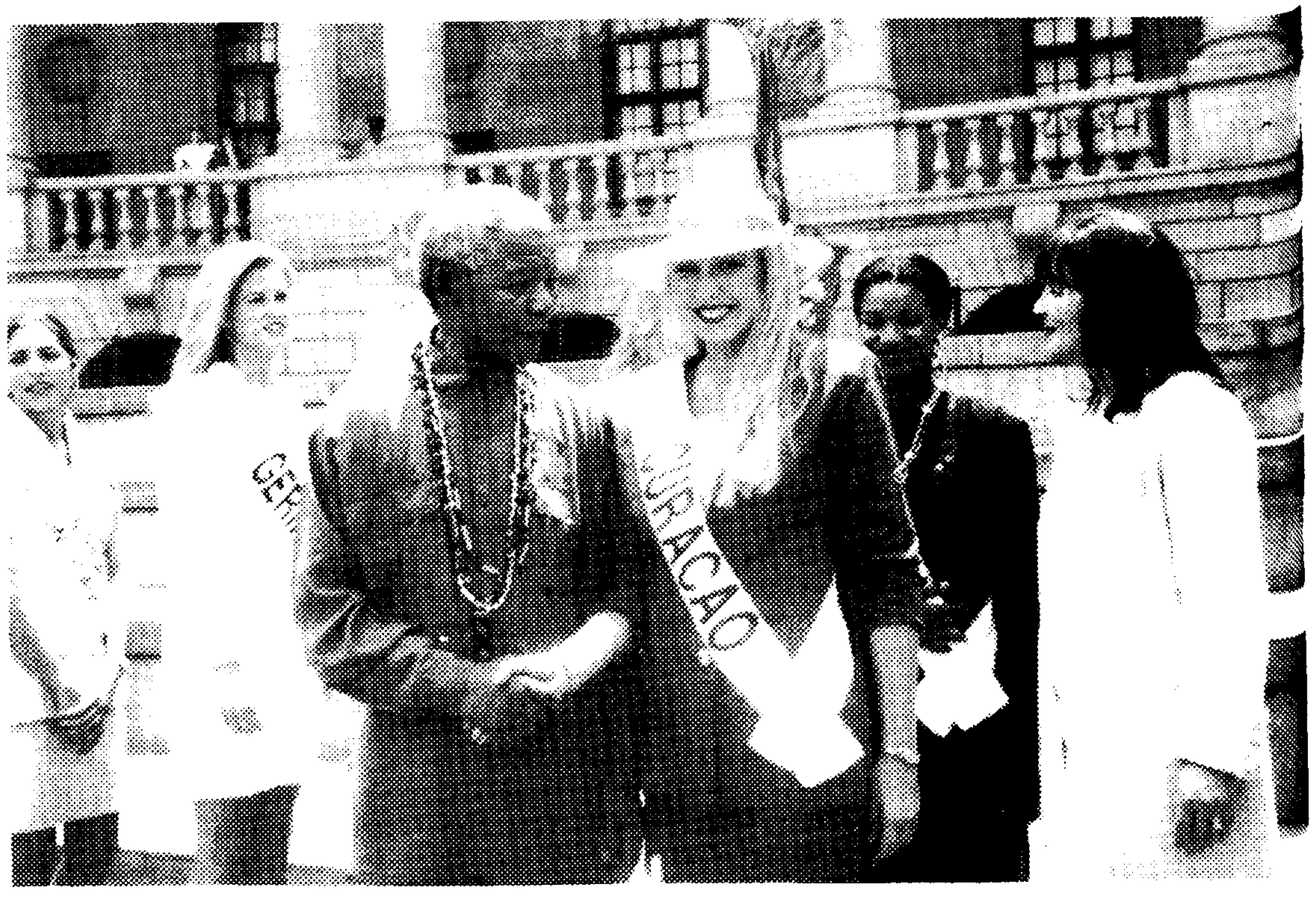
Als ik in Nederland ben staat mijn studie voor mij voorop. Ik ga technische bedrijfskunde studeren in Eindhoven aan de Technische Universiteit. Maar ik hoop in mijn vrije tijd wat bij te verdienen en dan zou ik het leuk vinden om modellenwerk te doen.

Ik heb ook mee gedaan aan Miss Antilles International. Dat wordt een keer per jaar gehouden en daar doen verschillende landen aan mee, zoals Colombia, Venezuela en Puerto Rico, dus hier in de buurt. Ook Aruba was erbij en de verkiezingen worden elk jaar ergens anders gehouden, de laatste maal op Curaçao.

Men heeft mij toen, in augustus, gevraagd of ik Curaçao wilde vertegenwoordigen. Er deden geloof ik twaalf meisjes aan mee en daar heb ik van gewonnen. Ja, half augustus, anderhalve maand na de Miss Curaçao-verkiezingen. Een goede, nuttige ervaring, want dan heb je toch wat meer stage-ervaring om naar Miss World te gaan.

Ik zou eventueel ook in Nederland mee kunnen doen aan de verkiezingen omdat ik in Nederland geboren ben. Maar naar Miss World kan ik niet meer. Dat is altijd een eenmalige zaak."

Marise Bos is vorig jaar voor haar VWO-examen geslaagd en werkt nu tijdelijk in de Cactus Club als hostess.

■*Marise Bos op bezoek bij de Zuidafrikaanse president Nelson Mandela in het charmante gezelschap van Miss American Virgin Islands Jessalyn Pearsall (17), Miss Duitsland Marte Helberg (18, Miss Nigeria Suzan Hart (19 en de flamboyante International President van de Miss World Organization Julia Morley.*

■ *In de nachtclub van het exclusieve 'The Palace' van het Zuidafrikaanse Sun City, waar de Miss World-verkiezingen 1994 eind vorig jaar werden gehouden.*

Marise staat op de foto met de latere winnares, de 21-jarige Miss India Aiswarya Rai. Rai kreeg van de Miss World Organization als nieuwe Miss World een prijzenpakket ter waarde van ruim een half miljoen dollar, waaronder een royale geldprijs, een Mazda MX6, een vakantie op Paradise Island in de Bahamas, sieraden, kleren en cosmetica.

Door Hans Vaders

Ria Houwen in Gallery '86

■*'Westpunt Curaçao', olieverf, 1991*

■*Vandaag 15 januari vindt om 17.00 uur in Gallery Eighty Six in Punda door statenlid Michèle Capriles de opening plaats van de expositie 'Nieuwe Zeeën' van Ria Houwen. Houwen vertoont nieuw werk in olieverf en gemengde technieken. De kunstenares werd 15 december 1947 in het Nederlandse Horst geboren. Haar opleiding verkreeg zij aan de Academie voor Beeldende Vorming Tilburg. Vanaf 1975 werd het werk van Houwen regelmatig tentoongesteld op Curaçao en in Nederland, onder andere in Gallery Eighty Six, het Curaçaosch Museum, Galerie Hüsstege in Den Bosch en Galerie Sub Rosa in Maastricht. De schilderes nam ook deel aan het succesvolle Gala di Arte, dat in november 1991 in het International Trade Center werd georganiseerd. De expositie in de Gallery met uitzicht op Handelskade en pontjesbrug is tot 22 februari te bezichtigen.*

MOEDERS MOETEN MACHTELOOS TOEZIEN

Surinaamse vrouwen vaak mishandeld en misbruikt

De Hindoestaanse vrouw wist dat haar man incest pleegde met haar dochter, maar durfde geen stappen te ondernemen. Op een gegeven moment hield ze het echter niet meer vol. Ze sprak haar man erover aan. Dit werd haar niet in dank afgenomen. Hij liet zijn echtgenote vervolgens alle hoeken van de kamer zien. "Als vader heb ik recht om seks met mijn dochter te bedrijven. Als dochter is ze mijn bezit."

"Een van de belangrijkste plichten die een Hindoestaanse vrouw in het huwelijk heeft te vervullen, is het behagen van haar man. Vrouwen zijn geneigd seksueel misbruik te zien als het gevolg van hun eigen tekortkoming. Uit angst dat de omgeving de schuld bij hen zal leggen, houden zij hun mond."

Sociaal-cultureel wetenschapster drs Bea Lalmahomed noemt dit in haar onlangs in Nederland verschenen boek *'Schade, schande, schuld'* een van de redenen waarom Surinaamse vrouwen - en met name de Hindoestaanse - seksueel misbruik niet snel zullen aangeven.

Maar volgens de onderzoekster geldt daarentegen seksueel misbruik van minderjarigen onder Creolen en Hindoestanen wel als verwerpelijk en schandelijk. Er wordt echter met grote terughoudendheid over gesproken. Lalmahomed: "Om te beginnen rust op alles wat met seksualiteit heeft te maken een groot taboe; het vormt geen onderwerp van gesprek. Verder wordt zwijgzaamheid in de hand gewerkt door angst voor de gevolgen die het bekend worden van incest zal hebben. De positie en de reputatie van het gezin en de familie binnen de gemeenschap lopen daardoor schade op. Bovendien brengt het slachtoffer haar eigen kans op het sluiten van een goed huwelijk in gevaar."

Een andere reden waarom misbruikte jonge meisjes liever zwijgen is er een die ook vaak bij de autochtone bevolking in Nederland wordt gehanteerd: angst voor de dader. "Daders proberen door dreigen te voorkomen dat het slachtoffer gaat praten. Direct, maar ook indirect zeggen ze dat ze personen die hen dierbaar zijn kwaad zullen doen."

Er is nog een middel waarvan de daders zich bedienen: ze doen een beroep op de loyaliteit jegens de ouders of het gezin. 'Je mag hierover niet praten met mamma, anders wordt zij ziek en dan gaat ze naar het ziekenhuis of gaat ze van verdriet weg bij je'. En met name in Hindoestaanse gezinnen zou er nogal eens worden gedreigd met echtscheiding."

Ondanks de zwijgzaamheid van de slachtoffers hebben de meeste hulpverleners wel een beeld gevormd van de oorzaken die leiden tot lichamelijke mishandeling en seksueel misbruik: *alcohol*. Volgens de onderzoekster zou alcoholisme met name in Hindoestaanse kring een veel voorkomende reactie zijn van mannelijke gezinshoofden. Daarnaast spelen buitenechtelijke relaties een rol. En dan zijn er nog allerlei andere redenen die de daders zouden noemen zoals de tv waar seksualiteit wordt getoond, vrouwen zouden zich te verleidelijk kleden, de migratie en de kleine behuizing.

Blijft het gebrek aan affectie over. Mannen zouden deze proberen te *compenseren* door het aangaan van een seksuele relatie met de dochter.

Dat dit door een moeder als verschrikkelijk wordt ervaren vertelt een vrouw in het boek: "Het is moordend als je weet wat er in je huis met je dochter gebeurt en je bent machteloos. Dit met lede ogen moeten aanzien is onbeschrijflijk. Als moeder gaan je haren, elk moment dat het in je opkomt, wel honderd keer overeind staan."

Kleinere reisbureaus gedupeerd: Antillenreizen met ongeboekte tickets

Hotelplan Nederland biedt de komende zomer chartervakanties aan naar de Nederlandse Antillen terwijl het contract met de KLM over vliegtuigstoelen nog lang niet rond is. De reisorganisatie gokt er op dat binnen afzienbare tijd wel overeenstemming over grote aantallen goedkope stoelen zal worden bereikt met de luchtvaartmaatschappij.

"Zou dat onverhoopt niet lukken, dan kopen we gewoon dure losse stoelen", aldus directeur Wouter de Wolf. "De klant gaat in ieder geval op reis voor het bedrag dat in de gids staat."

Deze merkwaardige situatie van *vliegvakanties-zonder-vliegtuigstoel* is ontstaan nadat enkele maanden geleden drie grote Nederlandse reisorganisaties (Holland International, Arke Reizen en Maduro Travel) een uniek contract sloten met de KLM, waarbij ze wekelijks op een gewone lijndienst naar de Antillen 275 goedkope stoelen reserveerden. Andere kleinere touroperators, zoals Hotelplan, visten daarmee achter het net, omdat zij er niet in slaagden gezamenlijk ook zo'n groot aantal stoelen tegelijk te reserveren.

De KLM zit namelijk vast aan een afspraak met het Van der Valk-concern, dat zelf ook wekelijks tweehonderd passagiers naar de Antillen brengt, waarin staat dat alleen anderen goedkoop mee mogen vliegen met de KLM als ze een groep van minimaal tweehonderd vakantiegangers aanbieden.

"En op zulke grote aantallen wekelijks zijn de Antillen qua accommodatie nog helemaal niet voorbereid. Dat kunnen ze helemaal niet aan, maar aan de andere kant is het ook natuurlijk van de gekken dat wij nu alleen mee zouden mogen als we hele dure lijndienststoelen kopen", aldus een geïrriteerde De Wolf medio december bij de presentatie van de Zomergidsen 1995.

Uit gesprekken met de KLM heeft hij echter inmiddels begrepen dat die maatschappij er toch voor voelt de ruzie te sussen door de kleinere reisorganisaties eventueel contractueel op te nemen bij de grotere. Of dat lukt is echter afhankelijk van Holland International dat de *hoofdcontractant* is en dat voorlasnog niet bereid lijkt te zijn de bijzondere concurrentiepositie af te staan.

Paul de Leeuw

Ace of Base

Popjaar 1994: Niets nieuws onder de zon

DE OUDJES DOEN HET NOG STEEDS GOED

Kurt Cobain, hij is niet meer

- door Max Steenberghe -

Ooit was pop moderne muziek. Nieuw. Revolutionair. Grensverleggend. Wereldschokkend. En nu? Nu ligt Pink Floyd in de supermarkt, staat Marco Borsato in Nederland drie maanden op 1, vliegen kaarten voor het Kuipconcert in Rotterdam van René Froger harder de deur uit dan die voor de Stones, jaagt de enige nieuwe ster van de *nineties* onder druk van zijn roem een kogel door zijn hoofd en is de grootste klapper een twintig jaar oude plaat van Spaanse monniken.

Zo er de afgelopen jaren sprake was van een vooruitgang in de rock, kwam die in de praktijk neer op een herhalingsoefening. De singer/songwriters, de blues-hausse, de wederopstanding van de gitaargroepen, ja zelfs de grunge was geen verrassing: hippie Neil Young liet zijn gitaar 25 jaar geleden al grommen.

Is er dan echt niets nieuws onder de zon? Techno? House? Gangstra-rap? Metal misschien? Nee, er is niets wat we niet gehoord hebben.

Veronica's Album Top-100

1. Mariah Carey: Music box
2. Laura Pausini: Laura
3. Aerosmith: Get a grip
4. Laura Pausini: Laura Pausini
5. Bryan Adams: So far
6. Ace of Base: Happy nation
7. Paul de Leeuw: Plugged
8. Pink Floyd: Division Bell
9. Ruth Jacott: Hou me vast
10. Bold & Beautiful: Duets

Veronica's Single Top-40

1. Marco Borsato: Dromen zijn bedrog
2. Reel 2 Reel: I like to move it
3. Mariah Carey: Without You
4. Paul de Leeuw: Ik wil niet
5. Wet Wet Wet: Love is all around
6. Prince: The most beautiful girl
7. Andre Rieu: Second waltz
8. Youssou N'Dour: 7 seconds
9. Rednex: Cotton eye Joe
10. 2 Brothers on the 4th Floor: Dreams

Nederlandse Mega Single Top-50 1994

1. Marco Borsato: Dromen zijn bedrog
2. Paul de Leeuw: Ik wil niet
3. Prince: The most beautiful girl
4. Pearl Jam: Dissidents
5. Wet Wet Wet: Love is all around
6. Mariah Carey: Without You
7. Cappella: Move on baby
8. Reel 2 Reel: I like to move it
9. Rednex: Cotton eye Joe
10. Johan & de Groothandel: Als Dick me...

Nederlandse Album-Mega Top-100 1994

1. Mariah Carey: Music box
2. Laura Pausini: Laura
3. Wet Wet Wet: End of part one
4. Bold & Beautiful: Duets
5. Laura Pausini: Laura Pausini
6. Paul de Leeuw: Plugged
7. Paul de Leeuw: Paracdmol
8. Pink Floyd: Division Bell
9. Bon Jovi: Crossroad
10. Andr, Rieu: Strauss & Co

JANUARI

In de VS en Engeland wordt het onderzoek naar de dood van Jimmy Hendrix en Brian Jones opnieuw opgepakt door de politie. Harry Nilsson overlijdt na een hartaanval. Bryan Adams speelt in Vietnam.

Platen: Het hele jaar zal gewacht worden op lang aangekondigd werk van Nirvana (Unplugged), Michael Jackson (Greatest hits), Pearl en Jam en - al vijf jaar onderweg - de tweede Stone Roses. Elke maand staan ze op uitkomen, elke maand worden ze uitgesteld.

Jacksons verzamelplaat - waar hij slechts twee nieuwe nummers voor hoeft te maken - is er ook nu nog steeds niet. Maar Jackson was het nieuwe jaar ook niet prettig begonnen: hij heeft de hele wereld achter zich aan door de vermeende pedofiele acties.

Prince, ook wel Victor

FEBRUARI

Cure-lid Lol Tolhurst sleept baasje Robert Smith voor de rechter met een miljoenenclaim, omdat hij onrechtmatig uit de groep zou zijn gezet. Maanden later weet Smith aan de hand van video's te bewijzen dat Tolhurst zelfs *onstage* niet eens weet waar hij is of wat hij behoort te doen. Lol moet een miljoen aan kosten betalen.

De Jackson-familie geeft opeens een groots concert om prijzen uit te rijken aan (hun) platenbaas Berry Gordy en aan Liz Taylor. Heel de wereld wacht op een verpletterende Michael, maar deze staat op de achtergrond en neuriet wat mee.

MAART

Spaghetti Incident, de coverplaat van Guns 'N' Roses, veroorzaakt een relletje, omdat er een nummer van seriemoordenaar Charles Manson op staat. De opbrengst gaat echter naar de slachtoffers en dus is het weer goed.

Meer onrust wordt veroorzaakt door Kurt Cobain, die middenin de Europese tour van Nirvana plots in coma belandt in het ziekenhuis van Rome na een overdosis champagne en rohypnol. De tour wordt eerst uitgesteld, dan afgeblazen en Kurt kan voor de zoveelste maal de kliniek in.

Barbra Streisand treedt voor het eerst in 27 jaar op en vraagt voor die gelegenheid 1000 tot 2500 piek per kaartje.

Bryan Adams heeft last van de herrie uit een kroeg naast zijn Londense woning.

Als protesteren niet helpt, koopt hij de kroeg op en sluit de tent. Na jarenlang onderhandelen hebben de Eagles elkaar eindelijk weer gevonden voor een MTV-optreden plus een korte maar hevige tour door de VS. De aanleiding voor de reünie is overduidelijk: kaartjes kosten tot vierhonderd gulden.

Ook Cream wordt heropgericht. Zonder Clapton, maar met Gary Moore zodat het trio BBM heet: Baker, Bruce & Moore.

Platen: Binnen een week goud, twee weken later platina, nog een week later dubbel platina: de bestverkochte plaat is van de Spaanse monniken. Zelf snappen de heren er niks van: de opnames zijn uit 1973.

APRIL

Vrijdag 8 april gaat een schok door de muziekwereld: het lijk vn Kurt Cobin (27) wordt in diens huis gevonden. Hij pleegde de dinsdag ervoor zelfmoord. Een warrige afscheidsbrief aan Courtney, dochter Francis Bean en de fans eindigt met een Neil Young-citaat: *it's better to burn out, than to fade away*. Young zegt het nummer nooit meer te spelen en brengt maanden later een cd uit Sleeps with Angels. Zeker acht fans zullen Cobain volgen in de dood.

Woodstock '94

Erin Everly sleept ex-echtgenoot Axl Rose voor het gerecht wegens mishandeling. Hij haar voor geestelijke onderdrukking.

Platen: na jaren weer een nieuwe cd van Pink Floyd. The Division Bell komt overal ter wereld op 1 binnen en is tevens startsein voor een wereldtour. Première is in het zonnige Miami, waar het die avond prompt regent.

MEI

De hitlijsten worden gedomineerd door All around the world, een Troggs-cover door Wet Wet Wet wat zijn succes voornamelijk dankt aan Four weddings and a funeral, de romantische comedie die tot allergrootste Engelse filmsucces zou uitgroeien. Componist Reg Presley was al decennia straatarm en kreeg nu in een klap meer dan drie miljoen in zijn schoot geworpen. Desgevraagd zei hij het geld te willen besteden aan research naar buitenaards leven en de geheimzinnige graancirkels...

Als hij nog niet dood was, moet dit de definitieve klap zijn: de dochter van Elvis, Lisa Marie, trouwt in het geheim met Michael Jackson. Beiden hebben niet geheel toevallig, precies 500 miljoen in kassa. Commentaar van de ex van Lisa Marie: "Maar de kinderen krijgt hij niet."

JUNI

Pearl Jam spant een proces aan tegen Ticketmaster, het Amerikaanse voorverkoopbureau, dat het niet eens is met de lage prijzen die de groep voor haar tickets vraagt.

De drie resterende Beatles nemen een nieuwe song op: van Yoko Ono krijgen ze een demotape waarop Lennon wat voor zich uit neuzelt. Ringo, Paul en George completeren de song, maar hij zal pas volgend jaar uitkomen.

Het zit Courtney Love niet mee: Hole-bassiste Kirsten Pfaff overlijdt op de 16de aan een heroïne-overdosis.

Na bijna twee jaar procederen geeft de rechter uiteindelijk Sony gelijk in de rechtzaak die George Michael tegen de 'uitzuigers' aanspande. Hij gaat in hoger beroep en maakt dus nog steeds geen muziek.

JULI

Bij de WK-finale het traditionele concert van de drie tenoren Carreras, Pavarotti en Domingo. Dirigent Mehta loopt na de ouverture boos weg, omdat VIP's voor zijn neus heen en weer drentelen.

De New York Post plaatst foto's van Evan Dando en Courtney Love in verregaande staat van ontkleding en innig zoenend.

AUGUSTUS

Het kan u niet zijn ontgaan: 25 jaar geleden werd het Woodstock-festival gehouden en dus vindt een tweede festival-editie plaats met als headliners Metalica en Aerosmith. De pers is laaiend omdat de kaartjes poepduur zijn. Maar de fans mopperen niet en knippen eenvoudigweg de hekken kapot. Als er dan ook weer een regenstorm losbarst, is alles weer helemaal het oude. Tien miljoen mensen maken het thuis mee, via abonnee-tv. Geen echt genot: de camera's concentreren zich op blote borstjes.

SEPTEMBER

Supermodel Naomi Campbell speelt in een film, schrijft een boek en maakt zowaar een plaat. Journalisten verdringen zich voor interviews, maar na een maand zijn er in Engeland slechts 176 stuks verkocht.

OKTOBER

Jarenlang hebben ze ruzie gemaakt, maar tot veler verbijstering duiken ex-Zepkopstukken Robert Plant en Jimmy Page gebroederlijk op voor een MTV-Unplugged-sessie. Er komt uiteraard een cd uit voort, waarop de hardrockers worden begeleid door een groot symfonie-orkest en een groep Marokkaanse en Egyptische trommelaars. Komend jaar op tournee!

Met evenveel tam tam kondigt Todd Runtgrenn het allereerste interactieve concert aan. Wat blijkt? Je mag meezingen. Gilby Clarke staat buiten de Gunners. Wie wie heeft ontslagen blijft voorlopig, zoals gewoonlijk, de vraag. En naar eigen zeggen terug naar de punk: REM, met hun langverwachte nieuwe Monster.

NOVEMBER

In een poging de stroom bootlegs te stoppen komt Nirvana's Unplugged-sessie uit op cd. In de VS komt de plaat op 1 binnen. Geen wonder: in drie dagen twee miljoen stuks over de toonbank.

Amsterdam huilt als Manfred Langer, opperhomo en brein van de IT, sterft. Zijn begrafenis legt het complete centrum stil.

Platen: Aerosmith sluit een geweldig livejaar (waar speelden ze niet?) af met een box waarin 13 cd's zitten. Ook uit: Black Crowes Amorica. Wegens uit een broekje piepend schaamhaar is de plaat in de VS nauwelijks te krijgen. En slechts een maand alsnog officieel verkrijgbaar. het Black Album van Prince. Nog ouder: radio-opnames van de Beatles. In Spanje circuleert een single van een zingende paus.

DECEMBER

Marco Borsario breekt in Nederland het record van Bryan Adams door liefst twaalf weken op nummer 1 te staan met 'Dromen zijn bedrog'.

In New York wordt voor 200 gasten in het diepste geheim de moeder der Unplugged's opgenomen: die van Dylan.

Op de valreep alsnog de langbeloofde nieuwe Pearl Jam: Vitalogy.

En ook het hele jaar in de geruchtenrubrieken: Guns 'N' Roses. Nummers die Slash voor een solo-plaat opnam zou Axl juist voor de groep willen hebben, wat weer niet de bedoeling is van de krullebol. Kortom: niets dan ruzie. Maar op de valreep alsnog een echte nieuwe single. Hoewel? Het is een Stonescover. De titel is zeer toepasselijk: *Sympathie for the devil*.

Ziek & Gezond

Max Ooft

Endometriose

= door Max Ooft =

Endometriose is het voorkomen van baarmoederslijmvlies op een andere plaats dan normaal, en is een goedaardige aandoening die erg vaak kan worden aangetroffen. Volgens sommige schattingen komt het voor bij wel 15 à 20 procent van alle vrouwen tussen 25 en 45 jaar! De klachten die ontstaan, kunnen heel typisch, maar evengoed heel onherkenbaar en daarom ook onbegrepen zijn, wat erg frustrerend kan zijn voor de vrouw.

De baarmoeder (*uterus*) van de vrouw heeft van binnen een zachte, slijmerige bekleding, een slijmvlies. Dit baarmoederslijmvlies (*endometrium*) wordt eens per maand dikker doordat bepaalde hormonen er invloed op hebben. Het baarmoederslijmvlies wordt er door die hormonen als het ware op voorbereid om een eitje van de vrouw op te vangen nadat het bevrucht is, om daar verder uit te kunnen groeien tot een embryo. Als het eitje die maand echter niet bevrucht wordt door een zaadcel van de man, dan komt het eitje samen met het dikke baarmoederslijmvlies naar buiten; dat noemt men dan de menstruatie.

Gewoonlijk komt baarmoederslijmvlies alleen aan de binnenkant van de baarmoeder zelf voor, maar soms ook op andere plaatsen; dat noemt men dan *endometriose*. Dat kan klachten veroorzaken omdat het baarmoederslijmvlies op die andere plaatsen elke maand óók dikker wordt en ook gaat bloeden. Die andere plaatsen met stukjes baarmoederslijmvlies kunnen zijn: in de eileiders of aan de eierstokken, tegen de darmen aan, in oude littekens (bij voorbeeld van een vroegere buikoperatie), achter de blaas, enzovoorts. Men heeft zelfs wel eens baarmoederslijmvlies in de longen en onder de huid van de arm gevonden! Maar dat is heel zeldzaam; meestal zitten de 'haardjes' in de buurt van de baarmoeder, in het kleine bekken.

OORZAAK

Hoe het komt dat baarmoederslijmvlies (*endometrium*) op andere plaatsen dan gewoonlijk terecht komt, is niet helemaal duidelijk. Het zou kunnen zijn dat bij de menstruatie, het bloed met stukjes slijmvlies niet alleen naar buiten wordt gestoten, maar ook naar boven, naar de eileiders toe, wordt gedrukt. Het blijft dan in de eileiders vastzitten of kan via de eileiders zelfs in de buikholte terecht komen. Vooral als er verklevingen zijn in de baarmoeder, bij voorbeeld na een baarmoedeontsteking, kan het menstruatiebloed niet goed naar buiten komen en wordt het in tegenovergestelde richting gestoten.

Ook denkt men dat er heel kleine stukjes baarmoederslijmvlies in de bloedvaten kunnen worden meegenomen naar andere plaatsen om daar uit te groeien. Of het slijmvlies op de verkeerde plaatsen ontstaat uit soortgelijke cellen die gewoonlijk echter niet tot een dergelijke ontwikkeling komen. Een combinatie van deze factoren is het meest waarschijnlijk. Endometriose komt trouwens vaker voor bij vrouwen die familieleden met dezelfde aandoening hebben; er schijnt dus een soort erfelijke aanleg te zijn.

VERSCHIJNSELEN

In ongeveer 25 procent van de gevallen van endometriose treden er helemaal geen klachten op, en wordt de afwijking nooit, of per toeval ontdekt. De verschijnselen die ontstaan, hangen af van de plaats waar het baarmoederslijmvlies zit en hoe groot de stukjes zijn. Bovendien kunnen er hormoonstoornissen optreden. Meestal klaagt de vrouw over pijn in de (onder)buik, soms in de rug. In typische gevallen merkt ze op, dat deze pijnen beginnen vlak vóór de ongesteld moet worden en tijdens de dagen zelf, want dan wordt het baarmoederslijmvlies ook op de afwijkende plaatsen veel dikker en gaat ook bloeden. Bij endometriose die allang bestaat, is dit echter niet meer zo duidelijk.

Als de endometriosebrokjes vlakbij de vagina zitten, kan er pijn gevoeld worden tijdens de omgang of bij het afgaan. Een belangrijke complicatie van endometriose is het ontstaan van onvruchtbaarheid. Door de propjes baarmoederslijmvlies kunnen de eileiders verstopt raken, er treden verklevingen in op, en ook de hormoonstoornissen die tegelijk met endometriose voorkomen, maken de kans op zwanger worden kleiner.

Bij lichamelijk onderzoek door de arts kunnen de bolletjes baarmoederslijmvlies soms gevoeld worden, vooral als ze bloed eromheen of erin hebben (het worden dan 'zakies' ofwel *cysten* met oud bloed erin), en bij het kijken met een buisje in de buikholte (onder narcose: *laparoscopie*) zijn ze meestal ook te zien.

Helaas worden de klachten van de vrouw met endometriose vaak niet herkend als zodanig, omdat men denkt dat haar verschijnselen 'geestelijk' zijn, veroorzaakt door problemen en stress. Dan kán inderdaad het geval zijn, maar toch moet een lichamelijke oorzaak van de (pijn)klachten eerst worden uitgesloten. Dergelijke klachten kunnen ook voorkomen bij heel andere ziektebeelden. Pijn bij de menstruatie of bij de omgang, langdurende of hevige menstruaties, tussentijds bloedverlies en onvruchtbaarheid, zijn trouwens klachten die altijd verder onderzocht moeten worden door een (vrouwen)arts.

Endometriose komt overigens heel zelden voor bij vrouwen jonger dan 20 jaar of nadat de menstruaties al gestopt zijn (na de overgang dus), dus dergelijke klachten wijzen in die gevallen eerder op een andere aandoening. Ook vrouwen, die al kinderen hebben, hebben veel minder last van endometriose, omdat het baarmoederslijmvlies op 'verkeerde' plaatsen vaak helemaal verschrompelt tijdens een zwangerschap van negen maanden.

BEHANDELING

In lichte gevallen van endometriose is er vaak helemaal geen behandeling nodig, of worden er lichte pijnstillers voorgeschreven om het ongemak van de menstruatie te helpen verlichten. Als er echter uitgebreide klachten zijn, of er bestaat een probleem van onvruchtbaarheid waarbij endometriose waarschijnlijk de oorzaak is, is er een goede behandeling mogelijk met tabletten, die bepaalde hormonen bevatten.

Deze hormonen maken dat het baarmoederslijmvlies een tijdlang 'op non-actief' wordt gesteld, waardoor het gaat verschrompelen. Tenslotte blijft dan alleen het baarmoederslijmvlies op de normale plaats, dus in de baarmoeder, bestaan. Het is wel een langdurige (maandenlange) en kostbare behandeling. Bij een geslaagde behandeling zal de vrouw nog kinderen kunnen krijgen, tenzij de verkleving al te ver gevorderd was of er andere (hormonale) stoornissen bestaan.

In ernstige gevallen, als de stukken baarmoederslijmvlies erg groot zijn geworden, kan het nodig zijn om ze operatief weg te halen. Helaas zal hierbij vaak ook een eileider of eierstok verwijderd moeten worden, omdat de brokken baarmoederslijmvlies helemaal verkleefd zitten hieraan. In enkele gevallen, vooral as de endometriose-haarden gelokaliseerd zijn in de baarmoederspieren en daar veel pijn en bloedingen veroorzaken, moet zelfs de hele baarmoeder verwijderd worden. De manier waarop de aandoening zal worden aangepakt, de vóór- en nadelen, moeten vanzelfsprekend eerst uitgebreid besproken worden met de patiënte.

Endometriose is dus een frequente aandoening bij vrouwen tussen 25 en 45 jaar, berustend op het voorkomen van baarmoederslijmvlies op andere plaatsen dan normaal, onder andere in de eileider en eierstok. De precieze oorzaak is niet helemaal duidelijk. Verschijnselen zijn pijn in de onderbuik vlak vóór en tijdens de menstruatie, onvruchtbaarheid en hevig of lang vloeien bij de menstruatie. De behandeling kan medicamenteus (hormonaal) of chirurgisch (operatie) zijn.

Groot deel Californië tot noodgebied uitgeroepen

■ *MALIBU - Aan het strand van Malibu liggen bomen en planten en andere vegetatie welke zijn losgewoeld door de enorme regenbuien van de laatste dagen welke een groot deel van Californie treffen. President Bill Clinton heeft 24 gebieden in deze Amerikaanse staat tot rampgebied uitgeroepen.* (AFP-satellietfoto)

Schaken

Jules Welling

Verplicht Siciliaans

= door Jules Welling =

De import-Arubaan Joop van Oosterom is in de schaakwereld bekend als een zeer genereuze sponsor. Hij organiseert jaarlijks het Melody Amber-toernooi in Monaco (rapid- en blindschaak) en een ontmoeting tussen de wereldtop der vrouwen en voormalige topgrootmeesters, waarvan de eerste aflevering twee jaar geleden op Aruba werd gehouden. Daarnaast financiert hij trainingsmatches voor de nummer 1 van Nederland, Jeroen Piket, die inmiddels al zijn krachten heeft mogen meten met Viktor Korchnoi (Zwi), Lev Poloegajevski (Rus) en Ljubomir Ljubojevic (Ser). Ook is Van Oosterom actief bij de sponsoring van het damesschaak.

Hij houdt van een geintje, van iets ongewoons en hij kan het zich permitteren. Zo trok hij onlangs zijn chequeboek open voor het Poloegajevski-toernooi in de Argentijnse hoofdstad Buenos Aires. Hij stelde de acht deelnemers een prijzenfonds van maar liefst 130.000 dollar in het vooruitzicht onder voorwaarde dat ze in iedere partij het Siciliaans op het bord zouden brengen.

Nu is dat een zeer gangbare opening in de huidige grootmeesterpraktijk en een van de populairste, maar ook gecompliceerdste varianten is vernoemd naar Lev Poloegajevski, een Rus die tegenwoordig in Parijs woont. 'Poloe', zoals hij in de schaakwereld genoemd wordt, is een goede vriend van Van Oosterom en het leek een aardig idee de zestigste verjaardag van Poloe te vieren met een Siciliaans thematoernooi. Helaas werd de Rus in de loop van dit jaar getroffen door een ernstige ziekte, waarvan hij inmiddels weer voorspoedig genezen, maar hij kon vanzelfsprekend niet meer zelf van de partij zijn. Het toernooi werd er niet minder om.

Het Siciliaans is een van de oudste schaakopeningen: 1. e2-e4, c7-c5. De eerste publicatie van deze zetten is terug te vinden in een boek van Gulio Cesare Polerio uit 1594 en werd enkele jaren later door Giochino Greco 'Siciliaans' gedoopt.

In Buenos Aires zijn de deelnemers verplicht het zogenaamde Open Siciliaans te spelen, waarbij de eerste vier zetten gegeven zijn: 1. e2-e4, c7-c5 2. Pgl-f3, d7-d6 (of 2. -, e7-e6 of 2. -, g7-g6) 3. d2-d4 4. Pf3xd4, Pg8-f6. Na deze zetten is iedere speler vrij zijn eigen gang te gaan.

Ik zal niet te zeer op de technische aspecten ingaan, maar ik kan de lezer verzekeren, dat er letterlijk boekenkasten vol geschreven zijn over de gevolgen van deze zetvolgorde. Zelfs over afsplitsingen zoals 'De Draak' en 'De Najdorf' zijn gemakkelijk literatuurlijsten van indrukwekkende omvang aan te leggen. Over weinig openingen zijn zo veel boeken geschreven. De opening kent zijn vaste aanhangers, zowel met wit als met zwart, maar er zijn ook spelers die deze zetvolgorde het liefst vermijden, juist omdat er zo veel theorie over bestaat.

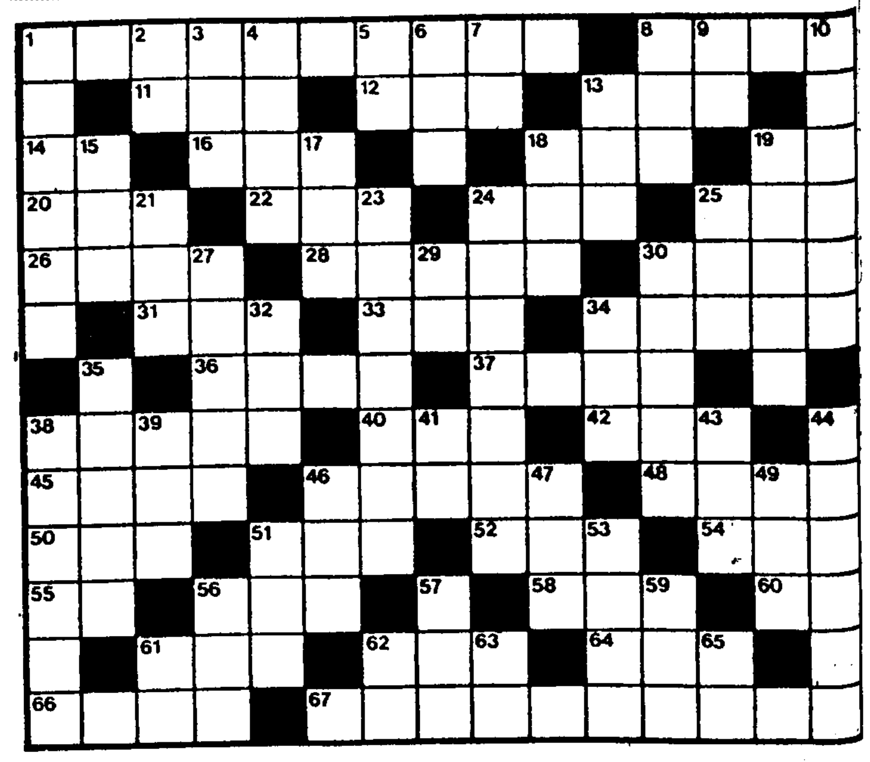
Tot die laatste categorie behoort de Rus Valeri Salov, die überhaupt niet houdt van openingsstudie. Hij mag zich een van de succesvolste spelers van 1994 noemen. In het Indiase Shangi Nagar schakelde hij de Nederlander Jan Timman uit in het Kandidatentoernooi van de FIDE en vervolgens won hij het knockout-toernooi van Interpolis in Tilburg, hetgeen hem een ton opleverde. Salov beschouwt zichzelf bepaald niet als een openingskenner. Sterker nog, hij pleitte er onlangs in een interview met mij nog voor om opstelling van de stukken op de onderste rij in de beginstelling afhankelijk te maken van loting om de theoretici de pas af te snijden. Deze Salov won het toernooi in Buenos Aires en met overmacht, al doet de eindstand anders vermoeden. Na tien van de veertien ronden had hij al anderhalf punt voorsprong op zijn achtervolgers.

Dit was de eindstand: 1. Valeri Salov (Rus) 9, 2. Viswanathan Anand (Ind) 8½, 3/4. Vassily Ivanchuk (Oek), Judith Polgar (Hon) 7, 5/6. Gata Kamsky (VS), Anatoli Karpov (Rus) 6½, 7. Alexej Shirov (Let) 6, 8. Kjubomir Ljubojevic (Ser) 5½.

Deze uitslag maakt Salov een van de succesvolste spelers van 1994 naast Gata Kamsky, die in dit toernooi dan wel geen potten kon breken, maar wel als enige nog vertegenwoordigd is in het kandidatentoernooi van zowel de Wereldschaakbond (FIDE) als de Profesional Chess Association (PCA).

Het toernooi in Buenos Aires heeft een schat aan nieuw materiaal opgeleverd. Sommige partijen zijn zeker van theoretisch belang voor de verdere ontwikkeling van het Siciliaans. Het is verbazend hoeveel nieuwe ideeën in een zo oude opening gevonden kunnen worden.

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. bijeenkomst; 8. schoeisel; 11 figuur uit de mythologie; 12. gevel; 13. kern; 14 keurmerk; 16. speelgoed; 18. soort onderwijs; 19. de onbekende; 20. soort net; 22. waterkering; 24. onbepaald voornaamwoord; 25. dicht; 26. heldendicht; 28 papierformaat; 30. bloeiwijze; 31. scheepstouw; 33 vordering; 34. snelheid; 36. kriebeling; 37. zwak; 38 voordat; 40. nageslacht; 42. vod; 45. gereedschap waarmee men krast; 46. Russisch gebergte; 48. gewicht; 50. waterdoorlatend; 51. ieder; 52. gestold vleesnat; 54. muzieknoot; 55. maanstand; 56. optelling; 58 vruchtennat; 60. ijzer; 61. zangstem; 62. voorschrift 64. vaas; 66. bars; 67. broodbeleg.

VERTIKAAL: 1. draadnagel; 2. muzieknoot; 3. loot; 4 gevaar; 5. voorzetsel; 6. oude inhoudsmaat; 7. muzieknoot; 8. hengelsnoer; 9. militair; 10. noodlottig; 13 kledingstuk; 15. hoofd; 17. lichaam; 18. jongensnaam 19. windrichting; 21. bedorven; 23. vogel; 24. koude wind in Frankrijk; 25. brandgang; 27. individu; 29 Chinese maat; 30. kaartspel; 32. Europeaan; 34. dik 35. verwensing; 38. eenzaam; 39. eikeschors; 41. titel 43. tafel; 44. moedwillig toegebrachte schade; 46 boom; 47. plant; 49. groente; 51. godin van de dageraad; 53. matig warm; 56. sluis; 57. vreemde munt; 59 voor; 61. uitroep; 62. persoonlijk voornaamwoord; 63 voorzetsel; 65. nummer.

Winnaar vorige week

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

V.J. Cardoze
Kaya San Andres 13
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe: Curaçao - Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.; Aruba - Kaya G.F. Betico Croes 110 tijdens kantooruren.
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.
Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:
AMIGOE PUZZEL
Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

Oplossing vorige week

HORIZONTAAL: 1. lef; 4. congres; 10. zot; 13. amor; 15. poëet; 16. vera; 17. straf; 19. els; 20. lager; 21. stern; 23. trede; 25. ik; 27. eli; 29. ave; 30. se.; 31. goal; 33. praam; 34. maat; 36. zr.; 37. go; 38. af; 39. tl; 40. lijst; 42. spoed; 43. peer; 45. en; 46. rat; 48. aar; 50. te; 51. velen; 53. snaak; 55. adrem; 57. ent; 59. larie; 61. ares; 62. reëel: 64. goed; 65. tak; 66. mitella; 67. tra.

VERTIKAAL: 1. lastig; 2. emt; 3. fors; 5. op; 6. noen; 7. gel; 8. rest; 9. e.t.; 10. zege; 11. ore; 12. target; 14. ratel; 16. vadem; 18. fel; 20. lev; 22. riposte; 24. ramadan; 26. kozijn; 28. fagot; 30. salet; 32. ars; 35. ate; 40. legaat; 41. trees; 43. Praag; 44. reseda; 47. alm; 49. aal; 51. vrek; 52. neet; 53. stel; 54. krot; 56. dra; 58. nee; 60. Ier; 62. r.i.; 63. l.l.

Unesco-vredesprijs

PARIJS - De Amerikaanse oud-president Jimmy Carter en de Spaanse koning Juan Carlos krijgen dit jaar de Unesco-vredesprijs.

Dit heeft de juryvoorzitter van de in Parijs gevestigde organisatie van de Verenigde Naties (VN), de Amerikaanse oud-minister van Buitenlandse zaken Henry Kissinger, dinsdag meegedeeld.

Kissinger zei dat Carter was gekozen wegens zijn "bijdragen aan de vrede in verscheidene delen in de wereld" en koning Carlos omdat hij een grote rol heeft gespeeld in het voorkomen van burgeroorlog en bij het tot stand brengen van democratie. "Bovendien heeft hij ervoor gezorgd dat de democratie in zijn land ook in moeilijke omstandigheden behouden bleef."

De jaarlijkse prijs, zo'n 250.000 gulden, wordt formeel in juli overhandigd en is door de Unesco, de organisatie voor Onderwijs, wetenschap en cultuur, in 1989 ingesteld. Eerdere winnaars zijn onder meer de Israelische premier Rabin, zijn minister van Buitenlandse zaken Peres, PLO-leider Yasser Arafat, het Internationaal gerechtshof in Den Haag, de Zuidafrikaanse oud-president De Klerk en zijn opvolger Nelson Mandela.